

Die invloed van mediaberigting op die beeldvormingsprosesse van die NG Kerk

'n Ondersoek na die uitwerking van mediaberigte op lidmate se beeld van die NG Kerk

Elna Smith

Tesis ingelewer ter gedeeltelike voltooiing aan die vereistes vir die graad
Magister in die Wysbegeerte (MPhil) in Dokumentanalise en -ontwerp aan die
Universiteit Stellenbosch

Studieleier: Prof LG de Stadler

Maart 2012

Verklaring

Deur hierdie tesis elektronies in te lewer, verklaar ek dat die geheel van die werk hierin vervat, my eie, oorspronklike werk is, dat ek die alleen outeur daarvan is (behalwe in die mate uitdruklik anders aangedui), dat reproduksie en publikasie daarvan deur die Universiteit Stellenbosch nie derdepartyregte sal skend nie en dat ek dit nie vantevore, in die geheel of gedeeltelik, ter verkryging van enige kwalifikasie aangebied het nie.

.....

Handtekening

.....

Datum

Opsomming

Hierdie studie bepaal of mediaberiggewing enige invloed op die beeldvormingsprosesse van individue van die Nederduitse Gereformeerde (NG) Kerk het. Die doel van die ondersoek was (a) om respondente se houding teenoor die Kerk te bepaal, (b) om respondente se beeld van die NG Kerk te bepaal, (c) om vas te stel of mediaberiggewing enige invloed op lidmate se beeldvormingsprosesse van die NG Kerk het, en (d) om sodanige invloed, indien enige, te omskryf.

Die Geïntegreerde Kommunikasie-model vir Beeldvorming en -projeksie, oftewel die IFP-model (“Integrated Communication Model for Image Formation and Projection”), is die teoretiese model waarbinne die studie uitgevoer sal word. Die IFP-model beweer dat sekere dokumentontwerp-aspekte, soos inhoud, styl, struktuur en grafika, ’n instansie se beeld kan beïnvloed. Na aanleiding hiervan het dié studie dus die uitwerking van inhoudelike retoriese meganismes in mediaberigte op NG Kerk-lidmate se beeld van die Kerk bepaal. Die retoriese meganismes wat ontleed is, is direkte kritiek, kontras, gelade woorde, implikasieverskynsels, sarkasme en insinuasie. Daar is ondersoek ingestel na hoe hierdie retoriese meganismes aangewend word om die beeld van die NG Kerk negatief te beïnvloed.

Altesaam 127 respondente, almal NG Kerk-lidmate, is uit vier gemeentes in die Boland-omgewing gekies. Die gemeentes is geleë in Worcester (platteland), Malmesbury (semiplatteland), in die Paarl (semistad) en Durbanville (stad). Geslag en ouderdom is as onafhanklike veranderlikes in aanmerking geneem.

Lidmate se houding en beeld ten opsigte van die NG Kerk en mediaberiggewing is deur middel van ’n vraelysondersoek as primêre metodologie bepaal, terwyl die moontlike invloed van die mediaberigte met behulp van ’n teksanalise (retoriese diskoersanalise, of RDA) – nóg ’n primêre metodologie – ontleed is. Prof Martin Kidd van die Universiteit Stellenbosch se Sentrum vir Statistiese Konsultasie het die vraelysantwoorde statisties verwerk. Die uitslag word met histogramme en ander statistiese metodes uitgebeeld.

Die resultate toon dat lidmate se houding jeens, en beeld van, die Kerk minder positief is as wat die Kerk dalk hoop: Lidmate het in die algemeen ’n versigtig positiewe beeld van die Kerk. Resultate suggereer voorts dat mediaberiggewing wél die beeldvormingsprosesse van

die NG Kerk beïnvloed; dat sodanige invloed negatief is, en dat dit gevolglik tot 'n minder positiewe beeld van die Kerk onder lidmate bydra.

Summary

This study determines whether media reporting has any influence on members' image formation processes of the Dutch Reformed Church (DRC). The aim of this study was (a) to determine respondents' attitudes towards the Church, (b) to determine respondents' image of the Church, (c) to establish whether media reporting has any influence on members' image formation of the DRC, and (d) to define such influence, if any.

This study is based on the Integrated Communication Model for Image Formation and Projection (the IFP model) as theoretical foundation. The IFP model suggests that certain document design aspects, such as content, style, structure and graphics, may influence a company or organisation's image. Following on the IFP model this study determined the effect that rhetorical content devices in media reports have on DRC members' image of the Church. The rhetorical devices that were analysed are direct criticism, contrast, laden words, implication phenomena, sarcasm and insinuation. The study investigated how these rhetorical devices are employed to have a harmful effect on the image of the DRC.

A total of 127 respondents, all of them DRC members, were selected from four congregations in the Boland region. The congregations are situated in Worcester (rural), Malmesbury (semi-rural), Paarl (semi-urban) and Durbanville (urban). Gender and age were incorporated as independent variables of this study.

Members' attitude and image with regard to the DRC and media reporting were determined by means of a questionnaire survey as primary methodology, while the possible influence of media reporting was established through a text analysis (rhetorical discourse analysis, or RDA) – another primary methodology. Professor Martin Kidd from Stellenbosch University's Centre for Statistical Consultation prepared the statistical processing of the survey responses. The results are depicted by means of histograms and other statistical methods.

The results show that members' attitudes towards, and image of, the Church are less positive than what the Church may have hoped for: Members generally have a cautiously positive image of the Church. In addition, results indicate that media reporting does indeed influence the image formation processes of the DRC; that this influence is negative, and that it contributes to a less positive image of the Church.

Bedankings

Ek betuig graag my dank aan:

- God vir die krag, geleentheid en deursettingsvermoë om my studie aan te pak en suksesvol te voltooi;
- my studieleier, prof Leon de Stadler, vir sy leiding en aansteeklike entoesiasme. Toe ek nié so entoesiasties en opgewonde was oor die studie nie, het Prof my weer opgewonde gemaak;
- prof Martin Kidd van die Sentrum vir Statistiese Konsultasie vir die statistiese verwerking van die data, en sy geduld met my baie vrae;
- Philip du Plessis en Faika Haroun vir die emosionele ondersteuning wanneer 'n oproep van my ouers nog te ver was en ek iemand nodig gehad het om my moed in te praat. Dankie dat julle deure altyd vir my oopgestaan het;
- my ma, Elaine; my pa, Denis, en my broer, Sebastiaan, vir hulle liefde, ondersteuning en aanmoediging. Julle was saam met my bly wanneer ek goed gevorder het en saam met my moedeloos wanneer dinge minder goed gegaan het;
- Johan vir sy liefde, ondersteuning en lang ure van moed inpraat. Die wete dat ek altyd op jou kan staatmaak, het my deur die moeilike tye gehelp;
- my 'ander ouers', tannie Maretta en oom Stoffel, vir hulle liefde en belangstelling. Dit is wonderlik om te weet daar is soveel mense wat vir jou omgee en bid; en
- die vier gemeentes met wie ek geskakel het, vir hulle vriendelikheid en behulpsaamheid met die verspreiding en insameling van die vraelyste.

Dit was 'n groot voorreg en uitdaging om hierdie studie oor die invloed van mediaberiggewing op die beeld van die NG Kerk te kon onderneem. Ek hoop dat die studieresultate tot beter kommunikasie tussen die Kerk en die media asook tot die verdere uitbreiding van die IFP-model sal bydra.

Inhoudsopgawe

Opsomming.....	iii
Summary.....	v
Bedankings.....	vi
Inhoudsopgawe.....	vii
Opsomming van tabelle.....	xii
Opsomming van figure.....	xiii
Hoofstuk 1 – Inleiding.....	1
1.1 Agtergrond.....	1
1.2 Die Kerk en die media.....	3
1.3 Probleemvrae.....	6
1.4 Oorsig van die studie.....	6
Hoofstuk 2 – Teoretiese model.....	7
2.1 Inleiding.....	7
2.2 Die IFP-model.....	7
2.3 Institusionele kultuur.....	8
2.4 Institusionele identiteit.....	10
2.5 Institusionele beeld.....	11
2.5.1 Gewenste beeld.....	12
2.5.2 Ware beeld.....	12
2.6 Die verhouding tussen institusionele kultuur, identiteit en beeld.....	13
2.7 Inligting.....	14
2.7.1 Fisiese toegang, evaluering en aanvaarding.....	14
2.7.2 Kognitiewe toegang, evaluering en aanvaarding.....	15
2.7.3 Emosionele toegang, evaluering en aanvaarding.....	15
2.8 Die boodskap van ’n teks.....	16
2.8.1 Die vier deelboodskappe van ’n dokument.....	17
2.8.2 Die referensiële boodskap.....	17
2.8.3 Die appellerende boodskap.....	17

2.8.4 Die ekspressiewe boodskap.....	18
2.8.5 Die relasionele boodskap.....	18
2.9 Die ontwerp van ’n dokument.....	19
2.9.1 Inhoud.....	19
2.9.2 Struktuur.....	19
2.9.3 Styl.....	20
2.9.4 Grafika en tipografie.....	20
2.10 Distale elemente van die IFP-model.....	21
2.11 Beeld en die media.....	22
2.12 Retoriese diskoersanalise.....	23
2.12.1 Wat is retoriese diskoersanalise (RDA)?.....	23
2.12.2 Konseptuele raamwerk.....	25
2.12.2.1 Die gebruik van mag om te beheer.....	25
2.12.2.2 Manipulasie van toegang en beheer van diskoers.....	25
2.12.2.3 Die konteksmodel.....	26
2.12.3 Raamwerk vir retoriese diskoersanalise.....	28
2.12.3.1 RDA-raamwerk van die media.....	28
2.12.3.2 Institusionele raamwerk of konteks.....	29
2.12.3.3 Funksionele teksanalise.....	30
2.12.3.4 Retoriese meganismes.....	31
2.12.4 Die media as bron van diskoers.....	33
2.12.5 RDA en die IFP-model.....	36
Hoofstuk 3 – Metodologie.....	38
3.1 Inleiding.....	38
3.2 Navorsingsontwerp.....	38
3.2.1 Teksanalise.....	38
3.2.2 Vraelysondersoek.....	38
3.3 Etiese aspekte.....	39

3.4	Respondente.....	39
3.5	Vraelysformaat.....	40
3.6	Voortoets.....	43
3.7	Verwerking van data.....	43
3.8	Samevatting.....	43
	Hoofstuk 4 – Teksanalise.....	44
4.1	Inleiding.....	44
4.2	Oorsig van die ses meganismes.....	46
4.2.1	Direkte kritiek.....	46
4.2.2	Kontras.....	54
4.2.3	Geladenheid.....	61
4.2.4	Implikasieverskynsels en insinuasie.....	65
4.2.5	Sarkasme.....	75
4.3	Samevatting.....	85
	Hoofstuk 5 – Vraelysondersoek.....	86
5.1	Inleiding.....	86
5.2	Resultate.....	87
5.2.1	Afdeling A: Profielvrae.....	87
5.2.2	Afdeling B: Leesgewoontes van respondente.....	91
5.2.2.1	Beduidendheid van verskil in gereeldheid waarvolgens gemeentes koerante lees.....	94
5.2.2.2	Beduidendheid van verskil in gemeentes se oordeel oor die betroubaarheid van koerante.....	95
5.2.2.3	Samevatting.....	95
5.2.3	Afdeling C: Resultate van die houdingsvrae oor die NG Kerk.....	95
5.2.3.1	Bespreking van histogramresultate.....	95
5.2.3.2	Histogramme van afdeling C.....	97
5.2.3.3	Bondeling van vrae en betroubaarheid.....	108
5.2.3.4	Beduidendheid van die geslagveranderlike.....	110

5.2.3.5 Korrelasie tussen die ouderdomveranderlike en vraagbondels.....	111
5.2.3.6 Korrelasie tussen kwalifikasies en vraagbondels.....	112
5.2.3.7 Samevatting.....	112
5.2.4 Afdeling D: Lidmate se houding jeens mediaberiggewing oor die Kerk.....	114
5.2.4.1 Histogramme van afdeling D.....	114
5.2.4.2 Beduidendheid van die geslagveranderlike.....	123
5.2.4.3 Korrelasie tussen die ouderdomveranderlike en vrae in afdeling D.....	125
5.2.4.4 Samevatting.....	125
5.2.5 Afdeling E: Houdingsvrae oor saambly voor die huwelik, en oordeelsvrae oor mediatekste.....	127
5.2.5.1 Histogramme van afdeling E.....	127
5.2.5.2 Korrelasie tussen die ouderdom- en geslagveranderlike en vrae in afdeling E.....	135
5.2.6 Samevatting.....	139
Hoofstuk 6 – Gevolgtrekkings.....	142
6.1 Inleiding.....	142
6.2 Watter houding het lidmate jeens die Kerk?.....	142
6.2.1 Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen.....	142
6.2.2 Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping.....	143
6.2.3 Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake.....	144
6.2.4 Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing.....	144
6.3 Watter beeld het lidmate van die Kerk?.....	145
6.4 Het openbare mediaberiggewing enige uitwerking op lidmate se beeld van die Kerk en, indien wel, watteruitwerking?.....	148
6.5 Verskille ten opsigte van geslag.....	149
6.5.1 Afdeling C: Respondente se houding jeens die Kerk.....	149
6.5.2 Afdeling D: Respondente se houding jeens mediaberiggewing oor die Kerk.....	149
6.5.3 Afdeling E: Houdingsvrae oor saambly voor die huwelik en oordeelsvrae oor mediatekste.....	150
6.6 Verskille ten opsigte van ouderdom.....	150

6.6.1 Afdeling C: Respondente se houding jeens die Kerk.....	150
6.6.2 Afdeling D: Respondente se houding jeens mediaberiggewing oor die Kerk	150
6.6.3 Afdeling E: Houdingsvrae oor saambly voor die huwelik en oordeelsvrae oor mediatekste.....	151
6.7 Verskille ten opsigte van kwalifikasies.....	151
6.7.1 Afdeling C: Respondente se houding jeens die Kerk.....	151
6.8 Algemene oordeel.....	152
6.9 Evaluering van die IFP-model.....	152
6.10 RDA en die IFP-model.....	153
6.11 Verdere navorsingsmoontlikhede.....	155
6.12 Aanbevelings.....	156
6.13 Slotopmerkings.....	156
Bibliografie.....	157
Bylae A.....	160
Bylae B.....	171
Bylae C.....	189
Bylae D.....	220
Bylae E.....	221

Opsomming van tabelle

Tabel 1: Geslags- en ouderdomsverspreiding van respondente.....	39
Tabel 2: Skematiese voorstelling van die vraelys.....	41

Opsomming van figure

Figuur 2.1: Geïntegreerde Kommunikasie-model vir Beeldvorming en -projeksie.....	7
Figuur 2.2: RDA-raamwerk.....	28
Figuur 5.1: Verdeling van lidmate in spesifieke gemeentes.....	86
Figuur 5.2: Geslag van respondente.....	87
Figuur 5.3: Spesifieke ouderdom van respondente.....	88
Figuur 5.4: Hoogste kwalifikasies van respondente	89
Figuur 5.5: Aantal respondente wat <i>Die Burger</i> lees.....	90
Figuur 5.6: Aantal respondente wat <i>Rapport</i> lees.....	91
Figuur 5.7: Aantal respondente wat dink <i>Die Burger</i> is betroubaar.....	92
Figuur 5.8: Aantal respondente wat dink <i>Rapport</i> is betroubaar.....	92
Figuur 5.9: Respondente se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping.....	96
Figuur 5.10: Respondente se mening oor of die Kerk in voeling is met die samelewing..	97
Figuur 5.11: Respondente se mening oor of die Kerk uit een mond oor aktuele gebeure praat.....	98
Figuur 5.12: Respondente se mening oor die Kerk se relevansie in hedendaage Suid- Afrika.....	99
Figuur 5.13: Aantal respondente wat tuis voel in die NG Kerk.....	99
Figuur 5.14: Aantal respondente wat voel die Kerk ondersteun haar lidmate wanneer hulle dit nodig het.....	100
Figuur 5.15: Aantal respondente wat verstaan waarom mense die Kerk verlaat.....	101
Figuur 5.16: Aantal respondente wat voel die Kerk gee genoeg inligting oor aktuele sake.....	102
Figuur 5.17: Aantal lidmate wat voel die Kerk se standpunt vererger hulle gevoelens van onsekerheid.....	103
Figuur 5.18: Aantal respondente wat voel die Kerk straal 'n byderwetse beeld uit.....	104
Figuur 5.19: Aantal respondente wat voel die Kerk doen moeite om inligting oor aktuele kwessies aan lidmate oor te dra.....	105
Figuur 5.20: Aantal respondente wat voel die Kerk maak voorsiening vir hulle ouderdomsgroep in haar kommunikasie.....	106

Figuur 5.21: Aantal respondente wat hulle daarop toespits om berigte oor die Kerk te lees.....	113
Figuur 5.22: Aantal respondente wat dink die media doen oor alle kante van ’n storie verslag.....	114
Figuur 5.23: Respondente se mening oor of berigte oor kontroversiële sake, soos saambly voor die huwelik, goed is vir die Kerk.....	115
Figuur 5.24: Aantal respondente wat voel mediaberiggewing oor die NG Kerk is negatief.....	116
Figuur 5.25: Aantal respondente wat dink koerante se beriggewing oor die Kerk is akkuraat.....	117
Figuur 5.26: Aantal respondente wat voel dis goed dat die media die Kerk soms bevraagteken.....	118
Figuur 5.27: Aantal respondente wat verwyderd voel van die Kerk wanneer hulle mediaverklarings lees.....	119
Figuur 5.28: Aantal respondente wat voel koerante is onnodig krities oor die Kerk.....	120
Figuur 5.29: Aantal respondente wat voel dat mediaberiggewing ’n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk het.....	121
Figuur 5.30: Waar respondente gehoor het die Kerk besin oor saambly voor die huwelik..	126
Figuur 5.31: Respondente se mening oor saambly voor die huwelik.....	127
Figuur 5.32: Respondente se mening oor mediaberiggewing oor saambly voor die huwelik.....	128
Figuur 5.33: Respondente se oordeel oor teks A en soortgelyke tekste.....	129
Figuur 5.34: Respondente se oordeel oor teks B en soortgelyke tekste.....	131
Figuur 5.35: Respondente se oordeel oor ’n aanhaling uit teks C en soortgelyke tekste...	132

Hoofstuk 1 – Inleiding

1.1 Agtergrond

Hierdie studie ondersoek die invloed van mediaberiggewing op die beeld van die Nederduitse Gereformeerde (NG) Kerk. Kommunikasie oor 'n instansie kan 'n aansienlike invloed op die beeld van die instansie hê, veral wanneer daardie beriggewing oor kontroversiële sake handel wat die betrokke instansie raak. Uit hierdie algemene aanname sal 'n probleemstelling oor die invloed van mediaberiggewing op die beeld van die NG Kerk ontwikkel word deur te konsentreer op mediaberigte oor saambly voor die huwelik – een van die kontroversiële kwessies wat tans in die NG Kerk bespreek word.

Die ondersoek is deel van 'n groter projek oor die beeld van die NG Kerk waaraan die Universiteit Stellenbosch (US) Taalsentrum en die Kerk reeds die afgelope drie jaar werk. Die projek konsentreer onder meer op die visie- en missiestelling en die kommunikasiebeleid van die Kerk, en onderneem ondersoeke oor die rol van kommunikasie in die beeldvormingsprosesse in én buite die Kerk.

Die NG Kerk funksioneer in 'n immer veranderende samelewing waarin mense se behoeftes en omstandighede drasties van jare gelede s'n verskil. Hierdie kultuurverandering het 'n groot invloed op die kommunikasie asook die beeld van die NG Kerk. Kommunikasie oor en van die Kerk kom nou uit verskillende oorde en nie meer net uit die sentrale bestuursomgewing van die Kerk nie. Mense het verskillende menings oor die Kerk, die uitleg van die Bybel en kontroversiële sake wat die Kerk raak en almal het op een of ander wyse deel aan die kommunikasie oor en van die Kerk.

Die NG Kerk het besef dat daar iets skort met die beeld wat die Kerk uitstraal. Die US Taalsentrum het vervolgens 'n ondersoek begin om te bepaal watter invloed die skriftelike kommunikasie van die Kerk op die beeldprojeksie van die Kerk het. Die NG Kerk wou weet watter beeld onder lidmate uitgestraal word, of die Kerk in lidmate se behoeftes voorsien en hoe lidmate oor die Kerk voel.

Die gevolgtrekkings was dat die Kerk 'n baie diverse doelgroep het. Die kommunikasie van die Kerk is meer op die ouer doelgroep gerig, wat die jonger mense uitgesluit laat voel. Die

respondente se houding teenoor die Kerk is positief, maar die jonger mense is meer krities wat die beelduitstraling van die Kerk betref. Respondente se beeld van die Kerk is 'n ouderwetse en onseker een. Die Kerk voorsien nie altyd in lidmate se behoeftes nie: Onder meer bied die Kerk nie genoeg leiding oor kernsake wat die Kerk en haar lidmate raak nie.

Die vraag is egter nie alleen hoe die NG Kerk se eie kommunikasie lidmate beïnvloed nie, maar ook hoe die kommunikasie van ander, veral kommunikasie in die media, lidmate beïnvloed.

Die NG Kerk is die afgelope paar jaar oor veral drie kontroversiële kwessies in die nuus. Hierdie kwessies is homoseksualiteit, saambly voor die huwelik, en die Kletskerk-webtuiste waar mense oor die Kerk kan kommentaar lewer – 'n webtuiste wat tot onlangs nog aan die Kerk se eie webtuiste gekoppel was.

Hierdie studie konsentreer bepaald op NG Kerk-lidmate se menings oor die kontroversiële kwessie van saambly voor die huwelik en op hoe koerantberigte lidmate se sienings van die Kerk beïnvloed. As inligtingsbron kan die media mense op verskeie maniere deur die wyse van beriggewing beïnvloed. Die media is byvoorbeeld bekend daarvoor dat dit die publiek se gevoelens, emosies en houdings manipuleer. Dit speel ook 'n belangrike rol in die manier waarop mense die wêreld verstaan en daaroor dink (Curran, 2002: 164).

Daar is al baie oor beeldvormingsprosesse nagevors, maar tog bestaan daar weinig literatuur oor beeldvorming in dokumentontwerp. Verskeie outeurs, onder andere Dowling (1986), Hooghiemstra (2000) en Cornelissen (2000), opper die konsep van beeldvorming, maar dié literatuur verwys nêrens na beeldvorming in dokumente nie. Literatuur handel eerder oor die bemarkingsgedeelte van institusionele beeld en reputasie deur middel van die produkte of dienste wat 'n instansie verkoop of lewer.

De Stadler (in voorbereiding) se Geïntegreerde Kommunikasie-model vir Beeldvorming en -projeksie, oftewel die IFP-model ("Integrated Communication Model for Image Formation and Projection"), skenk egter aandag aan instansies se beeldvormingsprosesse deur middel van hulle kommunikasie en dokumentasie.

Hierdie studie is dus op grond van die IFP-model (De Stadler, in voorbereiding) uitgevoer. Die Taalsentrum was deurlopend betrokke en prof De Stadler en me Ruth Baitsewe het inligting verskaf oor die groter projek waarvan hierdie ondersoek deel uitmaak.

Die IFP-model vat 'n verskeidenheid elemente wat beeldvorming deur kommunikasie beïnvloed, in een teoretiese ontwerp saam. Volgens die model vind 'n instansie – vir onderhawige doeleindes die NG Kerk – se kommunikasie in 'n bepaalde konteks plaas. In hierdie konteks is daar 'n verskeidenheid elemente en veranderlikes wat die NG Kerk se beeldvorming deur haar kommunikasie kan beïnvloed. Sodanige veranderlikes sluit die volgende in:

1. Die institusionele kultuur van die NG Kerk
2. Die beeld van die Kerk
3. Houdings jeens die NG Kerk. Dít sluit in lidmate se houding jeens die Kerk, die groter publiek se houding jeens die Kerk, asook die houding onder verskillende ouderdomsgroepe
4. Stereotipe sienings wat lidmate of mense buite die Kerk van die Kerk het
5. Mense se ervarings van die Kerk, hetsy positief of negatief
6. Die media – wat op televisie, oor die radio en in die geskrewe media oor en deur die Kerk gesê word (veral belangrik vir hierdie studie)
7. Die toeganklikheid, evaluering en aanvaarding van die inligting wat deur kommunikasie oorgedra word
8. Die emosies, waardes en kultuur van mense in én buite die Kerk
9. Die spesifieke boodskap(pe) wat die bepaalde dokument oordra. Elke boodskap bestaan uit vier deelboodskappe: die referensiële boodskap, die appellerende boodskap, die relasionele boodskap en die ekspressiewe boodskap.

1.2 Die Kerk en die media

Die media is een van die eksterne faktore buite die Kerk se beheer wat die beeld van die Kerk beïnvloed. 'n Blote kykie na berigopskrifte suggereer dat die media dalk minder goedgesind teenoor die Kerk is. 'n Opskrif soos “Kerk sal verval as hy ja sê vir seks voor die huwelik” (*Die Burger*, 10 Desember 2009) kleur onmiddellik die berig deur die gelade woorde wat daarin opgeneem word. Daar word selde positief oor die Kerk berig. Een

uitsondering was die onlangse positiewe berig in *Die Burger*, “Twee van NGK is leiers in SA Raad van Kerke” (21 Augustus 2010) wat aankondig dat twee mense uit die NG Kerk gekies is om in die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke te dien nadat die Kerk in die apartheidsjare lidmaatskap van die SARK ontsê is.

Tog is beriggewing oor die Kerk meestal negatief. ’n Voorbeeld is die beriggewing oor die evolusiedebat waarin die moderator van die NG Kerk, prof Piet Strauss, erg oor sy uitlatings gekritiseer word. Die teologiese glanstydskrif *Juig* het Strauss oor die NG Kerk se amptelike standpunt oor evolusie uitgevra.

Volgens berigte het Strauss onder andere gesê hy glo dat God Drie-Enig die Skepper van hemel en aarde is. Hy het egter ook iets anders gesê wat die geleerdes in die evolusieteorie ontstel en die woede laat opvlam het: “Daar is geen bewese sprake van ‘spontane’ oorgange tussen die soorte soos konsekwente evolusioniste beweer nie.” (“NG hoë se siening van evolusie ‘is belaglik’”, *Die Burger*, 27 Julie 2010).

Die berig voer verder aan dat Strauss “konsekwente evolusie bestempel as “n (by)-geloof met bewerings wat nie behoorlik gestaaf word nie””. Oor hierdie standpunte het lede van die publiek, die media, asook evolusioniste die moderator erg gekritiseer (sien “Evolusieteorie is nie sonder foute”, *Die Burger*, 28 Julie 2010; “Kerk se standpunt rede tot kommer”, *Die Burger*, 31 Julie 2010; “Strauss sal nie bedank ná onmin oor evolusie”, *Die Burger*, 2 Augustus 2010; “NG Kerk se moderator ‘is nie dom of belaglik’”, *Die Burger*, 4 Augustus 2010 en “Dis ’n twis tussen geloof en evolusie”, *Die Burger*, 4 Augustus 2010).

Die kritiek wat in berigte oor die NG Kerk en haar standpunt oor evolusie verskyn het, sluit die volgende in:

- “Om al die empiriese bewyse te ignoreer en evolusie as bygeloof te bestempel, toon duidelik dat Strauss óf nie lees nie óf geen kritiese oordeelsvermoë het wanneer dit by feite kom nie.” (“NG hoë se siening van evolusie ‘is belaglik’”, *Die Burger*, 27 Julie 2010)
- “Dit is miskien gevaarlik om so iemand as moderator te hê van ’n kerk wat baie hoog oor die waarheid opgee.” (“NG hoë se siening van evolusie ‘is belaglik’”, *Die Burger*, 27 Julie 2010)

- “Strauss het bygevoeg hy glo nie die NG Kerk jaag ’n konserwatiewe beeld na met hom as moderator nie.” (“Strauss sal nie bedank ná onmin oor evolusie”, *Die Burger*, 2 Augustus 2010)
- “Dit het tot woede gelei en dr Jurie van den Heever, paleontoloog aan die Universiteit van Stellenbosch, het selfs woorde soos “dom” en “belaglik” gebruik in sy reaksie op Strauss se standpunt.” (“Strauss sal nie bedank ná onmin oor evolusie”, *Die Burger*, 2 Augustus 2010)

Bogenoemde is maar enkele voorbeelde van die kritiek wat die Kerk oor die evolusiedebat in die media moet verduur. Hierdie onderwerp of standpunte oor die evolusieteorie word nie op sigself as deel van hierdie studie ontleed nie. Dit is onseker of die media die Kerk se standpunt verdraai om dit meer sensasioneel te maak en of die Kerk werklik probleme ondervind om haar sienings korrek oor te dra. Ook dít maak egter nie deel uit van die grondslag van hierdie ondersoek nie. Die ondersoek bewys wél dat die media grotendeels negatief oor die Kerk berig. Presies waar die fout lê, is onduidelik.

Daar bestaan genoeg literatuur oor media-effekte op publieke figure, instansies en maatskappye. Baie navorsing is byvoorbeeld al uitgevoer oor senaatveldtogte en hoe koerante lesers se stem vir ’n senaatskandidaat kan beïnvloed. Druckman & Parkin se navorsing het bewys dat lesers se persepsies van senaatskandidate wel beïnvloed is deurdat koerante ’n direkte impak het op lesers se evaluasie van senaatskandidate. “This reveals a sensible meditational process through which reading the newspaper works: it influences image perceptions that in turn affect evaluations” (Druckman & Parkin, 2005: 1045). Khan & Kenney het ’n soortgelyke ondersoek uitgevoer waarin hulle na verskeie koerante se artikels oor die senaatsverkiesings gekyk het. Hierdie koerante het gebruik gemaak van negatiewe adjektiewe om sekere senaatskandidate te beskryf. “While professional standards for modern journalists caution against using evaluative adjective, contemporary news coverage is replete with evaluate adjectives. For example, reporters routinely characterize candidates as inexperienced, erratic, out of touch, or ineffective (Kahn & Kenney, 2002: 386). Voorbeelde hiervan oor NG Kerk mediaberiggewing word ook gevind in Hoofstuk 4 waar die teksanalise uitgevoer word. Khan & Kenney se navorsing het bewys dat koerante dikwels die toon van hulle koerantopskrifte negatief aanpas asook negatiewe karaktereienskappe van kandidate in hulle berigte noem om daardeur die kandidaat se karakter te skend en lesers se

evaluasie van die kandidaat sodoende te beïnvloed (Kahn & Kenney, 2002: 383-384). Kim, Scheufele & Shanahan se studie handel ook oor media-invloed en hoe dit lesers se evaluering van maatskappye, instansies figure negatief kan beïnvloed. Hulle studie handel oor die ooreenkoms tussen die media se toekenning van belangrikheid aan sekere aspekte van 'n saak en die aspekte wat die lesers van die plaaslike koerant aan die saak toeken. Die studie het bewys hoe meer die plaaslike koerant sekere kenmerke van 'n saak uitlig, hoe belangriker dink die lesers is hierdie spesifieke aspekte. Die media kon dus beheer uitoefen oor hoe die lesers van die koerant oor 'n betrokke saak dink deur sekere aspekte van die saak te beklemtoon (Kim, Scheufele & Shanahan, 2002: 7-24).

1.3 Probleemvrae

Bostaande lei tot die volgende vrae:

1. Watter houding het NG Kerk-lidmate jeens die Kerk?
2. Watter beeld het NG Kerk-lidmate van die Kerk?
3. Het openbare mediaberiggewing enige invloed op lidmate se beeld van die NG Kerk?
4. Indien wel, watter uitwerking het die beriggewing op beeldvormingsprosesse?

1.4 Oorsig van die studie

Naas die inleidende hoofstuk word hierdie studie verder in vyf hoofstukke verdeel. Hoofstuk 2 beskryf die teoretiese raamwerk waarbinne hierdie studie onderneem word. Die IFP-model asook die retoriese-diskoersanalise- (RDA-) instrument word hierin uiteengesit en verduidelik.

Hoofstuk 3 bespreek die metodologiese ontwerp van die studie, met spesiale aandag aan asook die samestelling van die vraelys. Hoofstuk 4 en 5 verduidelik onderskeidelik die resultate van die kwalitatiewe (teksgerigte) en die kwantitatiewe (lesergerigte) ondersoek.

Laastens bevat Hoofstuk 6 'n samevatting van die bevindinge en gevolgtrekkings. Die probleemvrae van die ondersoek word ook in Hoofstuk 6 beantwoord.

Hoofstuk 2 – Teoretiese model

2.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word die IFP-model en die funksionering daarvan uiteengesit. Daarna kom retoriese diskoersanalise (RDA), aan bod as teksgerigte analise-instrument. 'n Verduideliking van RDA word gevolg deur 'n bespreking van 'n paar RDA-verwante konsepte. Daarna volg 'n uiteensetting van 'n gepaste RDA-raamwerk vir die ontleding van koerantberigte oor saambly voor die huwelik. Die onderskeid tussen RDA en die IFP-model word laastens bespreek.

Soos die vorige hoofstuk reeds genoem het, bestaan daar weinig literatuur oor die beeldvormingsproses in dokumentontwerp. Daar word wél baie daarvoor geskryf op ander vakgebiede, soos bedryfsielkunde, bemarking en verwante dissiplines wat met handelsmerkbestuur (“branding”) gemoeid is. Sover bekend is die IFP-model die enigste model wat toon hoe beeldvorming deur middel van kommunikasie in dokumente geskied.

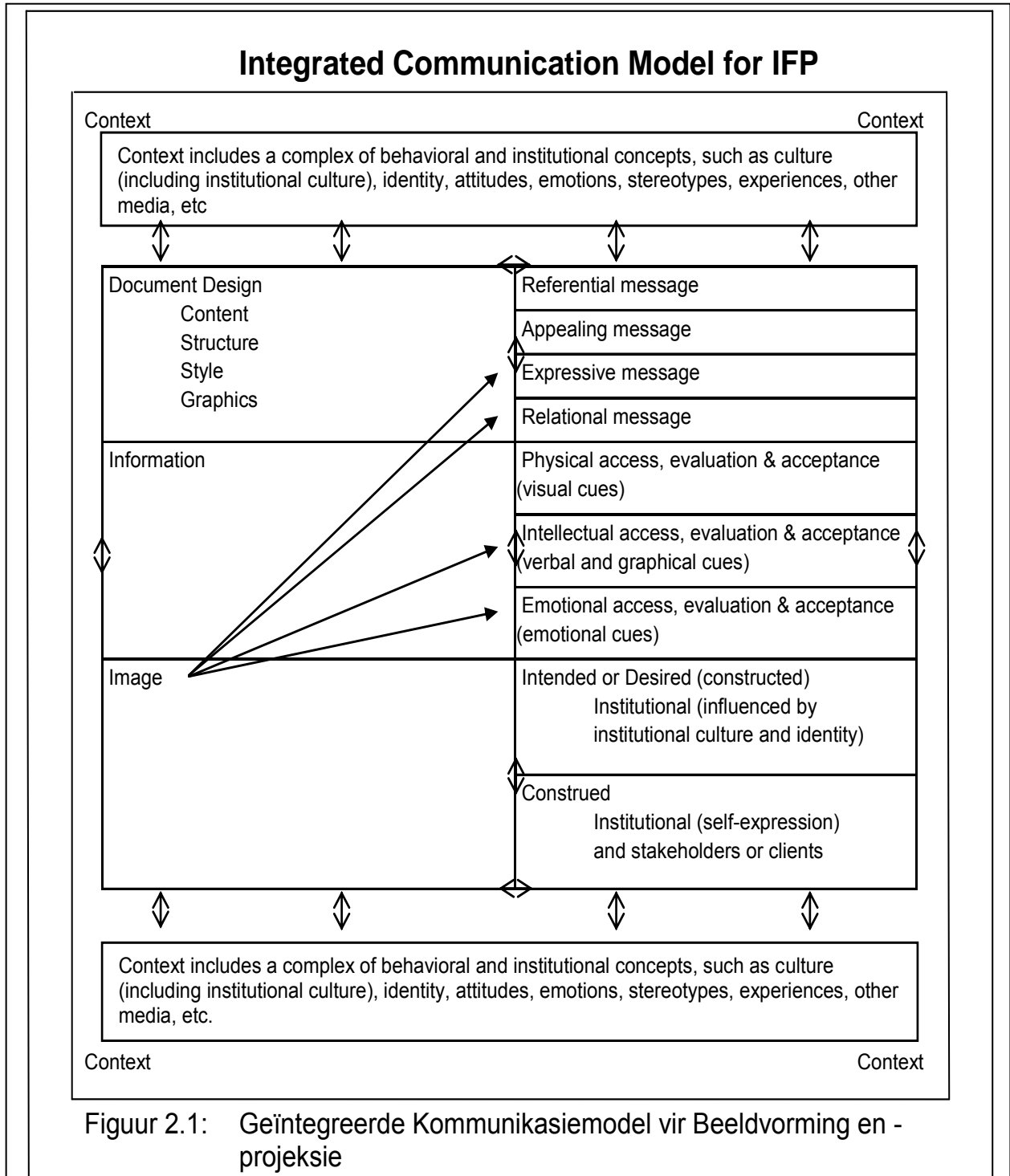
Sommige konsepte wat in die IFP-model bespreek word, word ook in ander artikels en kommunikasiemodelle aangewend (sien Cornelissen, 2000: 19–125; Dowling, 1986: 109–115). Tog konsentreer hierdie modelle nie in besonderhede op 'n instansie se beeldvorming deur dokumente nie. Die klem val op die instansie se produkte en dienste en die prys en gehalte daarvan, eerder as op die instansie se kommunikasie. Dit handel dus meer oor bedryfswetenskaplike konsepte soos handelsmerke, produkbevordering, ensovoorts.

Die IFP-model word as gepaste kommunikasiemodel vir hierdie studie beskou omdat dit eerstens klem lê op 'n instansie se kommunikasie, en veral op 'n instansie se dokumentasie. Maar dit is ook 'n aantreklike model omdat dit as “veelrigtingmodel” (in plaas van 'n liniêre model) laat sien dat alle faktore wat in die model genoem word mekaar wedersyds beïnvloed in 'n komplekse sisteem.

2.2 Die IFP-model

Die IFP-model bied 'n raamwerk vir die analise en toetsing van beeldvorming deur kommunikasie, en vorm die grondslag van hierdie ondersoek. 'n Verskeidenheid elemente

wat beeldvorming deur kommunikasie beïnvloed, word in die IFP-model vervat (sien Figuur 2.1):

2.3 Institusionele kultuur

’n Organisasie se institusionele kultuur is die waardes, norme, gesindhede en tradisies wat lede van die organisasie gemeen het. Institusionele kultuur word oor jare opgebou en deur

die maatskappy se identiteit geïnstusionaliseer. Dit beteken dat die institusionele kultuur in die instansie se identiteit uitgebeeld en sigbaar gemaak word. Institusionele kultuur kan voorts aan die hand van verskillende kulturele dimensies beskryf word. Kerklike institusionele kultuur word veral bepaal deur twee dimensies:

- **Normatiewe versus pragmatiese kultuur:** 'n Normatiewe kultuur beklemtoon reëls en prosedures, en bly meestal dieselfde ondanks veranderinge in kliënte se behoeftes. Daarenteen is pragmatiese kultuur meer toegespits op die mark en kliënte se wisselvallige behoeftes, en lê dus meer klem op die resultaat.
- **'n Klem op die verlede versus 'n klem op die toekoms:** Kulture wat die verlede beklemtoon, is ingestel op tradisie en geskiedenis, en dit word daarom dikwels by ouer en meer gevestigde instansies aangetref.

Etlike ander kulturele dimensies kan ook onderskei word, soos 'n probleemkultuur versus 'n oplossingskultuur, 'n oop kultuur versus 'n geslote kultuur, 'n organisatoriese kultuur versus 'n professionele kultuur, ensovoorts. Tog is dit nie vir die doel van hierdie studie belangrik nie, omdat hulle minder direk met kerklike kultuur te make het.

Institusionele kultuur is onder andere sigbaar in die geskiedenis, waardes, houdings en tradisies van die instansie se lede. Kulturele dimensies word beskou as die grondslag waarop die instansie se identiteit en beeld gebou word. Downey (1986/87: 7) som hierdie begrip op deur te sê: “[C]ulture is... the ‘what’ of a company – whereas identity is its ‘why’.” Neem Metropolitan as voorbeeld. Dié maatskappy, wat in versekering en beleggings spesialiseer, se slagspreuk is “Together we can”. Die maatskappy het 'n samewerkingskultuur en is mens- en gemeenskapsgerig, en dit word in hulle leuse weerspieël. Deur middel van samewerking kan hulle sukses behaal. Dus is hulle identiteit (“Together we can”) gebou op, en spruit dit voort uit, hulle kultuur (hulle “what”) van samewerking en mensgerigheid.

'n Instansie se kultuur, identiteit en beeld is dus afhanklik van mekaar en beïnvloed mekaar: “Culture and identity are symbolic and value-based constructs that determine meaning-making, especially when it comes to image formation and projection” (Hatch & Schultz, 1997: 364).

Institusionele kultuur word dikwels ook deur die media bepaal. Instansies kan byvoorbeeld in hulle missie en visie die instansie se waardes, houdings en tradisies beskryf, maar as die media 'n bepaalde institusionele kultuur aan die instansie 'toeken', word dít eerder in die media weerspieël. Sodoende word die media se beeld van die instansie aan die lesers oorgedra en nie die kultuur en beeld wat die instansie in sy missie en visie uiteensit nie.

2.4 Institusionele identiteit

Institusionele identiteit is die antwoord op die vraag: 'Wie is ons as instansie?' Dit is dus 'n gemeenskaplike gevoel onder personeel en lede (of kliënte) van dit waarvoor die instansie staan. Volgens Birkigt en Stadler (1986, in Hooghiemstra, 2000) is korporatiewe identiteit "the strategically planned and operationally applied internal and external self-presentation and behaviour of a company" (Hooghiemstra, 2000: 57), met ander woorde die tradisies, houdings en norme (die "why") wat die maatskappy strategies beplan en uitvoer om hom intern asook ekstern voor te stel. Institusionele kultuur word dus vergestalt in institusionele identiteitselemente, soos visie en missie, slagspreuke, ensovoorts, wat toon wie die instansie is en waarvoor dit staan. Metropolitan se interne en eksterne selfvoorstelling is byvoorbeeld hulle slagspreuk, "Together we can", wat hulle kultuur van samewerking en mens- en gemeenskapsgerigtheid op strategiese wyse vergestalt.

Institusionele identiteit word uitgeken ook aan meer sigbare elemente, soos simbole, die logo, die slagspreuk, die styl van die instansie, die institusionele kleure asook natuurlik (die gehalte van) hulle werk, produkte en dienste (Downey, 1986/87: 8). Kliënte herken die instansie aan hierdie faktore, omdat dit permanent of lank deel is van die instansie en dus die instansie se identiteit in die publiek se geheue vestig.

Hierdie identiteitselemente is simbolies van die institusionele kultuur: Kleure, styl en gehalte heg 'n bepaalde gevoel en waarde aan die institusionele kultuur.

Volgens die IFP-model is die faktore binne die instansie wat tot beeldvorming bydra die institusionele kultuur en institusionele identiteit. Soos die model egter aandui, kan hierdie beeld wat na buite geprojekteer word, teruggestuur en beïnvloed word deur die

publiek en media se beeld van die instansie, wat die beeld uiteindelik kan laat verander. Die NG Kerk se identiteit (dit waarvoor die Kerk staan) kan dus beïnvloed word deur die media, wat gevolglik ook die beeld van die Kerk sal beïnvloed. Hierdie twee 'soorte' beelde wat 'n instansie kan hê, word in die volgende afdeling bespreek.

2.5 Institusionele beeld

Jou beeld van 'n instansie is jou opinies, indrukke en interpretasies van daardie instansie. Hierdie opinies, indrukke en interpretasies word beïnvloed deur houdings teenoor, en ervarings van die instansie (De Stadler, in voorbereiding: 8).

Dowling (1986: 110) beskryf institusionele beeld as "... a set of meanings by which an object is known and through which people describe, remember and relate to it. That is, it is the net result of the interaction of a person's beliefs, ideas, feelings and impressions about an object".

Mense se beeld van 'n instansie is nie 'n geheelbeeld nie en ook nie onveranderlik nie. Mense se opinies oor 'n instansie is wisselvallig, omdat hulle ervarings van 'n instansie van een oomblik tot 'n volgende verskil. Die aantal verskillende uitbeeldings deur die media sorg ook vir verskillende beelde van dieselfde instansie (Hooghiemstra, 2000: 59).

Op enige gegewe oomblik het 'n buitestander slegs insae in 'n 'stukkie' van die beeld van 'n instansie wat 'n bepaalde moment/gebeurtenis verduidelik en vasvang. 'n Dokument (soos 'n koerantberig) sal byvoorbeeld slegs konsentreer op die beeld van 'n mynmaatskappy as instansie wat baie werk skep en verskaf aan voorheen benadeelde groepe, maar sal nie aandag skenk aan die ander 'stukkie' van die maatskappy se beeld, naamlik dat hulle nie juis beste praktyk volg wat omgewingsvriendelikheid betref nie. Laasgenoemde aspek kom dalk weer sterk in 'n ander dokument na vore wat 'n ander 'stukkie' van die maatskappy se beeld projekteer. Op grond van dié verskillende 'stukkies' vorm mense verskillende (gedeeltelike) beelde van 'n maatskappy. Weens hulle verskillende ervarings en kennis wat hulle oor die instansie opdoen, kan mense dus nie 'n geheelbeeld van 'n instansie hê nie.

Hierdie faktore maak dit ook moeilik vir 'n instansie om sy beeld te beheer asook om dieselfde beeld by almal te vestig. 'n Instansie kan tegelykertyd 'n positiewe én

negatiewe openbare beeld hê. Gevolglik word daar tussen die instansie se gewenste en werklike beeld onderskei.

2.5.1 Gewenste beeld

’n Instansie se gewenste beeld is die openbare beeld wat die instansie graag wil hê. Die instansie konstrueer hierdie beeld, en manipuleer dit volgens hulle behoeftes en doel. Die gewenste beeld kan dus ook maklik verander. Die NG Kerk se gewenste beeld as godsdienstige instansie sal dus min of meer die beeld wees van ’n instansie wat God se waardes uitleef deur ’n voorbeeld en tuiste vir almal te wees en daardeur die Woord van God verkondig.

2.5.2 Ware beeld

’n Instansie se ware beeld (ook soms ‘gekonstrueerde beeld’) is die beeld wat die publiek en die media mettertyd van die instansie vorm. Dit is dus wat die publiek werklik van die instansie dink. In die meeste gevalle verskil die gewenste en ware beeld. Dít kan toegeskryf word aan ondoeltreffende kommunikasie asook mediablootstelling.

Ondoeltreffende kommunikasie beteken dat die beeld wat die instansie uitstraal teenstrydig is met sy beleid, en dat lede van die organisasie onder meer die institusionele beeld beïnvloed deur hulle gedrag en kommunikasie asook dit wat hulle oor die instansie sê. Alle vorme van kommunikasie (elektronies én mondeling) moet die beeld van die instansie weerspieël, aangesien institusionele beeld maklik beïnvloed word deur ’n onaangename ondervinding wat nie die ware beeld van die instansie projekteer nie.

Die media kan ’n positiewe óf negatiewe invloed op die beeldvorming van die instansie hê deurdat hulle besluit watter beeld hulle van die instansie wil projekteer. Indien die media van ’n instansie ‘hou’, sal die beriggewing merendeels positief wees en sal die instansie se handeling opgehemel of verdedig (goedgepraat) word. As die media egter negatief voel teenoor ’n instansie, sal beriggewing oor daardie instansie dikwels merendeels negatief wees en sal die instansie se handeling gekritiseer en bevraagteken word. Sodoende vorm die publiek dus ’n meestal negatiewe en dikwels ook verwronge

beeld van die instansie (Sien Druckman & Parkin, 2005:1030-1049; Kahn & Kenney, 2002:381-394; Kim, Scheufele & Shanahan, 2002:7-25).

2.6 Die verhouding tussen institusionele kultuur, identiteit en beeld

Die verhouding tussen kultuur, identiteit en beeld maak drie lae uit, met kultuur as basislaag. Kultuur is die grondslag waarop identiteit en beeld gebou word, en dit verander nie maklik nie.

Institusionele kultuur is 'n sosiale konstruk wat uit 'n verskeidenheid kulturele boublokke, soos geskiedenis, ideologie, wêreldsiening, waardes, houdings, tradisies, rituele, simbole en helde, bestaan wat oor tyd deur die meeste van die instansie se werknemers geskep en onderhou word (De Stadler, in voorbereiding: 5). Neem Nedbank as voorbeeld: Nedbank staan bekend as die eerste bank op die Afrikavasteland wat die status van 'n koolstofneutrale bank behaal het. Een van Nedbank se waardes is dat dit na omgewingsverantwoordelikheid en die jaarlikse verkleining van sy koolstofvoetspoor streef. Die bank ondersteun ook verskeie projekte wat biodiversiteit, hernubare energie en die vermindering van ontbossing aanmoedig, omdat dié projekte deel uitmaak van sy kultuur as omgewingsvriendelike bank ("Nedbank first carbon neutral bank in Africa", 2010).

Institusionele identiteit verwys weer na die visuele en verbale elemente van 'n instansie, soos die naam, kleure, styl en kliëntekommunikasie. Hierdie elemente word onder andere bepaal deur aspekte van die institusionele kultuur, soos waardes, tradisies en norme. Institusionele identiteit institusionaliseer dus institusionele kultuur. Volgens Hatch en Schultz (1997: 357) is institusionele identiteit "the collective, commonly-shared understanding of the organisation's distinctive values and characteristics". Nedbank se kultuur van toewyding aan 'n 'groen' leef- en werkstyl word in die bank se institusionele kleur, naamlik donkergroen, weerspieël.

Op sy beurt is institusionele beeld die weerspieëling van institusionele kultuur én identiteit. Kultuur en identiteit moet reg bestuur word sodat dit tot die gewenste institusionele beeld bydra: "... [T]he way organisations present themselves to an audience (corporate identity) may influence the audience's perceptions of the

organisation (corporate image)” (Hatch & Schultz, 1997: 357). Kultuur, identiteit en beeld kan dus nie los van mekaar staan nie. Institusionele kultuur beïnvloed institusionele identiteit en gevolglik ook institusionele beeld. Eweneens beïnvloed institusionele kultuur en beeld institusionele identiteit. Die drie konsepte is interafhanklik en onderling verbind.

Die voorstelling van Nedbank se kultuur (die strewe om hulle omgewingsimpak te verminder) en identiteit (onder meer hulle donkergroen institusionele kleur) dra by tot die beeld van ’n bank wat doelgerig te werk gaan en ’n voorbeeld vir ander probeer wees wat die mens se verantwoordelikheid teenoor die omgewing betref. Hierdie beeld word ook bevestig in Nedbank se slagspreuk, “Make things happen”. Baie lede van die publiek se beeld van Nedbank is dié van die eerste Afrikabank wat omgewingsvriendelik geword het en mense van hulle omgewingsimpak bewus maak. Só wil die bank ander oorreed om ook meer omgewingsvriendelik te wees.

2.7 Inligting

Die drie konsepte institusionele kultuur, identiteit en beeld word vasgevang en uitgebeeld in die instansie se dokumente. ’n Instansie se dokumente speel dus ’n belangrike rol in die oordrag van die instansie se beeld.

Drie aspekte is van belang in die toeganklikheid, evaluering en aanvaarding van ’n instansie se dokumente en wat institusionele beeld kan beïnvloed. Dié drie aspekte word vervolgens bespreek.

2.7.1 Fisiese toegang, evaluering en aanvaarding

Fisiese toegang, evaluering en aanvaarding verwys eerstens na die beskikbaarheid en toeganklikheid van ’n instansie se dokumente. Die beskikbaarheid of onbeskikbaarheid van institusionele dokumente kan onderskeidelik ’n positiewe of negatiewe impak op die instansie se beeld hê (De Stadler, in voorbereiding: 10).

Die uiterlike struktuur van die teks, soos die tekstipe en -uitleg, verg ook aandag, omdat fisiese toegang die leser se eerste kontak met die teks is en die eerste indrukke van die instansie wek (De Stadler, in voorbereiding: 10).

Die fisiese toeganklikheid van inligting verwys ook na die toeganklikheid van inligting in die teks self. Lees die teks maklik en kan die leser inligting maklik deur middel van tekstuele leidrade, soos indekse, opskrifte en subopskrifte volg? Die uiterlike struktuur is die brug tussen fisiese en kognitiewe toeganklikheid, evaluering en aanvaarding van die teks. Bogenoemde leidrade, soos indekse, opskrifte en subopskrifte, lei die leser fisies asook kognitief om die logiese uiteensetting en inhoud van die teks te begryp.

Indien 'n instansie – in hierdie geval die NG Kerk – se dokumente fisies moeilik bekombaar is en boonop moeilik is om te lees en te verstaan, kan dit die beeld van die instansie skaad. Die Kerk se amptelike dokumente, soos die belydenisgrondslag, roeping van die Kerk, asook publikasies soos die *Kerkbode*, moet toeganklik en aanvaarbaar wees vir lesers.

2.7.2 Kognitiewe toegang, evaluering en aanvaarding

Kognitiewe toegang, evaluering en aanvaarding verwys na die leser se vermoë om die inligting in die teks te verstaan en sinvol toe te pas.

Hierdie toegangsroete sal slegs suksesvol wees indien die dokument aan 'n aantal ontwerpaspekte, soos die teikengroep se behoefte aan inligting, die doel van die dokument, die inhoud en inhoudslading, die samehang van die dokument asook die intellektuele vermoë van die teikengroep aandag skenk. Kognitiewe toegang, evaluering en aanvaarding speel 'n groot rol in institusionele beeld.

Dus moet die dokumente wat die Kerk aan haar lidmate stuur die lidmate se inligtingsbehoefte in ag neem, wat insluit daardie dinge wat lidmate oor die bepaalde onderwerp wil weet asook lidmate se intellektuele vermoë. Moeilike konsepte moet verduidelik en uiteengesit word, sodat die teikengroep dit kan verstaan en toepas. 'n Onsamehangende boodskap sal die institusionele beeld skaad (De Stadler, in voorbereiding:10).

2.7.3 Emosionele toegang, evaluering en aanvaarding

Emosionele toegang, evaluering en aanvaarding het te make met die wyse waarop die boodskap oorgedra word, die gevoelens wat die teks by die leser ontlok en of die leser

van die teks hou en hom/haar met die inligting kan vereenselwig. Die dokument moet lesers se etiese, kulturele en sosiale waardes in ag neem as die instansie 'n positiewe beeld wil uitstraal (De Stadler, in voorbereiding: 9).

Indien 'n instansie soos die NG Kerk 'n nuwe gebruik, ritueel of konsep in die Kerk wil inbring, moet dit byval vind by, en aanvaar word deur, haar lidmate. Indien 'n kwessie nie met lidmate se etiese, kulturele en sosiale waardes ooreenstem nie, sal dit die Kerk se beeld negatief beïnvloed. 'n Voorbeeld hiervan is die debat oor homoseksualiteit wat nie by alle lidmate byval vind nie. Die Kerk moet dus versigtig met netelige sake vir haar lidmate omgaan. Die wyse waarop sulke sake in dokumente hanteer en uiteengesit word, speel 'n groot rol in die aanvaarding daarvan.

2.8 Die boodskap van 'n teks

Buiten al die ander maniere waarop beeldvorming plaasvind, word die beeld van 'n instansie ook in die boodskap van 'n teks vasgevang. Vir suksesvolle beeldvorming deur middel van tekste moet lesers se behoeftes in ag geneem word. Dié behoeftes sluit die volgende in:

- **Die leser se behoefte aan kennis:** Die inligting in die dokument moet relevant wees vir die leser.
- **Die leser se behoefte aan selfbeskikking:** Mense hou daarvan om hulle eie besluite te neem en wil nie voorgesê word nie. Die skrywer moet dit dus probeer vermy.
- **Die leser se behoefte aan erkenning en waardering:** Lesers wil graag erken en waardeer word in 'n dokument.
- **Die leser se oortuigings, houdings en waardes:** Die leser wil graag hê dat sy/haar houdings, oortuigings en waardes in ag geneem en gerespekteer word in 'n dokument. Die skrywer moenie iets afmaak waaraan die leser glo nie. Dit sal vir seker 'n negatiewe impak op die instansie se beeld hê.
- **Die leser se intellektuele vermoëns:** Die leser se intelligensie moenie onderskat word nie. Instansies moenie inligting in hulle dokumente plaas wat die leser reeds weet, of ingewikkelde vaktaal gebruik wat die gemiddelde leser nie verstaan nie.

- **Die leser se verhouding tot die skrywer en die teks:** Die werklike verhouding tussen die skrywer en leser moet in ag geneem word. Hiërargiese stelsels asook magsafstand in 'n instansie moet in ag geneem word, byvoorbeeld indien die dokument van die topbestuur aan 'n gewone werker gestuur word. Dan sal die toon van die dokument byvoorbeeld verskil.

'n Dokument kan in bogenoemde behoeftes voorsien deur middel van die vier deelboodskappe wat dit oordra, waarvan veral twee regstreeks met beeld te make het. Vervolgens val die soeklig op die vier deelboodskappe van 'n dokument.

2.8.1 Die vier deelboodskappe van 'n dokument

Wanneer die leser toegang tot 'n dokument verkry, moet die aard van die boodskap ontleed word. Die boodskap van 'n teks bestaan uit vier deelboodskappe wat meewerk om die instansie se beeld te projekteer. Hierdie verskynsel is bekend as die 'vier-in-een-boodskap' van 'n teks (De Stadler, in voorbereiding: 10).

2.8.2 Die referensiële boodskap

Die referensiële boodskap verwys na die feitelike inhoud van 'n teks; die sigbaarder, meer direkte boodskap. Alhoewel hierdie boodskap 'n kleiner rol in die beeldvorming en -projeksie van die instansie speel, kan die keuse van inhoud die beeld beïnvloed. 'n Goeie voorbeeld van 'n referensiële boodskap is te vinde in die volgende sin uit 'n berig: "Passasiers op Qantas-vlugte sal die eerste wees om 'n tabletrekenaar te gebruik" ("Qantas vermaak op tabletrekenaars", *Die Burger*, 15 September 2011).

2.8.3 Die appellerende boodskap

Die appellerende boodskap van die teks handel oor die veronderstelde doel of effek van die teks. Die doel van die teks kan wees om mense in te lig, te oorreed, te motiveer of emosioneel te manipuleer om 'n bepaalde handeling uit te voer. Die appellerende boodskap het te make met die beroep wat die teks op die leser doen om tot aksie oor te gaan nadat hy/sy die teks gelees het. 'n Advertensie se appellerende boodskap sal byvoorbeeld wees om lesers te oorreed om die produk wat geadverteer word te koop. 'n Kerk sal byvoorbeeld in die afkondigings sê dat die gemeente 'n basaar hou om vir 'n

uitreikprojek geld in te samel en só die lidmate oorreed om deel te neem. Die volgende uittreksel uit 'n advertensie is 'n goeie voorbeeld van 'n appellerende boodskap: “Die Hart- en Beroertestigting Suid-Afrika moedig jou aan om jou hartgesondheid by jou naaste Clicks Kliniek te laat toets. R5 van elke toetsing sal geskenk word aan die Hart- en Beroertestigting Suid-Afrika.” (Clicks-advertensie, *Huisgenoot*, 15 September 2011).

2.8.4 Die ekspressiewe boodskap

Die ekspressiewe boodskap van 'n teks het betrekking op die beeld wat die sender uitstraal, o.a. die sender se norme, waardes en houdings wat in die teks weerspieël word. Lesers is baie gevoelig vir hierdie boodskap, en vorm dikwels 'n instansie se beeld op grond daarvan. Die skrywer se rol in die teks, byvoorbeeld om betroubaar voor te kom, help met positiewe beelduitstraling (De Stadler, in voorbereiding: 11). Die Kerk se dokumente moet dus 'n beeld uitstraal wat met haar roeping strook. In die roepingsverklaring van die Algemene Sinode (2007) word die Kerk byvoorbeeld uitgebeeld as 'n profeet wat die Woord van God tydig en ontydig verkondig (NG Kerk, 2007). 'n Goeie voorbeeld van 'n ekspressiewe boodskap is te vinde in die volgende gedeelte uit 'n Phonak-advertensie: “Phonak is een van die enigste maatskappye wat u tevredenheid waarborg of met graagte u geld sal terugbetaal” (Phonak-advertensie, *Huisgenoot*, 15 September 2011). Die sender van die boodskap is dus ingestel op sy kliënte se tevredenheid, en toon ook baie vertroue in sy produk. Dít word weerspieël in die sinsnede waar die sender die kliënt produktevredenheid waarborg en belowe om kliënte se geld terug te gee indien dit nié die geval sou wees nie – 'n onwaarskynlikheid volgens die advertensie.

2.8.5 Die relasionele boodskap

Die relasionele boodskap gaan veral oor die verhouding tussen die skrywer en die leser, en speel dus ook 'n belangrike rol in die instansie se beeldvormingsproses. Hierdie boodskap verskaf nie net inligting oor die soort verhouding tussen die sender en die ontvanger nie, maar ook oor wat die sender van dié verhouding dink. Sodoende kan lesers dus aflei wat die skrywer se beeld van hulle is. NG kerke het byvoorbeeld die gebruik om lidmate as broers en susters aan te spreek, wat die verhouding tussen die Kerk en lidmate aandui. Dit sinspeel daarop dat ons almal God se kinders is. 'n Goeie

voorbeeld van 'n relasionele boodskap in 'n teks is Pick n Pay se kliëntediensboodskap, waarin die sender aandui dat hy die ontvanger se insette waardeer en erken: "Talk to us. We value your feedback. Whether it's a complaint, question or a suggestion" (Pick n Pay, 2011).

2.9 Die ontwerp van 'n dokument

Vier dokumentontwerpaspekte met 'n ewe groot invloed op 'n instansie se beeldvorming en -projeksie is die inhoud, struktuur, styl, en grafika en tipografie van 'n dokument. Hierdie ondersoek konsentreer nie op wat *deur* die instansie geskryf word nie, maar op wat *van* die instansie geskryf word in die media. Hoewel nie op dieselfde wyse as 'n instansie se eie dokumente nie, het mediatekste wél 'n impak op die instansie se beeldvorming deurdat dit, as eksterne impuls, die publiek (in hierdie geval die lidmate) se mening beïnvloed. Soos vroeër in Hoofstuk 1 genoem, bestaan daar baie navorsing wat bewys dat mediatekste wel 'n impak op die beeldvormingsprosesse van 'n instansie kan hê. Daarom is bogenoemde vier aspekte steeds ter sake vir die studie.

2.9.1 Inhoud

Die inhoud van die teks moet op 'n logiese wyse gerangskik wees. Die stellings wat in die teks voorkom, moet feitelik korrek wees en moenie in die teks weerspreek word nie. Dit sou die geloofwaardigheid van die teks belemmer en verwarring by die leser skep. Die doelwitte van die teks moet duidelik wees vir die leser en die inhoudslading nie te hoog of te laag nie. Die tekstema moet ook duidelik wees en uit die hele dokument blyk.

2.9.2 Struktuur

Die uiterlike struktuurmeganismes moet konsekwent en korrek aangewend word ten einde 'n goeie eerste indruk van die teks te wek. Die innerlike struktuur moet die leser deur die teks lei en dit moet dus sigbaar en samehangend wees. Goeie opskrifte en subopskrifte help die leser om selektief te lees en orden inligting volgens onderwerpe sodat die leser die teks beter kan verstaan. Die spelling en grammatikale aspekte van 'n teks dra ook tot 'n goeie beeld by, asook tot die oordrag van die doel en tema van die teks. 'n Slordige teks het nie juis sterk ooredingskrag nie.

2.9.3 Styl

Die stylkeuse van die dokument moet die lesergroep in ag neem. Deeglike navorsing oor die instansie se doelgroep sal nuttig wees om te bepaal hoe daar met hulle gekommunikeer moet word. Die bewoording van die teks moet begrip en aanvaarding van die boodskap bevorder. As die leser nie hou van die manier waarop daar met hom/haar gekommunikeer word nie, sal hy/sy traag wees om verder te lees en sal dít die beeld en boodskap negatief beïnvloed. Die toon van die boodskap moet die werklike verhouding tussen die leser en skrywer weerspieël. Indien die werkgewer 'n baie senior pos beklee en skriftelik met die werknemer kommunikeer, moet die toon daardie verskil in rang weerspieël. Dít hang natuurlik ook af van die soort korporatiewe kultuur wat in die instansie heers. Aanspreekvorme asook sinskontruksie (lydend of bedrywend) het ook 'n invloed op die leser se opvatting van die instansie. Soos wat reeds genoem is, hou lesers daarvan om erken te word.

2.9.4 Grafika en tipografie

Grafika speel dikwels 'n deurslaggewende rol in koerantberigte: 'n Foto kan 'n oomblik en gevoel beter vasvang as wat die joernalis dit in woorde kan doen. Mense onthou dikwels die grafika en hoofopskrifte van die berig eerder as die inhoud daarvan. Grafika en opskrifte het dus soms 'n meer blywende effek op lesers. Tog is dit belangrik om in gedagte te hou dat grafika tot die boodskap van die teks bydra en in 'n bepaalde verhouding tot die teks staan. Teks en grafika moet dus altyd saamhang.

Wat tipografie betref, moet die lettertipe en -grootte leesbaarheid van die teks bevorder en nie belemmer nie. Die tipografie van 'n instansie se dokumente kan ook as deel van die instansie se identiteit en styl bestempel word. Koerante gebruik deurgaans dieselfde lettertipe, alhoewel hulle die lettergrootte afwissel om die leser se aandag te trek.

Soos wat vroeër genoem is, is koerantberigte, -rubrieke en -briewe vir hierdie navorsing ontleed. Vir die doeleindes van hierdie studie het voormelde vier dokumentontwerpaspekte gewis 'n invloed op die beeldvorming van die instansie gehad, maar het die instansie geen beheer oor hoe die media sy beeld projekteer nie. Die aspekte wat in die berigte en briewe aangewend word, is dus nie direkte beelduitstraling deur die instansie nie, maar is deel van

die koerante se pogings om meer aandag op hulle boodskap en teks te vestig sodat hulle storie sal 'verkoop'.

Hoewel inhoud, struktuur, styl, asook grafika en tipografie nie 'n hoofrol in hierdie studie speel nie, word dit steeds bespreek as deel van die verskeidenheid elemente en veranderlikes in die IFP-model wat beeldvorming deur 'n instansie of ander se kommunikasie kan beïnvloed. In die groter beeldvormingsprojek by die Universiteit Stellenbosch is daar reeds 'n aantal studies gedoen wat hierdie beïnvloeding uitwys (o.a. Badovini (2009), De Stadler (2009), Du Plessis (2007), Gous (2011), Hagan (2009)).

2.10 Distale elemente van die IFP-model

Naas bogenoemde invloede op die beeldvormingsproses, is daar ook sekere distale veranderlikes wat beeldvorming beïnvloed. Faktore soos houdings, stereotipes, emosies en ondervindings speel ook 'n rol. Elkeen van hierdie distale elemente of veranderlikes verg breedvoerige bespreking. Hierdie studie handel bepaald oor die distale veranderlike 'ander media', wat nie juis deeglik in die IFP-model bespreek word nie, maar 'n groot rol in die beeldvorming van 'n instansie kan speel.

Die IFP-model voer aan dat mense se houding jeens 'n instansie op hulle ondervinding en evaluering van die instansie se kommunikasie berus (houding = ondervinding x evaluering). Met ondervinding word bedoel dat beeldvorming deur waarneming, vorige ervarings van die instansie, toeskrywing van die instansie se gedrag, asook stereotipering en vooroordeel teenoor die instansie plaasvind. Al hierdie faktore lei daartoe dat mense 'n bepaalde houding jeens die instansie ontwikkel. Sulke houdings het 'n hoë emosionele lading, omdat dit positief óf negatief kan wees, wat aandui of ons van iets hou of nie (De Stadler, in voorbereiding: 7).

Mense se houding jeens 'n instansie is gewoonlik blywend en permanent. Hoewel houding met inspanning en oor tyd kan verander, gebeur dit nie juis gereeld nie en daarom maak dit die grondslag van die IFP-model uit. Om 'n instansie se beeld te verander moet die publiek se houding jeens die instansie verander (De Stadler, in voorbereiding: 8). Houding word ook deur ander veranderlikes, soos kultuur, waardes en ander media, beïnvloed.

'Ander media' is 'n baie algemene begrip, en kan enigiets van nuwe media (Twitter, Facebook, ensovoorts) tot tradisionele media (televisie, radio en koerante) insluit. Die media kan 'n belangrike rol speel in die vorming van mense se houding jeens 'n instansie en die instansie se beeld: "Several authors stress that the way the audience perceives the organisation also influence the organisation's self-presentation, mainly because the media play a significant role in affecting organisational identity by influencing members' perception of how non-members perceive the organisation" (Hooghiemstra, 2000: 59).

2.11 Beeld en die media

Hierdie studie handel oor die invloed van die media, synde 'n distale veranderlike, op die beeldvormingsprosesse van 'n instansie (in hierdie geval die NG Kerk). Die IFP-model, soos dit hierbo uiteengesit is, verduidelik hoe 'n instansie se interne en eie media die beeld van die instansie kan beïnvloed. Dit maak dus die kern van die model uit omdat dit op dokumente in die instansie self konsentreer.

Die begrip 'media' verwys egter nie net na 'n instansie se eie, interne media nie, maar ook na ander, eksterne of buitedia. Dié twee soorte media, naamlik eie media en buitedia, het met twee verskillende soorte dokumente te doen. Eie media is dit wat instansies en groepe gebruik om hulle beeld uit te straal, soos interne dokumente (notules, verslae, interne nuusbriewe), pamflette, die instansie se eie webtuiste waarop sy dienste geadverteer word, ensovoorts. Die instansie self stel hierdie dokumente op en versprei en beheer dit. Die instansie het dus volledige beheer oor sy eie dokumente en is verantwoordelik vir die beeld wat sy eie media uitstraal, hetsy positief of negatief. Dít is die uitgangspunt van die IFP-model.

Daarenteen is die buitedia (ook soms 'tradisionele media'), soos koerante, radio en televisie, buite die instansie se beheer. Die instansie het weinig of geen beheer oor wat en hoe die buitedia oor die instansie berig nie. Hierna verwys die IFP-model nié op eksplisiete wyse nie, die model suggereer slegs die moontlike impak van die betrokke veranderlike.

Daar is dus 'n uiters belangrike tweedeling rakende beheer – tussen eie media, wat beheer kan word, en buitedia, wat weinig of geen beheer toelaat nie. Die IFP-model maak egter

net vir eie media voorsiening. Tog word die instansie se beeld nie slegs deur eie dokumente en media, waaroor die instansie beheer het, beïnvloed nie: Tradisionele media het óók 'n invloed op die instansie se beeld. Dít bekleed die buitemedie met mag, omdat die instansie nie hierdie soort media kan beheer nie.

Die IFP-model moet dus aangepas word om voorsiening te maak vir die buitemedie waaroor die instansie weinig of geen beheer het. Sodanige aanpassing moet tussen die instansie (eie media) en die media (buitemedie) se dokumentontwerpaspekte onderskei.

'n Analise-instrument is nodig om hierdie mag van die buitemedie in beriggewing uit te wys. Gevolglik het die keuse op retoriese diskoersanalise (RDA) geval as instrument om koerantberigte, -rubrieke en -briewe te ontleed. RDA konsentreer daarop om sosiale magsmisbruik, ongelykheid en oorheersing in tekste uit te wys, en toon hoe die buitemedie hierdie mag gebruik om inligting en toegang tot inligting te beheer en uiteindelik 'n instansie se beeld te beïnvloed (sien Curran, 2002; Fairclough, 2001; Van Dijk, 2000, en Van Dijk, 1989).

'n Uiteensetting en verduideliking van RDA volg.

2.12 Retoriese diskoersanalise

2.12.1 Wat is retoriese diskoersanalise (RDA)?

RDA is 'n analise-instrument waarvolgens kwalitatiewe navorsing onderneem word om te bepaal hoe sosiale magsmisbruik, oorheersing en ongelykheid in sosiale en politieke diskoers bevestig dog ook uitgedaag word (Van Dijk, 1998: 1). RDA ontleed diskoers, en verduidelik hoe diskoersstrukture die verhouding tussen mag, oorheersing en ongelykheid in die samelewing bekragtig, versterk of teenstaan. Onder andere Van Dijk (2001) beskryf hierdie metode in Ruth Wodak en Michael Meyer se boek *Methods of Critical Discourse Analysis*. In hierdie studie word RDA aangewend om mediaberigte oor die NG Kerk se besinning oor saambly voor die huwelik te analiseer.

Fairclough (1989: 140) en Van Dijk (1998: 2) voer aan dat 'n teks nie op sy eie ontleed en verstaan kan word nie, maar dat die teks in verhouding staan tot die samelewing waaruit dit geskep is en waarin dit ontleed word. Dít gee te kenne dat diskoers deur sosiale strukture

soos hiërargie, sosiale identiteit, sosiale verhoudings en die samelewing in die geheel gevorm word, en sosiale strukture op hulle beurt deur diskoers.

Hierdie konsep kan beter verduidelik word deur na die makro- en mikrovlakke van die samelewing te verwys. Taal, kommunikasie en enige ander soort diskoers asook die ontleding van diskoers behoort tot die mikrovlak van die samelewing. Oorheersing, ongelykheid, mag, sosiale groepe, kultuur, houdings en opinies behoort weer tot die makrovlak. RDA vorm die brug tussen die mikro- en makrovlak deur te toon hoe diskoers en sosiale strukture mekaar wedersyds beïnvloed (Van Dijk, 1998: 4).

Vroue word byvoorbeeld in baie kulture en samelewings as die swakker geslag beskou (makrovlak). Die onderdrukking van vroue is sigbaar in die alledaagse lewe: In veral sommige swart Afrikakulture mag vroue nie onderrig ontvang nie, maar slegs mans. In hierdie kulture word vroue ook in taalgebruik (mikrovlak) uitgesluit. Slegs manlike verwysings word gebruik; die vroulike geslag word glad nie in tekste genoem nie. (Die Engelse term hiervoor is “silencing”.) Tekste praat van ‘hy’, ‘hom’ en ‘sy’, terwyl vroue dikwels tot blote besittings of seksuele voorwerpe verlaag word. Taalgebruik (mikrovlak) weerspieël dus vroue se rol in die samelewing (makrovlak), en andersom.

In hierdie ondersoek sal RDA aangewend word om aan te dui hoe die media, synde die dominante groep, hulle mag as inligtingsverspreider gebruik om die NG Kerk, synde die gedomineerde groep, in ’n positiewe of negatiewe lig te stel (makrovlak), en wel deur die analise van beeldverskynsels in koerantberigte, -rubrieke en -briewe (mikrovlak).

Die analise verduidelik hoe die gedrukte media hulle mag gebruik om die NG Kerk se beeld te probeer beïnvloed onder andere deur inligting te beheer en te manipuleer. Hierbenewens vertolk die publiek ook hierdie uitgesoekte inligting verskillend, aangesien alle individue hulle eie kultuur, ondervindings en waardes (dit wil sê hulle eie konteks) het wat hulle vertolking beïnvloed. Hierdie drie konsepte – (i) die gebruik van mag om te beheer, (ii) die manipulasie van toegang, en beheer van diskoers, en (iii) konteks – word vervolgens bespreek.

2.12.2 Konseptuele raamwerk

2.12.2.1 Die gebruik van mag om te beheer

Magsmisbruik, oorheersing en ongelykheid is kernbegrippe in die retoriese diskoersanalise van die sosiale mag van 'n dominante groep (in dié ondersoek, die buitemedie) oor 'n gedomineerde groep (in dié ondersoek, die NG Kerk). Die diskoers van die media weerspieël en bevestig hierdie sosiale mag: Die media gebruik hulle mag om die publiek se houdings teenoor groepe en instansies te manipuleer.

Om die publiek se houdings teenoor sekere instansies te laat verskuif, moet die media die publiek se kennis en sienings van daardie instansies verander deur middel van die inligting wat hulle oor die instansies publiseer. Die media se mag berus daarop dat hulle oor inligting beskik wat mense se houding jeens 'n instansie kan beïnvloed en verander. Hulle kan mense se opinies, hulle kennis en, in 'n mate, hulle handelingte beheer: "... [I]f we are able to influence people's minds, e.g. their knowledge or opinions, we indirectly may control (some of) their actions" (Van Dijk, 1998: 5). Die dominante groep wat die dominante diskoers beheer, beheer dus ook die minderheid se kennis, opinies en handelingte.

2.12.2.2 Manipulasie van toegang en beheer van diskoers

Een van die eienskappe van mag is die beheer van diskoers en kommunikasie (Van Dijk, 1998:5). Die media het mag deurdat hulle beheer uitoefen oor wat in koerante geplaas word en sodoende ook die publiek se kennis en opinies 'beheer'.

Tog bewys sielkundige navorsing dat dit nie so maklik is om mense se denke te beheer nie. Elke individuele ontvanger van 'n boodskap se vertolking is uniek op grond van faktore soos ras, geslag, ouderdom en kultuur asook vorige ondervindings en houdings (Van Dijk, 1998: 8). In hierdie studie, waarin ouderdom een van die veranderlikes is, kan 'n teks wat byvoorbeeld aanvoer dat die NG Kerk saambly voor die huwelik goedkeur, verskillend vertolk word: Ouer mense sal na verwagting dink dat hierdie soort teks 'n negatiewe invloed op die beeld van die Kerk sal hê omdat die Kerk as't ware 'losbandigheid' goedpraat; jonger mense sal dit weer waarskynlik as positief vir die Kerk beskou, omdat die Kerk daardeur meer liberaal en relevant is vir die samelewing.

Diskoers sluit ontvangers se persoonlike houdings, kennis en opinies in, asook sosiale voorstellings van die kulturele groep waartoe die ontvanger behoort. Die media kan openbare diskoers in die volgende omstandighede oorheers:

- Indien die diskoers met mense se persoonlike opinies en ondervindings strook. Hierdie diskoers moet kom van 'n bron wat ontvangers as gesaghebbend, betroubaar of geloofwaardig beskou. Hoe meer betroubaar die bron van die diskoers, hoe meer mag het die diskoers dus.
- Indien mense geen ander keuse het as om ontvangers van 'n bepaalde soort diskoers te wees nie. 'n Voorbeeld hiervan is onderrig: Leerders is verplig om na onderwysers te luister vanweë die gevestigde hiërargiese struktuur in die onderwys.
- Indien daar geen ander, alternatiewe soort diskoers is waaruit ontvangers ander kennis en opinies kan aflei nie.
- Indien ontvangers nie oor die nodige kennis en opinies beskik om die dominante diskoers te bevraagteken nie.

(Van Dijk, 1998: 8)

'n Begrip van hoe dominante diskoers mense se denke beheer, verg 'n ondersoek en verduideliking van mense se geestesvoorstelling en interpretasie van die wêreld waarin hulle leef. Hoe mense die wêreld om hulle verstaan en interpreteer, beïnvloed ook die wyse waarop hulle tekste en diskoers verstaan en interpreteer. 'n Verduideliking van kognitiewe modelle en hoe dit gebruik word, is dus nodig.

2.12.2.3 Die Kontekstmodel

'n Kontekstmodel is 'n tipe kognitiewe model wat ontvangers in hulle geheue stoor. Dit bevat interpretasies van vorige sosiale situasies, interaksie, ervarings, kennis, opinies en voorstellings van vorige diskoerssituasies wat mense oor jare opbou (Van Dijk, 2001: 108). Hierdie kontekstmodel word aangetref in die episodiese geheue van 'n ontvanger, en het dus met die ontvanger se persoonlike kennis, opinies en houdings te make.

As deel van die kontekstmodel, het die lede van 'n bepaalde sosiale of kulturele groep sekere gemeenskaplike sosiale voorstellings wat uit kulturele kennis, houdings en ideologie

bestaan. Dié sosiale voorstellings van die dominante én gedomineerde groep dien as belangrike sleutels om magsmisbruik en oorheersing in diskoers te verstaan, en is dus veral belangrik vir RDA, wat die bekragtiging, versterking of teenstand van magsmisbruik en oorheersing deur 'n dominante groep in diskoers beskryf en verduidelik (Van Dijk, 1998: 4).

Die media as dominante groep het byvoorbeeld die mag om keuses uit te oefen oor wat in koerante geplaas word en wat nie, of waar inligting in die koerant geplaas word. Dus word sekere groepe bevoordeel deurdat hulle voortdurend goeie en baie publisiteit ontvang, terwyl artikels oor ander groepe dalk minder voorkom of op plekke in die koerant geplaas word waar dit die minste aandag sal trek. Inligting kan byvoorbeeld selektief aangebied word, d.w.s. sekere inligting kan verswyg word. Of 'n artikel kan agter in die koerant geplaas word as dit inligting is oor die gedomineerde groep wat nie die sosiale voorstellings en konteksmodelle van die dominante groep pas nie. Kognitiewe modelle en sosiale voorstellings speel dus 'n baie belangrike rol in die interpretasie van diskoers. Ontvangers kies uit hierdie raamwerke die nodige middele wat hulle sal help om diskoers te interpreteer: "Context models are crucial because they are the interface between mental information about an event and actual meanings being constructed in discourse" (Van Dijk, 2001: 110).

Waar Van Dijk van 'kognitiewe modelle' en 'sosiale voorstellings' praat, verwys Fairclough (1989) weer na mensehulpbronne ("members' resources", oftewel MR). Fairclough reken dat die sender van die teks (diskoers) van die veronderstelling moet uitgaan dat die ontvangers van die teks dieselfde agtergrondkennis as die sender het, sodat die ontvanger dit korrek kan interpreteer (Fairclough, 1989: 161).

Hierdie agtergrond- of algemene kennis (MR) is mense se kennis van taal, hulle voorstellings van die natuurlike en sosiale wêreld waarin hulle hulle bevind, hulle houdings, waardes en oortuigings, en hulle vermoedens oor voorwerpe en mense (Fairclough, 1989: 24). Dit stem dus ooreen met Van Dijk se beskrywing van die konteksmodel en sosiale voorstellings.

Die MR wat mense gebruik om 'n teks te produseer of te interpreteer kan sowel kognitief as sosiaal wees. Dit word as kognitief beskou omdat dit in mense se geheue leef; tog is dit ook sosiaal omdat dit deur sosiale verhoudings en praktyke voortgebring word: "People internalize what is socially produced and made available to them, and use this internalized

MR to engage in their social practice, including discourse” (Fairclough, 1989: 24). Dít hou verband met Van Dijk se siening dat diskoers en sosiale strukture mekaar wedersyds beïnvloed deurdat mense sosiale gebruike, gewoontes, norme en houdings internaliseer en later gebruik om onder meer die diskoers te interpreteer.

2.12.3 Raamwerk vir retoriese diskoersanalise

Die RDA-instrument vir die ontleding van tekste bestaan uit drie komponente, naamlik die institusionele raamwerk of konteks, funksionele teksanalise en retoriese meganismes.

In hierdie studie wend die twee instansies, naamlik die media en die NG Kerk, elk hulle eie diskoersstrukture en -meganismes in dokumente aan. Die studie konsentreer egter veral op die media se diskoersstrukture en -meganismes wat in mediatekste aangewend word om mense se houding jeens die NG Kerk te beïnvloed.

Die RDA-raamwerk vir die media word nou kortliks bespreek.

2.12.3.1 RDA-raamwerk van die media

Die vernaamste aspekte van RDA word in die volgende raamwerk saamgevat (sien Figuur 2.2):

<p>Institusionele raamwerk van die media (mediatekste)</p>	<p>Bron van diskoers Algemene doelwit Agtergrondkennis (tyd en datum) Kognitiewe modelle (of MR) van deelnemers</p>
<p>Funksionele teksanalise</p>	<p>Doelgroep Beleidsdoelwit Konteks</p>

<p>Retoriese meganismes</p>	<p>Relevansie van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • logos • etos • patos <p>Retoriese meganismes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Direkte kritiek • Geladenheid • Implikasieverskynsels • Kontras • Sarkasme • Insinuasie
------------------------------------	---

Figuur 2.2: RDA-raamwerk

Die onderskeie komponente van die raamwerk word in die volgende afdelings bespreek.

2.12.3.2 Institusionele raamwerk of konteks

Die eerste komponent van die RDA-raamwerk is die institusionele raamwerk – die konteks waarin die diskoers ‘plaasvind’ of geskryf word. Diskoers bestaan nie in afsondering nie, maar vind in ’n konteks plaas. Hierdie konteks waarin die teks of diskoers plaasvind, is baie belangrik vir die interpretasie van ’n teks.

Ontvangers benodig tersaaklike inligting om die teks te kan interpreteer. Dié inligting is die bron van die diskoers – in hierdie geval die gedrukte media; die algemene doelwit – naamlik om kennis en inligting oor die NG Kerk aan die publiek oor te dra; die deelnemers se individuele bydraes en rolle, asook die agtergrondkennis soos die datum en tyd (Van Dijk, 1998: 6).

Die institusionele raamwerk bestaan uit die soort teks of artikel (dit wil sê ’n brief, feitelike berig of kommentaarartikel), die skrywer van die teks (of die skrywer dalk bekend is vir ’n bepaalde soort skryfstyl of openlike voorkeur vir sekere kwessies) en die spesifieke plasing van die artikel in die koerant (voor- of agterbladnuus), in soverre hierdie aspekte tot die interpretasie en beter begrip van die teks kan bydra.

Kognitiewe modelle of MR maak deel uit van die institusionele raamwerk of konteks, aangesien dit inligting bied – soos individuele en sosiale kennis, opinies en voorstellings – wat ontvangers kan help om die diskoers te interpreteer. (Vir uitvoeriger inligting hieroor, verwys terug na die afdeling oor die konteksmodel, afdeling 2.12.2.3.)

2.12.3.3 Funksionele teksanalise

Die tweede komponent van die RDA-raamwerk is die funksionele analise van 'n teks. In hierdie komponent word die doelgroep en die beleidsdoelwitte van die teks bepaal. Die studie se hoofdoelgroep is lede van die Afrikaanse publiek wat die twee betrokke koerante lees. Lidmate van die NG Kerk dien as subgroep van die Afrikaanse publiek.

Die publiek vorm houdings en sienings met betrekking tot die NG Kerk, wat op sy beurt die houdings van lidmate kan beïnvloed. Lidmate word dus deur ander lede van hulle kulturele groep se kennis en sienings van 'n instansie beïnvloed. Dít sluit aan by die beginsel dat diskoersstrukture en sosiale strukture mekaar wedersyds beïnvloed.

Die Afrikaanse publiek wat nie tot die NG Kerk behoort nie kan wél lidmate se opinies en beeld van die Kerk beïnvloed deur hulle interpretasie van mediatekste aan lidmate te verduidelik. Afrikaners van 'n ander geloof kan byvoorbeeld lidmate se beeld van die Kerk beïnvloed deur die mediatekste as 'n blootlegging van die Kerk se swakhede te beskou en lidmate daarop te wys dat die Kerk byvoorbeeld nie 'n vaste grondslag en riglyne het nie. Dít stel NG Kerk-lidmate in 'n ongemaklike posisie, aangesien buitelanders hulle houding en mening met betrekking tot hulle eie instansie probeer beïnvloed.

Alle tekste het bepaalde kommunikatiewe doelwitte, soos informatiewe, instruktiewe, motiverende, ooredende of affektiewe doelwitte, met daarnaas bepaalde uiteindelijke doelwitte wat veral betrekking het op die effek wat die teks (wil) bereik. Mediatekste is geen uitsondering nie. Mediatekste se kommunikatiewe doelwit is hoofsaaklik informatief, maar dié soort teks het ook 'n uiteindelijke doelwit, naamlik beïnvloeding: Deur die besondere aanbod van inligting (die informatiewe doelwit) en die wyse waarop die inligting bestuur word, word die leser daarvan op een of ander manier (bewustelik of onbewustelik) beïnvloed om 'n bepaalde standpunt in te neem, 'n bepaalde houding te aanvaar, of 'n bepaalde beeld te kry van 'n bepaalde saak of instansie. Mediatekste is nie altyd objektief

nie, en lesers lees dikwels ‘voorkeure’ en ‘afkeure’ in die tekste raak. Die media se uiteindelijke doelwit is dus om ’n uitwerking/invloed op die publiek se opvattinge van mense, instansies, sake, gebeure, ens. te hê. Die weglating of byvoeging van inligting kan byvoorbeeld dui op ’n koerant se vooroordeel teenoor ’n sekere party (Thiesmeyer, 2003: 8).

2.12.3.4 Retoriese meganismes

Retoriese meganismes, of retoriek – die derde komponent van die RDA-raamwerk – is die aanwending of gebruik van taal om doeltreffend te kommunikeer en die doelgroep deur middel van drie soorte oorreding, naamlik logos, etos en patos, oor te haal.

- Logos behels oorreding deur logiese argumente, en maak onder andere gebruik van syfers, statistieke, aanhalings en omskrywings om die ontvangers te oorrede. Hierdie soort oorreding kom dikwels in akademiese en teoretiese tekste voor en word dus nie algemeen in koerantartikels aangetref nie.
- Etos hou verband met die geloofwaardigheid van die sender van die teks, wat op sy beurt die oorreding van die ontvangers beïnvloed. Die sender moet onder andere as lojiaal, betroubaar en geloofwaardig oorkom. ’n Koerant se reputasie speel hier ’n belangrike rol. Indien lesers nie die koerant as geloofwaardig en betroubaar beskou nie, sal die inligting in die berigte nie die gewenste uitwerking op lesers hê nie. Dit is dus ook belangrik dat koerante betroubare bronne aanhaal om hulle inligting te staaf. Ontvangers van ’n teks sal inligting op grond van die karakter van die sender aanvaar/verwerp. Voorbeelde van hierdie soort oorreding sluit in taalgebruik wat korrek is en ook nie die ontvangers se intellektuele vlak oor-/onderskat nie. ’n Berig vol taalfoute sal die geloofwaardigheid van die sender aantas: Dit stuur die boodskap dat die berig nie deur ’n deskundige op die gebied geskryf is nie en dat die koerant die ontvanger se intelligensie onderskat.
- Patos behels oorreding deur die ontvangers se emosies en simpatie met ’n saak te prikkel en te gebruik. Met patos wil die skrywer hê dat die ontvangers hulle met die skrywer en die skrywer se beskouing of siening van ’n saak vereenselwig. Die sender

maak onder andere gebruik van emosionele taalgebruik, geladenheid, woorde met konnotasies, en beeldspraak. Intertekstualiteit speel ook 'n rol deur die ontvanger na vorige emosionele debatte of gebeurtenisse te verwys waarmee die ontvanger hom/haar kan vereenselwig. Koerantberigte verwys byvoorbeeld dikwels terug na die Kerk se aandeel/rol in apartheid wanneer die berig inderwaarheid oor saambly voor die huwelik handel (sien "Storm in kerk oor saambly", *Rapport*, 6 Desember 2009).

Hierdie studie gaan om met die kwessie van saambly voor die huwelik waaroor die NG Kerk moet besin. Dit is 'n baie omstrede etiese en geloofskwessie. Dus is die hoofoorredingswyse patos, omdat mense emosioneel op kwessies van geloof en etiek reageer.

Een voorbeeld hiervan is sommige mediatekste se beskrywing van saambly voor die huwelik as hoereerdery. Die woord 'hoereerdery' is 'n hoogs gelade woord wat sterk afkeur toon. Dit wek sterk emosies en opinies oor die kwessie. Sommige van die ontvangers sal saamstem met dié siening van die sender, terwyl ander dit ten sterkste sal afkeur. Veral ongetroude mense wat dalk as monogame paartjies saamwoon, kan beledig voel dat hulle verhoudings as hoereerdery beskryf word.

Retoriese meganismes bestaan ook uit direkte kritiek, geladenheid, implikasieverskynsels, kontras, sarkasme en insinuasie. Die aanwending hiervan in die mediatekste sal uitvoerig in Hoofstuk 4 as deel van die resultate van die teksanalise bespreek word.

Vir die doeleindes van hierdie studie val die klem hoofsaaklik op hierdie derde komponent van die RDA-raamwerk. Retoriese meganismes dien as't ware as snellers wat ontvangers se kognitiewe modelle aktiveer om aan 'n teks 'n betekenis te gee wat nie ooglopend in die teks staan nie: "A meaning of a text is not 'in' a text...but assigned to a text by language users, and such represented in their minds" (Van Dijk, 2000: 4).

Verskillende mense interpreteer dieselfde teks op verskillende maniere na gelang van die bepaalde kennis, houdings, stereotipes en ervarings wat in hulle kognitiewe modelle opgesluit is. Lidmate sal eweneens die Kerk se besinning oor saambly voor die huwelik verskillend interpreteer. Party sal dit byvoorbeeld as die morele verval van die Kerk beskou,

terwyl ander dit sal beleef as die begin van 'n toegankliker en moderner Kerk wat lidmate se omstandighede in ag neem.

2.12.4 Die media as bron van diskoers

Hierdie studie ondersoek die buitemedie as bron van diskoers. Dit handel dus nie oor die NG Kerk se eie media of kommunikasie nie, maar eksterne faktore soos die openbare media (buitemedie) waaroor die NG Kerk geen beheer het nie, dog wat steeds die beeld van die Kerk kan beïnvloed.

Mediaberiggewing speel 'n baie belangrike rol in openbare kommunikasie omdat die publiek dit as 'n populêre bron van inligting beskou: "... [N]ews in the press is usually better recalled than is television news, and perceived to be qualitatively superior, which may enhance its persuasive influence, and therefore its power" (Van Dijk, 1989: 42).

Die media word as 'n 'waghond' beskou wat die regering en ander belangrike persone in invloedryke posisies, soos die NG Kerk, 'reguleer'. Die media beskou dit as hulle plig om die publiek oor die doen en late van sodanige persone en instansies in te lig. Die media speel dus 'n belangrike rol in die verskaffing van inligting om gesonde mededinging en verantwoordbaarheid te bewerkstellig: "... [T]he most important role of the media is its ability to perform a watchdog role, monitoring and criticizing government behavior because when the media performs this function it is able to act as a forum for political debate regardless of other limitations on its freedom" (Whitten-Woodring, 2009: 601).

Soos enige instansie of beroep is die media ook aan 'n stel professionele en etiese kodes onderworpe. Volgens Kovach en Rosenstiel (in Whitten-Woodring, 2009) ken die media aan hulself die rol toe van verteenwoordiger van die gemarginaliseerdes: "... [T]he ethics codes of many news organizations indicate that journalists pride themselves on giving a voice to the voiceless" (Whitten-Woodring, 2009: 599).

Die bekendste etiese kode waaraan die media moet voldoen, is objektiewe nuusaanbieding (Snyder & Ballentine, in Whitten-Woodring, 2009: 603). Tog is die media nie altyd objektief nie: "The discourse approach to the debate on objectivity, that everything is always described from a certain perspective, can be summarized as 'All news is views'" (Renkema,

2004: 266). Daar is al voorheen bewys dat die media partydig was teenoor sekere politieke instansies (Whitten-Woodring, 2009: 598).

Namate die wêreld ontwikkel en die vraag na inligting groter geword het, het die ekonomiese druk op nuusorganisasies om geld te maak óók groter geword. Dus ding al hoe meer koerante/nuusorganisasies nou om die grootste leserspubliek en dus die hoogste verkoopsyfers mee. Hierdie ekonomiese druk noodsaak joernaliste om stories te plaas wat hulle wéét sal verkoop (Whitten-Woodring, 2009: 600). Dít belemmer egter die etiese kodes van objektiewe beriggewing: Dit is immers alom bekend dat ‘skandale’ en stories wat meer sensasioneel aangebied word, beter verkoop.

Dít bring ons by die wyse waarop die media stories aanbied, en hoe dít beïnvloed word deur die soort samelewing waarin die media funksioneer. Die media, as sosiale instansie, speel ’n baie belangrike rol in die gemeenskap – dit vergestalt asook weerspieël sosiale strukture. Sosiale strukture beïnvloed dus die media, en die media beïnvloed sosiale strukture: “They (the media) are crucial presenters of culture, politics and social life, shaping as well as reflecting how these are formed and expressed. Media ‘discourse’ is important, both for what it reveals about a society and because it also itself contributes to the character of society” (Bell, 1998: 64).

Ook Michael Foucault beskou openbare diskoers (die media) as die produk asook weerspieëling van sosiale strukture. Vir hom is diskoers ’n stel globale strukture waardeur maatskaplike instellings moet werk om aanvaarbare soorte kennis uit te filtreer. Dus sal hierdie openbare diskoers daardie denke en kennis probeer handhaaf wat in pas is met die dominante denke en kennis van die sosiale instellings wat dit weerspieël. Enige diskoers wat daarteen rebelleer, sal ‘weggelaat’ of verswyg word (Thiesmeyer, 2003: 5).

Die media beheer dus die keuse en plasing van inligting wat aan die norme, houdings en waardes van die sosiale strukture voldoen. Hulle beheer dus as’t ware wat die publiek oor ’n onderwerp weet of nie weet nie: “Police, government agency officials, the media’s editors, ... make decisions outside the public arena and often without the public’s knowledge or participation, but these decisions restrict the knowledge that becomes available to the public. It is this ordinary silence, the deprivation of access to expression rather than the lack of it, that acts to produce silencing ... Chouliaraki and Fairclough discuss this as the ‘coding’

of information to make its content conform to a set of social or institutional rules” (Thiesmeyer, 2003: 8).

Hierbenewens beheer die media ook die keuse om inligting te plaas wat wél teen die sosiale en kulturele norme van die samelewing indruis om juis daardeur die samelewing se reaksie te ontlok. Hoe die media dié ‘onaanvaarbare’ inligting vir die samelewing voorstel (“frame”), bepaal hoe die samelewing daarop sal reageer (Whitten-Woodring, 2009: 603).

In haar studie oor die media as waghond vir die regulering van ’n regering, voer Whitten-Woodring aan dat die samelewing ’n kulturele drempel het; ’n bepaalde vlak tot waar hulle inligting/handeling as aanvaarbaar en binne perke beskou. Wanneer hierdie kulturele drempel egter oorskry word, beskou hulle dit as ’n oorskryding van hulle kulturele verdraagsaamheid, en sal dit dus openbare reaksie ontlok: “If this cultural threshold is breached, it increases the likelihood that the news media will cover the violation and frame it in a manner that generates public outrage” (Whitten-Woodring, 2009: 603).

Die media gebruik dus hulle mag om inligting te beheer. Hulle het die mag om te besluit oor *wie* hulle gaan skryf asook *wat* hulle (selektief) oor daardie persoon of instansie sal skryf. As deel van hierdie mag kan die media kies om nié oor die persoon of instansie te skryf nie, omdat dit teen die kulturele en sosiale norme en dominante diskoers van die samelewing indruis, óf die media kan kies om juis oor die persoon of instansie te skryf op so ’n wyse dat dit openbare reaksie ontlok. Hoe dit ook al sy, die media het die spreekwoordelike hef in die hand om inligting te beheer en te manipuleer: “Even when the power of the media is a form of mediating power, it has its own autonomous role in the production and reproduction of social power structures. Through selective source use, news beat routines, and story topic selection, the news media decide which news actors are being publicly represented, what is being said about them, and, especially, how it is said” (Van Dijk, 1989: 42).

Hoe die media sy mag uitoefen, is veral sigbaar in die koerante *Die Burger* en *Rapport* se beriggewing oor die NG Kerk en die kwessie van saambly voor die huwelik. Dié twee koerante se doelgroepe is die Afrikaanse publiek, wat as betreklik konserwatief beskou word. Saambly voor die huwelik val buite die dominante denke en kennis van hierdie groep se sosiale instellings, en word as baie omstrede beskou. Deur daarvoor te berig, ontlok die

media openbare reaksie omdat sodanige beriggewing die doelgroep se kulturele verdraagsaamheid oorskry.

Die mag van die media lê voorts daarin dat lede van die publiek die media as betroubaar genoeg beskou om die kennis en inligting wat die media uitstuur, deel te maak van hulle kennis van die wêreld, konteksmodelle en ander kognitiewe modelle waarvolgens hulle groepe en instansies evalueer: “Knowledge acquisition and opinion formation about most events in the world appears to be largely based on news discourse in the press and on television, which is shared daily by millions of others” (Van Dijk, 1989: 44). Die media se beïnvloedingskrag is dus baie groot.

Die rede hiervoor is dat sekere media dominant is en dat ontvangers soms geen ander inligtingsbron het om dit wat die media aanbied mee te vergelyk of te bevraagteken nie: “Media power thus implies the exclusion of alternative sources, alternative information, and other relevancies in the description of world events” (Van Dijk, 1989: 45). Baie lede van die publiek lees byvoorbeeld slegs een koerant, en ontvang en aanvaar nuus uit hierdie enkele koerant as die waarheid. Die publiek bevraagteken dus nie die media nie.

Hierdie studie ondersoek die mag van die media om inligting oor die NG Kerk te kies en te publiseer wat na die media se mening reaksie by die publiek sal ontlok en die dominante diskoers sal bevraagteken. In dié studie funksioneer die media (*Die Burger* en *Rapport*) bepaald in ’n Afrikaanse, moontlik konserwatiewe samelewing, waar saambly voor die huwelik ’n omstrede onderwerp is en beriggewing daaroor dus reaksie sal ontlok.

RDA as analise-instrument het in wese te doen met die uitwys van ’n magspel in tekste. Vir die doeleindes van hierdie studie word RDA dus gebruik om die magspel van die media uit te wys met betrekking tot die plasing van inligting oor die NG Kerk se debat oor saambly voor die huwelik. Die volgende afdeling probeer toon hoe RDA en die IFP-model met mekaar verband hou en mekaar beïnvloed, omdat albei ’n rol speel in die beeldvorming van die NG Kerk.

2.12.5 RDA en die IFP-model

Die uitgangspunt van die IFP-model is vroeër in dié hoofstuk deeglik bespreek. Die gevolgtrekking was dat die IFP-model wél erken dat eksterne faktore die beeld van ’n

instansie kan beïnvloed, maar dat dit nie voldoende besonderhede met betrekking tot hierdie eksterne faktore bied nie. Die IFP-model moet dus aangepas word om meer aandag aan eksterne faktore, soos ander media, te skenk.

RDA is as analise-instrument gekies omdat dit die magspel in tekste uitwys. Dié studie wil bewys dat die media, as eksterne faktor, die beeldvormingsprosesse van die NG Kerk beïnvloed, bepaald met verwysing na saambly voor die huwelik. Die magspel van die media wat betref die keuse en plasing van inligting oor die Kerk word derhalwe ondersoek, asook die feit dat die publiek die media as 'n betroubare en geloofwaardige inligtingsbron beskou.

Indien daar bewys word dat die media wél 'n negatiewe invloed op die beeld van die NG Kerk het, moet RDA by die IFP-model ingesluit word. Sodanige insluiting van RDA by die IFP-model sal na aanleiding van die resultate in Hoofstukke 4 en 5 in meer besonderhede in Hoofstuk 6 aan bod kom.

Hoofstuk 3 – Metodologie

3.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word die metodologiese ontwerp van die studie uiteengesit. Die studie maak gebruik van kwalitatiewe én kwantitatiewe navorsingsmetodes, naamlik 'n teksgerigte ondersoek en vraelysondersoek onderskeidelik.

3.2 Navorsingsontwerp

3.2.1 Teksanalise

In die teksanalise is informatiewe en betogende mediaberiggewing oor die NG Kerk en die kwessie van saambly voor die huwelik ontleed. Die doel van die teksanalise was om te bepaal hoe die media oor die NG Kerk berig. Die betrokke beriggewing sluit in 'gewone' nuusberigte (sogenaamde neutrale berigte), kommentaarartikels, lesersbriewe asook kommentaar op lesersbriewe. Die analise is tot beriggewing in die Afrikaanse koerante *Die Burger* en *Rapport* beperk. (Sien Hoofstuk 4 vir die uiteensetting van die seleksieproses van die tekste).

Die teoretiese grondslag van die navorsing is De Stadler (in voorbereiding) se IFP-model, waarbinne die teksanalise dan ook plaasvind. 'n Korpus van 23 tekste is met behulp van die RDA-instrument – dit wil sê 'n funksionele teksanalise – ontleed (sien Hoofstuk 6 vir die plasing van RDA binne die IFP-model). Die analise het bevind dat 20 uit die 23 tekste die NG Kerk en dié se besinning oor saambly voor die huwelik negatief uitbeeld. Retoriese meganismes soos direkte kritiek, geladenheid, implikasieverskynsels, kontras, sarkasme en insinuasie in dié negatiewe tekste is ook ontleed.

3.2.2 Vraelysondersoek

Die doel van die teksanalise was om te toets of die media merendeels negatief oor die NG Kerk berig. Die teksanalise kan egter nie bewys of dié moontlike negatiewe beriggewing lidmate se houding teenoor die Kerk en hulle beeld van die Kerk beïnvloed nie. Daarom is 'n vraelysondersoek uitgevoer om die lesers se insigte en gevoelens oor die berigte te kry en

bepaal of hierdie beriggewing 'n invloed het op die beeld wat lesers van die Kerk vorm (sien Bylae A vir vraelys). Die vraelysondersoek het ten doel gehad om:

- lidmate se beeld van die Kerk te bepaal;
- lidmate se houding jeens die Kerk te bepaal;
- vas te stel of mediaberiggewing lidmate se beeld van die NG Kerk beïnvloed; en
- enige sodanige invloed op beeldvormingsprosesse te omskryf.

3.3 Etiese aspekte

Hierdie ondersoek oor die invloed van mediaberiggewing vind plaas as deel van 'n groter projek oor beeld en kommunikasie wat die US se Taalsentrum namens die NG Kerk onderneem. Dit is dus 'n subprojek van die groter projek.

Die studie is uitgevoer onder die toesig van die moderamen van die Kerk, en is ook by die plaaslike moderatuur van die Wes- en Suid-Kaap uitgeklaar.

Die navorser het 'n brief per e-pos aan elke gemeente se dominee gestuur wat die projek en navorsingsmetodologie verduidelik (sien Bylae E vir die brief/etiese klaring). In daaropvolgende persoonlike ontmoetings met elke dominee is die hantering van die vraelyste verder bespreek.

Aan lidmate is verduidelik dat die ondersoek oor die beeld van die NG Kerk en mediaberiggewing oor die NG Kerk handel. Die spesifieke geval wat in die studie as voorbeeld gebruik word, is nie aan lidmate bekend gemaak nie om te keer dat lidmate vooropgestelde idees en houdings vorm.

Hierbenewens was die vraelys anoniem sodat lidmate se identiteit beskerm sou word en hulle die vrymoedigheid sou hê om eerlik te antwoord. Lidmate het vier weke gehad om die vraelyste te voltooi, waarna hulle dit by hulle onderskeie kerkkantore in 'n houer kon plaas. Die navorser het die ingesamelde vraelyste weer by die betrokke dominees afgehaal.

3.4 Respondente

Vier gemeentes in die Bolandstreek is uitgewys om aan die studie deel te neem. Dié vier gemeentes is:

- Worcester-gemeente: Worcester-Vallei – platteland;
- Malmesbury-gemeente: Swartland-Noord – semiplatteland;
- Paarl-gemeente: Strooidakkerk – semistad; en
- Durbanville-gemeente: Moederkerk – stad.

Elke gemeente het 40 lidmate genader, van wie 20 vroue en 20 mans uit twee ouderdomsgroepe (bo 35 en onder 35) moes wees. Die navorser het persoonlik 40 vraelyste by elke gemeente afgelewer, waarna dit volgens die vereistes onder lidmate versprei is.

Uit die 160 vraelyste wat uitgedeel is, is 127 vraelyste terugontvang. Die responskoers vir hierdie studie was dus redelik hoog, op 79%. Uit Swartland-Noord, Malmesbury, is 39 vraelyste terugontvang; 25 uit Durbanville se Moedergemeente; 25 uit die Strooidakkerk in die Paarl, en 38 uit Worcester-Vallei.

Die geslags- en ouderdomsverspreiding van die respondente is soos volg:

Tabel 1: Geslags- en ouderdomsverspreiding van respondente

	Bo 35	Onder 35
Mans	35	26
Vroue	29	37

3.5 Vraelysformaat

Die vraelys begin met 'n inleiding en verduideliking van die doel van die ondersoek, naamlik om lidmate se algemene beeld van die NG Kerk asook enige invloed van mediaberiggewing op die beeld van die NG Kerk te bepaal. Geen melding is gemaak van die bepaalde studiegeval nie, naamlik saambly voor die huwelik. Sodoende wou die navorser keer dat respondente vooraf bepaalde opinies en houdings oor die tekste vorm en aannames maak wat hulle oordeel kon beïnvloed. Dit was dus om objektiwiteit te verseker. Ná die inleiding en verduideliking het vyf afdelings gevolg:

- 1) Inleiding en verduideliking
- 2) **Afdeling A**

- Afdeling A was bedoel om lidmate se persoonlike inligting, onder meer die studieveranderlikes van geslag en ouderdom, deur middel van vyf profielvrae te bekom.

3) Afdeling B

- Afdeling B bevat vier vrae oor lidmate se leesgewoontes met betrekking tot die twee Afrikaanse koerante *Die Burger* en *Rapport*.

4) Afdeling C

- Afdeling C bestaan uit 12 sespuntskaal-houdingsvrae in die volgende vier kategorieë:
 - Die Kerk se kommunikasie in die algemeen – vrae 10 en 12
 - Die Kerk se uitvoering van haar roeping – vrae 1,5 en 6
 - Die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake – vrae 3,8,9 en 11
 - Die Kerk se relevansie in die samelewing – vrae 2,4 en 7

Die nulwaarde van die skaal is uitgehaal om die respondente te dwing om 'n bepaalde houding teenoor die Kerk in te neem. By ál 12 vrae was daar ruimte vir lidmate om hulle antwoorde toe te lig en redes vir hulle antwoorde te verstrek. Dié bykomende kommentaar sal moontlik dieper insig bied.

5) Afdeling D

- Afdeling D bestaan uit nege sewepunt-Likertskaalvrae oor die media en mediaberiggewing oor die Kerk.

6) Afdeling E

- Afdeling E bevat:
 - drie veelkeuse-houdingsvrae oor saambly voor die huwelik; en
 - drie vrae oor drie tekste wat by die vraelys aangeheg is. Met hierdie drie vrae wou die navorser lidmate se oordeel oor mediaberiggewing oor die Kerk, bepaald oor saambly voor die huwelik, toets.

Die drie tekste wat die navorser by die vraelys aangeheg het, is “Huwelike anders in hedendaagse tyd”, *Die Burger*, 8 Desember 2009; “NGK vra verslag oor saamwony”, *Die Burger*, 20 Februarie 2010, en “Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens”, *Rapport*, 13 Desember 2009.

Die vrae word in die volgende tabel opgesom:

Tabel 2: Skematiese voorstelling van die vraelys

Afdeling	Vraagnr	Wat die vraag wil bepaal	Soortvraag
A)Profielvrae	1	Tot watter NGgemeente die lidmaat behoort	Self invul
	2	Hoe lank die respondēt al 'n lidmaat van die NG Kerk is	Self invul
	3	Die lidmaat se geslag	Man/vrou
	4	Die lidmaat se ouderdom	Self invul
	5	Die lidmaat se hoogste kwalifikasie	Veelkeuse
B)Leesgewoontes van lidmate	1	Of die lidmaat <i>Die Burger</i> lees	Vyfpuntkontinuum
	2	Of die lidmaat <i>Rapport</i> lees	Vyfpuntkontinuum
	3	Hoe gereeld die lidmaat <i>Die Burger</i> lees	Vyfpuntkontinuum
	4	Hoe gereeld die lidmaat <i>Rapport</i> lees	Vyfpuntkontinuum
C)Houdingsvrae oor die NG Kerk	1	Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping	Sespunt-Likertskaal
	2	Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing	Sespunt-Likertskaal
	3	Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake	Sespunt-Likertskaal
	4	Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing	Sespunt-Likertskaal
	5	Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping	Sespunt-Likertskaal
	6	Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping	Sespunt-Likertskaal
	7	Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing	Sespunt-Likertskaal
	8	Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake	Sespunt-Likertskaal
	9	Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake	Sespunt-Likertskaal
	10	Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen	Sespunt-Likertskaal
	11	Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake	Sespunt-Likertskaal
	12	Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen	Sespunt-Likertskaal
D)Houdingsvrae oor die media en mediaberiggewing oor die Kerk	1	Of lidmate berigte oor die NG Kerk lees	Sewepunt-Likertskaal
	2	Of lidmate voel die media berig op ewewigtige wyse oor sake van die Kerk	Sewepunt-Likertskaal
	3	Of lidmate voel dit is goed dat die media oor twispunte in die Kerk berig	Sewepunt-Likertskaal
	4	Of lidmate voel die media skryf negatief oor die Kerk (teenpool van vraag 2)	Sewepunt-Likertskaal
	5	Of lidmate voel die media berig akkuraat oor die Kerk	Sewepunt-Likertskaal
	6	Of lidmate voel dit is goed dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken (teenpool van vraag 8)	Sewepunt-Likertskaal
	7	Of lidmate voel hulle herken nie die Kerk in die media nie	Sewepunt-Likertskaal
	8	Of lidmate voel die media kritiseer die Kerk onnodig	Sewepunt-Likertskaal

	9	Of lidmate voel mediaberigte het 'n negatiewe uitwerking op die Kerk se beeld	Sewepunt-Likertskaal
E)Houdings- oordeelsvrae	1	Waar die lidmaat van die Kerk se besinning oor saambly voor die huwelik gehoor het	Veelkeuse
	2	Lidmate se mening oor saambly voor die huwelik	Veelkeuse
	3	Lidmate se mening oor mediaberiggewing oor die Kerk	Veelkeuse
	4	Of lidmate reken dat teks A 'n positiewe beeld van die Kerk skeep	Sewepunt-Likertskaal
	5	Of lidmate reken dat teks B uitbeeld dat die Kerk positief is oor saambly voor die huwelik	Sewepunt-Likertskaal
	6	Of die lidmaat saamstem met die stelling dat hy/sy nie van die NG Kerk se optrede hou nie	Sewepunt-Likertskaal

3.6 Voortoets

Twee deskundiges het die vraelys goedgekeur en vyf persone het dit vooraf getoets om te verseker dat die vraelys verstaanbaar en die instruksies duidelik is. Die gemiddelde tydsduur om die vraelys te voltooi was 20 minute.

3.7 Verwerking van data

Nadat die navorser die vraelys terugontvang het, is elke vraelys genommer en die antwoorde in 'n Excel-lêer ingevoer wat die statistikus prof Martin Kidd van die US se Sentrum vir Statistiese Konsultasie voorberei het. Daarna het prof Kidd die inligting verwerk.

3.8 Samevatting

Hierdie hoofstuk het ten doel gehad om die metodologiese ontwerp van die studie uiteen te sit. Eerstens is die doelstellings van die studie bespreek, waarna die navorsingsontwerp aan die hand van 'n verduideliking van die teksanalise as kwalitatiewe navorsingsmetode en die vraelysondersoek as kwantitatiewe navorsingsmetode uiteengesit is.

Daarna is lig gewerp op die werwing en samestelling van die respondente, asook die etiese aspekte wat met vraelys gepaardgaan. Laastens is die vorm van die vraelys verduidelik en in 'n tabel voorgestel om die motivering vir elke vraag te toon.

Hoofstuk 4 – Teksanalise

4.1 Inleiding

Die teksanalise is een van die twee metodologieë wat in dié studie aangewend is om die invloed van mediaberiggewing op die beeldvormingsprosesse van lidmate te ontleed.

Altesaam 23 tekste oor die NG Kerk se besinning oor saambly voor die huwelik is gekies. Dié tekste is verteenwoordigend van die berigte wat oor die jare 2009 en 2010 in die twee koerante, *Die Burger* en *Rapport*, verskyn het.

Om die tekste te kies, het die navorser alle koerantberigte, -rubrieke en -artikels bestudeer wat in die betrokke tydperk in die twee koerante verskyn het. Die 23 tekste waarin die woorde 'NG Kerk' en 'saambly/seks voor die huwelik' uitdruklik voorgekom het, is gevolglik gekies. Hierdie 23 tekste is daarna in drie kategorieë verdeel, naamlik neutrale berigte, kommentaarartikels en briewe:

- Ses meer 'feitelik en objektiewe berigte' deur joernaliste van die betrokke koerante
- Nege kommentaarartikels deur joernaliste of deskundiges
- Agt lesersbriewe in antwoord op die berigte wat in die onderskeie koerante verskyn het

Wat die positiewe of negatiewe aard van die tekste betref, het die teksanalise die volgende aan die lig gebring:

- Uit die ses 'meer feitelike' berigte het vyf negatief/krities oorgekom. Die meerderheid feitelike berigte is dus negatief.
- Uit die nege kommentaarartikels het sewe negatief/krities oorgekom. Die meerderheid kommentaarartikels was dus negatief.
- Uit die agt briewe was ál agt negatief/krities oor die saamblykwessie en die NG Kerk se besinning daaroor.

Die seleksie van die 20 uit 23 tekste spruit voort uit 'n oorsigtelike teksanalise en die 20 tekste wat meer krities teenoor die Kerk oorgekom het, en is verder en in diepte volgens die RDA-instrument geanaliseer.

Uit die voorlopige teksanalise het dit dus geblyk dat 20 uit die 23 tekste krities oorgekom het. Hierdie negatiewe word bewerkstellig deur die gebruik van retoriese meganismes soos direkte kritiek, kontras, gelade woorde, implikasieverskynsels, sarkasme en insinuasie.

Voormelde retoriese meganismes in die meer kritiese tekste is gevolglik met behulp van RDA ontleed, aangesien hierdie meganismes, soos Hoofstuk 2 aangedui het, die beeld van die NG Kerk kan beïnvloed.

Uit die teksanalise word duidelik dat veral ses retoriese meganismes in die meer kritiese tekste aangewend word ten einde die beeld van die NG Kerk te beïnvloed. Gevolglik word elke retoriese meganisme in die volgende afdeling met stawende voorbeelde uit die tekste bespreek. Hoewel die meganismes apart bespreek word, werk sommige soms saam op 'n hoogs geïntegreerde wyse, in welke geval dit dus ook saam bespreek word.

Die hipotese was dat daar 'n hiërargie van retoriese uitgesprokenheid bestaan, dit wil sê 'n skaal van retoriese meganismes wat direk (meer uitgesproke) en indirek (minder uitgesproke) in die tekste aangewend word. Die skaal van uitgesprokenheid begin by die minder direkte retoriese meganismes, soos implikasieverskynsels en insinuasie in feitelike berigte, en strek tot by die meer direkte retoriese meganismes, soos direkte kritiek en kontras in opinietekste soos briewe, kommentaarartikels of rubrieke.

Die teksanalise het die volgende opgelewer:

- Die feitelike berigte bevat die meeste voorbeelde van geladenheid en direkte kritiek.
- Die kommentaarberigte bevat die meeste voorbeelde van sarkasme en kontras.
- Die lesersbriewe bevat die meeste voorbeelde van sarkasme en insinuasie.

Die hipotese, naamlik dat daar 'n skaal van retoriese uitgesprokenheid bestaan, blyk dus nie die geval te wees nie. Feitelike berigte het van meer onverbloemde (direkte) retoriese meganismes soos direkte kritiek en geladenheid gebruik gemaak. Dit wil dus voorkom of sogenaamde 'neutrale' berigte nie werklik neutraal en feitelik is nie. Die briewe het meestal sarkasme en insinuasie aangewend, wat as verbloemde (indirekte) retoriese meganismes bestempel word. Briewe dra dus nie die leser se opinie so direk oor as wat aanvanklik vermoed is nie. Verdere uitvoeriger analise is egter hier nodig.

Hieronder volg 'n bespreking van die retoriese meganismes wat in die gekose mediatekste aangewend is.

4.2 Oorsig van die ses meganismes

4.2.1 Direkte kritiek

Direkte kritiek veronderstel dat geen indirekte sinspelings gemaak word nie, maar dat die kritiek onverbloem aangebied word. Die leser moet dus die boodskap met kritiek interpreteer soos dit daar staan, sonder om enige bybedoelings daarin te lees. Hierdie direkte kritiek kan op twee maniere verskyn: direkte kritiek wat deur die koerant self aangebied word (bv. in 'n rubriek of kommentaarartikel), of deur die "stemme" van ander prominensie te gee, bv. deur die standpunte van 'n gesaghebbende 'n prominente posisie in die koerant te gee ('n keuse wat die koerant uitoefen). Laasgenoemde tipe kom die meeste voor.

Voorbeeld: "As die NG Kerk besluit om saamblyery en seks voor die huwelik goed te praat, sal dit onomwonde die finale verval van die kerk beteken." ("Kerk sal verval as hy ja sê vir seks voor die huwelik", *Die Burger*, 10 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Soos wat Hoofstuk 2 aangetoon het, is mag een van die kernbegrippe in RDA. RDA wys inderwaarheid die sosiale magspel van 'n dominante groep oor 'n gedomineerde groep of instansie uit.

In hierdie voorbeeld is die dominante groep die media wat hulle mag van keuse uitoefen. Die media of die betrokke joernalis het besluit om Gretha Wiid direk aan te haal – hulle kies dus hierdie spesifieke gedeelte om aan te haal, en gee sodoende direkte, sigbare prominensie aan 'n bepaalde standpunt, selfs al is dit nie noodwendig die koerant se eie standpunt nie. Die keuse en uitsondering van hierdie gedeelte het ten doel om die Kerk deur middel van Wiid se aanhaling in 'n kritiese, selfs negatiewe, lig te stel.

Nóg 'n mag is egter aan die werk in hierdie voorbeeld, naamlik Gretha Wiid s'n. Wiid is die aanbieder van die Worthy Women Conference (WWC), en spreek in die voorbeeld haar mening oor saambly voor die huwelik en oor die NG Kerk uit. Baie mense beskou haar as

iemand met gesag. Wiid het mag omdat sy betreklik baie ‘volgelinge’ of aanhangers het wat na haar luister, en omdat sy ’n openbare figuur is wie se doen en late fyn deur die media dopgehou en gevolg word. Voorts het sy gesag omdat die publiek sien dat sy baie volgelinge het en daarom reken dat daar moontlik waarheid steek in dit wat sy sê. As Wiid dus so ’n uitspraak soos in die voorbeeld hierbo maak, kan dit ’n negatiewe invloed op die beeld van die Kerk hê, omdat daar mense is wat glo wat sy sê.

Volgens Wiid sal die NG Kerk heeltemal agteruitgaan indien die Kerk saambly en seks voor die huwelik kondoneer. Gelade woorde in haar kommentaar is die modale woord “onomwonde” en die woorde “finale verval”. Die modale werkwoord “sal” beklemtoon ook Wiid se ‘voorspelling’ oor die NG Kerk. Sy spreek haar dus baie duidelik uit oor die gevolge wat hierdie besluit vir die NG Kerk sal hê, naamlik dat dit die “finale verval” van die Kerk sal beteken. Die media was maar alte bewus van die gevolge indien hulle hierdie spesifieke aanhaling van Wiid sou kies en plaas, en oefen dan ook hulle mag uit om die aanhaling uit te sonder en te publiseer ten einde hulle uiteindelijke doel te bereik, naamlik om die beeld van die NG Kerk negatief te beïnvloed.

Voorbeeld: “Die kerk gee vir mense wat al effens oor seks voor die huwelik gewonder het, seer en gebroekenes (*sic*) op ’n skinkbord.” (“Kerk sal verval as hy ja sê vir seks voor die huwelik”, *Die Burger*, 10 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Ook in hierdie voorbeeld oefen die media sy mag van keuse uit deur hierdie spesifieke sinsnede van Wiid direk aan te haal. Deur direkte aanhaling ‘verskuif’ die media die verantwoordelikheid vir wat gesê word na die spreker, en is die spreker dus verantwoordelik vir sy eie woorde. Tog haal die media die sin uit die oorspronklike konteks en plaas dit in ’n ander een, wat beteken dat die sinsnede soms ’n heel ander of sterker betekenis kry as wat die spreker moontlik bedoel het.

In bogenoemde voorbeeld spreek Wiid haar duidelik teen die Kerk uit en sê dat die Kerk met die goedkeuring van seks voor die huwelik die oorsaak sal wees dat nog méér mense seer en gebroke sal wees. Mense wat “effens oor seks voor die huwelik gewonder het”, maar nooit so ver sou gaan om te ‘sondig’ nie, het as’t ware nou vrye teuels om seks voor die huwelik te

beoefen, aangesien die Kerk dit moontlik nie meer as sonde beskou nie. Die aanhaling impliseer dat meer mense gebroke sal wees omdat meer mense liggaamlike plesier in plaas van die waardes van 'n gelukkige huwelik sal najaag.

Wiid keur nie hierdie 'nuwe rigting' van die Kerk goed nie. Sy verwys sarkasties na die Kerk se besluit oor saamwoon voor die huwelik as "seer en gebrokenes" wat "op 'n skinkbord" aan mense gegee word. Die uitdrukking 'om iets op 'n skinkbord te kry' is 'n sarkastiese segswyse wat beteken om iets verniet te ontvang, sonder om juis daarvoor te werk. Wiid voer dus aan dat die Kerk seer en gebroke mense aan mekaar gee, en dat mense seer en gebroke is omdat hulle seks voor die huwelik het.

In hierdie voorbeeld werk die meganismes van direkte kritiek en sarkasme dus saam om Wiid se boodskap te beklemtoon en duidelik oor te dra. Wiid beweer dat die Kerk se besluit om saamwoon voor die huwelik goed te keur tot baie seer en gebroke mense in die gemeenskap sal lei.

Voorbeeld: "Volgens hom is daar baie jong mense wat buite die huwelik monogaam saamwoon en nie meer die kerk se eise oor dié kwessie as realisties beskou nie." ("NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat", *Die Burger*, 27 November 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Die "hom" na wie die aanhaling verwys, is dr Chris Jones, 'n teoloog-skrywer en lidmaat van die NG Kerk. "Die kerk se eise oor dié kwessie" verwys na die NG Kerk se standpunt oor saambly voor die huwelik, naamlik dat dit nie vir die Kerk 'n alternatief vir die huwelik is of volgens die Kerk se beleid uit die sewentigerjare aanvaarbaar is nie. Hierdie inligting kan lesers aflei uit die verklarings wat die NG Kerk al oor hierdie onderwerp in die media uitgereik het.

Jones voer aan dat die Kerk se siening van die huwelik, synde die enigste model vir seksuele verhoudings, nie werklik haalbaar is nie. Die woord "realisties" dui aan dat iets op die werklikheid gegrond is. Deur dus te sê dat die Kerk nie meer realisties is nie, word daar geïmpliseer dat die Kerk nie op realistiese wyse op die samelewing van vandag ingestel is nie. Lesers se kennis oor die hedendaagse moderne samelewing en ekonomiese

omstandighede speel ook 'n rol in die interpretasie van hierdie sin. Sodanige kennis maak deel uit van lesers se MR (sien Hoofstuk 2).

Hedendaagse ekonomiese omstandighede noop menige paartjie om eerder saam te woon ten einde finansieel te oorleef en geld te spaar. Wanneer 'n paartjie nie saamwoon nie is die uitgawes dubbeld. Elkeen moet byvoorbeeld geld aan verblyf, kruideniersware, elektrisiteit en reiskoste bestee. Wanneer 'n paartjie egter saamwoon, deel twee mense baie van dié uitgawes, en word dit dus meer bekostigbaar vir albei.

Die patriargale stelsel kan ook nie meer deesdae toegepas word nie, omdat dit finansieel nie meer moontlik is vir 'n enkele broodwinner om 'n hele gesin te onderhou nie. Tog bestaan dié stelsel nog, veral wanneer pensioen bereken word vir afgetrede mense wat getroud is/was. Indien 'n weduwee weer trou, verloor sy haar oorlede man se pensioen, omdat die staat van die veronderstelling uitgaan dat haar nuwe man vir haar sal sorg.

Ouderdomspensioen is soms nie eens genoeg om een persoon te onderhou nie, en daarom verkies ouer mense om saam te bly om hulle pensioen te behou. Indien hulle sou trou, moet hulle op een persoon se pensioen oorleef.

Die "eise" waarvan die aanhaling praat, verwys dus na die Kerk se standpunt dat die huwelik die enigste model vir seksuele verhoudings kan wees en dat saamwoonpaartjies se verhouding nie as 'n huwelik beskou word nie. Die "eise" word nie as realisties beskou nie, omdat dit vir baie mense nie meer finansieel haalbaar is nie en die Kerk hierdie finansiële aspekte en ekonomiese omstandighede uit die oog verloor.

Jones voer aan dat jong mense wat graag wil trou nie die Kerk se siening as realisties beskou nie, omdat die Kerk die huwelik as enigste model vir seksuele verhoudings voorhou. Vir jong mense wat monogaam saamwoon, is dit onrealisties: Hulle verhouding toon immers ál die waardes van die huwelik; die enigste grond waarop dit nie as 'n huwelik bestempel word nie is die gebrek aan die papierbewys dat hulle wél wettig getroud is. Hierdie interpretasie word deur die woord "monogaam" ondersteun. Lesers interpreteer dit as 'n langdurige, permanente verhouding met een seksmaat. Dit gaan dus nie hier om losse, seksuele dade nie, maar 'n verhouding wat op goeie morele waardes gebou is.

Jones lewer dus direkte kritiek deur te sê dat die Kerk se siening oor die huwelik en saambly voor die huwelik nie op die werklikheid gerig is nie, omdat die Kerk die huwelik as enigste model vir seksuele verhoudings beskou en nie in ag neem dat ongetroude paartjies ook monogaam kan saamwoon nie.

Voorbeeld: “In die Bybel is geen klinkklare gronde om te sê dat seksualiteit net in die huwelik kan afspeel nie. Veral jong mense besef dit en daarom vertrou hulle nie meer wat die kerk oor seks sê nie.” (“NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat”, *Die Burger*, 27 November 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Hierdie aanhaling kom uit dieselfde berig as die vorige voorbeeld, en is dus weer dr Jones se direkte woorde. Hier oefen die media weer eens hulle mag van keuse uit. Die aanhaling het ten doel om die Kerk deur dr Jones se woorde by te kom.

Die kwessie van mag en oorheersing wat in RDA verduidelik en uiteengesit word, is hier ter sprake. Die media gebruik hulle mag deur te kies watter inligting oor die onderwerp hulle aan die publiek bekend sal maak. Op dié manier ‘beheer’ hulle ook wat die publiek oor die onderwerp weet.

Die media kies om dr Jones direk aan te haal wanneer hy beweer dat jongmense nie meer vertrou wat die Kerk oor seks sê nie. Die publiek sal dus dr Jones se mening aanvaar as hulle hom as ’n betroubare en geloofwaardige persoon beskou.

Jones, ’n bekende teoloog-skrywer en Voorsitter van die Kantoor vir Moraliteit en Morele Leierskap aan die US, se mening dra gewig aangesien hy ’n godsdienster is en dus as ’n betroubare en geloofwaardige persoon beskou word. Die koerant wéét lesers beskou Jones as ’n geloofwaardige bron, en gebruik daarom sy direkte woorde om ’n sterk impak op lesers te maak en lesers dus sodoende makliker te beïnvloed. Jones se kwalifikasies word dan ook in die berig genoem. Jones se mening is in stryd met die NG Kerk se huidige siening dat die huwelik die enigste ruimte is waarin seksualiteit kan afspeel.

Volgens dr Jones verwys die Bybel nêrens direk daarna dat seks buite die huwelik sonde is nie. Dít blyk duidelik uit sy woordkeuse “geen klinkklare gronde”. Die NG Kerk reken egter

dat die huwelik die enigste model vir 'n seksuele verhouding is. Hierdie siening is goed gedokumenteer in verklarings wat die Kerk in die media uitgereik het.

“In die Bybel is geen klinkklare gronde om te sê dat seksualiteit net in die huwelik kan afspeel nie” is ook 'n implikasieverskynsel: Die aanhaling impliseer dat daar wél ander ruimtes is waarin seksualiteit en seks kan afspeel, soos 'n langdurige verhouding waarin albei persone monogaam leef.

Jones voer aan dat jong mense nie baie vertroue in die NG Kerk het nie, veral wat die kwessie van seksualiteit betref. Dít is ernstige kritiek op die Kerk, omdat die toekoms van die Kerk in jong mense se hande is. As lidmate voel dat hulle nie die Kerk met godsdienstkwesties soos die rol van seksualiteit kan vertrou nie, kan hulle 'n ander godsdienstige heenkome probeer vind wat beter in hulle behoeftes voorsien.

Voorbeeld: “Die NG Kerk argumenteer dat die huweliksdefinisie ondersoek moet word, maar dit kan nie net geskied met die oog op die regulering van seksuele gedrag nie. Die kerk sal eerstens sy houding van eksklusiwiteit teenoor gays (opnuut) moet ondersoek, asook oor multikulturalisme (wat verg dat poligamie aanvaar moet word), maar veral sy diep gewortelde patriargale aannames.” (“Hoekom trou glad nie perdekoop is nie”, *Die Burger*, 24 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Hierdie en die volgende voorbeeld is voorbeelde waar die koerant self deur die joernalis se standpunt direkte kritiek uitoefen op die Kerk.

Volgens die skrywer van die artikel wil die Kerk die huweliksdefinisie ondersoek slegs om die seksuele gedrag van veral jong mense te reguleer. Dié interpretasie word ondersteun deur die woorde “dit kan nie net geskied”, met die modale woord “net” wat die kritiek beklemtoon.

Die skrywer voer verder aan dat die Kerk 'n negatiewe houding teenoor homoseksuele mense en poligame kulture het. Hierdie kritiek is sigbaar in die gelade woorde “sy houding van eksklusiwiteit”. Dié woorde is negatief, want “eksklusiwiteit” veronderstel die uitsluiting van 'n spesifieke persoon of groep – in hierdie aanhaling, die uitsluiting van homoseksuele mense.

Die Kerk behoort 'n plek te wees waar almal welkom en tuis voel, maar volgens die skrywer toon die NG Kerk tekens van vooroordeel deur sekere groepe uit te sluit. Op grond van die direkte verwysing na die Kerk se eksklusiwiteit teenoor homoseksuele mense, moet lesers aflei dat die Kerk nie almal tuis laat voel nie, maar net diegene wat aan die 'voorwaardes' van heteroseksualiteit en monogame huwelike voldoen.

Die derde kritiek op die Kerk is die Kerk se "diep gewortelde patriargale aannames", met die woord "patriargale" as draer van die geladenheid van die sinsnede. Hierdie geladenheid word deur die woorde "diep gewortelde" versterk. Die negatiewe lading van hierdie woorde (veral "patriargale") is daaraan toe te skryf dat die moderne mens patriargie byna as 'n vloekwoord en die miskenning van gelykheid beskou. 'n Huwelik waarin die man as hoof van die stelsel of gesin dien en die vrou en die res van die gesin aan hom onderdanig moet wees, bevorder nie volgens die skrywer gelykheid nie, en is dikwels die broeiplek van geslagdiskriminasie en gesinsgeweld.

Dus spreek die skrywer haar duidelik uit teenoor die NG Kerk, en voer aan dat die Kerk indirek geslagsongelykheid voorthelp deur patriargie te 'bevorder' en homoseksuele mense en poligame huwelike uit te sluit. Hierdie soort kritiek deur 'n persoon wat as geloofwaardig beskou word, kan 'n negatiewe beeld van die Kerk by lesers skep.

Voorbeeld: "Pleks om as 'sonde-inspekteurs' mense te veroordeel wat saamwoon, behoort die kerk eerder diegene in ongelukkige huwelike te help, skryf Chris Jones." ("Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens", *Die Burger*, 13 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Bogenoemde aanhaling dien as prikkelteks van die artikel, en staan reg onder die hoofopskrif van die artikel. Die prikkelteks is gewoonlik een van die eerste 'teksgedeeltes' wat lesers lees – dus trek hierdie een gewis aandag. Die prikkelteks funksie van die gedeelte versterk dus die waarde van die woorde.

Die draers van geladenheid is die woorde "sonde-inspekteurs" en "veroordeel", wat albei 'n negatiewe gevoelswaarde het. Die woord "sonde-inspekteurs" is 'n nuutskepping, en kan as die skrywer se afkeer van die Kerk se gedrag beskou word, wat sy kritiek teen die Kerk verder versterk. Die skrywer gebruik beeldspraak (nóg 'n retoriese meganisme) om die Kerk te vergelyk met 'n inspekteur wat lidmate se gedrag ondersoek en dit dan as sonde

veroordeel. Dít skep 'n negatiewe beeld van die NG Kerk, en dit is in stryd met die roeping en beeld wat die Kerk wil uitstraal, naamlik dat dit 'n tuiste is vir alle kinders van God.

Voorbeeld: “Gee die kerk 'n kans en hy belaaie elke nietige liggaamlike plesiertjie met 'n geestelike sondelas.” (“Kerk fokus te veel op seks”, *Die Burger*, 20 Desember 2009)

Subkategorie: Briewe

Net soos met die gebruik van die “stemme” van gesaghebbendes, kan die media ook deur die seleksie van briewe van lesers (as't ware die man of vrou op straat se standpunte) kritiek op 'n saak *laat* uitoefen deur 'n ander.

In hierdie voorbeeld voer die skrywer aan dat die Kerk seks as sonde beskou en die mensdom geen plesier op aarde gun nie. Vir die leser kom die skrywer se verwysing na seks as “'n nietige liggaamlike plesiertjie” dubbelsinnig voor. Daarom begin die leser na redes soek waarom die skrywer só na seks verwys. Die leser begin dus sekere afleidings en bybetekenisse in die teks raaklees.

Die skrywer se beskouing van seks as “'n nietige liggaamlike plesiertjie”.staan in kontras met die meeste mense se siening. Paartjies beskou seks gewoonlik as iets wat verantwoordelik geniet moet word. Vir baie is dit iets heiligs tussen twee mense wat lief is vir mekaar, en daarom word waarde en sentiment daaraan geheg.

Met die skrywer se gebruik van die verkleiningsvorm “plesiertjie” word 'n verandering in betekenis of gevoel aangedui. Die gevoelswaarde en betekenis van seks verskuif nou van iets heiligs en intiem wat verantwoordelik tussen paartjies geniet moet word, na iets wat onskuldige genot verskaf.

Seks (wat meestal 'n 'swaar' gevoelswaarde het) word nou 'ligter' gemaak, wat die kontras tussen “elke nietige liggaamlike plesiertjie” en “geestelike sondelas”.soveel groter maak, veral ook omdat “geestelike sondelas” nie in die verkleiningsvorm geskryf is nie. Dít wek die gevoel dat die Kerk 'n berg van 'n molshoop maak met die hewige debat oor saambly voor die huwelik.

Naas voormelde skrilte kontras is daar ook merkers van sarkasme in hierdie voorbeeld, naamlik “Gee die kerk 'n kans”, “elke nietige plesiertjie” en “geestelike sondelas”. Hierdie

frases of woorde dien as leidrade vir die leser om af te lei dat die Kerk van iets kleins (seks) 'n groot bohaai maak. Seks, word daar geïmpliseer, is vir die Kerk 'n groot "geestelike sondelas".

Die uitdrukking 'om iemand 'n kans te gee', soos in die besondere konteks hier gebruik, is 'n sarkastiese segswyse wat merendeels negatief in gesprekke aangewend word. Dit kan as 'n soort 'formule' beskou word: As jy iemand/'n instansie 'n kans gee, sal hy/hulle dit misbruik. Kyk byvoorbeeld na die volgende: 'Gee die regering 'n kans, en hulle sal ál die belastingbetalers se geld steel vir eie gewin.' Die uitdrukking "Gee die kerk 'n kans" impliseer dus dat die Kerk enige geleentheid sal benut om iets (in dié geval seks) as sonde af te maak.

Met die sarkastiese uitdrukking lewer die skrywer negatiewe kritiek op die Kerk se optrede deur aan te voer dat die Kerk nie die gemeenskap enige plesier gun nie. Volgens die skrywer beskou die Kerk alles wat plesier verskaf, as sonde. Die gesamentlike funksionering van die retoriese meganismes kritiek, kontras en sarkasme het dus ten doel om 'n negatiewe beeld van die Kerk te skep.

4.2.2 Kontras

Met kontras word voorbeelde, idees, standpunte, ensovoorts teen mekaar afgespeel om 'n teenstelling te vorm en sodoende kritiese lading aan die teks te gee. Kontras verskil van direkte kritiek in die opsig dat die kritiek met kontras eers na vore kom wanneer die twee standpunte teen mekaar afgespeel word; die kritiek word dus nie duidelik en direk uitgespreek nie, maar deur die kontras uitgewys.

Voorbeeld: "Die gewilde prediker Angus Buchan het die afgelope paar jaar talle behoudende lidmate se mening saamgevat deur saamwony onder meer as hoereerdery te beskryf. Boonop meen al hoe meer progressiewe lidmate die kerk moet meer verdraagsaam teenoor sommige saamwoners wees." ("Storm in kerk oor saambly", *Rapport*, 6 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Hier word die behoudende en progressiewe lidmate se menings onderskeidelik weergegee. Die behoudende, meer konserwatiewe lidmate se mening oor saamwony voor die huwelik

word deur die woord “hoereerdery” beskryf. Dié woord dui sterk teenkating teen saamwoon aan, en veronderstel die teenoorgestelde waardes as die van ’n monogame huwelik. Die woordkeuse dui dus aan dat behoudende lidmate dit as onaanvaarbaar beskou om voor die huwelik saam te woon.

Die progressiewe, meer liberale lidmate se mening oor saamwoon is presies die teenoorgestelde. Hulle voel die NG Kerk moet “meer verdraagsaam” teenoor sommige saamwoners wees. Die woorde “meer verdraagsaam” veronderstel nie dat die Kerk saamwonery goedkeur nie, maar dit sal verdra, wat glad nie die geval was in die sewentigerjare toe die NG Kerk die regering gevra het om saamwonery strafbaar te maak nie. Progressiewe lidmate vra die Kerk dus om sommige vorme van saamwonery te verdra en nie bloot af te keur soos wat die huidige beleid uit die 1970’s nog aanvoer nie.

Deur lidmate se teenstellende opinies oor die onderwerp uit te wys, probeer die skrywer van die berig aandui dat die NG Kerk ‘in twee geskeur’ is. Dit dui op onsekerheid in die Kerk asook die onstandvastigheid van die Kerk as godsdienstige instansie sonder enige eenstemmigheid.

Voorbeeld: “Dit is angswekkend maar tog opwindend, want dit wys ons lewe in die laaste dae.” (“Kerk sal verval as hy ja sê vir seks voor die huwelik”, *Die Burger*, 10 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Die media gebruik hier weer eens die mag van keuse deur ’n sekere aanhaling van Gretha Wiid aan te haal om ’n bepaalde effek te verkry. Soos wat reeds verduidelik is, beskou baie lede van die publiek Wiid as ’n gesaghebbende figuur, en daarom aanvaar die publiek dit wat sy sê as geloofwaardig. Die media is bewus van die uitwerking wat openbare figure se uitsprake op die publiek kan hê, en gebruik dit hier om die publiek se beeld van die Kerk te beïnvloed.

Hierdie aanhaling van Gretha Wiid verwys terug na die moontlikheid wat vroeër in hierdie berig genoem word dat die NG Kerk dalk sommige saamwoonverhoudings kan goedkeur. Sy beskryf hierdie moontlikheid met twee kontrasterende woorde in dieselfde sin, naamlik “angswekkend” en “opwindend”.

Die woord “angswekkend” dui op iets wat vrees wek – Wiid voel dus onseker en bang oor die toekoms, omdat dit vir haar voel dat nie alle godsdienstige beginsels meer geld nie en dat, soos die opskrif van die berig sê, die Kerk besig is om te verval deur toe te stem tot iets wat volgens haar ‘onsedelik’ is.

Naas Wiid se kommer oor die godsdienstige verval is sy egter ook opgewonde, want dit is vir haar ’n teken van die naderende wederkoms van Christus (“ons lewe in die laaste dae”). Vir haar is die debat oor saambly voor die huwelik een van die tekens dat die wederkoms op pad is, soos wat die Bybelboek Openbaring dit uiteensit. Volgens Wiid is seks voor die huwelik “skadelik” en sal dit tot ’n “drastiese verval in ons jeug” lei (aangehaal uit die betrokke berig). Algehele verval asook vals profete wat in die laaste dae die aarde sal bewandel, word juis in die Bybel as tekens van die einde van die wêreld en die wederkoms van Christus beskryf.

Die interpretasie van hierdie aanhaling hang van lesers se algemene kennis af. Deur hulle algemene kennis vir interpretasie te gebruik, maak lesers sekere aannames oor wat die skrywer wil weergee. Lesers sal ’n godsdienstige agtergrond of kennis van godsdiens moet hê om te kan aflei dat Wiid seks voor die huwelik as morele verval en dus een van die tekens van die wederkoms beskou.

Deur die NG Kerk se besinning oor seks voor die huwelik met ’n gelade woord soos “angswekkend” te beskryf en dit as een van die tekens van die eindtye te beskou (“ons lewe in die laaste dae”), word die beeld geskep van die Kerk as godsdienstige instansie wat in stryd met die riglyne van die Bybel handel; die spreekwoordelike vals profeet wat iets wat voorheen as sonde beskou is, probeer goedkeur.

Voorbeeld: “’n Paartjie loop die bos in, laat ’n paar blare opvlie en jaag ’n mier of twee die skrik op die lyf. Vyf minute nadat hulle weg is, het die mier en die blare tot ruste gekom en daar bly niks oor om te wys dat enigiemand ooit daar was nie en die heelal suis voort. Bernard Madoff steel \$50 miljard, ruïneer die sekslewe van duisende ou, getroude pare en die kerk sê g’n woord nie.” (“Kerk fokus te veel op seks”, *Die Burger*, 20 Desember 2009)

Subkategorie: Briewe

Die skrywer van die teks skets vir die leser 'n dramatjie oor 'n paartjie wat in 'n bos seks het. Niks aardskuddends gebeur as gevolg daarvan nie en die wêreld gaan aan soos altyd. Die leser wonder wat die funksie van dié dramatjie is en begin onmiddellik afleidings oor die doel daarvan maak.

Die drama word op 'n humoristiese wyse met komiese taalgebruik aangebied. Dit kan selfs as sarkasme vertolk word, omdat daar spottend oor seks en die Kerk se erns en 'obsessie' daarmee gepraat word. Die humoristiese aanbieding van die sekstoneel dra by tot 'n skerper kontras met die inligting oor Bernard Madoff.

In hierdie aanhaling moet die lesers uit hulle verwysingsraamwerk en algemene kennis (MR) (sien uitvoeriger bespreking van MR onder afdeling oor sarkasme) put om die kontras te verstaan. Soos wat Hoofstuk 2 aandui, behels MR onder meer mense se kennis van taal, hulle voorstellings van die natuurlike en sosiale wêreld waarin hulle hulself bevind, hulle houdings en waardes, en hulle geloof oor mense en voorwerpe. Lesers moet weet wat is aktueel in die sosiale wêreld waarin hulle leef om te weet wie Bernard Madoff is. Lesers wat dus op hoogte is van die nuus sal weet dat Madoff die grootste beleggingsbedrog in die geskiedenis van die wêreld gepleeg het en baie mense, veral ouer mense, van hulle pensioengeld beroof het.

Soos wat vroeër genoem is, skets die eerste twee sinne van die aanhaling 'n sekstoneel. Hierdie toneel word as onskuldig en rustig aangebied. Die paartjie versteur bloot 'n paar blare en een of twee miere. Nadat hulle weg is, "suis die heelal voort" asof niks gebeur het nie. Dít staan in kontras met die beeld wat die skrywer van Bernard Madoff skep. Gelade woorde soos "steel" en "ruïneer" word gebruik om sy dade te beskryf, in teenstelling met die paartjie se gematigde "skrik op die lyf jaag" van die twee miere.

Dit is duidelik dat die skets oor Madoff veel erger is vir die skrywer as die skets van seks in die bos, gegewe die woordkeuse en humoristiese aanbieding van laasgenoemde. Die NG Kerk besin tans oor die kwessie van seks voor die huwelik – die saak geniet baie aandag in die media asook onder lidmate met teenstrydige menings. Lesers wat die koerante en media dophou, sal hierdie aanname maak.

Teenoor voorhuwelikse seks staan Bernard Madoff wat “duisende ou, getroude pare” se sekslewe geruïneer het, en die NG Kerk bewaar die swye daaroor. Die Madoff-debakel het volgens die skrywer ’n baie groter impak op mense se lewens; tog sê die Kerk “g’n woord nie”.

Die skets van die paartjie in die bos word dus teen die Madoff-sage afgespeel. Die bosdramatjie word figuurlik ‘kleiner’ aangebied en voorgestel as die storie oor Madoff. Bloot “n mier of twee” word skrikgemaak, en “vyf minute nadat hulle weg is” keer alles terug na normaal. Hierteenoor staan “\$50 miljard” wat gesteel is en “duisende ou, getroude pare” wat hulle geld en toekoms kwyt is.

Naas die figuurlike verkleining van die bosdramatjie, is daar ook die letterlike verkleining. Met betrekking tot die bostoneel verwys die skrywer na ’n mier – fisies een van die kleinste wesens op aarde. Dít vorm ’n lynregte teenstelling met die verwysing na die enorme fisiese omvang van die Madoff-skandaal – met “duisende” pare wat daardeur geraak word. Die skrywer gee dus te kenne dat die debat oor voorhuwelikse seks letterlik ’n kleiner impak op mense se lewens het as die Madoff-skandaal.

Die aanhaling impliseer dat die skrywer reken dat die Kerk nie aandag gee aan kwessies wat, volgens die skrywer, werklik ’n impak op mense se lewens het nie (die beleggingsbedrog), maar eerder tyd daaraan bestee om oor ‘onskuldige plesiertjies’ soos voorhuwelikse seks te debatteer. Dít kan ook uit die titel van die brief, “Kerk fokus te veel op seks”, afgelei word.

Die skrywer kies dus tussen voorhuwelikse seks en Bernard Madoff: Vir die skrywer is dit veel belangriker dat geregtigheid moet geskied vir die mense wat deur Madoff se toedoen duisende rande verloor het, as dat mense wat voorhuwelikse seks beoefen, ‘tereggewys’ word.

Voorbeeld: “Wil die kerk nou die groen lig gee vir ’n loslappie-etiek?... ‘Absoluut nie,’ sê dr Ben du Toit, lid van die algemene taakgroep vir leer en aktuele sake (Atlas) wat die ondersoek doen. En tog is ’n nuwe studie nodig.” (“Saambly: Kerk wil vuur veilig laat brand”, *Die Burger*, 12 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Met bostaande gedeelte wil die skrywer lesers oor die teenstrydigheid van die Kerk se mediaverklarings laat dink. Aan die een kant sê die Kerk die huwelik as goddelike instelling sal nie in gedrang kom nie en saambly is nie 'n aanvaarbare alternatief vir die huwelik nie (“NGK sê hy bevraagteken nie huwelik”, *Die Burger*, 12 Desember 2009). Aan die ander kant is die Kerk tog besig om 'n ondersoek oor sekere vorme van saambly te doen. Dít laat lesers dus met 'n paar vrae: As die Kerk nie van plan is om haar beleid en huweliksdefinisie te verander nie, watter beleid of siening sál sy dan verander? En as die Kerk dan sê saambly is nie 'n aanvaarbare alternatief nie, hoekom onderneem die Kerk hierdie ondersoek?

Uit dr Ben du Toit se ontkenning van die “loslappie-etiek” (voorhuwelikse seks) en die skrywer se stelling “En tog is 'n nuwe studie nodig” is dit duidelik dat die NG Kerk se verklarings oor die kwessie nie aldag strook nie. Die media gebruik hier hulle mag van keuse en verswyging om dié kontras uit te lig. Hulle kies om slegs twee woorde, “Absoluut nie”, van dr Du Toit aan te haal uit wat moontlik 'n volledige sin was, ten einde die kontras uit te lig en te verskerp.

Buiten dat lesers uit hulle algemene kennis (MR) put om afleidings oor hierdie twee teenstellende uitsprake te maak, word inhoudelike kontras ook met die woorde “loslappie-etiek?...Absoluut nie” en “En tog” geskep.

Dr Ben du Toit wat in die kommentaarartikel aangehaal word, is 'n amptenaar van die NG Kerk asook 'n lid van Atlas (die Algemene Taakgroep vir Leer en Aktuele Sake) wat die vraagstuk oor saambly voor die huwelik ondersoek. Dít plaas Du Toit in 'n moeilike posisie. Aan die een kant behoort hy tot 'n groep wat navorsing oor saambly (met die implikasie van seks) voor die huwelik onderneem. Aan die ander kant probeer hy die Kerk ‘beskerm’ deur te ontken dat die Kerk 'n “loslappie-etiek” goedkeur.

Later in die rubriek word Du Toit wéér aangehaal waar hy die Kerk se mikpunt uiteensit. Volgens Du Toit wil die Kerk nie “vlugtige verhoudings goedkeur” nie, maar die “duursaamheid van verhoudings koester”. Sy eerste uitspraak in die aanhaling hierbo het dus 'n onbedoelde negatiewe effek as gevolg van die media se mag van keuse en verswyging. Die media het slegs twee woorde aangehaal van wat Ben du Toit moontlik as deel van 'n sin gesê het, om sodoende 'n kontras uit te lig.

Du Toit beklemtoon dat die Kerk teen los verhoudings gekant is (“Absoluut nie”); tog onderneem die Kerk ’n ondersoek na saambly voor die huwelik. Baie mense glo dat iets nie ondersoek word tensy daar ’n probleem/fout is nie. Du Toit se opmerking word oordryf/versterk deur die ontkenning van ’n “loslappie-etiek” gevolg deur die teenstrydigheid van ’n ondersoek oor saambly voor die huwelik. Deur dié skille kontras uit te lig, stel die media die Kerk in ’n negatiewe lig.

Voorbeeld: “Gereeld het ek my op ’n ongemaklike houtbank in die NG Kerk Tempe in Bloemfontein bevind ... Nou en dan het dit te erg geraak na die dominee se sin en dan het hy sy preek skielik onderbreek en ons berispe met ‘Hou op hoes!’ of ‘Bly vir ’n slag stil!’...”

Die mooi, vriendelike meisies en tafels vol eetgoed agterna [ná ’n AGS-diens] het dit egter die moeite werd gemaak. Wat my verbaas het, was hoe die mense heelyd met mekaar gepraat het en in en uit die kerk geloop het terwyl die preek aan die gang was.” (“Kerk hoef nie te verander”, *Rapport*, 13 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Die rubrieksrywer vertel die leser dat hy ’n agnostikus is wat voorheen tot die NG Kerk behoort en ook eens na die AGS Kerk gegaan het. Hy vertel van sy ondervinding in albei. Die twee verskil radikaal: Die NG Kerk word beskryf as ’n plek met ongemaklike houtbanke waar jy nie mag praat of te veel geraas mag maak nie, anders berispe ’n streng dominee jou; daarteenoor is die AGS Kerk se meisies mooi en kry lidmate tafels vol eetgoed ná die diens. In die AGS Kerk praat die mense ook met mekaar en loop in en uit die gebou terwyl die dominee preek. Die AGS Kerk word dus as ’n baie vriendeliker plek voorgestel as die NG Kerk, wat as ’n plek uitgebeeld word waar jy ongemaklik is en heelyd doodstil moet sit.

Die skrywer skep hierdie kontras tussen die twee kerke sodat die NG Kerk as styf, formeel en burokraties beskou word en die AGS Kerk as meer toeganklik. Die feit dat mense in die NG Kerk met bevel soos “Hou op hoes” en “Bly vir ’n slag stil” berispe word, versterk die negatiewe beeld wat die skrywer van die NG Kerk wil skep.

4.2.3 Geladenheid

Die Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal (Odendal & Gouws, 2005a) omskryf gelade as “gespanne, moeilik beheerbaar as gevolg van verhoogde emosie”. Gelade woorde is daardie woorde in ’n teks wat binne ’n bepaalde konteks ’n emosionele pluswaarde kry en wat daardeur ’n aanspraak maak op die leser se waarde-oordele en gevoelens oor ’n bepaalde saak en hom/haar moontlik ongemaklik laat voel vanweë die negatiewe gevoelswaarde en betekenis daarvan. Gelade woorde kan ‘gewone’, alledaagse woorde wees wat in gesprekke gebruik word, hoewel ‘buite’ die gewone konteks van die woord. Só verander die betekenis van die woord heeltemal. ‘Gewone’, alledaagse woorde word dus ’n soort etiket met ’n negatiewe gevoelswaarde deurdat dit in ander (gewoonlik negatiewe) bybetekenisse eerder as die oorspronklike betekenis van die woord gebruik word.

Voorbeeld: “’n Storm dreig in die NG Kerk oor saamwony. Dié kerkverband kan binne die volgende twee maande ’n nuwe voorstelbeleid oor saamwony hê – iets wat tradisioneel onomwonde as sonde afgewys is.” (“Storm in kerk oor saambly”, *Rapport*, 6 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Die berig “Storm in kerk oor saambly” is een van die eerste berigte oor die NG Kerk en saambly voor die huwelik wat in die twee betrokke koerante verskyn het. Die berig verduidelik dat die Kerk ’n voorstelbeleid oor saambly voor die huwelik wil opstel. Verskeie invloedryke persone se menings word gegee, onder andere die van dr Chris Jones (teoloog en ook verbonde aan die US), dr James Kirkpatrick (Voorsitter van Atlas) asook prof Adrio König (’n teoloog wat kursusse vir voornemende doopouers aanbied).

Bogenoemde aanhaling is die eerste sin van die berig. Die woorde “storm” en “dreig” is gelade woorde wat die atmosfeer in die Kerk beskryf. Die atmosfeer is gespanne; dit is asof ’n tikkende tydbom wag (“dreig”) om te ontplof. Die “storm” waarna die berig verwys, is ’n metafoor vir die debat oor saambly voor die huwelik, en verteenwoordig die twee pole van behoudende en liberale lidmate van die Kerk.

Hierdie enkele aanvangsin is baie doeltreffend. Dit is een van die eerste brokkies inligting van die berig oor die NG Kerk se besinning oor saambly voor die huwelik wat die leser inneem. (Die opskrif, eerste paragraaf en prikkelteks word gewoonlik eerste raakgelees omdat dit die aandag trek.) Die eerste indrukke wat die leser dus van die Kerk kry, is van 'n wankelende Kerk wat weens die tweespalt ("storm") in sy geledere enige oomblik in duie kan stort.

Saamwoon voor die huwelik is "tradisioneel onomwonde as sonde afgewys". Die woord "tradisioneel" is ook gelaai: Dit het die bybetekenis van iets wat van geslag tot geslag afgedwing word sonder dat die nasate enige sê daarin het. Dit dui dus op 'n baie streng en rigiede lewenswyse. Deur te sê saamwoon is "tradisioneel onomwonde as sonde afgewys", vestig die skrywer die leser se aandag op die Kerk se vaste grondslag van tradisies wat nie sommer sal verander nie, nie eens om kwessies in die konteks van die tydgewrig te bespreek nie. Die Kerk sal by haar tradisies bly, laat kom wat wil.

Voorbeeld: "... Dr Eve ... het egter gesê paartjies moenie 'geloofskuldig' voel nie. 'Hulle moet bemagtig word om die gesondste keuse te maak.'" ("NGK sê hy bevraagteken nie huwelik", *Die Burger*, 12 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

In hierdie berig verklaar die NG Kerk dat die huwelik nie in gedrang is nie en dat saambly voor die huwelik nie as alternatief vir die huwelik beskou word nie. Verskeie godsdiensteleiers spreek hulle menings oor voorhuwelikse seks uit, waarna die berig afsluit met kommentaar van die seksuoloog Dr Eve (oftewel dr Marlene Wasserman).

Die geladenheid van die sin word deur die woord "geloofskuldig" oorgedra. Dr Eve doen 'n beroep op paartjies om hulle nie uit skuldgevoel van seks te weerhou omdat voorhuwelikse seks teen hulle geloof is nie. Hulle moet die gesondste besluit vir hulle verhouding neem en, soos wat uit die kommentaar afgelei kan word, is dít om 'n goeie emosionele asook seksuele verhouding met jou maat te hê.

Dr Eve se kommentaar druis in teen wat die godsdiensteleiers sê, wat die kommentaar van die moderatuur insluit, wat meer behoudend voorkom. Dr Eve beweer dat as die Kerk nie voorhuwelikse seks toelaat nie, dit paartjies "geloofskuldig" laat voel, wat dan tot nadeel

van hulle verhouding sal wees. Die Kerk moet meer verdraagsaam teenoor saamblypaartjies wees en hulle dus “bemaagtig” om die “gesondste keuse” vir hulle verhouding te maak. Die gelade woord “bemaagtig” ondersteun hierdie interpretasie. Die woord “geloofskuldig” skep ’n negatiewe beeld van die Kerk: Dit lyk of die Kerk lidmate ‘skuldig’ laat voel oor hulle natuurlike drange.

Voorbeeld: “Volgens hom is daar baie jong mense wat buite die Kerk monogaam saamwoon en nie meer die Kerk se eise oor dié kwessie as realisties beskou nie.” (“NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat”, *Rapport*, 29 November 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Die woord “eise” dra die geladenheid van hierdie sin oor. Die Kerk se ‘reëls’ of ‘riglyne’ wat uit die Bybel afgelei is, voer aan dat getroude paartjies seks mag hê, omdat dit dan tussen een man en een vrou plaasvind wat wettig en kerklik gebind is – dus binne ’n monogame verhouding met net een seksmaat.

Die “hom” na wie die aanhaling verwys, is dr Chris Jones, wat aanvoer dat jong mense hierdie ‘riglyne’ van die Kerk oor voorhuwelike seks nie meer as realisties beskou nie. Hierdie ‘riglyne’ word in die aanhaling hierbo “eise” genoem, wat ’n negatiewe gevoelswaarde van verpligting en voorwaardelikheid oordra. Dit skep nie ’n beeld van ’n Kerk waar almal welkom is nie. In plaas daarvan word daar “eise” gestel aan mense wat nog nie wettig en kerklik getroud is nie (hulle mag nie saamwoon en seks hê nie), wat ’n negatiewe beeld van die Kerk skep.

Voorbeeld: “Die gewilde prediker Angus Buchan het die afgelope paar jaar talle behoudende lidmate se mening saamgevat deur saamwonery onder meer as hoereerdery te beskryf.” (“Storm in kerk oor saambly”, *Rapport*, 6 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Hierdie aanhaling kom uit een van die eerste berigte wat oor die NG Kerk en saambly voor die huwelik verskyn het. Dit verwys na die prediker Angus Buchan, wat gereeld saamtrekke vir Christene hou. Volgens die aanhaling het Buchan behoudende lidmate se houding jeens saambly voor die huwelik in een woord, “hoereerdery”, saamgevat. Dit is ’n baie kras en

obsene woordkeuse om saambly voor die huwelik mee te beskryf, en beeld die lidmate se misnoeë uit. Dié woordkeuse spreek boekdele oor behoudende lidmate se gevoel oor saambly voor die huwelik: Dit is duidelik vir hulle so onaanvaarbaar soos hoereerdery; hulle het 'n sterk afkeer daarvan.

Hierdie aanhaling kan 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk hê: Die Kerk wil immers saambly voor die huwelik ondersoek, hoewel haar behoudende lidmate dit as “hoereerdery” beskou. Volgens een van die kernbegrippe van RDA, soos dit uit Hoofstuk 2 blyk, sal ontvangers inligting wat teen hulle waardestelsel, kennis en opinies indruis, verwerp en hulle gevolglik van die betrokke instansie distansieer. Indien saambly voor die huwelik teen die meeste lidmate se waardes is, kan hulle hulle moontlik van die Kerk distansieer.

Die media manipuleer en beheer dus die diskoers deur inligting oor die Kerk te plaas wat volgens hulle teen die waardestelsel van sommige (behoudende) lidmate indruis. Só sorg hulle dat hierdie lidmate 'n gevoel van vervreemding teenoor die Kerk ervaar.

Voorbeeld: “Om sulke huwelike met uitgediende godsdienstige beskouings aanmekaar te probeer hou, is oneerlik. Dit wond mense.” (“Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens”, *Rapport*, 13 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Hierdie aanhaling kom uit 'n rubriek deur dr Chris Jones waarin hy die Kerk se siening van die huwelik en binne- en buitehuwelikse seks bespreek. Soos wat uit die berig afgelei kan word, voel dr Jones dat die huwelik ingestel is om aan ons natuurlike seksdrang 'n struktuur te gee waarin ons dit veilig kan uitleef sonder dat losbandigheid uiteindelik seëvier.

Dr Jones het egter 'n renons in godsdienstige instellings wat ongelukkig getroudes ‘dwing’ om saam te bly net omdat die huwelik 'n goddelike instelling is en nie verbreek mag word nie. Dié siening/beskouing is volgens hom “uitgedien” en “oneerlik”, dit wil sê dit is verouderd en nie meer van toepassing nie. Die woord “oneerlik” impliseer dat die huwelik nie meer goddelik en heilig is nie, omdat die huwelik net ongelukkigheid vir albei partye bring (soos wat die artikel verduidelik). Hy gebruik nóg 'n gelade woord om te beskryf watter invloed die navolging van so 'n godsdienstige beskouing op ongelukkig getroudes het – dit

“wond” mense. “Wond” is ’n baie sterk woord om te beskryf dat mense as gevolg van “uitgediende godsdienstige beskouings” seerkry. Volgens Jones word mense in ongelukkige huwelike geestelik gekwets, omdat hulle verplig voel om in hulle huwelike, synde goddelike instellings, te bly.

Jones spreek dus die Kerk hieroor aan en sê die Kerk moenie die huwelik verafgod (volgens die berig) en bo die Godgeskape mens ag nie. Volgens hom is geen ‘mensgemaakte’ beskouing bo die heiligheid van God verhewe nie.

4.2.4 Implikasieverskynsels en insinuasie

In hierdie afdeling word die retoriese meganisme van (a) implikasieverskynsels, en (b) insinuasie as ’n sub tipe, gesamentlik bespreek.

Die Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal (Odendal & Gouws, 2005b) omskryf implikasie as “iets wat nie direk of duidelik uitgedruk is nie, maar as ’n vanselfsprekendheid aangeneem word; iets wat ingesluit, inbegrepe is, veronderstel word in, volg uit iets anders”. Insinuasie is dan die negatiewe verskyningsvorm.

Voorbeeld: “As die NG Kerk besluit om saamblyery en seks voor die huwelik goed te praat, sal dit onomwonde die finale verval van die kerk beteken.” (“Kerk sal verval as hy ja sê vir seks voor die huwelik”, *Die Burger*, 10 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

In bostaande voorbeeld word Gretha Wiid aangehaal waar sy haar mening oor voorhuwelike seks uitspreek. Wiid voer aan dat die Kerk finaal sal verval indien dit voorhuwelike seks goedkeur. Hierdie aanhaling is ’n voorbeeld van ’n implikasieverskynsel, omdat dit ’n proses aandui wat uit iets anders volg. Wiid impliseer dat een of ander proses van verval reeds plaasgevind het. Die woord “finale” dui die spreekwoordelike doodskoot of laaste handeling aan wat tot algehele verval sal lei. Volgens Wiid sal die spreekwoordelike doodskoot vir die Kerk wees om seks voor die huwelik goed te keur. Die Kerk sal gevolglik haar lidmate verloor en nie meer as ’n gerespekteerde goddelike instelling beskou word nie, maar eerder as ’n Kerk wat die samelewing navolg. Die woord “finale” dien dus as stimulus vir hierdie interpretasie.

Soos wat reeds by hierdie voorbeeld onder die retoriese meganisme direkte kritiek bespreek is, beklee Wiid 'n bepaalde mag- en gesagsposisie (kernbegrippe in RDA), wat beteken dat sy mense se houding jeens die Kerk kan beïnvloed. Ook hiër het die media hulle mag van keuse uitgeoefen: Met die plasing van die aanhaling kan die media die Kerk in 'n negatiewe lig stel.

Voorbeeld: “Volgens hom is daar baie jong mense wat buite die huwelik monogaam saamwoon en nie meer die kerk se eise oor dié kwessie as realisties beskou nie.” (“NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat”, *Die Burger*, 27 November 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Soos wat reeds by die vorige hantering van hierdie voorbeeld genoem is, is die persoon waarna bostaande aanhaling verwys dr Chris Jones, 'n teoloogskrywer. “Dié kwessie” is die Kerk se standpunt oor saambly voor die huwelik. Die woord “eise” impliseer dat die Kerk bepaalde ‘voorwaardes’ stel vir 'n verhouding om as 'n huwelik en nie as sonde beskou te word nie.

Een van die Kerk se eise vir verhoudings om as huwelike beskou te word is dat die paartjie wettig getroud moet wees. Dít impliseer dus dat getroude paartjies monogaam binne die huwelik moet saamwoon (een man en een vrou, soos wat die huweliksdefinisie aandui). Die Kerk se “eise” vir die huwelik impliseer dus dat paartjies wat nié getroud is nie (“buite die huwelik”), nie monogaam in 'n verhouding verkeer nie en dus meer as een seksmaat het. Die woord wat as stimulus vir hierdie interpretasie dien, is die woord “monogaam”.

Soos ook reeds genoem is, is dr Chris Jones 'n bekende in godsdienskringe en Voorsitter van die US se Kantoor vir Moraliteit en Morele Leierskap. Dus word hy as 'n gesiene persoon beskou, met afdwingbare mag en gesag. Die publiek sal sy opinies hoog op prys stel, en dus kan hy mense moontlik negatief teenoor die Kerk beïnvloed.

Voorbeeld: “Onlangs is daar weer uit sommige geledere gevra of die NG Kerk saamwoon voor die huwelik moet akkommodeer. Huh? Twee dekades gelede het hulle nog apartheid gekondoneer, nou is *hanky panky* op die agenda. Dis tog 'n ondubbelsinnige feit dat, volgens die oorgrote meerderheid Christelike kerke se leerstellings, saambly teen die kerk se reëls is. Nes 'n aktiewe homoseksuele leefstyl.” (“Kerk hoef nie te verander”, *Die Burger*, 13 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Hierdie aanhaling kom uit 'n kommentaarartikel waarin die skrywer van sy geestelike reis vertel – van sy dae as lidmaat van die NG Kerk tot nou wat hy hom as 'n selferkende agnostikus verklaar. Die implikasieverskynsel kom in die laaste twee sinne van die aanhaling voor. Die skrywer voer aan dat dit algemene kennis is dat saambly voor die huwelik teen die kerk se reëls is (“Dis tog 'n ondubbelsinnige feit”), net soos 'n aktiewe homoseksuele leefstyl teen die kerk se reëls is.

Die skrywer impliseer dus dat indien die Kerk saambly voor die huwelik goedkeur, dit strydig met haar beleid oor homoseksualiteit handel: Sowel saambly voor die huwelik as 'n aktiewe homoseksuele leefstyl impliseer tog seks. Die een kan dus nie aanvaar word, maar die ander nié.

Lesers moet hier uit hulle historiese agtergrond, oftewel hulle MR, put om te weet waarna die woorde “aktiewe homoseksuele leefstyl” verwys. Die Kerk was 'n paar jaar gelede ook in die nuus, daardie keer oor die homoseksualiteitsdebat. Die NG Kerk het toe 'n beleid opgestel wat bepaal dat 'n aktiewe homoseksuele verhouding teen die Kerk se reëls is. Die woord “aktiewe” impliseer dus dat mense wél homoseksueel kan wees, maar nie seksueel aktief nie.

Indien die Kerk dus sou besluit om saambly voor die huwelik goed te keur, sal dit in stryd wees met sy beleid oor homoseksualiteit. Deur dié teenstrydigheid in die Kerk se verklarings deur middel van 'n implikasieverskynsel bloot te lê, wek die media die indruk dat die Kerk sekere groepe bo ander ‘voortrek’.

Voorbeeld: “Die tyd het dalk aangebreek dat die kerk aanpas.” (“NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat”, *Rapport*, 27 November 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Interpretasie vind deur middel van twee faktore plaas: dit wat in die teks is en dit wat in die ontvanger is. Laasgenoemde verwys na die ontvanger se MR: “... [F]rom the point of view of the interpreter of a text, formal features of the text are ‘cues’ which activate elements of interpreters’ MR, and that interpretations are generated through the dialectic interplay of

cues and MR" (Fairclough, 1989: 141). Sekere tekselemente dien dus as leidrade wat die leser se MR aktiveer om, gedagtig aan die leser se agtergrond, ervarings en algemene kennis, die sin op 'n sekere manier te interpreteer.

Van Dijk (2001) verwys na MR as kognitiewe modelle, onder meer die konteksmodel, wat ontvangers aanwend om 'n teks te interpreteer. Die konteksmodel omvat interpretasies van vorige sosiale situasies, interaksies, ervarings, kennis, opinies, en voorstellings van vorige diskoerssituasies wat mense oor die jare opbou (Van Dijk, 2001: 108). Buiten die konteksmodel beskik lede van sosiale of kulturele groepe ook oor bepaalde sosiale voorstellings wat uit hulle gemeenskaplike kulturele kennis, houdings en ideologieë bestaan.

Ontvangers van diskoers gebruik ál hierdie kognitiewe modelle om dit wat nié in 'n teks staan nie te interpreteer. Die modelle, of MR, word geaktiveer deur leidrade soos retoriese meganismes.

Die woorde in hierdie aanhaling wat as stimuli dien om lesers se MR te aktiveer is "dalk aangebreek" en "aanpas". Die woord "dalk" is 'n modale bywoord wat die implikasie wil versag.

Die woord "aangebreek" dui daarop dat dit nog nie voorheen gebeur het nie, maar nou 'n aanvang sal neem. Die woord "aangebreek" veronderstel dus 'n proses. Die woord "aanpas" impliseer dat die Kerk nog nie tekens van vernuwing of 'inpassing' by die samelewing toon nie. Uit hierdie woorde kan lesers aflei dat die Kerk nie genoeg in voeling is met die samelewing nie, omdat sy nog nie aangepas het nie. Deur te noem dat die tyd aangebreek het vir die Kerk om aan te pas, impliseer dus dat die Kerk nog nie aangepas hét nie. Dít skep 'n negatiewe beeld van die Kerk. Die leser kan hierdie implikasie op grond van sy/haar MR interpreteer, soos wat vroeër verduidelik is.

Insinuasie

'n Besondere sub tipe wat sterk in die tekste na vore kom, is insinuasie. Die hoofverskil tussen 'n implikasieverskynsel en insinuasie is dat insinuasie 'n pluswaarde het. Die Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal (Odendal & Gouws, 2005c) omskryf insinuasie as "n bedekte, indirekte beskuldiging, bekladding; listige suggestie; innuendo". Dit word voorts beskryf as 'n "stylfiguur waarin mens iets beledigends, verkleinerends van

iemand sê deur dit te suggereer en nie regstreeks te sê nie” (Odendal & Gouws, 2005c). Die volgende voorbeelde toon duidelik dat insinuasie ’n negatiewe invloed op die NG Kerk se beeld het. Die volgende voorbeelde toon duidelik dat insinuasie aangewend word en ’n negatiewe uitwerking op die beeld van die NG Kerk kan hê.

Voorbeeld: “Ek hoor dié gesprek al sedert die 1960’s. Dit het onder ongelowiges begin, maar vind nou ook onder gelowiges plaas.” (“Storm in kerk oor saambly”, *Die Burger*, 6 Desember 2009)

Subkategorie: Neutrale berigte

Die persoon wat hier aangehaal word, is prof Adrio König, ’n teoloog wat kursusse vir voornemende doopouers aanbied. Die gesprek waarna hy verwys, is die oor saamwoon voor die huwelik.

Prof König voer aan dat hy die gesprek oor saambly voor die huwelik al sedert die sestigerjare hoor. König insinueer dus dat die saamblykwessie nie so ‘eietyd’ is as wat voorgegee word nie. Volgens hom het die gesprek inderwaarheid onder “ongelowiges” begin. Dit is egter onseker wie König as “ongelowiges” beskou. “Ongelowiges” kan verstaan word as mense wat nie tot die NG Kerk behoort nie, mense van ander gelowe, of ateïste. Na gelang van die ontvanger se agtergrondkennis en kulturele houdings en waardes (MR) kan “ongelowiges” op verskeie maniere vertolk word.

König beweer dat die gesprek oor saamwoon voor die huwelik onder mense begin het wat hy as “ongelowiges” beskou, maar dat dit nou onder “gelowiges” ook plaasvind. “Gelowiges” word hier vertolk as lidmate van die NG Kerk en ander Christelike kerke wat hierdie vraagstuk ondersoek. Deur “ongelowiges” en “gelowiges” as’t ware oor dieselfde kam te skeer, insinueer König die morele verval van die samelewing en die Christendom.

Deur saambly voor die huwelik met mense te verbind wat volgens König “ongelowiges” is, kry saambly voor die huwelik ’n negatiewe konnotasie: Ongelowiges word immers ook met sonde en ’n leefstyl in stryd met die Christelike geloof verbind. Dus word daar gesuggereer dat saambly voor die huwelik sonde is. Hierdie interpretasie steun sterk op lesers se moraliteit, naamlik dit wat hulle as reg en verkeerd beskou, wat op sy beurt van godsdienst

afgelei kan word, omdat godsdiens meestal mense se opvattinge van reg en verkeerd bepaal.

Omdat saambly voor die huwelik as sonde geklassifiseer word, dog nou onder “gelowiges” plaasvind, insinueer König dat gelowiges wat voor die huwelik saambly sondaars is. In dieselfde trant suggereer König verder dat mense wat saamwoon voor die huwelik wil goedpraat óók sondaars is. Woorde wat as insinueringsmerkers optree, is “gelowiges” en “ongelowiges”. König gee te kenne dat gelowiges hulle aan sonde skuldig maak deur voor die huwelik te wil saamwoon, en dus inderwaarheid ook “ongelowiges” is.

König se kommentaar is afbrekend teenoor lidmate en die NG Kerk – hy suggereer dat die Kerk én sy lidmate sondaars is. Die media kies hierdie aanhaling van König omdat hulle wéét dat die lesers dit in gevolge bogenoemde uiteensetting sal interpreteer. In hierdie voorbeeld oefen die media dus nog eens hulle mag van keuse en inligtingsmanipulasie uit. König se aanhaling word in ’n heel ander konteks as die bedoelde een geplaas – die konteks wat die media geskep het – en het dus waarskynlik nou ’n heel ander betekenis as wat König aanvanklik bedoel het. Sodoende kan die NG Kerk in ’n ongunstige lig gestel word.

Voorbeeld: “Kirkpatrick het gesê die kerk kan nie op dieselfde manier werk met dié soort verhouding as met iemand wat losbandig leef nie. Past Heinz Schrader van die Capital City Church International het egter gesê die kerk moet vra wat bring vir God eer.” (“Nie alle saamblyverhoudings is dieselfde”, *Die Burger*, 26 Mei 2010)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Dr James Kirkpatrick verduidelik in hierdie artikel dat die NG Kerk tussen vier soorte verhoudings, naamlik rondslapers, geriefsoekers, die proefkonynbenadering en onbevestigde huwelike, onderskei.

Dié wat as geriefsoekers geklassifiseer word, is paartjies wat nie werklik gereed is vir ’n langtermynverhouding nie, maar saam intrek omdat dit vir een of albei gerieflik is. Die proefkonynbenadering is paartjies wat vir ’n proeftydperk saambly voordat hulle trou om seker te maak hulle is reg vir die huwelik. Onbevestigde huwelike is paartjies wat jare lank saamwoon en soos getroudes en ’n gesin funksioneer, sonder dat hulle ooit wettig in die

huwelik tree. Dit is dan ook laasgenoemde groep – die onbevestigde huwelike –wat volgens Kirkpatrick in bogenoemde aanhaling nie met losbandigheid vergelyk kan word nie.

Pastoor Schrader stem egter nie heeltemal met hierdie siening van Kirkpatrick saam nie en suggereer dat dit nie aan God eer sal bring as die Kerk sekere vorme van saambly goedkeur nie. Die merkers van insinuasie is die woorde “egter nie” en “wat bring vir God eer”. In die sin “Past Heinz Schrader...het egter gesê die kerk moet vra wat bring vir God eer” word die modale bywoord “egter” gebruik om ’n teenstelling aan te dui.

Die sinsnede “het egter gesê wat bring vir God eer” dien as indirekte beskuldiging, omdat die skrywer lesers wil laat dink dat diegene wat voor die huwelik saamwoon nie aan God eer bring nie. Dit sal dus méér eer aan God bring as paartjies volgens die wet van God getroud is. Dít rus swaar op die gewetens van lidmate en die NG Kerk, omdat hulle optrede dus volgens pastoor Schrader nie aan God eer bring nie.

Pastoor Schrader se opmerking insinueer dus dat die Kerk nie aan God eer sal bring as hulle sou besluit om saamwoon voor die huwelik goed te keur nie. Dít skep weereens ’n negatiewe beeld van die Kerk, omdat dit die publiek met die opvatting laat dat die Kerk nie ingestel is op wat aan God eer bring nie, maar eerder op die welstand van haar lidmate.

Voorbeeld: “Met die lees van ‘Saambly is nie die grootste probleem’...was ek erg geskok dat die skrywer weer eens ’n predikant is. Die Bybel is duidelik: Seks buite die huwelik is hoereerdery. Sy illustrasie van sukses van saamblyery is ook verkeerd. Statistieke wys dat mense wat saamgeleef en toe getrou het ’n hoër egskeidingsyfer het as diegene wat direk getrou het. In sy boek *The Truth War: Fighting for Certainty in an Age of Deception* skryf John MacArthur: ‘From the very start of the church age, all the most spiritually deadly onslaughts against the gospel have come from people who pretended to be Christians – not from atheists and agnostics...’” (“Saamblyers skei meer”, *Die Burger*, 27 Desember 2009)

Subkategorie: Briewe

Dié brief is in antwoord op ’n artikel deur ’n predikant wat in *Rapport* verskyn het (“Saambly is nie die grootste probleem”, *Rapport*, 20 Desember 2009). In die artikel voer die predikant aan dat mense wat voor hulle huwelik saambly, se huwelik ’n beter kans op sukses het. Die

skrywer van die artikel impliseer dus dat saambly voor die huwelik aanvaarbaar – trouens, aan te beveel – is.

Die briefskrywer hierbo se siening is egter strydig met die predikant s'n. Die briefskrywer gebruik die gelade woord “hoereerdery” om sy mening oor saambly voor die huwelik te beskryf. Geladenheid is natuurlik óók ’n retoriese meganisme wat in tekste voorkom, en word in dié bepaalde teks aangewend om die beeld van die Kerk negatief te beïnvloed. Deur voorhuwelikse seks met hoereerdery te vergelyk, wil die briefskrywer sy punt, wat volgens hom ook duidelik in die Bybel staan, stel: Seks buite die huwelik is taboe – so taboe soos hoereerdery.

Hy verwys voorts in die brief na nóg ’n meningsverskil, naamlik dat die statistieke wat die predikant in die artikel verskaf het ter staving van sy stelling dat mense wat voor die huwelik saambly minder skei, verkeerd is.

Deur statistiese bewyse ter staving van die Bybel te verskaf, stel die briefskrywer sosiale norme gelyk met Christenskap. Die Bybel word as die absolute waarheid aanvaar, en alles wat daarteen indruis, is vir hom verkeerd. Volgens die skrywer sê die Bybel buitewelike seks is hoereerdery en verkeerd. Dít word dan in die samelewing ‘bewys’ deur statistieke wat toon dat mense wat hulle aan hierdie daad skuldig maak, se huwelike in die skeihof beland.

Die laaste gedeelte van die brief is ’n aanhaling uit ’n boek van John MacArthur wat lui dat mense wat voorgee om Christene te wees die grootste bedreiging vir die Christelike geloof inhou; nie ateïste of agnostici nie. Die briefskrywer motiveer nie hoekom hy hierdie teksgedeelte aanhaal nie en verduidelik ook nie wat die teksgedeelte beteken nie. Lesers maak van hulle agtergrondkennis (MR) gebruik om die merkers van insinuasie reg te interpreteer en dus die korrekte aannames oor die skakel tussen die predikant (die skrywer van die eerste artikel in *Rapport*) en die mense in MacArthur se aanhaling te maak.

Die aanhaling wat die briefskrywer gebruik, kom op die oog af as geheel en al irrelevant voor, en die leser stel dus ondersoek in na die doel van die aanhaling in die brief. Die elemente in die aanhaling uit MacArthur se boek kan inderwaarheid met die predikant-artikelskrywer en die NG Kerk vergelyk word. Die aanhaling suggereer dat predikante soos

die skrywer van die *Rapport*-artikel een van die grootste bedreigings vir die Christelike geloof is; dat die predikant voorgee om 'n Christen te wees, maar eintlik daarop uit is om die Christelike geloof van binne na buite te besmet en te beïnvloed – net soos die mense in MacArthur se boek. Die aanhaling “people who pretended to be Christians” dien dus as merker van insinuasie, met die klem op die woord “pretended”.

Omdat die brief 'n reaksie is op 'n artikel oor die NG Kerk en die saamblydebat, kan die leser aanvaar dat daar hier van NG Kerk-predikante gepraat word wat voorhuwelikse seks goedkeur. Die brief is immers in gesprek met die *Rapport*-artikel, en is dus die briefskrywer se interpretasie van die artikel: “Presuppositions are not properties of texts, they are an aspect of text producers’ interpretations of intertextual context” (Fairclough, 1989: 152).

In hierdie voorbeeld tree die verskynsels van geladenheid en insinuasie saam op om die skrywer se insinuasie te beklemtoon. Die skrywer verseker dat die leser weet dat die Bybel volgens hom buitewelike seks as hoereerdery beskou, en dat mense soos die artikelskrywer asook die NG Kerk 'n groot gevaar vir die Christendom inhou deur buite- en/of voorhuwelikse seks goed te praat. Die skrywer beskou dus die NG Kerk self as 'n bedreiging vir die Christelike geloof (“the most spiritually deadly onslaughts against the gospel have come from people who pretended to be Christians”).

Voorbeeld: “Interessant dat baie kerke 'n huwelik wat in die hof voltrek is aanvaar en kinders wat daaruit gebore is, nie as buite-egtelik sal klassifiseer nie, maar 'n opregte saamblypaartjie se kinders as buite-egtelik sal etiketteer. Watter arrogansie. En aan die voortou is die kerk met die reputasie dat daar genoeg ‘Skrifgetuieis’ was dat apartheid, klein doop en nou ook die enigste trouwyse reg was.” (“Huwelike anders in hedendaagse tyd”, *Die Burger*, 8 Desember 2009)

Subkategorie: Briewe

Hierdie brief is in antwoord op 'n berig oor saambly voor die huwelik wat in *Rapport* verskyn het (“Storm in kerk oor saambly”, 6 Desember 2009). Die briefskrywer voer aan dat baie kerke huwelike aanvaar wat in die hof voltrek is, en so ook die kinders wat uit sulke huwelike gebore word. Wat die skrywer grief, is dat hierdie kerke nie saamblypaartjies se kinders aanvaar nie en hulle as buite-egtelike kinders bestempel. Op grond van hulle

houdings en waardes en die samelewing waarin hulle funksioneer, maak lesers bepaalde afleidings oor die briefskrywer se opmerkings.

Vir die meeste Afrikaanse Christelike gemeenskappe word huwelike wat in die hof voltrek word, beskou as 'op-die-ingewing-van-die-oomblik'-huwelike; huwelike wat nie beplan word nie; sogenaamde 'kitshuwelike'; die teenoorgestelde van mense met 'n langdurige verhouding wat beplan om te trou. Lesers lei af dat die briefskrywer voel kinders uit hierdie 'kitshuwelike' is meer buite-egtelik as saamblypaartjies se kinders. Die woord wat as stimulus vir hierdie interpretasie dien, is die woord "interessant".

Die woord "etiketteer" het 'n negatiewe bybetekenis: Die kinders uit saamwoonverhoudings word uitgesonder en as buite-egtelik beskou, wat op sy beurt die bybetekenis van 'sonde' het.

Die skrywer beweer dat kerke nie onpartydig is nie. Die merkers van direkte beskuldiging is die woorde "Watter arrogansie". Die modale woord "watter" versterk die woord "arrogansie" wat die spreker se ontevredenheid met die Kerk se gedrag oordra. Die rede vir die skrywer se ontevredenheid is te vinde in die stimulus "opregte saamblypaartjies", wat impliseer dat die skrywer dié verhoudings as monogaam en blywend, met ál die eienskappe van 'n huwelik, beskou.

Die briefskrywer insinueer voorts dat die NG Kerk een van baie kerke is wat saamblypaartjies se kinders as buite-egtelik brandmerk. In hierdie opsig is die merkers van insinuasie "en aan die voortou", wat beteken dat die NG Kerk die leiding hierin neem.

Die NG Kerk word nooit direk genoem nie. Tog kan lesers met dieselfde agtergrond- en algemene kennis (MR) dit aflei: Die briefskrywer noem voorvalle waarmee die NG Kerk verbind word, naamlik apartheid, klein doop en die huwelik as enigste model vir seksuele verhoudings. Deur dus van historiese inligting gebruik te maak, kan lesers aanvaar dat daar hier van die NG Kerk gepraat word.

In hierdie voorbeeld tree die retoriese meganismes van direkte beskuldiging, bybetekenis en insinuasie saam op om die Kerk se optrede te kritiseer. Deur na omstrede gebeure in die Kerk se geskiedenis, soos die Kerk se rol in apartheid, te verwys, herinner die briefskrywer

die lesers aan die openbare misnoeë wat hierdie vorige optrede van die Kerk veroorsaak het.

Deur die publiek aan hierdie vorige optrede te herinner, vestig die skrywer 'n negatiewe beeld van die Kerk as 'n partydige godsdienstige instansie (blank bo swart, huwelik bo saamwoonpaartjies); 'n Kerk waar nie alle Christene welkom is nie.

4.2.5 Sarkasme

Hierdie retoriese meganisme word gereeld in lesersbriewe en die kommentaarberigte aangewend. Die Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal (Odendal & Gouws, 2005d) beskryf sarkasme as “bytende, bittere spot; versmading, minagting, hoon”. In die alledaagse diskoers word sarkasme aangewend om deur woordkeuses 'n persoon, in hierdie geval 'n instansie, doelbewus seer te maak of skade te berokken. Sarkasme verskil van insinuasie deurdat dit meer direk in teks of dialoog aangewend word. Dit het 'n direkte bytende angel, terwyl beskuldigings of bekladdings by insinuasie bloot gesuggereer word.

Voorbeeld: “Ek het die huweliksdebat in die NG Kerk met 'n glimlag gevolg. Baie van my taalgenote dink en glo nog Afrikaners het die volle wysheid oor die Bybel, met die huwelik as hoofonderwerp ...Die ‘huwelik’ wat God in gedagte het, as ek my Bybel reg verstaan, is die belofte van trou tussen twee mense wat lief vir mekaar is. Ek lees niks van 'n ‘huwelik binne’ of buite die kerk in my Bybel nie.” (“Laat ons tog net liefhê”, *Die Burger*, 27 Desember 2009)

Subkategorie: Briewe

Die skrywer van die teks beskou homself as deel van die Afrikaners deur van “my taalgenote” te praat, maar kritiseer sy “taalgenote” ook deur aan te voer dat Afrikaners dink “hulle het die volle wysheid oor die Bybel” en die huwelik in pag. Met die modale woord “nog” probeer hy hierdie kritiek op sy eie taalgenote versag.

“Taalgenote” verwys ook na die NG Kerk. Vir hierdie afleiding maak die skrywer op lesers se agtergrondkennis asook hulle sosiale gebruike en houdings (hulle MR) staat. Leksikale items is een van vele leidrade in 'n teks wat lesers se MR prikkel, sodat hulle teen die agtergrond van algemene kennis afleidings oor die indirekte betekenis van 'n teks kan maak: “[The

relationship between text and social structures] is mediated first of all by the discourse which the text is part of, because the values of textual features only become real, socially operative, if they are embedded in social interaction, where texts are produced and interpreted against a background of common-sense assumptions (part of MR) which give textual features their values" (Fairclough, 1989: 140).

Die sarkastiese opmerking oor Afrikaners wat "die volle wysheid oor die Bybel" in pag het, het dus ook op die NG Kerk betrekking. Die NG Kerk is jare lank as die Afrikaners se volkskerk beskou. Daar was 'n vreemde band tussen Afrikaners en die Christelike geloof, omdat Afrikaners hulle as God se uitverkore volk beskou het. Dít is dan die konteks en agtergrondkennis wat lesers benodig om hierdie sin te kan interpreteer.

Die woord "glimlag" in die sin "Ek het die huweliksdebat in die NG Kerk met 'n glimlag gevolg" dui daarop dat die brieffskrywer die debat oor saambly voor die huwelik amusant vind. Dit hou ook verband met die daaropvolgende sin. Die skrywer spot sy eie taalgenote, dieselfde groep waartoe hy ook behoort. Hy dryf dus 'n bittere spot met sy eie taalgenote en die NG Kerk wat dink hulle weet alles oor die Bybel en veral die huwelik. Die woorde "glimlag" en "volle wysheid" dien as sarkasme-stimuli vir hierdie interpretasie.

Die sinsnede "as ek my Bybel reg verstaan" is 'n sarkastiese opmerking. Ook hiérmee dryf die brieffskrywer die spot met die NG Kerk en sy taalgenote deur aan te voer dat hý "verstaan" en die Kerk en die Kerk se lidmate nie verstaan nie: In sý Bybel staan daar immers niks van 'n "'huwelik binne' of buite die kerk" nie. Die skrywer beweer dat daar volgens hom nêrens in die Bybel staan dat 'n huwelik slegs in die kerk voltrek moet word nie ("Ek lees niks van 'n "huwelik binne" of buite die kerk in my Bybel nie").

Die woorde "huwelik binne" word tussen aanhalingstekens geplaas, omdat daar nooit direk in die Bybel na die huwelik as goddelike instelling verwys word nie. Die meeste gelowiges beskou Genesis 1 (toe God vir Adam en Eva geskape het) as die instelling van die huwelik. Kennis oor die Christelike geloof is dus nodig vir hierdie interpretasie.

Die huwelik binne of buite die kerk verwys ook na die NG Kerk se huweliksdefinisie, naamlik dat 'n verhouding 'n huwelik is slegs wanneer die paartjie wettig en kerklik getroud is. Dus

kan daar aangevoer word dat saamblypaartjies se ‘huwelik’ nie as ‘n ‘regte’ huwelik beskou word nie. Weereens moet lesers dít op grond van hulle MR aflei.

Die skrywer wil te kenne gee dat die Kerk se mensgemaakte reëls oor ‘n huwelik binne of buite die kerk niks te make het met wat na sy mening regtig in die Bybel staan nie, naamlik dat as twee mense mekaar liefhet, hulle aan mekaar trou moet sweer (“die belofte van trou tussen twee mense wat lief vir mekaar is”).

Die NG Kerk word dus voorgestel as ‘n goddelike instansie wat afwyk van wat werklik in die Bybel staan en wat volgens die skrywer hulle eie, mensgemaakte voorwaardes en vereistes vir ‘n huwelik stel.

Voorbeeld: “Dit wil voorkom asof Jesus die klem hier op lering laat val het, en miskien het die leemte wat hierdie aspek betref, só gegroei dat mense vandag te onkundig is om te weet dat jy nie ‘n kerk moet raadpleeg oor wat reg of verkeerd is nie.” (“Moet die Kerk sê of iets sonde is of nie?”, *Die Burger*, 10 Desember 2009)

Subkategorie: Briewe

Die woord “hier” in bostaande aanhaling verwys na ‘n Bybelvers, Matteus 28: 19, wat die briefskrywer as die roeping van die Kerk beskou. Die vers lui: “Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my dissipels: doop hulle in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees en leer hulle om alles te onderhou wat Ek julle beveel het.”

Die skrywer suggereer dat Matteus 28: 19 die ware roeping van die Kerk uitbeeld, en dat die Kerk volgens hom nie sy werklike funksie, synde Woordverkondiging, vervul nie. Die skrywer gebruik die modale bywoord “miskien” ten einde dié kritiek op die Kerk te versag. Dié woord kan egter ook as ‘n soort ‘leidraad’ dien; ‘n stimulus vir die leser om sy/haar eie afleidings te maak.

Die plig wat die Kerk volgens die skrywer versuim, word in die sinsnede “die leemte wat hierdie aspek betref” verwoord. Die woorde “hierdie aspek” verwys na die Kerk se versuim om die Woord te verkondig (soos wat Matteus 28:19 voorskryf). Die sinsnede dien dus as ‘n bedekte beskuldiging (insinuasie) dat die Kerk nie sy roeping nakom nie.

In teenstelling met die effens versagte beskuldiging, word die modale bywoord “te” in die sinsnede “dat mense vandag te onkundig is” aangewend om oormaat aan te dui. Die skrywer maak ’n sarkastiese opmerking oor die lidmate van Christelike kerke en die kerke self wanneer hy beweer dat “mense vandag te onkundig is om te weet dat jy nie ’n kerk moet raadpleeg oor wat reg of verkeerd is nie”.

Die sarkasme word deur middel van die lidmate teen die Kerk gerig. Die skrywer kom dus die Kerk deur haar lidmate by en deur aan te dui dat kerke eintlik nie weet nie. Met hierdie sarkastiese opmerking wil die briefskrywer lesers en lidmate maan om eerder nie die Kerk oor reg of verkeerd te vra nie.

Die skrywer sien neer op die Kerk se lidmate en deur hulle ook op die Kerk: Hy beskou hulle as onkundig en wys ’n vinger na die Kerk wat nie by haar werklike roeping – soos wat hy dit verstaan–hou nie, en eintlik nie meer weet wat reg of verkeerd is nie. Volgens hom wil die Kerk besluite oor reg en verkeerd neem in plaas daarvan om die Woord te verkondig.

Voorbeeldsin: “Dit was met effense verbasing dat ek geles het die NG Kerk wil weer eens ’n ondersoek na ‘saambly voor die huwelik’ doen. Myns insiens behoort daar ander prioriteite vir die kerk te wees, gegewe ons sosiaal-politieke klimaat.” (“Hoekom trou glad nie perdekoop is nie”, *Die Burger*, 24 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Lesers sal weer uit hulle agtergrondkennis (MR) moet put om die sarkasme in hierdie aanhaling reg te vertolk. Die skrywer, Amanda Gouws, is ’n professor in Politieke Wetenskap aan die US en ook ’n erkende feminis. In haar rubriek in *Die Burger* lewer sy kommentaar op politieke kwessies. Sy is ook lid van die Afrika-genderinstituut in Kaapstad en skryf baie artikels oor geslagsgelykheid en vrouevertewoordiging in die politiek (Universiteit Stellenbosch, g.d.).

Bostaande aanhaling kom juis uit haar rubriek. Gouws skryf dus uit ’n politieke en feministiese oogpunt oor die Kerk. Lesers wat oor hierdie agtergrondkennis beskik, weet Gouws is nie besonder positief oor die Kerk nie, omdat sy die huwelik as ’n milieu vir geslagsongelykheid en gesinsgeweld beskou (wat sy ook in hierdie rubriek duidelik laat blyk).

Vanweë Gouws se kennis op die gebied van Politieke Wetenskap, kom die inligting in hierdie rubriek van 'n bron wat die meeste mense as gesaghebbend en geloofwaardig beskou. Lesers sal dus Gouws se opinies en houdings oor die NG Kerk makliker aanvaar. Haar mening dra baie gewig by die publiek. In hierdie geval oorheers die rubriek (media) die openbare diskoers, en kan dit die leser se houdings, kennis en opinies met betrekking tot die Kerk manipuleer en beïnvloed (sien "Manipulasie van toegang, en beheer van diskoers" in Hoofstuk 2).

Wanneer Gouws 'n mening soos "Myns insiens behoort daar ander prioriteite vir die Kerk te wees, gegewe ons sosiaal-politieke klimaat" uitspreek, laat dit die publiek dink dat die Kerk eerder op belangriker "prioriteite" moet konsentreer, waarvan saamwoon voor die huwelik nié een is nie.

Vandaar dan Gouws se eerste sin, naamlik dat sy effens verbaas is dat die Kerk "weereens 'n ondersoek na 'saambly voor die huwelik' doen". Die byvoeglike naamwoord "effense" staan in teenstelling met die woord "verbasing", wat groot verwondering of verstomming aandui. Dit is 'n sarkastiese opmerking: Die artikelskrywer is nie regtig verbaas oor die NG Kerk se ondersoek nie, maar verwag eintlik hierdie soort optrede van die Kerk. Die woorde "effense verbasing" dien dus as stimulus vir hierdie interpretasie.

Die bywoord "weer eens" versterk die standpunt dat die NG Kerk 'n ondersoek oor saambly onderneem. Dit is dus nie die eerste keer dat so 'n ondersoek oor hierdie kwessie onderneem word nie. Sodoende kan dit daarom ook as 'n implikasieverskynsel vertolk word, want die woorde "weer eens" impliseer dat daar reeds 'n proses was waarin die Kerk oor saambly voor die huwelik besin het. Die modale woorde "weer eens" dien as merkers van sarkasme, en dui op die skrywer se irritasie met die Kerk wat dieselfde kwessies (volgens haar sekondêre kwessies) herhaaldelik bespreek eerder as om op aktuele probleme van "ons sosiaal-politieke klimaat" te konsentreer.

Volgens Gouws is daar ander sosiale en politieke kwessies wat aandag verg. Sy noem onder andere in die rubriek die problematiek wat betref die huwelikskontrak, die huwelik as 'n onveilige ruimte vir vroue en kinders, en die Kerk se rol as ondersteuningsbasis vir jong egpare wat onder sosiaal-ekonomiese druk verkeer. Hierdie kwessies is na haar mening dringender prioriteite.

Prof Gouws se kommentaar kan 'n negatiewe invloed op die Kerk se beeld hê, omdat haar mening, synde iemand met gesag, baie gewig by die publiek sal dra. Die Kerk moet dus waaksaam wees vir die kommentaar wat gesaghebbende mense op die Kerk lewer.

Voorbeeld: “Hier vanwaar ek my lewe op my eie leef, het ek 'n anderse blik op sake en daarom kan ek nie anders as om geamuseerd te wees oor die sages in die geledere van die Afrikaanse kerke nie.” (“Kêrk hoef nie te verander”, *Die Burger*, 13 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

In die rubriek waaruit bostaande aanhaling kom, vertel die skrywer sy lewensverhaal. Hy was eens 'n lidmaat van die NG Kerk, maar is nou 'n agnostikus omdat godsdiens na sy mening 'n “kulturele konstruksie” is. Daarom sê die skrywer dat hy, daar waar hy sy lewe op sy eie leef, 'n “anderse blik” op sake het. Die woorde “ek my lewe op my eie leef” en “anderse blik” dien as stimuli vir die interpretasie van die skrywer se sarkasme: Hy is nie deel van die ‘trop skape’ nie; hy het weggebreek van die invloed van die Kerk, en kan dus die kwessie uit 'n ander, ‘meer objektiewe’ hoek beskou. Uit hierdie agnostiese oogpunt spreek hy sy mening oor die NG Kerk uit.

Die woorde “geamuseerd” en “sages” is gelade woorde wat die sarkasme van die sin oordra. “Geamuseerd” dui aan dat die skrywer die saamblykwessie as belaglik beskou. Die woord “sages” herinner weer aan oorgelewerde volkstories wat gewoonlik ter wille van sensasie mettertyd 'n stertjie of twee bykry om dit op te kikker. In hierdie konteks kry dit ook 'n betekenis vergelykbaar met “treumare” of “pynlike verhaal”. Hierdie soort “sages” word gelykgestel met die saamwoonkwessie, wat volgens die skrywer 'n eenvoudige reg-of-verkeerd-kwessie moet wees, maar ter wille van sensasie soveel stertjies bykry. Die skrywer verwys dus na die saamblykwessie as deel van die “sages” van die Afrikaanse kerke, wat die NG Kerk insluit.

Die woord “sages” het 'n negatiewe konnotasie, omdat dit gewoonlik gebruik word om die negatiewiteit van 'n situasie aan te dui. “Sages” verwys ook na dramatiese kwessies, of die dramatiese hantering daarvan. Saambly voor die huwelik word as een van die sages van die Afrikaanse kerke beskryf en kry dus 'n negatiewe gevoelswaarde van omstredenheid en drama. Met sy sarkastiese verwysing na saambly voor die huwelik as een van die “sages in die geledere van die Afrikaanse kerke” gee die skrywer te kenne dat die kwessie maar net

nóg een van die ‘dramas’ (kwessies/sensitiewe besprekingspunte) van die Kerk is, soos die homoseksualiteitsdebat wat ’n paar jaar gelede baie aandag in die media geniet het. Die woord “sages” dien dus as stimulus vir hierdie interpretasie.

Die skrywer moet aanvaar dat lesers oor dieselfde agtergrondkennis (MR) beskik sodat hulle die sarkasme, dit wat nié uitdruklik in die teks staan nie, op grond van daardie MR kan interpreteer.

Die skrywer se sarkastiese verwysing na saambly voor die huwelik as een van die “sages” van die NG Kerk skep ’n negatiewe beeld van die Kerk: Daarmee gee hy te kenne dat die Kerk van alles ’n drama maak.

Voorbeeld: “Onlangs is daar weer uit sommige geledere gevra of die NG Kerk saamwoon voor die huwelik moet akkommodeer. Huh? Twee dekades gelede het hulle nog apartheid gekondoneer, nou is *hanky panky* op die agenda. Dis tog ’n ondubbelsinnige feit dat, volgens die oorgrote meerderheid Christelike kerke se leerstellings, saambly teen die kerk se reëls is. Nes ’n aktiewe homoseksuele leefstyl.” (“Kerk hoef nie te verander”, *Die Burger*, 13 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Hierdie gedeelte kom uit dieselfde artikel as die vorige voorbeeld, en het dus dieselfde konteks. “Twee dekades gelede het hulle nog apartheid gekondoneer” verwys na die NG Kerk se omstrede verlede, toe die Kerk en die destydse regering apartheid op grond van ‘Skrifgetuienis’ geregverdig het. Vir die interpretasie hiervan moet lesers hulle op hulle historiese kennis (’n deel van hulle MR) van Suid-Afrika en die NG Kerk se betrokkenheid by apartheid verlaat.

Die skrywer is verward en verbaas dat die konserwatiewe NG Kerk, wat apartheid goedgepraat het, nou moontlik oorweeg om saambly voor die huwelik, iets wat as baie liberaal beskou word, toe te laat. Hy spreek sy verbasing en verwarring met die woord “huh?” uit.

Die tussenwerpsel “huh?” tree ook as merker van sarkasme op. Die skrywer spot met die NG Kerk deur sy verbasing oor hulle besluit deur middel van ’n ‘plat’ Afrikaanse woord soos “huh?” oor te dra.

Hy verwys sarkasties na saamwoon voor die huwelik as “hanky panky”, wat ook toon hoe absurd hy die situasie vind. Hierdie benaming vir seks is eweneens ’n ‘platvloerse’ Engelse uitdrukking waarmee die skrywer spottend na saamwoon voor die huwelik verwys.

Apartheid en saamwoon voor die huwelik, wat albei volgens die skrywer eties verkeerd en ook teen die leerstellings van Christelike kerke is, word nou deur die NG Kerk oorweeg. Die bywoord “tog” in die sin “Dis tog ’n ondubbelsinnige feit” dien as versterking van die standpunt dat die skrywer saamwoon voor die huwelik as verkeerd beskou. Nietemin begin die Kerk ’n ondersoek daarna, al bepaal die Kerk se leerstellings volgens die skrywer duidelik dat saambly voor die huwelik onaanvaarbaar is.

Die skrywer voeg dan ’n bitter opmerking by: “Nes ’n aktiewe homoseksuele leefstyl.” Saamwoon is dus net so onaanvaarbaar soos ’n aktiewe homoseksuele leefstyl.

Lesers moet uit hulle algemene kennis asook die waardes en houdings van hulle samelewing en kultuur put om dié implikasie korrek te interpreteer. Op grond van hulle algemene kennis, naamlik dat die woorde “aktiewe” (homoseksuele leefstyl) en “saamwoon” (voor die huwelik) vir baie mense onderliggend seks beteken, moet hulle kan aflei dat die Kerk nie regverdig teenoor homoseksuele mense optree indien die Kerk saambly voor die huwelik sou goedkeur nie.

Deurdad die twee retoriese meganismes van sarkasme en implikasieverskynsels saam funksioneer, probeer die skrywer die Kerk se minder goeie besluite van die verlede uitwys om te toon dat die Kerk ’n omstrede figuur/instansie is. Deur die aandag op hierdie omstrede optredes van die Kerk (dit wil sê, apartheid was reg, maar saamwoon voor die huwelik is verkeerd) te vestig, kan die skrywer ’n negatiewe beeld van die Kerk skep.

Voorbeeld: “Waarmee is die NG Kerk nou weer besig?...Wil die kerk nou die groen lig gee vir ’n loslappie-etiek?” (“Saambly: Kerk wil vuur veilig laat brand”, *Die Burger*, 12 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Die woorde “nou weer” in die sin “Waarmee is die NG Kerk nou weer besig?” dui op die skrywer se irritasie met die Kerk. Volgens die skrywer is die NG Kerk wéér besig om aan ’n godsdienstkwestie te ‘karring’. Die woorde dien dus as stimulus vir die interpretasie van die sarkasme in bostaande uitlating.

Hiervoor moet lesers van hulle historiese kennis (MR) gebruik maak. Bogenoemde twee bywoorde is leidrade wat lesers se algemene asook historiese kennis (MR) aktiveer met betrekking tot vorige debatte waaroor die Kerk in die media verskyn het, soos die homoseksualiteits- en die Kletskerk-debat. Die woorde “nou weer” dui dus op die skrywer se ‘satheid’ daarvoor dat die Kerk gedurig oor omstrede kwessies die koerante haal.

Die skrywer verwoord die NG Kerk se besinning oor, en moontlike aanvaarding van, saambly voor die huwelik as “die groen lig gee vir ’n loslappie-etiek”. Die “loslappie-etiek” is ’n sarkastiese verwysing na seks voor die huwelik, en sinspeel op kortstondige ‘aangelaste’ seksuele verhoudings. Die woord “loslappie-etiek” dien dus as stimulus vir die interpretasie van dié sin.

Die sin “Wil die Kerk nou die groen lig gee vir ’n loslappie-etiek?” is ’n sarkastiese verwysing na die Kerk se besinning oor of seks voor die huwelik goedgekeur moet word of nie. Die skrywer beklemtoon die Kerk se omstrede reputasie en ‘gewoonte’ om in die media te verskyn. Volgens die skrywer het die Kerk ’n reputasie om oor omstrede kwessies te debatteer wat heftige reaksie ontlok. Die skrywer wil ook by die leser die gedagte vestig van ’n Kerk wat kortstondige ‘aangelaste’ seksuele verhoudings wil goedkeur, en kan sodoende ’n negatiewe beeld van die NG Kerk skep.

Voorbeeld: “Daar is nie noodwendig ’n rede hoekom die standpunt voorkeur bo ander moet geniet nie – die kerk het immers sy geskiedenis van vreemdsoortige standpunte. (Kan jy ‘hoede’ sê? Nee? Kan jy dan ‘apartheid’ sê?). (“Ek hou van die NG Kerk, maar...”, *Die Burger*, 17 Desember 2009)

Subkategorie: Kommentaarartikels

Die “standpunt” waarna die skrywer verwys, is die NG Kerk se huidige standpunt dat saambly voor die huwelik nie ’n alternatief vir die huwelik is nie. Die skrywer voer aan dat

daar nie so 'n ophef oor die standpunt gemaak moet word nie; daar is volgens die skrywer geen definitiewe rede waarom die standpunt so baie aandag moet geniet nie. Dié gevoel word verwoord in die woorde “nie noodwendig 'n rede”, met die klem op “noodwendig”.

Die rede waarom daar nie so 'n ophef oor die huidige standpunt gemaak moet word nie is dat die Kerk volgens die skrywer “sy geskiedenis van vreemdsoortige standpunte het”. Die merker van sarkasme in hierdie voorbeeld is die woord “vreemdsoortige”. Die skrywer verwys dus sarkasties na die Kerk se standpunte as “vreemdsoortig”.

Die skrywer gee te kenne dat die Kerk se huidige standpunt ewe vreemd is as haar vorige standpunte. Dít blyk duidelik uit die modale woord “immers” in die sin “die kerk het immers sy geskiedenis van vreemdsoortige standpunte”, wat aandui dat die Kerk deur die jare wél 'n paar vreemde standpunte gehad het. Die woorde “immers sy geskiedenis van vreemdsoortige standpunte” dien dus as stimulus vir hierdie interpretasie.

Die skrywer noem twee voorbeelde van wat na sy mening vorige ongewone, afwykende standpunte van die NG Kerk was. Hy plaas hierdie verwysings tussen hakies. Tog funksioneer dit nie as bysin nie, maar dien as 'n sin op sy eie. Die hakies dien as versagting van die inhoud.

Die inligting oor die NG Kerk se “vreemdsoortige standpunte” word op 'n spottende wyse in die vorm van 'n leidraadspelletjie met sleutelwoorde aangebied: “Kan jy ‘hoede’ sê? Nee? Kan jy dan ‘apartheid’ sê?” Vir die lesers om hierdie leidrade korrek te interpreteer moet hulle van die NG Kerk se geskiedenis bewus wees. Wanneer vroue eredienste bygewoon het, moes hulle altyd 'n hoed dra. Die meeste Suid-Afrikaners is ook bewus van die NG Kerk se betrokkenheid by die Nasionale Party, die destydse regerende party wat apartheid toegelaat het. Hierdie agtergrondkennis maak deel uit van lesers se MR, wat hulle in staat stel om afleidings te maak oor die inligting wat nié uitdruklik in die teks geskryf staan nie, maar wat wél tot die betekenis van die teks bydra.

Die skrywer wil die leser beïnvloed deur te beweer dat die standpunt oor saambly voor die huwelik net so vreemdsoortig is as die standpunte oor hoede en apartheid (“die kerk het immers sy geskiedenis van vreemdsoortige standpunte”). Die modale woord “immers” is ook 'n draer van sarkasme, want die woord dra by tot die interpretasie dat dit, weens die NG

Kerk se geskiedenis van vreemde standpunte, geen uitsondering sou wees as die Kerk nou skielik saambly voor die huwelik sou aanvaar nie. Om saamwoon voor die huwelik goed te keur is vir die skrywer soortgelyk aan die destydse goedkeuring van apartheid: Albei hoort tuis onder die Kerk se “vreemdsoortige standpunte”.

Deur die idee by lesers te vestig dat die NG Kerk wéér besig is om iets ‘verkeerd’ goed te praat (soos apartheid wat ook goed gepraat is), skep die skrywer ’n negatiewe beeld van die Kerk. Mense word dus aan die Kerk se swak keuses van die verlede herinner wat dan die beeld van die NG Kerk negatief kan beïnvloed.

4.3 Samevatting

Die bespreking in hierdie hoofstuk het eerstens ten doel gehad om die retoriese meganismes uit te wys wat in mediatekste aan die werk is, tweedens om die werking daarvan te illustreer, en derdens om te toon hoe dié meganismes die beeld van die NG Kerk kan skaad. Voorbeelde hiervan is uit die 23 tekste aangehaal om aan te toon watter bepaalde uitwerking die gebruik van hierdie retoriese meganismes op die beeld van die NG Kerk kan hê.

Uit die voorafgaande blyk duidelik dat hierdie verskillende retoriese meganismes aangewend kan word om die Kerk in ’n swak lig te stel. Uit die 23 tekste oor die NG Kerk en saambly voor die huwelik is 20 negatief/krities (sien inleiding van Hoofstuk 2). Dus het 87% van die mediatekste wat na die NG Kerk en saambly voor die huwelik verwys negatief/krities teenoor die Kerk oorgekom.

Na aanleiding hiervan is ’n vraelys aan lidmate van die NG Kerk voorsien om te bepaal of hierdie bevindinge met lidmate se gevoel oor mediaberiggewing oor die Kerk ooreenstem, en of sodanige beriggewing hulle beeld van die Kerk beïnvloed.

Hoofstuk 5 – Vraelysondersoek

5.1 Inleiding

In die vorige hoofstuk is daar met behulp van 'n teksanalise getoon dat die media wél negatief oor die NG Kerk berig. Retoriese meganismes in negatiewe tekste is met RDA ontleed om te bepaal presies hoe die betrokke meganismes aangewend is om 'n negatiewe beeld van die NG Kerk te skep. Vir die ondersoek om so volledig en grondig moontlik te wees moet die opinies en insigte van lesers egter ook verkry word. Daarom is 'n vraelysondersoek ook onderneem om te bepaal of lesers, spesifiek lidmate van die Kerk, werklik geraak word deur die negatiewe beriggewing wat uit die teksanalise blyk.

Deur middel van die lesergerigte vraelysondersoek wou die navorser dus die lesers by die ondersoek betrek om te bepaal of hulle wél deur die retoriese meganismes in mediatekste beïnvloed word. (Sien “Vraelysformaat” in Hoofstuk 3 vir 'n bespreking en uiteensetting van die vraelys as kwantitatiewe navorsingsinstrument.)

In hierdie hoofstuk word die resultate van die vraelysondersoek met behulp van histogramme weergegee. Elke vraag word afsonderlik behandel, bespreek en geïnterpreteer. Moontlike tendense word ook uitgewys. Die resultate word in die volgorde van die vrae in die vraelys bespreek: Afdeling A bestaan uit profielvrae oor die persoonlike besonderhede van die respondente, afdeling B bepaal lesers se leesgewoontes van die twee betrokke koerante, en afdeling C bevat 12 houdingsvrae oor die NG Kerk, en wel in die volgende vier kategorieë:

- Die Kerk se kommunikasie in die algemeen
- Die Kerk se uitvoering van haar roeping
- Die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake
- Die Kerk se relevansie in die samelewing

Afdeling D bestaan uit nege vrae oor die media en beriggewing oor die Kerk volgens 'n sewepunt-Likertskaal, en afdeling E bevat ses vrae, wat drie houdingsvrae oor saambly voor die huwelik en drie vrae oor drie tekste insluit. Die data uit die vraelyste is aan die statistikus prof Martin Kidd van die US se Sentrum vir Statistiese Konsultasie voorsien vir verwerking.

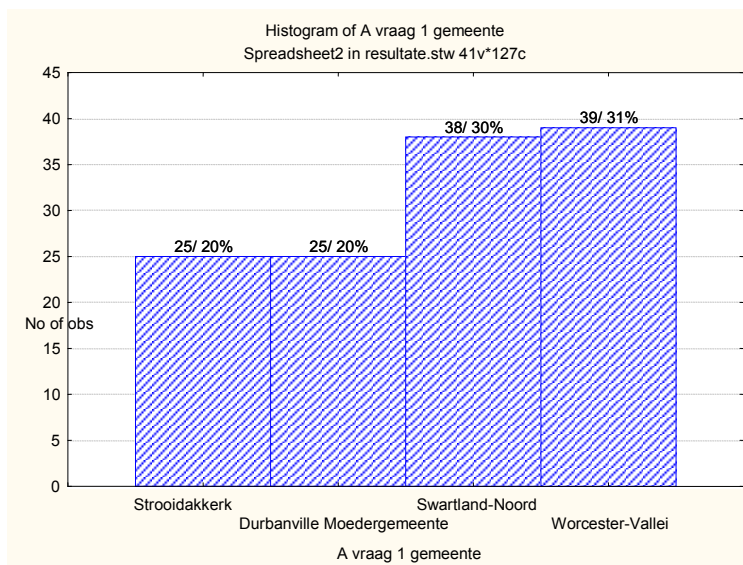
Die resultate van dié verwerking word in hierdie hoofstuk by die ontleding en bespreking van elke vraag in die vraelys ingesluit.

Daarna volg ’n oorsigtelike bespreking van die resultate in Hoofstuk 6.

5.2 Resultate

5.2.1 Afdeling A: Profielvrae

Vraag 1: Aan watter NG-gemeente behoort u?

¹Figuur 5.1: Verdeling van lidmate in spesifieke gemeentes

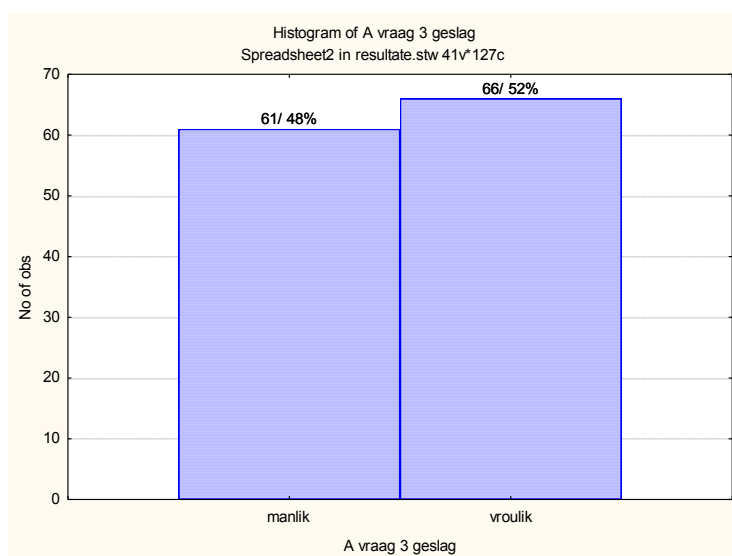
Van die 127 vraelyste wat voltooi is, kom 38 (30%) van Swartland-Noord op Malmesbury, 25 (20%) van die Strooidakkerk in die Paarl, 25 (20%) van Durbanville se Moedergemeente, en 39 (31%) van die Worcester-Vallei-gemeente. (Sien die afdeling “Respondente” in Hoofstuk 3 vir ’n motivering van die keuse van dié vier gemeentes.) Dit is ’n ongelyke verspreiding: Die uiteindelijke persentasie respondente op die platteland is meer as die persentasie respondente in die stad. Dié oneweredige verspreiding van respondente moet dus in ag geneem word wanneer die data geïnterpreteer word. Tog was daar genoeg respondente om ’n sinvolle oordeel oor die inligting te kon vel.

¹ Alle histogramme is gegenereer deur ’n sisteem wat slegs Engels as medium gebruik. Sommige byskrifte sal daarom in Engels wees omdat die sisteem nie die verandering daarvan toelaat nie.

Vraag 2: Hoe lank is u reeds 'n lidmaat van die NG Kerk?

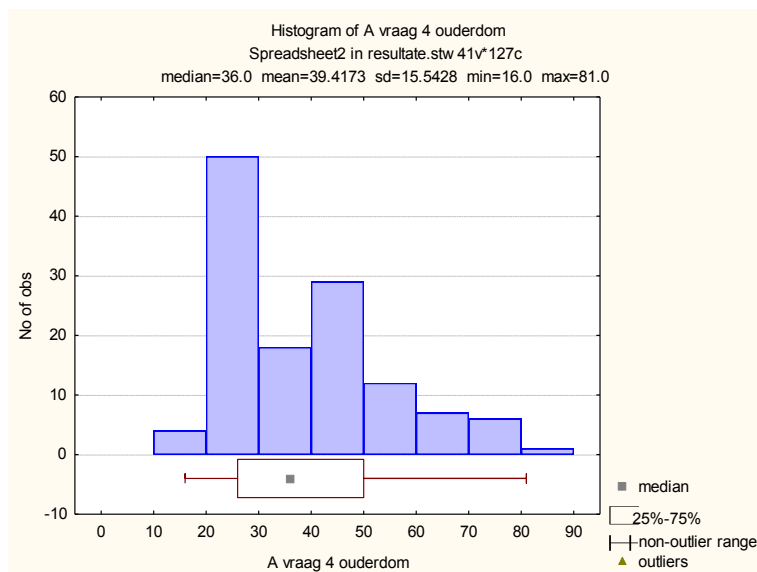
Hierdie vraag moet buite rekening gelaat word, omdat respondente die vraag verskillend vertolk het. Party lidmate het gedink lidmaatskap strek van hulle geboorte tot die hede, en het dus dieselfde aantal jaar as hulle ouderdom aangedui om só te kenne te gee dat hulle lewenslank tot die NG Kerk behoort. Ander het gedink lidmaatskap strek van die datum waarop hulle belydenis afgelê het, terwyl 'n ander groep weer gereken het die vraag verwys na lidmaatskap van die spesifieke NG gemeente waartoe hulle tans behoort.

Vraag 3: Wat is u geslag?

Figuur 5.2: Geslag van respondente

Van die 127 lidmate was 61 (48%) mans en 66 (52%) vroue. Min of meer ewe veel mans en vroue het dus die vraelys voltooi.

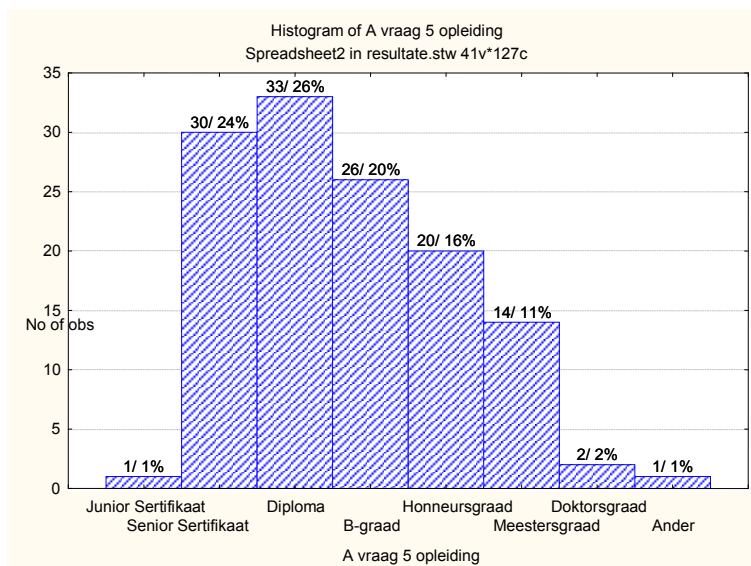
Vraag 4: Wat is u ouderdom?

Figuur 5.3: Spesifieke ouderdom van respondente

Hierdie vraag het die spesifieke ouderdom van elke respondent gevra. Die doel van die vraag was om 'n min of meer gelyke getal respondente onder en bo die ouderdom van 35 jaar te kry. Dié ouderdom is lukraak as afsnypunt gekies, omdat die navorser vermoed dat die meeste respondente waarskynlik op 35 met 'n gesin begin, wat hulle dan 'n ander denkwysie as ongetroudes of kinderloses kan gee. Van die 127 respondente was vier (3%) tussen 10 en 20 jaar oud, 50 (39%) tussen 21 en 30 jaar oud, 18 (14%) tussen 31 en 40 jaar oud, 29 (23%) tussen 41 en 50 jaar oud, 12 (9%) tussen 51 en 60 jaar oud, sewe (6%) tussen 61 en 70 jaar oud, ses (5%) tussen 71 en 80 jaar oud, en een (1%) tussen 81 en 90 jaar oud. Die ouderdomsgroep van 21 tot 30 jaar blyk dus die grootste groep te wees. Die navorser vermoed dat jonger mense meer krities ingestel is, wat moontlik in die data weerspieël kan word. Uiteraard is die keuse van 'n afsnypunt op 35 debatteerbaar.

Die getal respondente van 35 jaar en jonger is 63 (49,6%) en die getal respondente ouer as 35 jaar is 64 (50,4%). Daar is dus 'n betreklik eweredige verspreiding van respondente ouer en jonger as 35. Die ouderdomsgroep tussen 21 en 30 jaar is die sterkste verteenwoordig met 50 (39%) respondente, gevolg deur die ouderdomsgroep tussen 41 en 50 jaar met 29 (22,9%) respondente.

Vraag 5: Wat is die hoogste opleiding wat u behaal het?

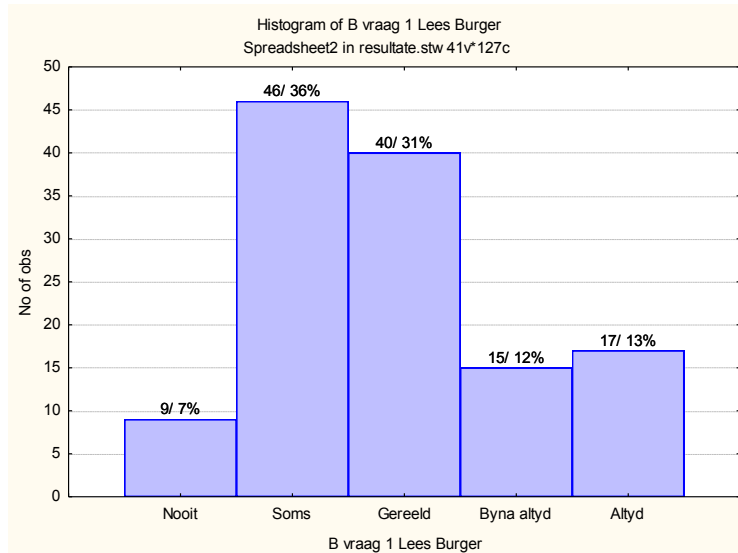

Figuur 5.4: Hoogste kwalifikasies van respondente

Hierdie vraag wou respondente se hoogste kwalifikasies bepaal. Die oorgrote meerderheid het naskoolse kwalifikasies. Een (1%) respondent het 'n junior sertifikaat as hoogste kwalifikasie, 30 (24%) respondente 'n senior sertifikaat, 33 (26%) respondente 'n diploma, 26 (20%) respondente 'n B-graad, 20 (16%) respondente 'n honneursgraad, 14 (11%) respondente 'n meestersgraad, en twee (2%) respondente 'n doktorsgraad. Daar kan dus afgelei word dat die meeste respondente betreklik tot hoogs opgevoede mense is en waarskynlik ook redelik gevoelig is vir media-invloede omdat hulle moontlik meer daaraan blootgestel word. Die verwagting is ook dat hoër gekwalifiseerdes kritieser lesers sal wees en dus nie so maklik deur die media beïnvloed sal word nie.

5.2.2 Afdeling B: Leesgewoontes van respondente

Vraag 1: Hoe gereeld lees u die koerant *Die Burger*?

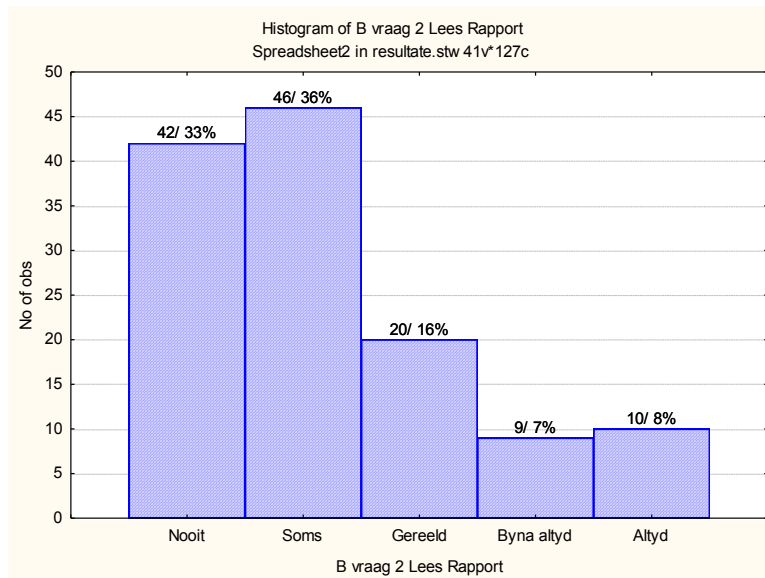

Figuur 5.5: Aantal respondente wat *Die Burger* lees

Die voorbeeldtekste wat ontleed is om te toon of die media wél negatief oor die NG Kerk berig, kom uit die koerante *Die Burger* en *Rapport* (sien Hoofstuk 4).

Op die vraag oor hoe gereeld lidmate *Die Burger* lees, het nege (7%) gesê nooit, 46 (36%) soms, 40 (31%) gereeld, 15 (12%) byna altyd, en 17 (13%) daaglik.

Indien die respondente wat 'gereeld', 'byna altyd' en 'altyd' geantwoord het bymekaar getel word, beteken dit dat 72 (56%) van die respondente betreklik gereeld tot altyd aan *Die Burger* blootgestel word, en slegs nege (7%) nooit.

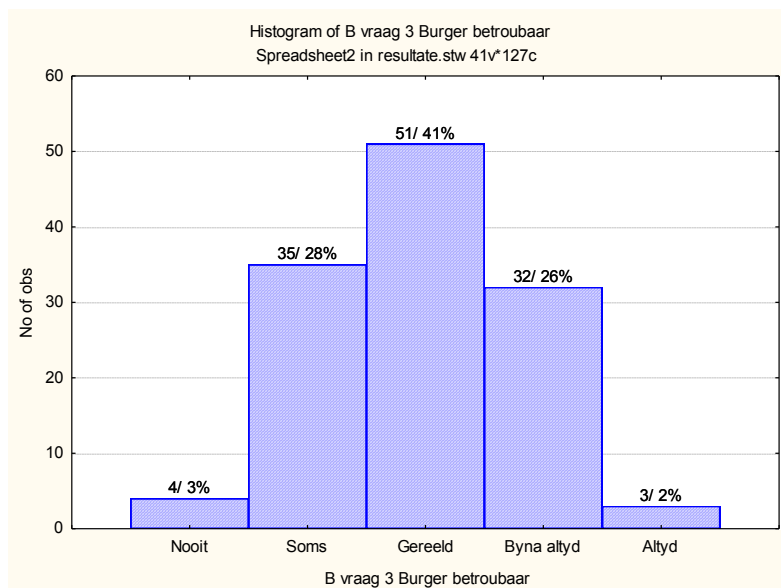
Vraag 2: Hoe gereeld lees u die koerant *Rapport*?

Figuur 5.6: Aantal respondente wat *Rapport* lees

Op die vraag oor hoe gereeld lidmate *Rapport* lees, het 42 (33%) respondente gesê nooit, 46 (36%) soms, 20 (16%) gereeld, nege (7%) byna altyd, en tien (8%) altyd.

Die aantal respondente wat nooit *Rapport* lees nie (33%) is aansienlik meer as die respondente wat nooit *Die Burger* lees nie (7%) (sien Figuur 5.5). Indien die persentasies van respondente wat 'gereeld', 'byna altyd' en 'altyd' geantwoord het bymekaar getel word, lees altesaam 39 (31%) respondente gereeld tot altyd *Rapport*. Uit die statistieke kan daar afgelei word dat meer respondente blootgestel is aan *Die Burger* (56%) as aan *Rapport* (31%). Hierdie resultate kan daaraan toegeskryf word dat *Die Burger*'n dagblad en *Rapport*'n weekblad is. Respondente het dus meer gereeld toegang tot *Die Burger* as tot *Rapport*.

Vraag 3: Beskou u die inligting in *Die Burger* as betroubaar?

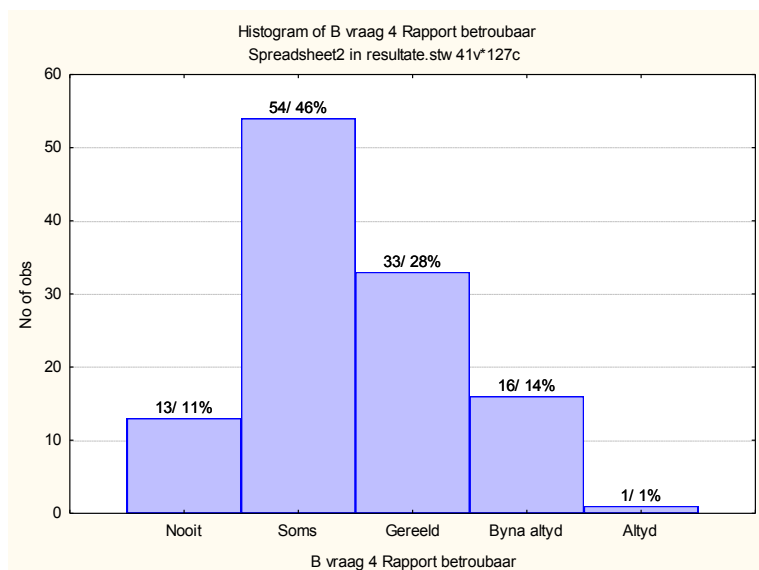

Figuur 5.7: Aantal respondente wat dink *Die Burger* is betroubaar

Op die vraag of respondente dink *Die Burger* is betroubaar het slegs drie (2%) respondente gesê altyd, 32 (26%) byna altyd, 51 (41%) gereeld, 35 (28%) soms, en vier (3%) glad nie (nooit).

Indien die respondente wat ‘gereeld’, ‘byna altyd’ en ‘altyd’ geantwoord het bymekaar getel word, dink 86 (69%) van die respondente dat *Die Burger* gereeld tot altyd betroubaar is, en neem hulle dus die inligting daarin redelik ernstig op.

Vraag 4: Beskou u die inligting in *Rapport* as betroubaar?

Figuur 5.8: Aantal respondente wat dink *Rapport* is betroubaar

Uit die 127 respondente het 13 (11%) gesê hulle dink glad nie (nooit) *Rapport* is betroubaar nie, 54 (46%) soms, 33 (28%) gereeld, 16 (14%) byna altyd, en een (1%) altyd.

Indien die respondente wat 'gereeld', 'byna altyd' en 'altyd' geantwoord het bymekaar getel word, dink 50 (43%) respondente dat *Rapport* gereeld tot altyd betroubaar is. Dus reken respondente *Die Burger* (69%) is betroubaarder as *Rapport* (sien Figuur 5.7). Hierdie resultate stem ooreen met respondente se leesgewoontes van die betrokke koerante. *Die Burger*, wat meer deur die respondente gelees word, word as betroubaarder geag as *Rapport*, wat 'n weekblad is en dus minder deur respondente gelees word.

Hieruit kan afgelei word dat *Die Burger* (56%, sien Figuur 5.5) meer gereeld as *Rapport* (31%, sien Figuur 5.6) gelees word, en dat die aantal respondente wat die inligting in *Die Burger* (69%, sien Figuur 5.7) vertrou meer is as diegene wat die inligting in *Rapport* (43%, sien Figuur 5.8) vertrou.

5.2.2.1 Beduidendheid van verskil in gereeldheid waarvolgens gemeentes koerante lees

Die Kruskal-Wallis-bewerking is 'n nie-parametriese toets wat in afdeling B aangewend word om die verskillende groepe se mediane ten opsigte van verskil in rang of graad te vergelyk. Dié studie ondersoek die vier verskillende gemeentes se leesgewoontes van onderskeidelik *Die Burger* en *Rapport*. Die gereeldheid waarvolgens die gemeentes die verskillende koerante lees, is op 'n kontinuum van vyf punte gemeet: nooit, soms, gereeld, byna altyd, en altyd. Vir die doel van hierdie studie word 'n p-waarde van kleiner as 0,5 as beduidend aanvaar.

Om te bepaal of die gemeentes se leesgewoontes van *Die Burger* en *Rapport* verskil, maak die studie van die nulhipotese gebruik. Die nulhipotese gaan van die veronderstelling uit dat die groepe of populasies wat gemeet word glad nie verskil nie. Indien die p-waarde kleiner is as 0,05, word die nulhipotese verwerp (Aron & Aron, 2002:97).

Afdeling B, vraag 1 toon 'n p-waarde van 0,53 (Bylae C, Figuur 3.1.1). Die p-waarde is groter as 0,05. Dus is daar geen beduidende verskil in die gereeldheid waarvolgens die verskillende gemeentes *Die Burger* lees nie.

Afdeling B, vraag 2 toon 'n p-waarde van 0,27 (Bylae C, Figuur 3.2.1). Ook dít is groter as 0,05, en daarom is daar ook geen beduidende verskil in die gereeldheid waarvolgens die verskillende gemeentes *Rapport* lees nie.

Omdat nie een van die Kruskal-Wallis-tellings kleiner is as 0,05 nie, kan daar gesê word dat die gereeldheid waarvolgens die vier gemeentes die twee koerante *Die Burger* en *Rapport* lees geen beduidende verskil toon nie.

5.2.2.2 Beduidendheid van verskil in gemeentes se oordeel oor die betroubaarheid van koerante

Afdeling B, vraag 3 en vraag 4 toon onderskeidelik 'n p-waarde van 0,75 (Bylae C, Figuur 3.3.1) en 0,89 (Bylae C, Figuur 3.4.1) – nie een daarvan beduidend nie. Dus kan daar gesê word dat die gemeentes se oordeel oor die betroubaarheid van die koerante *Die Burger* en *Rapport* nié beduidend verskil nie. Dus hoef die resultate van die vier verskillende gemeentes nie verder vergelyk te word nie – dit stem in wese ooreen.

5.2.2.3 Samevatting

Afdeling B van die vraelys wou bepaal hoe gereeld lidmate die koerante *Die Burger* en *Rapport* lees. Voorts wou dit vasstel in watter mate lidmate die inligting in dié twee koerante vertrou.

Daar is bevind dat respondente meer gereeld *Die Burger* (56%) as *Rapport* (31%) lees, en dat meer respondente *Die Burger* se inligting (69%) as *Rapport* s'n (43%) vertrou.

Uit die resultate blyk dat lidmate nié noodwendig die betrokke koerante baie gereeld lees nie, en ook nie die inligting daarin uiters betroubaar ag nie. Daarom kan 'n mens die gevolgtrekking maak dat lidmate nié so beïnvloedbaar is nie, aangesien hulle die koerante se inligting as minder betroubaar ag.

5.2.3 Afdeling C: Resultate van die houdingsvrae oor die NG Kerk

5.2.3.1 Bespreking van histogramresultate

Die histogramme is opgestel aan die hand van die data wat uit die vraelyste verkry is. Wat die interpretasie van die histogramme betref, moet sekere kwessies in ag geneem word. Dit

is gevaarlik om die histogramme slegs statisties aan die hand van die hoeveelheid data wat as positief of negatief beskou word, te beoordeel. Histogramme moet in die bepaalde konteks van die ondersoek beoordeel word, en wel aan die hand van die gewenste respons vir die betrokke instansie. Net omdat 'n grafiek se waardes aan die positiewe kant lê, beteken nie noodwendig dat die uitslag goed is nie.

Die vrae in hierdie afdeling is opgestel sodat respondente op 'n sespuntskaal van -3 tot 3 kon aandui of hulle met 'n stelling saamstem of verskil, waar -3 beteken dat hulle glad nie saamstem nie en 3 dat hulle volkome saamstem. Respondente kon dus nie 'n nulwaarde kies nie. Die nulwaarde is doelbewus uitgelaat: Die Kerk is tog vir mense 'n emosionele kwessie, en daarom kan/behoort respondente nie neutraal jeens die Kerk te wees nie.

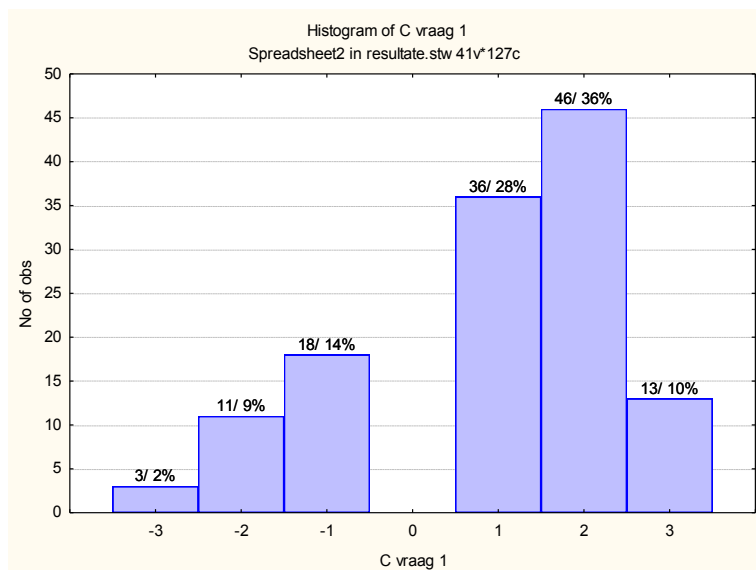
Wat sou dus die gewenste respons wees waarmee die NG Kerk tevrede behoort te wees? Die navorser aanvaar dat die Kerk graag die waardes 2 en 3 sou wou hê, na gelang van hoe die vraag gestel is. Dus lê die gewenste waardes aan die eindpunte van die skaal. Die waardes -1 en 1 is te na aan die middelpunt, en dui daarop dat respondente nog onseker en 'louwarm' oor die stelling voel, 'n respons wat nie vir die Kerk gunstig is nie.

Op die vraag of respondente voel dat die Kerk 'n tuiste vir alle Christene behoort te wees, sal die gewenste respons vir die Kerk dus tussen die waardes 2 en 3 lê. 'n Negatiewe respons sal dan tussen die waardes -2 en -3 lê. Die NG Kerk sou 'n sterker respons op vrae verkies, met ander woorde die waardes 2 en 3 of -2 en -3 na gelang van die vraag, in plaas van die waardes -1 en 1, wat aandui dat respondente onseker is. Wanneer respondente onseker is oor 'n stelling, beteken dit dat hulle nie 'n duidelike standpunt wil of kan inneem nie, en dus baie beïnvloedbaar is. Wat bg. vraag betref sou antwoorde tussen 1 en -3 dus aan die negatiewe kant van die "gewenstheidslyn" lê.

Grafieke wat dus nie 'n normale verspreiding van data toon nie sal gunstiger wees vir die Kerk. Die NG Kerk kan meer vermag met grafieke wat toon dat respondente óf baie positief óf baie negatief oor 'n stelling voel.

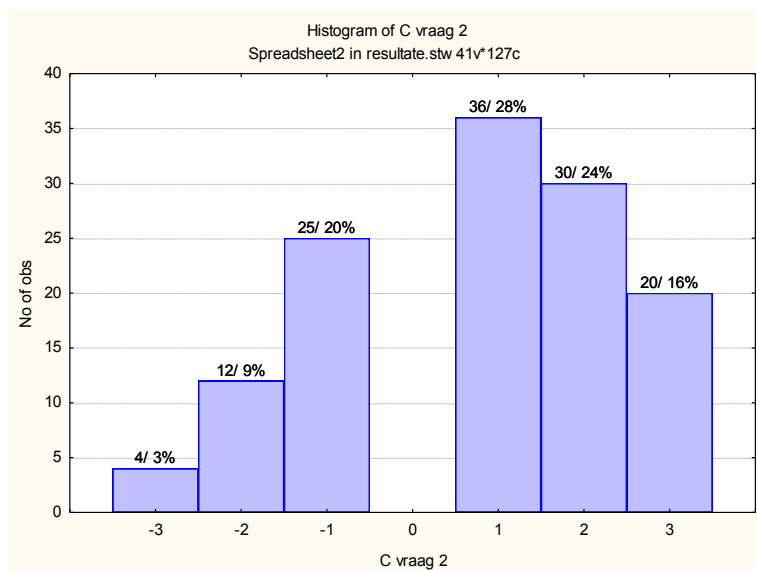
5.2.3.2 Histogramme van afdeling C

Vraag 1: Die Kerk voer haar roeping na die beste van haar vermoë uit.

Figuur 5.9: Respondente se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping

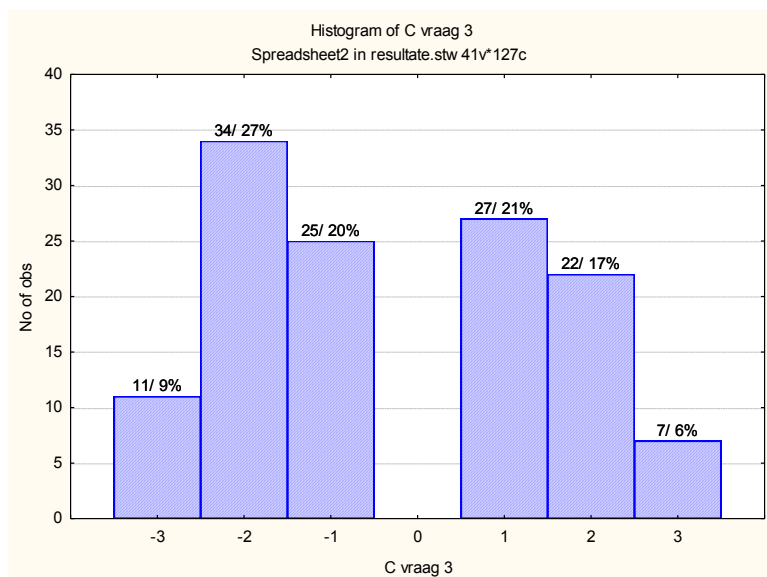
Vyf-en-negentig (74%) van die respondente stem saam dat die Kerk haar roeping na die beste van haar vermoë uitvoer, indien die waardes 1, 2 én 3 bymekaar getel word. Die meeste respondente (46, of 36%) het 2 gekies. Die gewenste respons vir die Kerk behoort egter die waardes 2 en 3 te wees. Indien waardes 2 en 3 bymekaar getel word, is slegs 59 (46%) van die respondente redelik tot heeltemal tevrede met die Kerk se uitvoering van haar roeping. Indien die waardes 1, -1, -2 en -3 saamgetel word, is 68 (53%) van die respondente minder tevrede met die Kerk se uitvoering van haar roeping. Dus is meer as die helfte van die Kerk se lidmate nie tevrede genoeg met die Kerk se uitvoering van haar roeping nie.

Vraag 2: Die Kerk is in voeling met die samelewing.

Figuur 5.10: Respondente se mening oor of die Kerk in voeling is met die samelewing

Wat die gewenste respons vir die Kerk betref, soos wat vroeër bespreek is, het slegs 50 (40%) van die respondente gesê die Kerk is in voeling met die samelewing (waarde 2 en 3). Slegs 40% is dus positief genoeg oor die stelling. Die meeste respondente (36, of 28%) het die waarde 1 op die Likertskaal gekies. Indien die waardes 1, -1, -2 en -3 saamgetel word, sê 77 (60%) van die respondente dat die Kerk nie genoeg in voeling met die samelewing is nie, en voel dat die Kerk meer aandag aan eietydse probleme of kwessies moet skenk. Uit hierdie resultate blyk dus dat baie lidmate van die Kerk reken die Kerk kan verbeter en meer in voeling met die postmoderne samelewing wees. Die Kerk sal dringend aan hierdie kwessie moet aandag skenk.

Vraag 3: Die Kerk praat uit een mond oor aktuele gebeure.

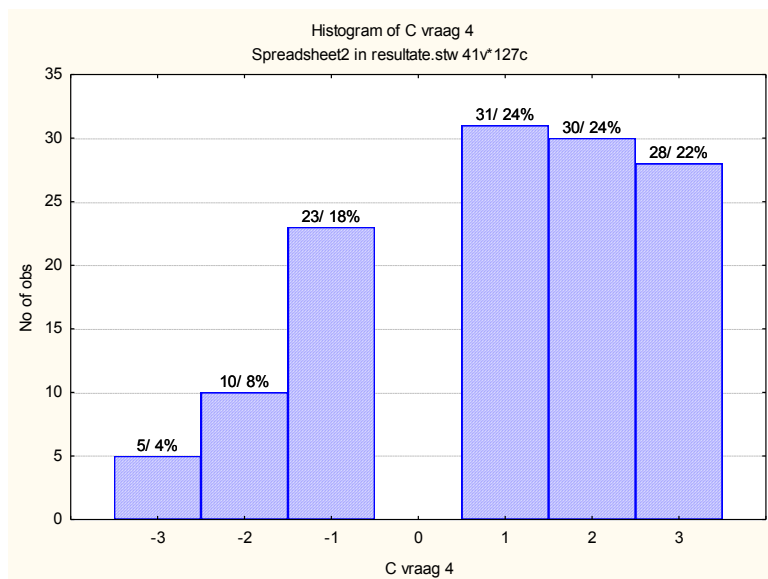

Figuur 5.11: Respondente se mening oor of die Kerk uit een mond oor aktuele gebeure praat

Op die stelling “Die Kerk praat uit een mond oor aktuele gebeure” het 29 (23%) van die respondente bevestigend geantwoord, dit wil sê 23% het hetsy waarde 2 of 3, die gewenste respons vir die Kerk, gekies. Sewe-en-negentig (77%) van die respondente sê die Kerk praat nie genoeg uit een mond nie (waardes -3, -2, -1 en 1) en kan op hierdie gebied verbeter.

Figuur 5.11 toon 'n 'plat' histogram, wat aandui dat respondente se antwoorde redelik verspreid is. Dít kan op 'n probleem vir die Kerk dui, aangesien lidmate oënskynlik verskillende en teenstrydige boodskappe van die Kerk ontvang wat aktuele gebeure betref. Hierdie teenstrydige boodskappe kan moontlik op interne botsing in die Kerk dui, en die Kerk sal moet aandag skenk daaraan om sodanige verwarrende boodskappe uit die weg te ruim.

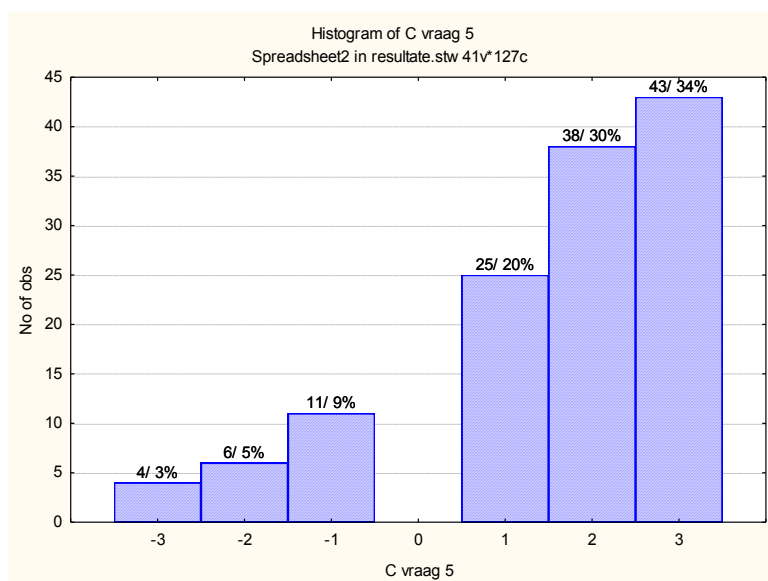
Vraag 4: Die Kerk is relevant in die hedendaagse Suid-Afrikaanse konteks.

Figuur 5.12: Respondente se mening oor die Kerk se relevansie in hedendaagse Suid-Afrika

Die gewenste respons vir die Kerk is waardes 2 en 3: Altesaam 58 (46%) van die respondente het hierdie waardes gekies en voel dus die Kerk is relevant in hedendaagse Suid-Afrika. Nege-en-sestig (54%) van die respondente voel egter die Kerk is nie relevant genoeg in Suid-Afrika nie (waardes 1, -1, -2 en -3). Meer as die helfte reken dus die Kerk kan méér relevant wees/word. Dit is 'n minder positiewe uitslag vir die Kerk.

Vraag 5: Ek voel tuis in die Kerk.

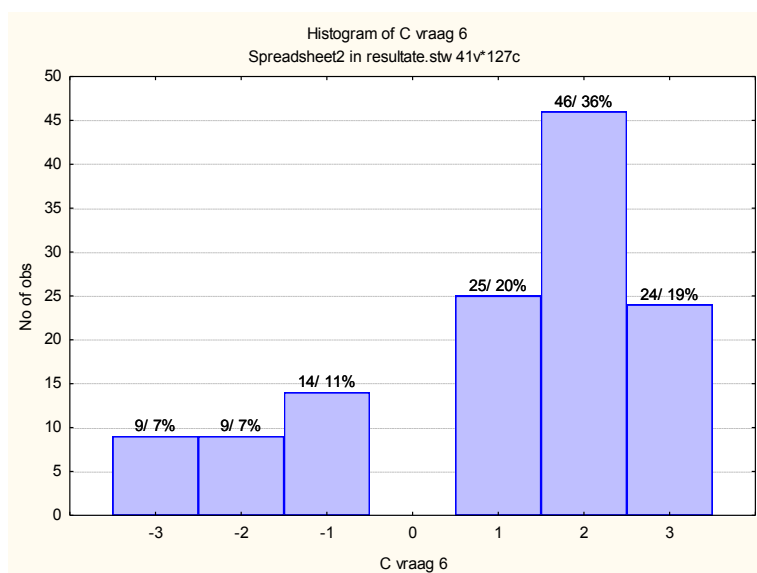

Figuur 5.13: Aantal respondente wat tuis voel in die NG Kerk

Een-en-tagtig (64%) van die respondente stem saam met die stelling dat hulle tuis voel in die NG Kerk (waardes 2 en 3), teenoor 46 (37%) respondente wat sê hulle voel minder tuis in die NG Kerk (waardes -3, -2, -1 en 1). Die meeste respondente (34%) het die waarde 3 gekies. Dít is 'n betreklik tot baie gunstige bevinding vir die Kerk. Van ál die lidmate (100%) voel 64% tuis in die Kerk. Dit is dus 'n gunstige, konstant opwaartse grafiek vir die Kerk. Die grafiek dui aan dat mense *wil* tuis wees in die Kerk.

Die 37% wat minder tuis voel in die Kerk moet egter nie misgekyk word nie. Dit is steeds 'n betreklik groot persentasie, en die Kerk moet hieraan aandag skenk om die situasie te verbeter.

Vraag 6: Die Kerk ondersteun haar lidmate wanneer hulle dit nodig het.

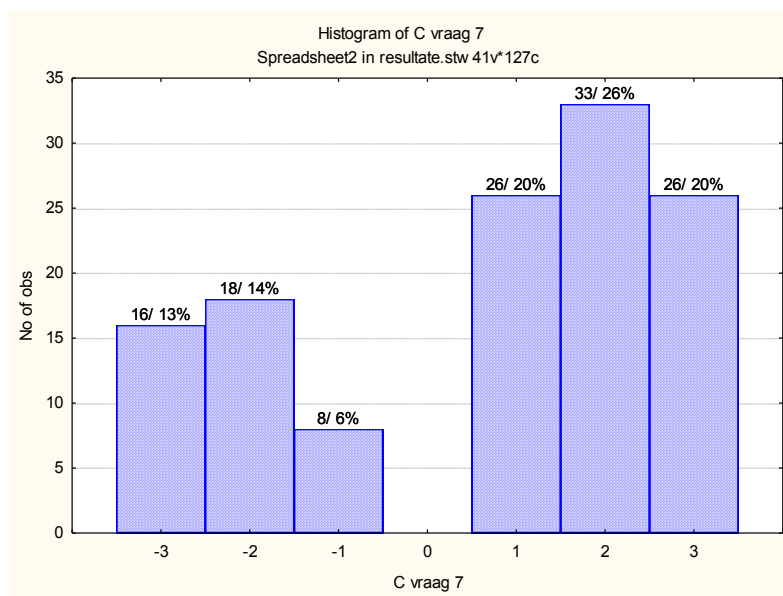
Figuur 5.14: Aantal respondente wat voel die Kerk ondersteun haar lidmate wanneer hulle dit nodig het

Sewentig (55%) van die respondente voel dat die Kerk haar lidmate ondersteun wanneer hulle dit nodig het (waardes 2 en 3). Die meeste respondente (36%) het die waarde 2 gekies. Indien die waardes -3 en -2 saamgetel word, voel 18 (14%) respondente die Kerk kan 'n sterker ondersteuningsrol vir haar lidmate speel.

Nege-en-dertig (31%) van die respondente staan 'louwarm' teenoor die stelling, en het die waardes -1 en 1 gekies. Dié grafiek is redelik gunstig vir die Kerk, maar steeds nie die ideale uitslag nie, omdat dit by die sterkste positiewe waarde (3) weer afneem ná 'n aanvanklike styging.

Die grafiek is dus strydig met dié van vraag 5 (“Ek voel tuis in die NG Kerk”) (Figuur 5.13), wat konstant positief styg. Die statistieke (Figuur 5.13 en 5.14) toon dat lidmate tuis voel in die Kerk, maar ook reken dat die Kerk haar lidmate beter kan ondersteun in tye wanneer hulle dit nodig het.

Vraag 7: Ek verstaan waarom mense die Kerk verlaat.

Figuur 5.15: Aantal respondente wat verstaan waarom mense die Kerk verlaat

Wat die gewenste respons vir die Kerk betref (waardes -3 en -2), dink 34 (27%) van die respondente dat lidmate geen rede het om die Kerk te verlaat nie, buiten om gewone redes soos verhuising, ensovoorts.

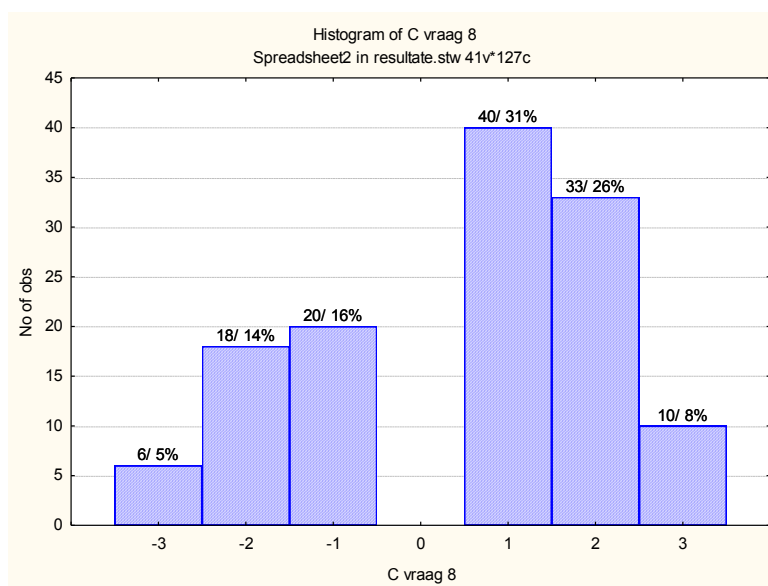
Indien die waardes -1 en 1 saamgetel word, voel 34 (26%) van die respondente ‘louwarm’ teenoor die stelling. Respondente het oënskynlik ’n vermoede waarom mense die Kerk verlaat. Die waardes 2 en 3 verteenwoordig die aantal respondente wat dink hulle verstaan waarom mense die Kerk verlaat – 59 (46%) van die respondente het hierdie waardes gekies.

Om ’n gunstige uitslag vir die Kerk te wees moes die grafiek ’n negatiewe helling gehad het, omdat die negatiewe waardes -3 en -2 in hierdie geval positief is vir die Kerk. Die meeste respondente moes dus die waardes -3 en -2 gekies het.

Die grafiek toon egter kommerwekkende resultate vir die Kerk. Dit dui daarop dat lidmate wél aan redes kan dink waarom ander lidmate nie tuis voel in die Kerk nie en die Kerk gevolglik verlaat.

Dit sou dus raadsaam wees vir die Kerk om meer navorsing te doen oor die redes waarom lidmate die Kerk verlaat het of wil verlaat. Dít kan insiggewende data bied wat tot voordeel van die Kerk kan strek.

Vraag 8: Die Kerk gee genoeg inligting oor aktuele sake.

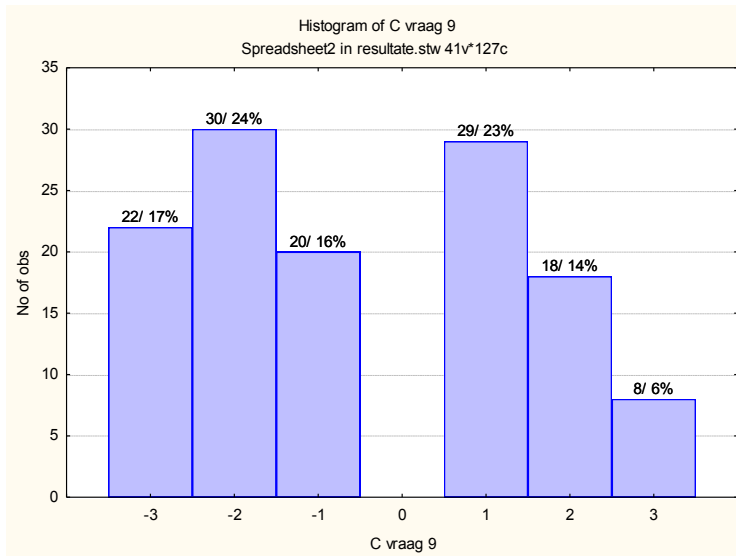
Figuur 5.16: Aantal respondente wat voel die Kerk gee genoeg inligting oor aktuele sake

Wat die gewenste respons vir die NG Kerk betref, stem slegs 43 (34%) van die respondente saam met die stelling dat die Kerk genoeg inligting oor aktuele sake bied (waardes 2 en 3). Die meeste respondente (31%) het die waarde 1 gekies. Indien die waardes -3, -2, -1 en 1 bymekaar getel word, voel 84 (66%) van die respondente louswarm tot minder tevrede met die Kerk se poging om inligting oor aktuele sake aan haar lidmate te verskaf.

Die grafiek is nie heeltemal negatief vir die Kerk nie. Dit het 'n positiewe helling, maar neem weer drasties af by die waarde 3. Indien die waarde 1 by die waardes 2 en 3 getel word, voel 83 (65%) van die respondente betreklik tot heeltemal tevrede met die Kerk se poging om inligting oor aktuele sake aan haar lidmate te voorsien. Wanneer daar egter op die gewenste respons vir die Kerk gekonsentreer word, staan die aantal positief gesinde

respondente maar op 34%. Respondente voel dus die Kerk kan verder verbeter op hierdie gebied.

Vraag 9: Die standpunte wat die Kerk oor belangrike kwessies inneem, verhoog my gevoelens van onsekerheid.

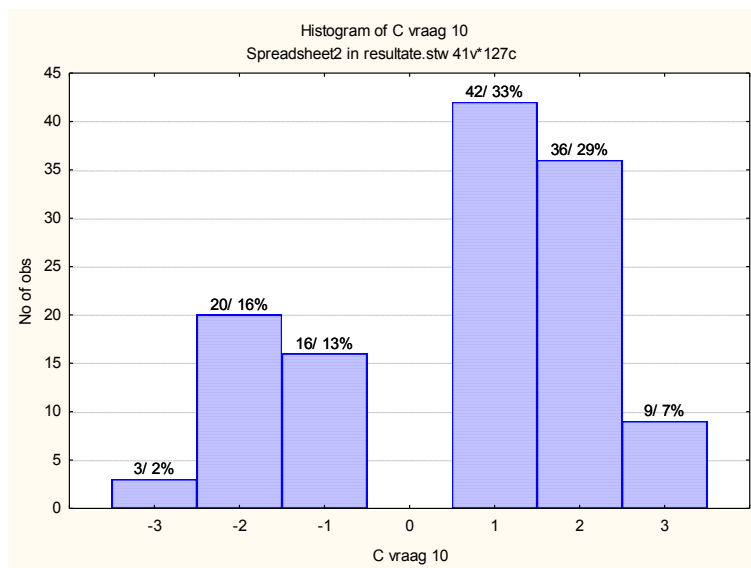

Figuur 5.17: Aantal lidmate wat voel die Kerk se standpunt vererger hulle gevoelens van onsekerheid

Indien die waardes 3 en 2 saamgetel word, voel 26 (20%) van die respondente positief oor dié stelling. Die waarde 1 verteenwoordig respondente wat onseker begin voel en dus 'louwarm-positief' is teenoor die stelling (23%).

Die waarde -1 verteenwoordig respondente wat ook in die louwarm kategorie val, maar eerder na die negatiewe kant oorhel. Hierdie respondente (16%) voel dus 'louwarm-negatief' oor die stelling. Indien die waarde -1 by die waardes 3, 2 en 1 getel word, voel 75 (59%) van die respondente louwarm tot sterk positief oor die stelling.

Die gewenste respons vir die Kerk lê by die waardes -3 en -2. Indien hierdie waardes saamgetel word, voel 52 (41%) van die respondente negatief oor die stelling, en reken hulle dus die standpunt wat die Kerk oor belangrike kwessies inneem, vererger nie hulle gevoelens van onsekerheid nie. Tog voel die oorblywende 59% van die respondente 'louwarm-negatief' tot sterk positief oor die stelling (waardes -1, 1, 2 en 3). Die Kerk sal meer versigtig met haar standpunte oor belangrike kwessies moet omgaan, soos in die geval van saambly voor die huwelik.

Vraag 10: Die kommunikasie van die Kerk straal 'n byderwetse beeld uit.

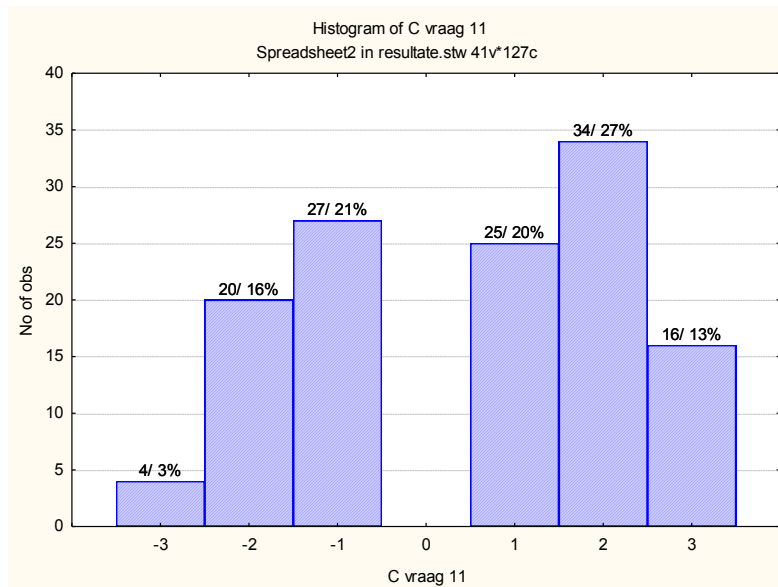
Figuur 5.18: Aantal respondente wat voel die Kerk straal 'n byderwetse beeld uit

By die stelling “Die kommunikasie van die Kerk straal 'n byderwetse beeld uit” voel 45 (36%) van die respondente positief oor die beeld wat die Kerk met haar kommunikasie uitstraal (waardes 2 en 3). Dus voel betreklik min respondente (36%) sterk positief oor die stelling. Die meeste respondente (33%) het die waarde 1 gekies. Soos uit bostaande grafiek blyk, het meer respondente die waarde 1 as die waardes 2 en 3 gekies. Die waardes 2 en 3 is 'n sterker aanduiding van positiwiteit by respondente as die waarde 1. Hoewel die waarde 1 steeds aan die positiewe kant van die grafiek is, dui dit 'n mate van 'louheid' onder lidmate aan. Dít is problematies vir die Kerk, omdat meer respondente die 'louwarm' waarde 1 gekies het as die sterker waardes, wat die Kerk se gewenste respons sou wees. Twee-enveertig (33%) respondente het die waarde 1 gekies, teenoor slegs nege (7%) wat die sterker waarde 3 gekies het. Indien die waardes -1 en 1 saamgetel word, voel 58 (46%) van die respondente loutarm. Indien die waardes 1, -1, -2 en -3 bymekaar getel word, voel 81 (64%) loutarm tot algeheel negatief oor die stelling.

Daar kan dus afgelei word dat die meeste respondente betreklik loutarm tot negatief teenoor die stelling staan en reken dat die Kerk se kommunikasie 'n minder byderwetse beeld uitstraal. 'n Byderwetse beeld het die voordeel dat die gemeenskap dit met 'n instansie verbind wat met die veranderde tye tred hou; 'n minder byderwetse beeld skep die gevoel

van 'n instansie wat 'vasgevang is in die verlede'. Laasgenoemde beeld kan moontlik tot die stygende migrasiesyfers onder lidmate bydra.

Vraag 11: Die Kerk doen moeite om inligting oor aktuele kwessies aan haar lidmate te kommunikeer.

Figuur 5.19: Aantal respondente wat voel die Kerk doen moeite om inligting oor aktuele kwessies aan lidmate oor te dra

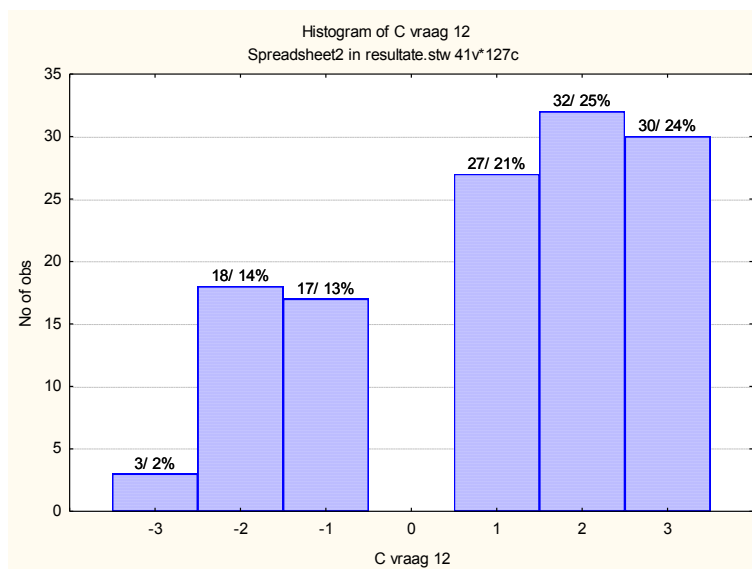
Vyftig (40%) van die respondente voel betreklik positief dat die Kerk moeite doen om inligting oor aktuele kwessies aan haar lidmate oor te dra (waardes 2 en 3). Die meeste respondente (27%) het die waarde 2 gekies. Ses-en-sewentig (60%) van die respondente voel egter dat die Kerk net-net genoeg of te min moeite doen met die verskaffing van inligting oor aktuele kwessies aan haar lidmate (waardes 1, -1, -2 en -3). 'n Mate van louheid oor die kwessie word ook by respondente bespeur: Altesaam 52 (41%) van die respondente het die waardes -1 en 1 gekies en voel dus louwarm-negatief (-1) of louwarm-positief (1) oor die stelling.

Indien die 'louwarm' waardes 1 en -1, waar dit na die positiewe en negatiewe kante onderskeidelik oorhel, bygetel word, voel 75 (60%) van die respondente louwarm tot positief oor die stelling (waardes 1, 2 en 3), en 51 (40%) van die respondente louwarm tot negatief (waardes -1, -2 en -3). Dus voel die meeste respondente positief oor die Kerk se pogings om inligting oor aktuele kwessies aan haar lidmate oor te dra. Die belangrike

resultate vir die Kerk is egter die waardes 2 en 3. Die persentasie respondente wat hierdie waardes gekies het, dui daarop dat respondente nie tevrede genoeg is met die Kerk se pogings om inligting oor aktuele kwessies aan haar lidmate te bied nie.

Die term ‘aktuele kwessies’ kan insluit inligting oor die onlangse homoseksualiteitsdebat, inligting oor saambly voor die huwelik, asook inligting oor ander hedendaagse probleme soos dwelmmisbruik. Die Kerk behoort dus bekommerd te wees daarvoor dat die minderheid respondente reken dat hulle voldoende inligting van die Kerk ontvang.

Vraag 12: Die Kerk maak voorsiening vir my ouderdomsgroep in haar kommunikasie.

Figuur 5.20: Aantal respondente wat voel die Kerk maak voorsiening vir hulle ouderdomsgroep in haar kommunikasie

Twee-en-sestig (49%) van die respondente voel betreklik positief oor die Kerk se pogings om in haar kommunikasie vir hulle ouderdomsgroepe voorsiening te maak (waardes 2 en 3). Dus is 62 (49%) van die respondente tevrede met die Kerk se pogings in dié verband. Slegs 21 (16%) van die respondente voel heeltemal negatief oor die Kerk se pogings om in haar kommunikasie in hulle ouderdomsgroepe se behoeftes te voorsien (waardes -2 en -3).

Altesaam 44 (34%) van die respondente voel ‘louwarm’ oor die stelling. Indien die ‘louwarm’ waardes (1 en -1) aan die onderskeie kante waar dit oorhel, bygetel word, voel 38 (29%) van die respondente louwarm tot negatief (waardes -1, -2 en -3) oor die Kerk se kommunikasie, en 89 (70%) louwarm tot positief (waardes 1, 2 en 3). Dié resultate is dus redelik gunstig vir

die Kerk. Wanneer die Kerk egter die gewenste respons in ag neem, is dit duidelik dat 'n wesenlike aantal respondente voel die Kerk kan op hierdie gebied verbeter.

5.2.3.3 Bondeling van vrae, en betroubaarheid

Die betroubaarheid van die vrae wat in afdeling C gebruik is, is met behulp van die Cronbach-alfa-bewerking bepaal. Hoe nader aan 1 die Cronbach-alfa-waarde, hoe betroubaarder die vrae.

Die vrae in afdeling C is in vier bondels verdeel. Die vier bondels bestaan uit vrae wat (i) die Kerk se kommunikasie in die algemeen, (ii) die Kerk se uitvoering van haar roeping, (iii) die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake, en (iv) die Kerk se relevansie in die samelewing toets.

Die Kerk se kommunikasie in die algemeen

Die vrae in hierdie bondel is vraag 10 en 12.

- Vraag 10: Die kommunikasie van die Kerk straal 'n byderwetse beeld uit.
- Vraag 12: Die Kerk maak voorsiening vir my ouderdomsgroep in haar kommunikasie.

Die Cronbach-alfa-telling vir kommunikasie in die algemeen staan op 0,547046 (Bylae C, Figuur 2.1). Hierdie telling is laag, maar is volgens prof Martin Kidd van die US se Sentrum vir Statistiese Konsultasie aanvaarbaar, aangesien die bondel uit slegs twee vrae bestaan. Hoe minder vrae die onderwerp toets, hoe laer sal die telling wees.

Die Kerk se uitvoering van haar roeping

Die vrae in hierdie bondel is vraag 1, 5 en 6.

- Vraag 1: Die Kerk voer haar roeping na die beste van haar vermoë uit.
- Vraag 5: Ek voel tuis in die Kerk.
- Vraag 6: Die Kerk ondersteun haar lidmate wanneer hulle dit nodig het.

Die Cronbach-alfa-telling vir die Kerk se uitvoering van haar roeping is 0,739374, wat ook 'n hoë mate van betroubaarheid aandui (Bylae C, Figuur 2.2).

Die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake

Die vrae in hierdie bondel is vraag 3, 8, 9 en 11.

- Vraag 3: Die Kerk praat uit een mond oor aktuele gebeure.
- Vraag 8: Die Kerk gee genoeg inligting oor aktuele sake.
- Vraag 9: Die standpunte wat die Kerk oor belangrike kwessies inneem, verhoog my gevoelens van onsekerheid.
- Vraag 11: Die Kerk doen moeite om inligting oor aktuele kwessies aan haar lidmate te kommunikeer.

Die Cronbach-alfa-telling vir die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake is 0,703898, wat 'n hoë mate van betroubaarheid aandui (Bylae C, Figuur 2.3).

Die Kerk se relevansie in die samelewing

Die vrae in hierdie bondel is vraag 2, 4 en 7.

- Vraag 2: Die Kerk is in voeling met die samelewing.
- Vraag 4: Die Kerk is relevant in die hedendaagse Suid-Afrikaanse konteks.
- Vraag 7: Ek verstaan waarom mense die Kerk verlaat.

Die Cronbach-alfa-telling vir die Kerk se relevansie in die samelewing is 0,707005, wat wéér 'n hoë mate van betroubaarheid aandui (Bylae C, Figuur 2.4).

Ál die vraagbondels is dus betroubaar, en meet wat dit veronderstel is om te meet.

Korrelasie tussen vraagbondels

Die korrelasie tussen hierdie vier bondels is ook ondersoek. Die tellings is onderskeidelik:

- 0,872081 vir die Kerk se kommunikasie in die algemeen;
- 0,835761 vir die Kerk se uitvoering van haar roeping;
- 0,834078 vir die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake; en
- 0,826567 vir die Kerk se relevansie in die samelewing.

Die Chronbach-alfa-telling bewys dat die verskillende vraagbondels goed met mekaar korreleer, en afdeling C in die geheel meet dus wat dit móét meet (Bylae C, Figuur 2.5).

5.2.3.4 Beduidendheid van die geslagveranderlike

Die nie-parametriese Mann-Whitney-U-toets is op die geslagveranderlike uitgevoer. Die resultate van die gebondelde vrae in afdeling C word vervolgens op grond van die veranderlikes man/vrou bespreek. Vir die doel van hierdie studie word 'n p-waarde van kleiner as 0,05 as beduidend aanvaar.

Beduidendheid: Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen

Wanneer geslag as veranderlike geneem word, toon die vraagbondel oor kommunikasie in die algemeen 'n p-waarde van 0,66, wat dus nie beduidend is nie (Bylae C, Figuur 4.1.1).

Bylae C, Figuur 4.1.1 dui ook aan hoe lidmate oor die Kerk se kommunikasie in die algemeen voel. Lidmate se houding is op 'n sewepunt-Likertskaal van -3 tot 3 gemeet. Alle lidmate, mans én vroue, se houdingtelling lê tussen die waardes 0 en 1: Vroue se gemiddelde houdingtelling is 0,853846 en mans s'n 0,672131 (Bylae C, Figuur 4.1.4). Vroue is dus 'n bietjie meer positief teenoor die Kerk se kommunikasie in die algemeen as mans.

Beduidendheid: Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping

Wanneer geslag as veranderlike geneem word, toon die vraagbondel oor die Kerk se uitvoering van haar roeping 'n ewe onbeduidende p-waarde van 0,89 (Bylae C, Figuur 4.2.1).

Lidmate se houding oor die Kerk se uitvoering van haar roeping lê tussen die waardes 1 en 2 op die sewepunt-Likertskaal: Mans se gemiddelde houdingtelling is 1,224044 en vroue s'n 1,106061. Die houdingtelling lê dus nader aan die waarde 1 as aan 2 (Bylae C, Figuur 4.2.4).

Beduidendheid: Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake

Wanneer geslag as veranderlike geneem word, toon die vraagbondels oor kommunikasie oor aktuele sake 'n p-waarde van 0,66 wat, soos hierbo, nie as beduidend beskou word nie (Bylae C, Figuur 4.3.1).

Lidmate se houding oor die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake lê tussen die waardes 0 en 1 op die Likertskaal. Mans se gemiddelde houdingtelling is 0,213115 en vroue s'n 0,316406. Dié tellings lê dus nader aan die neutrale waarde (Bylae C, Figuur 4.3.4). Dít kan beteken dat lidmate neutraal teenoor die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake staan of

nie 'n mening daaroor wil uitspreek nie. Hierdie houding neig dus na die negatiewe kant vir die Kerk.

Beduidendheid: Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing

Wanneer geslag as veranderlike geneem word, toon die vraagbondel oor die Kerk se relevansie 'n p-waarde van 0,60 – ook nie beduidend nie (Bylae C, Figuur 4.4.1).

Lidmate se houding oor die Kerk se relevansie in die samelewing lê tussen 0 en 1 op die Likertskaal, met mans se gemiddelde houdingtelling 0,300546 en vroue s'n 0,398990 (Bylae C, Figuur 4.4.4).

Beduidendheid: Lidmate se algehele houding jeens die Kerk

Wanneer geslag as veranderlike geneem word, toon ál 15 houdingsvrae in afdeling C 'n p-waarde van 0,77 (Bylae C, Figuur 4.5.1). Dus is daar geen beduidende verskil tussen mans en vroue se antwoorde op die vier vraagbondels óf hulle algehele houding jeens die Kerk nie.

Lidmate se algehele houding jeens die Kerk lê tussen 0 en 1 op die Likertskaal, met mans se gemiddelde houdingtelling op 0,602459 en vroue s'n op 0,640951 (Bylae C, Figuur 4.5.4). Indien die telling afgerond word, is die gemiddelde houdingtelling van mans én vroue 0,6.

5.2.3.5 Korrelasie tussen die ouderdomveranderlike en vraagbondels

Om te bereken of die ouderdomveranderlike enige invloed op die resultate van afdeling C gehad het, is die nieparametriese Spearman-toets gebruik. Die Spearmankorrelasie lê tussen -1 en 1. Hoe nader die korrelasie aan 1, hoe sterker die positiewe verwantskap tussen ouderdom en die betrokke vrae. Die Spearman-p-waarde is beduidend as die p-waarde 0,05 of kleiner is. Die toets bevind dat daar geen korrelasie tussen ouderdom en die vier vraagbondels oor die Kerk bestaan nie. Dus het ouderdom ook geen invloed gehad op die wyse waarop respondente die vrae beantwoord het nie (Bylae C, Figuur 7.2.1). Die 12 vrae in afdeling C is ook afsonderlik met ouderdom gekorreleer en wéér is daar bevind dat ouderdom geen beduidende invloed op enige van die vrae gehad het nie (Bylae C, Figuur 7.2.2).

5.2.3.6 Korrelasie tussen kwalifikasies en vraagbondels

Hoewel kwalifikasies nie as veranderlike in die studie dien nie, het statistieke wél uitgewys dat daar 'n negatiewe korrelasie tussen kwalifikasies en die vraagbondel oor die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake bestaan. Hoe hoër respondente se kwalifikasies, hoe meer krities was hulle oor die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake. Dus, hoe hoër respondente se kwalifikasies, hoe laer was hulle telling by hierdie vrae.

Teenoor 'n beduidendheidswaarde van 0,01 of kleiner, staan die Spearmantelling vir die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake op -0,26 (Bylae C, Figuur 5.1). Dít kan dalk daarop dui dat lidmate se kwalifikasievlak hulle meer krities teenoor die Kerk maak, omdat hulle meer op hoogte is van aktuele sake en gebeure en meer koerant lees.

5.2.3.7 Samevatting

Hierdie afdeling wou lidmate se houding jeens die Kerk in veral die volgende vyf kategorieë toets:

- Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen
- Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping
- Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake
- Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing
- Lidmate se algehele houding jeens die Kerk

Hoewel kwalifikasies nie as veranderlike in die studie dien nie, het dié aspek tog interessante resultate opgelewer. Toe die vraagbondels met respondente se kwalifikasies gekorreleer is, is daar bevind dat opvoeding wél 'n rol in die beantwoording van die vraagbondel oor die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake gespeel het. Dit blyk dat hoe hoër respondente se kwalifikasies, hoe meer krities is hulle oor die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake. Geen ander korrelasies tussen die vraagbondels, geslag en ouderdom was beduidend nie.

Lidmate se houdingtelling in bogenoemde vraagbondels lê telkens tussen die waardes 0 en 1. Slegs in die bondel oor die Kerk se uitvoering van haar roeping was die houdingtelling hoër, tussen die waardes 1 en 2.

Hierdie resultate stem ooreen met De Stadler (2009) se bevindinge in die studie *Beeld en Kommunikasie. 'nVerslag vir die NG Kerk*. In daardie studie het aan die lig gekom dat lidmate se houding jeens die Kerk in die algemeen 'louwarm' is. Lidmate het oor die algemeen 'n versigtig positiewe ingesteldheid jeens die kommunikasie van die Kerk openbaar, maar die studie het wél 'n paar gevaarligte laat flikker waaraan die Kerk in haar kommunikasie met lidmate sal moet aandag skenk. De Stadler (2009) se resultate word dus onomwonde bevestig.

Uit die bevindinge van afdeling C blyk dat lidmate se houding jeens die Kerk in die vyf kategorieë óók louwarm is, met ander woorde nog nie heeltemal negatief nie, maar versigtig positief. Lidmate se houding jeens die Kerk is dus nie na wense nie. (Die gewenste houdingtelling vir die Kerk sal tussen die waardes 2 en 3 lê.)

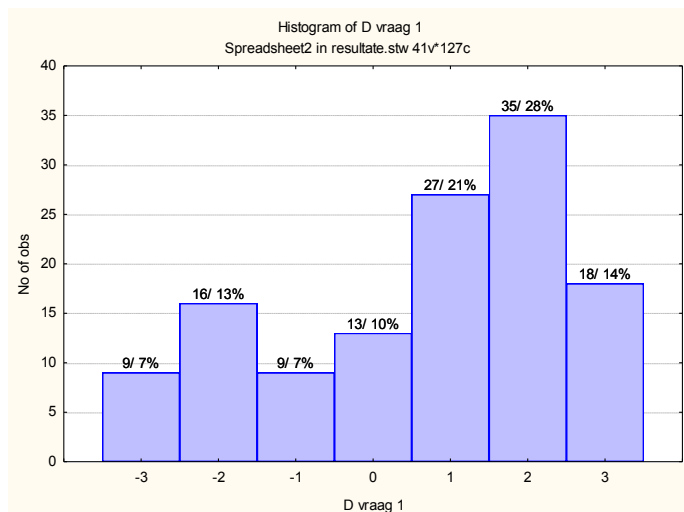
Dit is belangrik om kennis te dra van lidmate se houding jeens die Kerk. Daardeur kan die invloed van mediaberiggewing op lidmate se houding jeens, en beeld van, die Kerk bepaal word. Die gereeldheid waarvolgens lidmate koerant lees en die mate waarin hulle koerante se inligting as betroubaar ag, speel ook 'n rol in die mate waarin mediaberiggewing hulle houding jeens, en beeld van, die Kerk kan beïnvloed (afdeling B).

Die resultate van afdeling C dui daarop dat lidmate 'n versigtig positiewe houding jeens die Kerk het. Hierdie houding behoort nie juis te verander nie, aangesien lidmate in afdeling B laat blyk het dat hulle nie die inligting in die koerante as baie betroubaar bestempel nie. Negatiewe mediaberiggewing behoort dus nie so 'n groot impak op lidmate se houding jeens, en beeld van, die Kerk te hê nie.

5.2.4 Afdeling D: Lidmate se houding jeens mediaberigting oor die Kerk

5.2.4.1 Histogramme van afdeling D

Vraag 1: Ek maak 'n punt daarvan om berigte te lees wat handel oor die Kerk.

Figuur 5.21: Aantal respondente wat hulle daarop toespits om berigte oor die Kerk te lees

Vyf-en-twintig (20%) van die respondente sê hulle lees nie berigte oor die Kerk nie (waardes -2 en -3), terwyl 93(73%) van die respondente wél berigte oor die Kerk lees en dus blootgestel word aan die wyse waarop die inligting aangebied word asook watter inligting selektief aangebied word (waardes vanaf 0 tot 3). Die meeste respondente (28%) het die waarde 2 gekies en sê dat hulle wél berigte oor die Kerk lees.

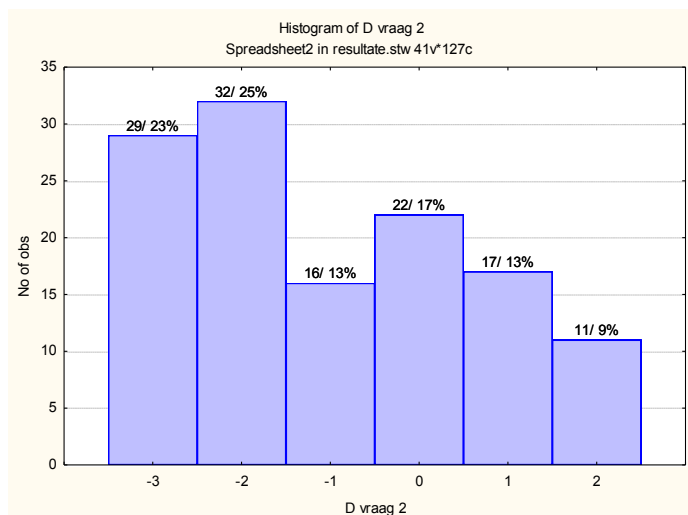
Lidmate word dus wél blootgestel aan die media en die wyse waarop die media oor die Kerk berig. Statistieke in afdeling B toon dat 69% van respondente *Die Burger* gereeld tot altyd betroubaar ag, terwyl 43% van respondente dink *Rapport* is gereeld tot altyd betroubaar (sien Figuur 5.7 en 5.8). Minder respondente beskou *Rapport* as betroubaar teenoor die wat *Die Burger* betroubaar ag.

Dié resultate moet 'n gevaarteken vir die Kerk wees. Betreklik min lidmate dink dalk die inligtingsbron is betroubaar, maar hulle blootstelling aan hierdie soort inligting kan steeds 'n uitwerking op hulle denkwysen en houdings hê.

Dit sal die Kerk goed te staan kom om haar daarop toe te spits om haar beter in die media te verwoord, aangesien die meeste respondente dié berigte lees. Soos Hoofstuk 4 ook bewys,

skryf die media merendeels negatief oor die Kerk. Dit is dus kommerwekkend dat betreklik baie respondente aan negatiewe mediaberiggewing oor die Kerk blootgestel word (sien Figuur 5.5 en 5.6).

Vraag 2: Die media rapporteer alle kante van 'n storie.

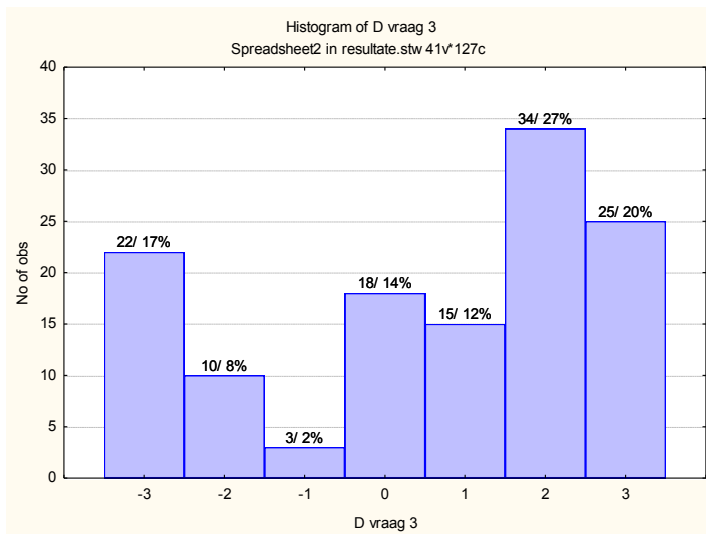

Figuur 5.22: Aantal respondente wat dink die media doen oor alle kante van 'n storie verslag

Een-en-sestig (48%) van die respondente voel die media berig nie altyd op ewewigtige wyse oor 'n bepaalde storie nie (waardes -2 en -3). Die meeste respondente (25%) het die waarde -2 gekies. Ses-en-sestig (52%) van die respondente voel loutwarm tot betreklik positief dat die media wél alle kante van 'n storie probeer weergee (waardes -1, 0, 1 en 2). Nie een van die respondente het waarde 3 op die Likertskaal gekies nie – daarom is daar geen telling vir dié waarde nie.

Die uitslae is kommerwekkend vir die Kerk: Ses-en-sestig (52%) van die respondente voel loutwarm tot betreklik positief daaroor dat die media oor alle kante van 'n storie berig en dus objektief probeer wees. Dié statistieke toon dat lidmate merendeels onbewus is van die media se subjektiewe beriggewing wat die Kerk betref en dus maklik deur die media beïnvloed kan word.

Vraag 3: Ek dink berigte oor kontroversiële sake soos saambly voor die huwelik is goed vir die Kerk.

Figuur 5.23: Respondente se mening oor of berigte oor kontroversiële sake, soos saambly voor die huwelik, goed is vir die Kerk

Figuur 5.23 is nie 'n normale grafiek nie. Respondente se antwoorde is oral oor die grafiek versprei. Dít dui daarop dat respondente verward en onseker oor die stelling voel.

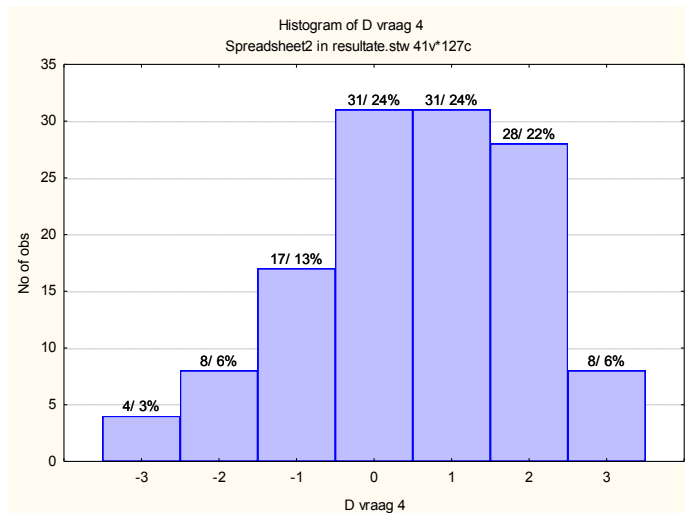
Nege-en-vyftig (47%) van die respondente stem saam met die stelling dat berigte oor kontroversiële sake, soos saambly voor die huwelik, goed is vir die Kerk, as die waardes 2 en 3 saamgetel word. Altesaam 35 (27%) van die respondente voel louwarm tot heeltewel negatief oor die stelling (waardes -1, -2 en -3 saamgetel). 'n Totaal van 36 (28%) respondente voel onseker of louwarm oor die stelling (waardes -1, 0 en 1).

Die statistieke toon tog dat respondente dink dit is voordelig vir die Kerk as berigte oor kwessies soos saambly voor die huwelik in die media verskyn. Kommentaar op dié spesifieke vraag gee te kenne dat respondente reken debatvoering is gesond en kan tot die Kerk se voordeel strek. Die Kerk word dus nie meer beskou as 'n instansie wat nie bevraagteken mag word nie.

Lidmate toon belangstelling in die Kerk, wil weet wat aktueel is in die Kerk, en wil aan gesprekke deel hê. Die Kerk moet dus meer ruimte vir lidmate se deelname skep, sodat hulle nie uitgesluit voel nie. Lidmate toon 'n kritiese ingesteldheid jeens die NG Kerk. Die navorser vermoed dat die groter groep jonger mense (39%) tussen die ouderdomme 21 en

30 jaar moontlik 'n invloed op die uitslae gehad het, wat die grafiek dalk na die positiewe kant laat oorhel.

Vraag 4: Die media skryf negatief oor die NG Kerk.

Figuur 5.24: Aantal respondente wat voel mediaberiggewing oor die NG Kerk is negatief

Die gewenste respons vir die Kerk sou wees dat die oorgrote meerderheid lidmate onomwonde met die stelling saamstem. Slegs 36 (28%) van die respondente voel egter sterk daarvoor dat die media negatief oor die NG Kerk skryf, indien die waardes 2 en 3 bymekaar getel word.

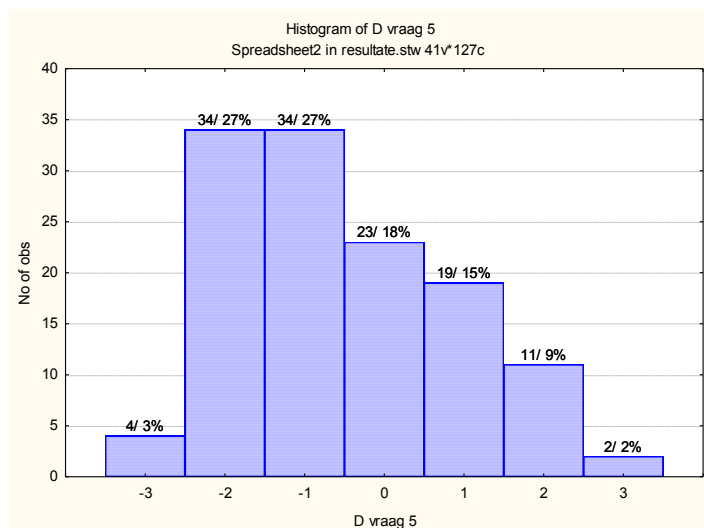
Twaalf (9%) van die respondente verskil met die stelling, en dink dus die media skryf óf positief óf neutraal oor die NG Kerk (waardes -3 en -2 saamgetel). 'n Totaal van 79 (61%) respondente kom loutwarm jeens die stelling voor, indien die waardes -1, 0 en 1 saamgetel word.

Indien die waardes 1, 2 en 3 saamgegroepeer word, voel 67 (52%) respondente positief oor die stelling: Hulle voel dus die media skryf negatief oor die Kerk. Indien die neutrale waarde 0 hierby getel word, voel 98 (76%) respondente loutwarm tot positief oor die stelling. Die aantal respondente wat die waarde 3 gekies het, is slegs 6%, teenoor die 24% wat die 'loutwarm' waarde 1 gekies het.

Die afleiding hieruit is dat respondente wél bewus is dat die media negatief oor die NG Kerk berig. Dít kan as positief vir die Kerk beskou word, omdat lidmate wys hulle laat hulle nie

blindelings deur mediaberigte lei nie, maar is wél in staat om tussen positiewe en negatiewe beriggewing te onderskei. Tog is die groot getal respondente (61%) wat louwarm voel oor hierdie stelling kommerwekkend.

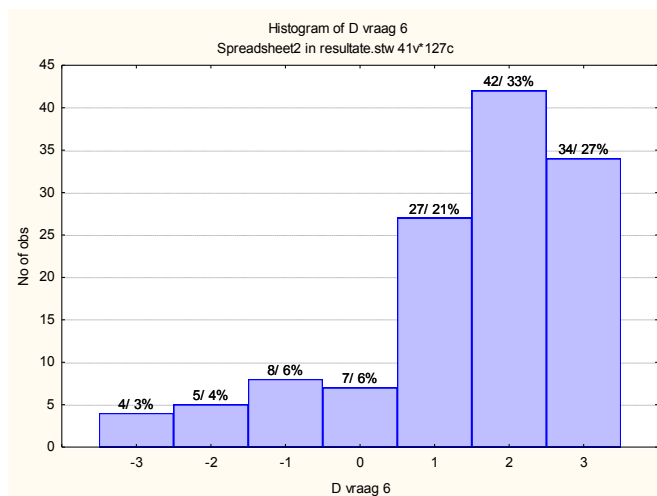
Vraag 5: Ek dink koerante se beriggewing oor die Kerk is akkuraat.

Figuur 5.25: Aantal respondente wat dink koerante se beriggewing oor die Kerk is akkuraat

By die stelling “Ek dink koerante se beriggewing oor die Kerk is akkuraat” het 13 (11%) van die respondente saamgestem (waardes 2 en 3). Vyf-en-negentig (75%) respondente voel louwarm tot algeheel negatief teenoor die stelling, en dink dus beriggewing oor die Kerk is minder akkuraat (waardes -3, -2, -1 en 0). Die meeste respondente (34%) het die waardes -1 en -2 gekies. Die respondente wat die waardes -2 en -1 gekies het (27%), is aansienlik meer as die respondente wat die sterker waarde -3 gekies het (3%). Meer respondente neig dus om louwarm oor die stelling te voel.

Hierdie vraag se uitslag is in pas met dié van vraag 4, naamlik dat die oorgrote meerderheid respondente (76%) louwarm tot sterk positief voel dat die media negatief oor die Kerk berig. (sien Figuur 5.24). Indien die respondente kritiese lesers is, behoort hulle nie juis deur die media se beriggewing oor die Kerk beïnvloed te word nie. Altesaam 75% van die respondente voel die media se beriggewing oor die Kerk is nie akkuraat nie, en 76% dat die media betreklik negatief oor die Kerk berig.

Vraag 6: Ek dink dis goed dat die media die Kerk se optrede soms bevaagteken.

Figuur 5.26: Aantal respondente wat voel dis goed dat die media die Kerk soms bevaagteken

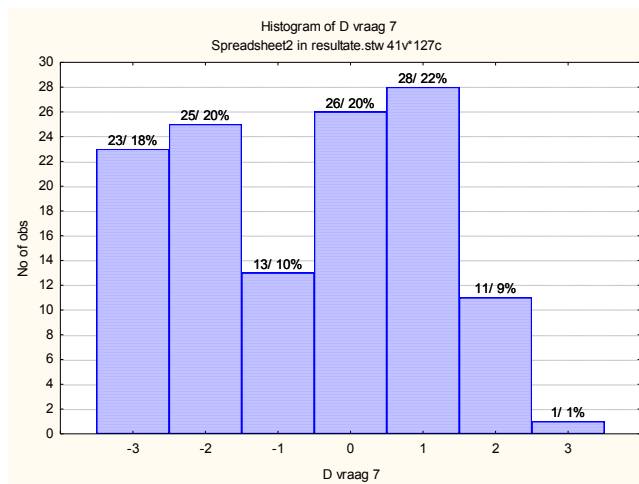
Ses-en-sewentig (60%) van die respondente stem saam en voel dis goed dat die media die Kerk se optrede soms bevaagteken (waardes 2 en 3), terwyl nege (7%) respondente nie met hierdie stelling saamstem nie (waardes -2 en -3). Die meeste respondente (33%) het die waarde 2 gekies. Twee-en-veertig (33%) respondente het die waardes -1, 0 en 1 gekies en is dus in 'n mate louwarm teenoor die stelling.

Die afleiding uit die statistieke is dieselfde as by Figuur 5.23 (vraag 3), waar die meeste respondente saamgestem het dat berigte oor kontroversiële sake, soos saambly voor die huwelik, goed is vir die Kerk. Lidmate dink debatvoering oor kontroversiële sake is gesond vir die Kerk, en dat dit soms nodig is om sulke instansies te bevaagteken. Weer vermoed die navorser dat die groot groep jonger mense tussen 21 en 30 jaar 'n invloed op hierdie resultate gehad het, want hulle is moontlik meer krities jeens die Kerk.

Die Kerk sou graag wou hê dat die meeste respondente die waardes -3 en -2 kies: Die Kerk, as godsdienstige instansie, sal immers wil hê dat haar optrede en uitsprake onbetwisbaar konstant moet bly en so in die media weergegee word. Wanneer die media die Kerk se optrede betwyfel, kan dit die beeld van die Kerk skaad. Godsdienstige instansies en hulle leerstellings is die grondslag van alle gelowe, en die Kerk voel dat openbare bevaagtekening van haar optrede die Kerk skade sal berokken.

Soos vroeër genoem is, dink slegs nege (7%) respondente dit is minder voordelig vir die Kerk as die media die Kerk se optrede bevraagteken. Die vraag is of dít noodwendig as negatief beskou moet word? Dit is vir die Kerk om te besluit wat hierdie resultaat vir hulle beteken. Dit kan positief wees, aangesien lidmate belangstelling in die Kerk se optrede toon en graag betrokke wil wees. Tog kan dit ook minder positief vir die Kerk wees, aangesien die Kerk nou in die openbaar bevraagteken word. Waar sy vroeër jare privaat oor haar optrede kon besluit, word die publiek en media nou betrek. Die media en publiek kan besluite van die Kerk kompliseeróf versterk.

Vraag 7: Wanneer ek mediaverklarings lees, voel ek gedistansieer van die NG Kerk.

Figuur 5.27: Aantal respondente wat verwyderd voel van die Kerk wanneer hulle mediaverklarings lees

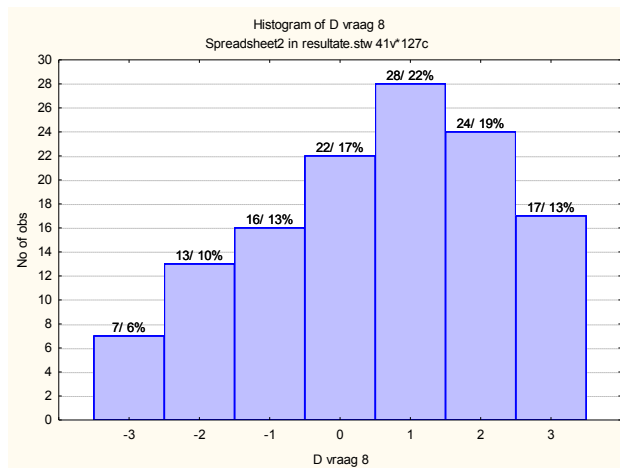
Figuur 5.27 toon uiteenlopende reaksies. Die meeste respondente (22%) het die waarde 1 gekies. Die Kerk sou graag wou hê dat respondente die waardes -3 en -2 kies en sodoende aandui dat hulle nie verwyderd van die Kerk voel nie. Net 48 (38%) respondente het egter die waardes -3 en -2 gekies.

Indien die waardes 1, 2 en 3 saamgetel word, voel 40 (32%) respondente loutwarm tot verwyderd van die Kerk wanneer hulle mediaverklarings lees. Dít is reeds 'n betreklik groot persentasie. As die neutrale waarde hierby getel word, voel 66 (52%) respondente neutraal tot sterk positief oor die stelling.

Indien die waarde -1 by die gewenste respons vir die Kerk (waardes -3 en -2) getel word, voel 61 (48%) respondente loutwarm tot negatief oor die stelling. As die neutrale waarde (20%) ook bygetel word, voel 87 (68%) respondente neutraal tot negatief oor die stelling.

Die resultate neig oënskynlik meer na die negatiewe kant van die grafiek, en meer respondente het loutwarm tot ontkennd geantwoord op die stelling dat hulle 'n mate van vervreemding voel wanneer hulle mediaverklarings lees. Die persentasie respondente (32%) wat wél vervreemd voel (waardes 1, 2 en 3) is egter betreklik hoog. Die Kerk behoort dus aandag te skenk aan verklarings en inligting wat hulle aan die media uitreik.

Vraag 8: Ek dink koerante is onnodig krities oor die Kerk.

Figuur 5.28: Aantal respondente wat voel koerante is onnodig krities oor die Kerk

Die grafiek styg geleidelik en hel na regs oor, met 'n geleidelike daling by die positiewe waardes.

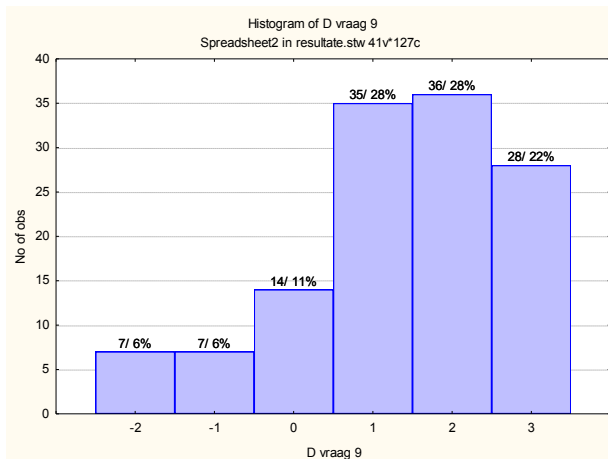
Indien die waardes 1, 2 en 3 saamgegroepeer word, voel 69 (54%) respondente betreklik tot sterk positief dat die koerante onnodig krities is jeens die Kerk. Indien net die gewenste respons vir die Kerk (waardes 2 en 3) in ag geneem word, voel 41 (32%) van die respondente betreklik tot sterk positief hieroor.

Indien die waardes -1, -2 en -3 saamgetel word, voel 36 (29%) respondente loutwarm tot minder positief oor die stelling, en voel hulle dus die Kerk word nie heeltemal sonder rede deur die media gekritiseer nie.

Die meeste respondente het die positiewe waardes gekies en voel betreklik tot sterk positief dat die koerante onnodig krities is jeens die Kerk. Tog het die meeste ook gesê hulle dink dis goed dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken (Figuur 5.26). Lidmate

verwelkom dus openbare debatvoering, maar voel ook die koerante moet minder krities oor die Kerk skryf.

Vraag 9: Die koerantberigte oor die Kerk het 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk.

Figuur 5.29: Aantal respondente wat voel dat mediaberiggewing 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk het

Respondente kon tussen sewe waardes op die skaal kies. Nie een van die respondente het die waarde -3 gekies nie. Daarom word slegs ses waardes op die histogram aangedui. Die meeste respondente (28%) het die waarde 2 gekies.

Indien die waardes 2 en 3 saamgegroepeer word, voel 64 (50%) van die respondente betreklik tot sterk positief dat koerantberigte oor die Kerk 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk het. Dit is reeds 'n betreklik hoë persentasie.

Indien die waarde 1 ook hierby getel word, stem 99 (78%) respondente betreklik tot baie sterk saam met die stelling.

Respondente wat die waarde 0 gekies het, staan betreklik neutraal of 'louwarm' teenoor die stelling, en is beïnvloedbaar. Gestel die waarde 0 word by die waardes 1, 2 en 3 getel, voel 113 (89%) respondente louwarm tot sterk positief oor die stelling.

Wat die Kerk se gewenste respons (waarde -2) betref, voel slegs 6% dat koerantberigte nie juis 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk het nie. Indien die waarde -1 hierby

getel word, voel 'n skrale 14 (12%) respondente dat koerantberigte nie 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk het nie.

Dus voel die meeste respondente dat koerantberigte wél 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk het. Ten spyte daarvan dat respondente koerante as minder betroubaar beskou, dink hulle die media het stééds 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die NG Kerk.

5.2.4.2 Beduidendheid van die geslagveranderlike

Die nie-parametriese Mann-Whitney-U-toets is op die geslagveranderlike en die vrae in afdeling D uitgevoer. Soos vroeër bespreek is, word 'n p-waarde van kleiner as 0,05 as beduidend aanvaar.

Afdeling D, vraag 1

Die stelling "Ek maak 'n punt daarvan om berigte te lees wat handel oor die Kerk" toon 'n onbeduidende p-waarde van 0,10. Tog wil dit voorkom of daar 'n tendens is dat meer mans as vroue doelbewus berigte oor die NG Kerk lees (Bylae C, Figuur 8.1.1). Die gemiddelde telling vir mans is 0,950820 teenoor vroue se 0,378788 (Bylae C, Figuur 8.1.2).

Afdeling D, vraag 2

Die p-waarde vir die stelling oor of die media alle kante van 'n storie weergee, is 0,18, wat ook nie beduidend is nie. Dus het geslag ook hiér geen invloed op respondente se antwoorde gehad nie (Bylae C, Figuur 8.2.1). Mansrespondente se gemiddelde telling is -0,80328 en vrouerespondente s'n -1,19697 (Bylae C, Figuur 8.2.2)

Afdeling D, vraag 3

Die p-waarde vir die stelling "Ek dink berigte oor kontroversiële sake soos saambly voor die huwelik is goed vir die Kerk" is 0,04. Dié telling is na aan die beduidendheidsgrens van 0,05, en kan daarop dui dat geslag 'n groter rol in respondente se antwoorde gespeel het. Meer mans as vroue is oënskynlik geneig om met die stelling saam te stem. Mans se gemiddelde telling is 0,901639 en vroue s'n 0,212121 (Bylae C, Figuur 8.3.1 en 8.3.2).

Afdeling D, vraag 4

Die p-waarde vir die stelling oor of respondente saamstem dat die media negatief oor die Kerk skryf, is 'n onbeduidende 0,81 (Bylae C, Figuur 8.4.1). Geslag het dus hier geen beduidende invloed gehad nie. Mans se gemiddelde telling is 0,508197 en vroue s'n 0,530303 (Bylae C, Figuur 8.4.2).

Afdeling D, vraag 5

Die stelling "Ek dink koerante se berigging oor die Kerk is akkuraat" toon 'n p-waarde van 0,71, wat nie beduidend is nie. Geslag het dus geen invloed gehad nie en respondente het in die algemeen die waardes tussen 0 en 1 gekies. Mans se gemiddelde telling was -0,442623 en vroue s'n -0,606061 (Bylae C, Figuur 8.5.1 en 8.5.2).

Afdeling D, vraag 6

Die p-waarde vir die stelling oor of respondente dink dit is goed dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken, is 0,31 – wéér nie beduidend nie. Respondente se gemiddelde houding lê tussen die waardes 1 en 2, met mans se gemiddelde telling op 1,573770 en vroue s'n op 1,318182 (Bylae C, Figuur 8.6.1 en 8.6.2).

Afdeling D, vraag 7

Die p-waarde vir die stelling oor respondente se gevoel van verwyderdheid van die Kerk wanneer hulle mediaverklarings lees, is 'n onbeduidende 0,95. Mans en vroue het dus die vraag op dieselfde wyse beantwoord. Respondente se gemiddelde houding oor die stelling lê tussen die waardes 0 en -1 (Bylae C, Figuur 8.7.1). Mans se gemiddelde houdingtelling is -0,622951 en vroue s'n -0,621212 (Bylae C, Figuur 8.7.2).

Afdeling D, vraag 8

Die p-waarde vir die stelling "Ek dink koerante is onnodig krities oor die Kerk" is 0,62, wat nie beduidend is nie. Geslag het dus geen invloed op die resultate gehad nie (Bylae C, Figuur 8.8.1). Mans se gemiddelde telling is 0,426230 en vroue s'n 0,575758 (Bylae C, Figuur 8.8.2).

Afdeling D, vraag 9

Die p-waarde vir die stelling oor of koerantberigte oor die Kerk 'n negatiewe uitwerking op die Kerk se beeld het, is 0,95– wéér nie beduidend nie (Bylae C, Figuur 8.9.1). Geslag het dus geen rol in die beantwoording van die vraag gespeel nie. Mans se gemiddelde telling is 1,360656 en vroue s'n 1,318182 (Bylae C, Figuur 8.9.2).

5.2.4.3 Korrelasie tussen die ouderdomveranderlike en vrae in afdeling D

Die Spearman-toets is gebruik om die invloed van die ouderdomveranderlike op die resultate van die vrae in afdeling D te bepaal. Die korrelasie lê tussen -1 en 1: Hoe nader aan 1, hoe sterker die positiewe verwantskap tussen ouderdom en die betrokke vrae. Die Spearman-p-waarde moet kleiner wees as 0,05 om beduidend te wees.

Vraag 1, 3 en 6 toon 'n p-waarde van kleiner as 0,05, wat dus beduidend is. Vraag 1 ("Ek maak 'n punt daarvan om berigte te lees wat handel oor die Kerk") toon 'n p-waarde van kleiner as 0,01: Hoe ouer die respondente, hoe meer lees hulle dus berigte oor die Kerk (Bylae C, Figuur 7.3).

Vraag 3 ("Ek dink berigte oor kontroversiële sake soos saambly voor die huwelik is goed vir die Kerk") toon 'n beduidende p-waarde van 0,04. Hoe ouer die respondente, hoe meer dink hulle dus sulke berigte is wél goed vir die Kerk (Bylae C, Figuur 7.3).

Vraag 6 ("Ek dink dis goed dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken") het 'n p-waarde van kleiner as 0,01, wat beteken hoe ouer die respondente, hoe meer reken hulle dit is goed dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken.

5.2.4.4 Samevatting

Hierdie afdeling het ten doel gehad om lidmate se houding jeens mediaberiggewing oor die Kerk te meet. In afdeling C is bevind dat lidmate 'n louwarm (versigtig positiewe) houding jeens die Kerk het. Afdeling D se resultate dui daarop dat lidmate voel mediaberiggewing het 'n negatiewe invloed op hulle reeds 'louwarm' houding jeens en beeld van die Kerk.

'n Paar interessante bevindinge het in hierdie afdeling aan die lig gekom en word vervolgens bespreek.

Die meeste lidmate het by vraag 3 en 6 aangedui dat hulle dink berigte oor kontroversiële sake, soos saambly voor die huwelik, is goed vir die Kerk, en dat dit goed is dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken. Hierteenoor staan die resultate van vraag 8, naamlik dat lidmate voel die media is soms onnodig krities teenoor die Kerk. Lidmate wil dus graag in die openbaar oor aktuele kwessies debatteer, maar voel dat die media by tye soms onnodig krities is in sy beriggewing oor die Kerk.

’n Tweede interessante bevinding is die resultate van vraag 2 en 4. Die meeste lidmate voel die media probeer alle kante van ’n storie weergee en dus objektief berig, maar voel ook dat die media merendeels negatief oor die Kerk berig. Lidmate reken dus dat die media se oordeel nie heeltemal objektief is wat berigte oor die Kerk betref nie.

Die derde interessante bevinding is dat lidmate redelik sterk voel dat mediaberiggewing die beeld van die Kerk skaad (vraag 9). Dit is strydig met lidmate se houding jeens die betroubaarheid van koerante. Die resultate van afdeling B het getoon dat lidmate nie koerante se inligting as baie betroubaar beskou nie, en dus behoort beriggewing oor die Kerk nie ’n groot effek op lidmate se houding jeens, en beeld van, die Kerk te hê nie. Tog, ten spyte daarvan dat lidmate koerante as minder betroubaar ag, voel hulle dat hierdie soort beriggewing wél ’n negatiewe invloed op die NG Kerk se beeld het.

Die resultate toon ’n soort omkering van logika. Die Kerk sal op hierdie bevindinge moet let. Die resultate dui op die enorme mag wat die media uitoefen op die publiek. Die negatiewe uitwerking van mediaberiggewing op die Kerk se beeld kan as ’n dubbele slag vir die Kerk beskou word: Volgens afdeling C het lidmate reeds ’n louwarm (versigtig positiewe en dus ongewenste) houding jeens die Kerk; negatiewe mediaberiggewing kan hierdie houding beïnvloed en lidmate se versigtig positiewe ingesteldheid jeens die Kerk tot ’n minder positiewe houding laat verswak.

Wat die korrelasies met die ouderdom- en geslagveranderlikes betref, het slegs drie vrae beduidende korrelasies met ouderdom opgelewer:

- Vraag 1 het aangetoon dat hoe ouer lidmate is, hoe meer hulle berigte oor die Kerk lees.

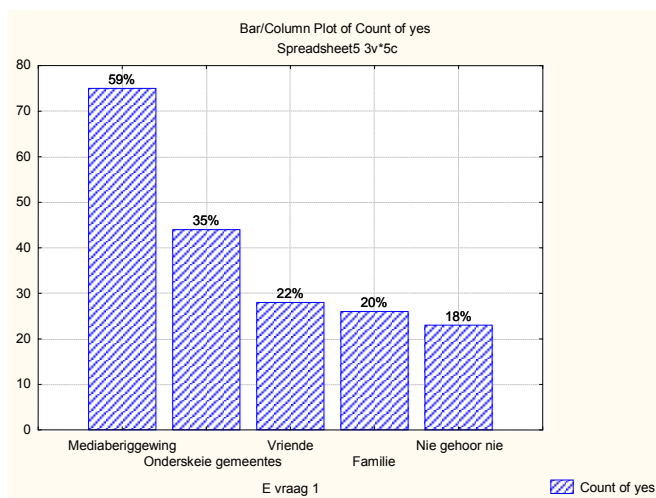
- Vraag 3 het aangetoon dat hoe ouer lidmate is, hoe meer hulle voel dat dit goed is dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken.
- Vraag 6 het aangetoon dat hoe ouer lidmate is, hoe meer hulle dink berigte oor kontroversiële kwessies, soos saambly voor die huwelik, is goed vir die Kerk.

Uit bogenoemde resultate blyk dat ouer lidmate debatvoering in die openbaar verwelkom en dus moontlik meer krities ingesteld is jeens die Kerk. Dit is dus teenstrydig met die vermoedens wat vroeër uitgespreek is, naamlik dat die groter groep jonger mense onder die respondente waarskynlik tot groter kritiek teen die Kerk lei.

5.2.5 Afdeling E – Houdingsvrae oor saambly voor die huwelik, en oordeelsvrae oor mediatekste

5.2.5.1 Histogramme van afdeling E

Vraag 1: Waar het u gehoor dat die Kerk besin oor saambly voor die huwelik? U mag meer as een blokkie merk.

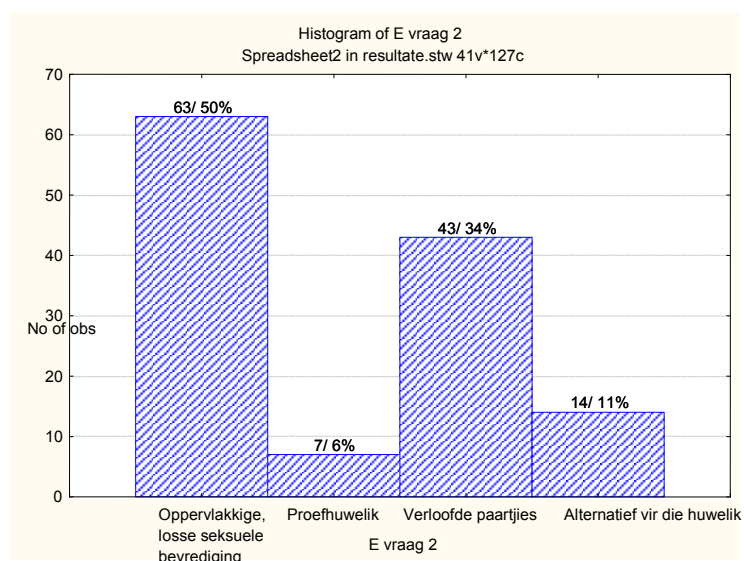
Figuur 5.30: Waar respondente gehoor het die Kerk besin oor saambly voor die huwelik

Op die vraag oor waar respondente gehoor het dat die Kerk oor saambly voor die huwelik besin, kon respondente meer as een blokkie merk. Altesaam 59% van die respondente het gesê dat hulle deur middel van mediaberiggewing daarvan gehoor het, 35% het dit by hulle onderskeie gemeentes gehoor, 22% het deur hulle vriende gehoor, 20% by familie, en 18% het nie gehoor dat die Kerk oor saambly voor die huwelik besin nie. Uit die histogram blyk

dat die meeste respondente (59%) dus deur middel van mediaberiggewing oor die Kerk en saambly voor die huwelik gehoor het. Dit is meer as die 35% wat dit by die Kerk self gehoor het.

Dit is nie goeie resultate vir die NG Kerk nie, veral aangesien daar reeds bewys is dat die media merendeels negatief oor die Kerk berig. Dit is ook kommerwekkend dat lidmate by die media eerder as by die Kerk self hoor van dinge wat in die Kerk gebeur.

Vraag 2: Hoe voel u oor saambly voor die huwelik? Merk slegs een.

Figuur 5.31: Respondente se mening oor saambly voor die huwelik

Op die vraag oor hoe respondente oor saambly voor die huwelik voel, het 63 (50%) gesê hulle voel dis oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings, sewe (6%) van die respondente het gevoel die praktyk is 'n soort 'proefhuwelik' om te kyk of die paartjie by mekaar pas, 43 (34%) voel dit is 'n praktyk vir verloofde paartjies wat beplan om te trou, en 14 (11%) beskou saambly voor die huwelik as 'n alternatief vir die huwelik.

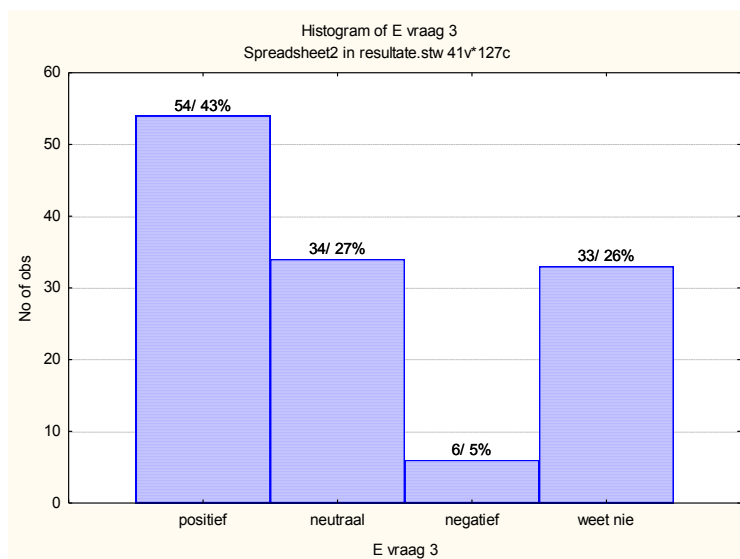
Die uitkoms van dié vraag was nie verbasend nie, omdat die navorser vermoed die NG Kerk en haar lidmate is redelik konserwatief oor die betrokke aangeleentheid. Hoewel daar tog vier beduidende groepe is, het twee duidelik uitgestaan en twee pieke op die histogram gevorm. Dié twee keuses is:

- saambly as oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings; en

- saambly as praktyk vir verloofde paartjies wat beplan om te trou.

Baie respondente wat die antwoord “Oppervlakkig” gekies het, se bykomende kommentaar was soortgelyk, soos “Ek is nie ten gunste van saambly voor die huwelik nie”. Een respondent het hierdie gevoel beter verwoord: “Dis veroordelende woorde hierdie [met verwysing na die moontlike antwoorde in die vraelys]. Ek is net nie ten gunste van saambly voor die huwelik nie.” Die respondente het dus laat blyk dat daar nóg ’n keuse soos “Nie ten gunste nie” moes gewees het of dat die vraelys die omskrywing beter moes gestel het.

Vraag 3: Hoe berig die media oor saambly voor die huwelik?

Figuur 5.32: Respondente se mening oor mediaberiggewing oor saambly voor die huwelik

Op die vraag oor hoe respondente dink die media oor saambly voor die huwelik berig, het 54 (43%) van die respondente gesê die media berig positief oor die saak, 34 (27%) het gesê die media berig neutraal, ses (5%) respondente het gesê die media berig negatief, en 33 (26%) respondente het gesê hulle weet nie hoe die media oor saambly voor die huwelik berig nie.

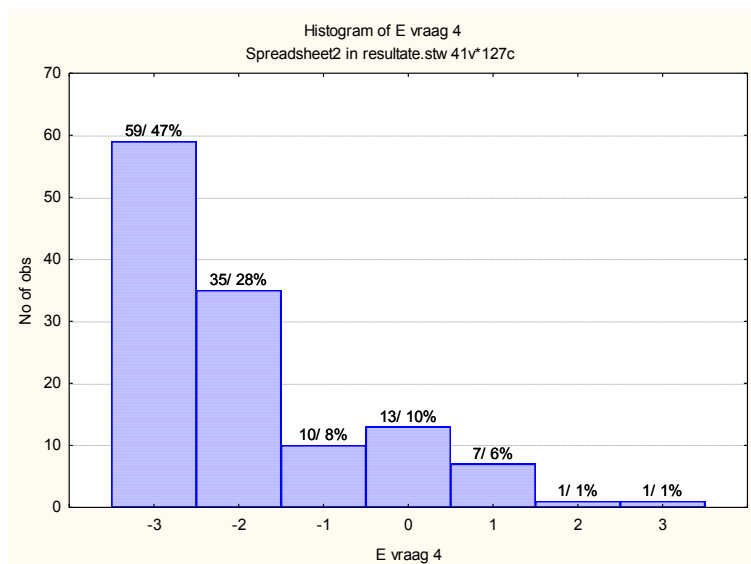
Die doel van dié vraag was om respondente se gevoel oor mediaberiggewing oor die saamblykwessie te toets. Dit wil voorkom of die meeste respondente voel die media is positief teenoor saambly voor die huwelik.

Dit wil ook voorkom of die media se indruk oor saambly voor die huwelik strydig is met lidmate se houding jeens saambly voor die huwelik. Drie-en-sestig (50%) respondente voel

saambly voor die huwelik is oppervlakkig, terwyl dit uit bostaande histogram blyk dat respondente voel die media berig positief oor saambly voor die huwelik (sien Figuur 5.31 en 5.32).

Die media se houding jeens die saamblykwessie kan dus as strydig met die Kerk se houding beskou word. Indien die media positief teenoor saambly is en die Kerk negatief, wat die geval blyk te wees, kan dit wees dat die media die Kerk in 'n swak lig stel bloot omdat die Kerk se voorkeur met die media s'n bots.

Vraag 4: Tekste soos teks A oor saambly voor die huwelik skep 'n positiewe beeld van die NG Kerk.

Figuur 5.33: Respondente se oordeel oor teks A en soortgelyke tekste

By die laaste drie vrae van afdeling E moes respondente 'n oordeel oor tekste of aanhalings uit tekste vel. Dít was om te bepaal of lesers tussen 'n positiewe en negatiewe berig oor die NG Kerk kan onderskei.

Teks A, "Huwelike anders in hedendaagse tyd", wat in *Die Burger* van 8 Desember 2009 verskyn het, is deur 'n pastoor geskryf in antwoord op 'n berig in *Rapport* oor wat die moderator van die NG Kerk oor die huwelik sou gesê het (sien hieronder vir 'n afskrif van teks A).

Die modelantwoord op vraag 4 is dat die teks 'n negatiewe beeld van die NG Kerk skep. Soos blyk uit die analise van voorbeelde uit die spesifieke teks, maak die berig gebruik van

retoriese meganismes soos onder andere geladenheid, direkte beskuldiging asook insinuasie om 'n negatiewe beeld van die NG Kerk by lesers te skep. (Sien Hoofstuk 4 vir ontleding van voorbeelde uit die betrokke teks.) Lesers behoort dus nie met die stelling saam te stem nie. Indien waardes -1, -2 en -3 saamgegroepeer word, sê 104 (83%) van die respondente dat teks A wél 'n negatiewe beeld van die NG Kerk skep en stem hulle dus nié met die stelling saam nie.

Indien waardes 1, 2 en 3 saamgetel word, stem slegs nege (8%) respondente saam met die stelling dat die berig 'n positiewe beeld van die NG Kerk skep. Uit bostaande grafiek kan afgelei word dat respondente wél agterkom wanneer 'n berig negatief jeens die Kerk is.

Teks A – Huwelike anders in hedendaagse tyd

Ek lees die moderator van die NG Kerk sê “die waarde van die wetlike huwelik lê daarin dat 'n egpaar se verbintenis deur die breë gemeenskap erken word” (*Rapport*, 6.12).

Versigtigheid moet aan die dag gelê word wanneer 'n homogene, enersdenkende groep mense “besin” oor die interpretasie van brandpunte, veral wanneer hulle nog onder die indruk is dat hulle die breë gemeenskap verteenwoordig.

Dit is merkbaar dat diegene wat alle vorme van saambly veroordeel, hul religieuse opinies vorm aan die hand van Augustiniese en Calvinistiese denkwyses, sonder om die relevansie daarvan in die konteks van die tyd te toets.

Watter huwelik is nou regtig wetlik voor God? Elke paartjie, saambly of gekerk, moet self besluit, nie die kerk nie.

Interessant dat baie kerke 'n huwelik wat in die hof voltrek is aanvaar en kinders wat daaruit gebore is, nie as buite-egtelik sal klassifiseer nie, maar 'n opregte saamblypaartjie se kinders as buite-egtelik sal etiketteer. Watter arrogansie. En aan die voortou is die kerk met die reputasie dat daar genoeg “Skrifgetuieis” was dat apartheid, klein doop en nou ook die enigste trouwse reg was.

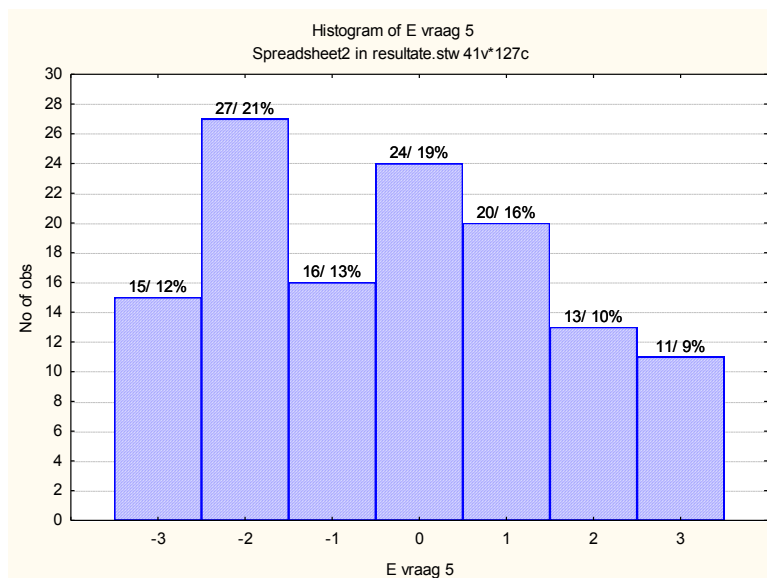
Met daardie reputasie moet die NG Kerk versigtig wees. Hy oordeel aan die hand van die Bybel as 'n teologiese skrif, ook as kulturele skrif, maar slegs sover dit sy eie kultuur pas.

Die Bybel moet ook geskiedkundig geïnterpreteer word. Ons is tans besig om ons eie geskiedenis te skryf aan die hand van 'n veranderende tydvak. Jong mense trou nie meer eintlik voor die ouderdom van 33 jaar nie. Mens het eenvoudig tradisioneel-kultureel anders getrou as wat ons dit nou doen. Dink maar aan Boas en Rut.

Ek was geskok om te lees dat daar nog predikante is wat weier om babas te doop of in te seën omdat die ouers saamwoon.

Pastoor Roy Harris, Rhema-kerk, Kaapstad-Noord, Brackenfell. *Die Burger* 8/12/09

Vraag 5: Teks B en soortgelyke tekste beeld uit dat die Kerk 'n positiewe houding teenoor saambly voor die huwelik inneem.

Figuur 5.34: Respondente se oordeel oorteks B en soortgelyke tekste

Teks B, “NGK vra verslag oor saamwony”, het op 20 Februarie in *Die Burger* verskyn en handel oor die moderamen wat Atlas gevra het om 'n verslag oor onder meer die huwelik voor te berei. Die modelantwoord op die vraag is dat dié teks en soortgelyke tekste te kenne gee dat die NG Kerk 'n negatiewe houding teenoor saambly voor die huwelik inneem (sien hieronder vir 'n afskrif van teks B).

Bostaande histogram toon 'n platterige klok en 'n redelike verspreiding om die middelpunt. Uit die data kan die navorser aflei dat lesers die teks moeilik vertolk het in die sin dat die teks nie die Kerk se houding jeens saambly voor die huwelik duidelik uitbeeld nie. Die teks was baie vaag oor die Kerk se houding. Die ander moontlikheid is dat die teks te kort is om die Kerk se houding teenoor saambly voor die huwelik behoorlik te kan aflei. 'n Beter voorbeeld kan dalk in die toekoms aangewend word.

Indien die modelantwoord van die teks inaggeneem word, moes die meerderheid respondente die waardes -3, -2 en -1 gekies het. Tog het net 58 (46%) van die respondente gevoel dat die teks te kenne gee dat die NG Kerk 'n negatiewe houding teenoor saambly voor die huwelik inneem. Soos blyk uit die analise van die teks, maak die berig gebruik van

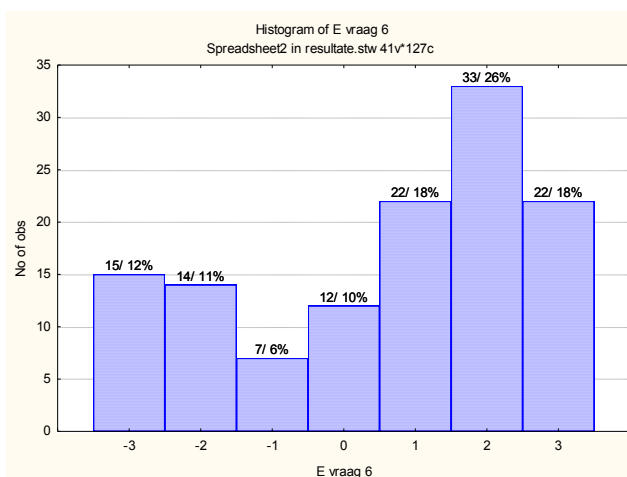
retoriese meganismes soos onder andere implikasieverskynsels en kontras om 'n negatiewe beeld van die NG Kerk by die leser te probeer skep.

Teks B – NGK vra verslag oor saamwoner

Pretoria – Die NG Kerk se moderamen het sy algemene taakspan vir leer en aktuele sake gevra om 'n omvattende verslag oor die huwelik, seksualiteit en verwante vraagstukke voor te berei. Dié verslag sal aanstaande jaar op die kerk se algemene sinode dien. Die versoek volg op berigte dat die NG Kerk dalk gou 'n nuwe beleid oor saamwoner kan aanvaar. Die moderatuur het hierop in 'n verklaring gesê die kerk bly by sy standpunt dat die huwelik tussen een man en een vrou die ruimte vir seksualiteit is. Dr Kobus Gerber, algemene sekretaris, het gesê daar is komplekse kwessies betrokke en daarom vra hulle vir 'n omvattende studie. – Neels Jackson

Die Burger 20/02/2010

Vraag 6: In die laaste paragraaf van teks C staan daar: “Ek dink ons (die NG Kerk) moenie ons tyd verspil deur as ‘sonde-inspekteurs’ op te tree en alle saamwoners kategorie te veroordeel nie...”. Hierdie teks en soortgelyke tekste vat my gevoelens saam oor die optrede van die NG Kerk.

Figuur 5.35: Respondente se oordeel oor 'n aanhaling uit teks C en soortgelyke tekste

Hierdie vraag was 'n houdingsvraag, en het geen modelantwoord nie. Die doel van die vraag was om te bepaal hoe respondente oor die optrede van die NG Kerk dink en voel, naamlik dat die Kerk sogenaamde “sonde-inspekteurs” is wat saamwoner kategorie veroordeel deur te sê watter vorme aanvaarbaar is en watter nie (volgens die artikel). Die aanhaling uit die

berig waaruit 'n houdingsvraag gevorm is, bevat negativeringsmeganismes soos onder andere geladenheid en direkte beskuldiging. (Sien hieronder vir 'n afskrif van teks C.)

Die Kerk wil graag hê dat lidmate 'n meer positiewe beeld van die Kerk koester as dat die Kerk as “sonde-inspekteurs” optree. Dus sou die gewenste respons vir die Kerk by die waardes -3 en -2 lê.

Indien die gewenste respons van die Kerk inaggeneem word, sê 29 (23%) respondente dat hulle sterk negatief teenoor die stelling voel. Vir hulle het die Kerk nié die beeld van 'n “sonde-inspekteur” nie. Die meeste respondente het egter die waarde 2 gekies (26%) en het dus betreklik sterk met die stelling saamgestem.

Indien die waardes 1, 2 en 3 saamgegroepeer word, voel 77 (62%) respondente loutwarm tot sterk positief oor die stelling. Die Kerk sal van hierdie resultate moet kennis neem. Dit is kommerwekkend om te sien dat 62% van die respondente negatief en 44% sterk negatief oor die Kerk se optrede voel (waardes 2 en 3). Respondente koester dus nie 'n baie positiewe beeld van die Kerk nie.

Dit is geheel en al in stryd met die beeld wat die Kerk veronderstel is om te hê, naamlik die van 'n instansie wat nie veroordeel nie, maar waar enigiemand welkom moet voel.

Teks C – Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens

Baie lank is Genesis 2 as die Goddelike instelling van die huwelik gesien.

Maar is dit werklik so? Waarskynlik nê as jy Genesis 2 as 'n historiese berig aanvaar! Daar is egter 'n toenemende aantal Bybellesers en -verklaarders vir wie die eerste 11 hoofstukke van Genesis verhale is wat iets verwoord van mense se eksistensiële soeke na wie hulle is en wat hul rol in die wêreld behoort te wees.

Hulle het húl waarneming van die alledaagse werklikheid in verband probeer bring met hul geloof in God. Só is ook probeer om die “onverklaarbare” werklikheid van seksuele aangetrokkenheid in 'n teologiese raamwerk te verstaan. Volgens hierdie lees is dit redelik duidelik dat daar nie sprake van 'n Goddelike huweliksinstelling of amptelike verbintenis is nie. Wat wel ter sprake is, is wederkerigheid, verhoudingsgerigtheid en aangewesenheid op mekaar as man en vrou.

Seks was daar voor die huwelik. Die huwelik is 'n gevolg, 'n uitvloeisel van die Godgeskape seksdrang in 'n poging om struktuur daaraan te gee. Om 'n veilige hawe daarvoor, asook later vir die kinders, te wees.

Ook Jesus se verwysing na die huwelik in Matteus 19 kan op geen manier verstaan word as sou God die huwelik ingestel het nie. Jesus wil eintlik met sy antwoord die vrou – wat ons weet weinig waarde in die oë van die mans van daardie tyd gehad het – teen veral uitbuiting beskerm, deur die Jode aan hul eie, vroegste verstaan/interpretasie van die huwelik te herinner!

Nou is dit baie interessant om daarop te let dat die befaamde Karl Barth sê daar is huwelike wat nié deur God tot stand gebring is/word nie.

Deur in sulke gevalle te skei – sou daar onoplosbare probleme wees – herstel 'n mens eintlik God se wil!

Die huwelik bly egter vir my die mees ideale ruimte om 'n mens se seksualiteit uit te leef. Ek degradeer dit allermins! Aan die hoë waarde wat daaraan toegeken word, wil ek glad nie afbreuk doen nie. Ek wil ook nie promiskuiteit bevorder nie.

Daar is egter huwelike wat sodanig ontpoor het, waar een of albei se menswaardigheid in so 'n mate aangetas word, dat daar geen ander opsie is as om dit te ontbind nie. Natuurlik nadat jy menslik moontlik in afhanklikheid van God alles probeer het.

Maar so dikwels word daar juis op sulke mense druk geplaas om nié te skei nie, want die huwelik sou volgens diesulkes 'n "Goddelike" instelling wees, en dit wat God saamgevoeg het, mag niemand verbreek nie. In hierdie opsig het ons met 'n verafgoding van die huwelik as struktuur te doen. Want nou word die "Goddelikheid" van 'n instelling bo die heiligheid van 'n mens geag. Die huwelik bo die na-God-se-beeld-geskapenheid van die mens.

Om sulke huwelike met uitgediende godsdienstige beskouings aanmekaar te probeer hou, is oneerlik. Dit wond mense. Dis kunsmatig. Dit het lank reeds niks met 'n hegte, innerlike, liefdevolle verbintenis tussen twee mense te make nie!

Dis op grond van bogenoemde dat ek die versoek (ek bepleit dit egter nie!) tot Atlas van die NG Kerk gerig het om 'n grondige studie oor sekere vorme van saamwoon te doen, omdat die tradisionele hantering van die Skrif hierrondom asook baie persone se afkeurende ingesteldheid van alle saamwoon-verhoudings, doodgewoon nie meer bevredig nie en tot allerlei skuldlaste lei.

Dis tog oorbekend dat ons ál meer gekonfronteer word met paartjies wat voor die wetlike huwelik saamwoon, dikwels met die eerlike bedoeling om later wetlik te trou. Feit is, die meeste mense wat na 'n dominee of priester gaan om te trou, het reeds "openlik" of in die geheim een of ander vorm van seksuele kontak gehad.

Saamwoon geld natuurlik ook vir ouer persone wat nie kan bekostig om hul pensioenbydrae (van 'n vorige lewensmaat) te verloor deur te trou nie.

Kan sulke verbintenisse nie kerklik geseën word nie – dan kan sulke mense 'n kerklike belofte maak om lewenslank getrou aan mekaar te wees?

Sou 'n mens egter om "goeie redes" besluit om jou seksualiteit buite die struktuur van die huwelik uit te leef, geld belangrike evangeliese waardes soos permanensie, getrouheid, ware liefde, lojaliteit, sekuriteit en ondersteuning, om enkeles te noem, steeds.

My aanvoeling is dat daar nie klinkklare gronde is om te sê dat seksualiteit nét binne die huwelik uitgeleef kan word nie – daar is uitsonderings.

Jongmense veral, weet dit, en vertrou die "kerk" daarom dikwels nie hiermee, asook met sommige ander uitsprake oor seksualiteit en seks nie. Hier dink ek veral aan homoseksualiteit en homoseksuele verhoudings.

Ek voel dat ons as kerk eerlik moet wees. Ons moet met integriteit en geloofwaardigheid hieroor praat en leiding gee.

Op hierdie wyse gaan ons baie verder met veral jongmense in ons gesprekke rondom seksualiteit kom.

Ek dink ons moenie ons tyd verspil deur as "sonde-inspekteurs" op te tree en alle saamwoners kategorieë te veroordeel nie, maar eerder diegene help wat in ongelukkige huwelike vasgevang sit, wat ly onder seksuele mishandeling en wat verslaaf is aan alkohol/dwelms met gepaardgaande gevolge vir huweliksmaats – en dan praat 'n mens nie eers van die vele sosio-ekonomiese en maatskaplike krisis wat bestaan nie!

Reg op repliek

Weekliks - Chris Jones

Rapport 13 Desember 2009

5.2.5.2 Korrelasie tussen die ouderdom- en geslagveranderlike en vrae in afdeling E

Vraag 1

Vraag 1 se resultate word nie met die ouderdom- en geslagveranderlike gekorreleer nie, omdat die navorser slegs wou weet waar respondente die nuus van die NG Kerk se besinning oor saambly voor die huwelik gehoor het.

Vraag 2

Vraag 2 wou by respondente weet hoe hulle oor saambly voor die huwelik voel en het respondenten versoek om slegs een antwoord te kies. Respondente moes een van die volgende vier antwoorde kies:

- Oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings
- 'Proefhuwelike' om te kyk of die paartjie by mekaar pas
- Verloofde paartjies wat beplan om te trou
- 'n Alternatief vir die huwelik

Die Chi-kwadraat-toets is op die geslagveranderlike uitgevoer om te bepaal of geslag enige invloed op respondenten se keuses gehad het.

Die Chi-kwadraat-toets word gebruik wanneer twee kategorieë veranderlikes met mekaar vergelyk word. Die Chi-kwadraat-toets maak ook gebruik van die nulhipotese, wat van die veronderstelling uitgaan dat al die groepe of populasies dieselfde is (sien afdeling 5.2.2.1 vir die nulhipotese).

Die p-waarde van 'n Chi-kwadraat-toets moet kleiner wees as 0,05 óf kleiner as 0,10 vir geslag om 'n beduidende invloed op die resultate te hê. Die resultate van vraag 2 wys dat die p-waarde 0,84 is, wat beteken dat geslag nie 'n beduidende rol in respondenten se keuses gespeel het nie (Bylae C, Figuur 10.1.1). Bylae C, Figuur 10.1.2 dui die persentasie mans- en vrouerespondente in elke kategorie aan. Uit hierdie histogramme is dit duidelik dat daar geen beduidende verskille in die verskillende geslagte se keuses is nie: Die histogramme is in wese spieëlbeelde van mekaar.

Die F-toets is weer op die ouderdomveranderlike uitgevoer om te bepaal of ouderdom enige invloed op die resultate gehad het. Die F-toets word gebruik as meetinstrument, omdat dit van die veronderstelling uitgaan dat die data (ouderdom) nagenoeg normaal verdeel is. Die nulhipotese is ook van belang, omdat daar van die veronderstelling uitgegaan word dat ál vier kategorieë van vraag 2 dieselfde is. Indien een of meer van die groepe van mekaar verskil, word die nulhipotese dus verwerp.

Die F-toets-telling van vraag 2 is kleiner as 0,01, wat daarop dui dat een of meer kategorieë beduidend van mekaar verskil. Om te bepaal watter kategorieë beduidend van mekaar verskil, kan daar na die tabel verwys word om vas te stel waar die waardes tussen van die kategorieë kleiner is as 0,01 (Bylae C, Figuur 9.1.4).

'n Ander metode is om met alfabetletters op 'n grafiek aan te dui watter kategorieë beduidend van mekaar verskil en watter nie. Die kategorieë wat met verskillende letters gemerk is, verskil beduidend van mekaar. Die kategorieë wat met dieselfde letters gemerk is, verskil nie beduidend van mekaar nie. Proefhuwelike en verloofde paartjies is albei met die letter 'b' gemerk, dus verskil hulle nie beduidend van mekaar nie (Bylae C, Figuur 9.1.1).

Uit die alfabetiese merkers en p-waardes van die verskillende kategorieë kan daar afgelei word dat:

- “oppervlakkig” en “proefhuwelike” beduidend van mekaar verskil ($p=0,016066$);
- “oppervlakkig” en “verloofde paartjies” beduidend van mekaar verskil ($p=0,001369$);
- “proefhuwelike” en “alternatief” beduidend van mekaar verskil ($p=0,017766$); en
- “verloofde paartjies” en “alternatief” beduidend van mekaar verskil ($p=0,011682$).

(Bylae C, Figuur 9.1.1 en 9.1.4)

Respondente van 'n gemiddelde ouderdom van 43 jaar het gesê hulle voel saambly voor die huwelik is oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings. Respondente met 'n gemiddelde ouderdom van 39 jaar het gesê hulle voel die saamblypraktyk is 'proefhuwelike' om te bepaal of die paartjie by mekaar pas. Respondente met 'n gemiddelde ouderdom van 38 jaar het gesê hulle voel saambly is vir verloofde paartjies wat beplan om te trou. Respondente van gemiddeld 53 jaar oud voel saambly is 'n alternatief vir die huwelik. (Bylae C, Figuur 9.1.1)

Dit is 'n rare verspreiding van ouderdom. Die navorser vind dit eienaardig dat 'ouer' lidmate (gemiddeld 53 jaar oud) voel dat saambly voor die huwelik 'n alternatief is vir die huwelik, terwyl 'jonger' lidmate (gemiddeld 38 jaar oud) weer voel saambly voor die huwelik is 'proefhuwelike' en dus net iets 'tydelik' voordat hulle werklik in die huwelik tree. Lidmate van gemiddeld 43 jaar oud voel weer saambly voor die huwelik is oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings. Hierdie resultate is baie interessant, omdat die

navorser vermoed het dat ouer, meer konserwatiewe lidmate 'n negatiewe houding teenoor saambly sou inneem. Die resultate gee egter die teenoorgestelde te kenne.

Vraag 3

Vraag 3 wou respondente se gevoel oor mediaberiggewing oor die saamblykwessie bepaal. Vir dié vraag is daar nie met die ouderdom- en geslagveranderlikes gekorreleer nie, omdat die navorser bevredigende resultate uit die histogram kon kry (sien histogram van vraag 3, Figuur 5.32).

Vraag 4

Die Mann-Whitney-U-toets is op die geslagveranderlike uitgevoer om te bepaal of geslag enige invloed op die resultate gehad het. Soos vroeër beskryf is, word 'n p-waarde van kleiner as 0,05 as beduidend aanvaar. Vraag 4 se p-waarde is 0,76, en is dus nie beduidend nie. Geslag het dus nie 'n rol in die beantwoording van die vraag gespeel nie (Bylae C, Figuur 11.1.1). Mans en vroue het die vraag min of meer dieselfde beantwoord. Nie een van die geslagte het saamgestem met die stelling dat teks A 'n positiewe beeld van die NG Kerk uitstraal nie, met mans se gemiddelde telling op -1,93443 en vroue s'n op -1,95385 (Bylae C, Figuur 11.1.2).

Die Spearmantoets is gebruik om te bepaal of die ouderdomveranderlike enige invloed op die resultate van vraag 4 gehad het. Die korrelasie vir die Spearmantoets lê tussen -1 en 1. Hoe nader die korrelasie aan 1, hoe sterker die positiewe verwantskap tussen ouderdom en die betrokke vraag. Die Spearman-p-waarde moet kleiner wees as 0,05 om beduidend te wees.

Die p-waarde vir vraag 4 is 'n onbeduidende 0,46. Dit beteken dat ouderdom geen invloed op die resultate van die vraag gehad het nie (Bylae C, Figuur 7.4).

Vraag 5

Die Mann-Whitney-U-toetstelling vir die geslagveranderlike is 0,42, wat nie beduidend is nie. Geslag het dus nie 'n invloed op die beantwoording van die vraag gehad nie (Bylae C, Figuur 11.2.1). Mans se gemiddelde telling is -0,163934 en vroue s'n -0,400000 (Bylae C, Figuur 11.2.2).

Die Spearantoets is op die ouderdomveranderlike uitgevoer om te bepaal of ouderdom moontlik 'n rol in die beantwoording van die vraag kon speel. Die p-waarde is 0,55, wat groter is as die beduidendheidsgrens van 0,05. Dus het ouderdom ook nie 'n invloed op die resultate van vraag 5 gehad nie (Bylae C, Figuur 7.4).

Vraag 6

Weer is die Mann-Whitney-U-toets op die geslagveranderlike uitgevoer. Die p-waarde van 0,42 is nie beduidend nie (Bylae C, Figuur 11.3.1), en dus het geslag nie 'n beduidende rol in die beantwoording van vraag 6 gespeel nie. Mans se gemiddelde telling is 0,733333 en vroue s'n 0,461538 (Bylae C, Figuur 11.3.2).

Die Spearantelling, wat toets of die ouderdomveranderlike 'n invloed op die resultate gehad het, is 0,11 vir hierdie vraag. Hoewel daar besluit is dat 'n p-waarde van 0,05 die beduidendheidsgrens is, het die navorser met prof Martin Kidd oor 'n beduidendheidsgrens van 0,10 ooreengekom, omdat daar met abstrakte veranderlikes soos respondente se houding jeens instansies gewerk word. Hoewel steeds hoër, is vraag 6 se p-waarde van 0,11 na aan dié verhoogde beduidendheidsgrens. Dít kan op 'n tendens dui dat hoe ouer die respondente, hoe meer stem hulle saam met die stelling (Bylae C, Figuur 7.5).

5.2.6 Samevatting

Afdeling E wou lidmate se houding jeens saambly voor die huwelik bepaal en boonop vasstel in watter mate lidmate tussen positiewe en negatiewe beriggewing oor die Kerk kan onderskei.

Die meeste respondente (50%) voel dat saambly voor die huwelik oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings is. Lidmate voel ook dat die media 'n positiewe houding teenoor saambly voor die huwelik het en dus ook ten gunste daarvan berig. Dít is dus strydig met lidmate se eie negatiewe houding jeens die saamblyverskynsel.

Dit was belangrik om lidmate se houding jeens saambly voor die huwelik te bepaal: Lidmate se houding beïnvloed die wyse waarop hulle mediaberiggewing oor die Kerk en die saamblykwessie sal ontvang en interpreteer. Lesers sal egter nie maklik inligting aanvaar indien dit teen hulle persoonlike opinies en waardes indruis nie (sien Hoofstuk 2,

“Manipulasie van toegang, en beheer van diskoers”). Dit bemoeilik dus die media se uiteindelijke doel om die Kerk in ’n swak lig te stel, aangesien die Kerk tans nié ten gunste van saambly voor die huwelik is nie.

Afdeling B, C, D en E hang nou met mekaar saam: Elk beïnvloed die interpretasie van mediaberiggewing oor die Kerk, en gevolglik ook die beeld van die NG Kerk.

- Lidmate se houding jeens die betroubaarheid van die koerante sal bepaal in watter mate hulle die inligting oor die Kerk as betroubaar ag (afdeling B).
- Lidmate se houding jeens die Kerk beïnvloed ook hulle interpretasie van die berigte oor die Kerk, en kan dus hulle houding jeens, en beeld van, die Kerk bevestig, verander of versterk (afdeling C).
- Lidmate se houding jeens mediaberiggewing en die wyse waarop die media oor die Kerk berig, beïnvloed boonop hulle interpretasie van die berigte en die gevolglike invloed op hulle beeldvormingsprosesse van die NG Kerk (afdeling D).
- Voorts speel lidmate se bestaande houding jeens saambly voor die huwelik ook ’n rol in die ontvangs en interpretasie van die berigte. Dit beïnvloed die oortuigingskrag van die teks. Indien lesers byvoorbeeld saamstem met die spesifieke manier waarop die media ’n onderwerp uitbeeld, sal dit hulle opinies en houdings met betrekking tot die onderwerp verder versterk. Lesers se gesonde oordeel oor die toon van die berigte (positiewe of negatiewe beriggewing) beïnvloed ook hulle interpretasie daarvan (afdeling E).

Hierdie hoofstuk het ’n uiteensetting gebied van die lesergerigte vraelysondersoek wat na aanleiding van Hoofstuk 4 se bevindinge onderneem is om die opinies en insigte van lesers van die twee betrokke koerante asook lidmate van die NG Kerk te kry.

Uit die vraelysondersoek blyk onder meer dat die oorgrote meerderheid van respondente voel dat mediaberiggewing ’n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk het. Respondente se houding jeens, en beeld van, die NG Kerk is nie so positief as wat die Kerk dit graag sou wou hê nie.

Hierdie ondersoek in die geheel het ten doel gehad om te bepaal of die retoriese meganismes wat in mediaberiggewing aangewend word wél daarin slaag om lidmate se

beeld van die Kerk negatief te beïnvloed. Uit die resultate van die teksanalise en vraelysondersoek blyk dat die retoriek van mediaberiggewing wél lidmate se beeldvormingsprosesse beïnvloed. Die resultate van die teksanalise en vraelysondersoek asook voortvloeiende gevolgtrekkings word vervolgens oorsigtelik in Hoofstuk 6 bespreek.

Hoofstuk 6 – Gevolgtrekkings

6.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word die resultate van die retoriese analise van mediaberigte asook die vraelysondersoek op grond van die probleemvrae in Hoofstuk 1 bespreek en word gevolgtrekkings daaruit gemaak. Die resultate van die teksanalise en die vraelysondersoek word aangewend om die probleemvrae (Watter houding het NG Kerk-lidmate jeens die Kerk? Watter beeld het NG Kerk-lidmate van die Kerk? Het die openbare mediaberiggewing enige invloed op lidmate se beeld van die NG Kerk? Indien wel, watter uitwerking het die beriggewing op die beeldvormingsprosesse?) te beantwoord.

6.2 Watter houding het lidmate jeens die Kerk?

Soos uit die bespreking in Hoofstuk 5 blyk, is afdeling C van die vraelys, wat lidmate se houding jeens die Kerk bepaal, in die volgende vier kategorieë asook 'n geheelbeeld van al die kategorieë verdeel:

- Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen
- Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping
- Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake
- Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing
- Lidmate se algehele houding jeens die Kerk

6.2.1 Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen

Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen lê tussen die waardes 0 en 1 op die sewepunt-Likertskaal. Die houding oor dié spesifieke onderwerp lê steeds bo die neutraalmerk, en kan dus as positief beskou word. Wat die gewenste respons vir die Kerk betref, lyk die resultate minder positief. Die Kerk sou graag wou hê dat lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen tussen die waardes 2 en 3 moet lê. Respondente is dus versigtig (eerder as oorweldigend) positief oor die Kerk se kommunikasie in die algemeen.

Die meeste lidmate voel die Kerk se algemene kommunikasie straal 'n ouderwetse beeld uit, omdat die Kerk altyd 'n versigtige benadering volg en haar nie duidelik uitspreek vir dit waarvoor sy staan nie. Sommige lidmate voel die Kerk moet tred hou met die tye sodat die Kerk jonger lidmate kan betrek.

Uit die geskrewe kommentaar van respondente lei die navorser af dat respondente wél reken dat die Kerk in haar kommunikasie genoeg voorsiening vir alle ouderdomsgroepe maak. Sommige noem selfs dat party ouderdomsgroepe 'n Facebook-groep en spesiale webtuiste het. Vroue blyk oor die algemeen 'n bietjie meer positief te wees oor die Kerk se kommunikasie as mans.

Die histogram van vraag 12 (Hoofstuk 5, Figuur 5.20, of Bylae B, histogram 21) toon egter dat slegs 49% van die lidmate voel die Kerk se kommunikasie maak vir hulle ouderdomsgroep voorsiening. Die Kerk kan dus op hierdie gebied verbeter. Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen is dus tussen neutraal en versigtig positief. Op die vraag oor lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie in die algemeen kan daar dus geantwoord word dat lidmate nie besonder positief is nie.

6.2.2 Lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping

Die meeste respondente dink die Kerk probeer haar roeping na die beste van haar vermoë uitvoer, maar slaag nie altyd daarin nie as gevolg van interne struweling en wêreldse oortuigings. Respondente het ook voorstelle gemaak oor waar die Kerk kan verbeter, soos om meer op die jeug, sendingwerk en die Heilige Gees te konsentreer. Lidmate voel daar is kwessies wat leraars se aandag aflei van dit wat hulle werklik moet doen, naamlik om die Woord van God te verkondig soos dit in die Bybel staan en nie volgens menslike oortuigings nie. Lidmate is dus nie tevrede genoeg met die Kerk se uitvoering van haar roeping nie.

Redelik baie respondente het gesê dat hulle tuis voel in die Kerk, en die grafiek dui 'n konstante styging in positiewe waarde aan. Die kommentaar op hierdie vraag was egter oorweldigend negatief. Lidmate voel die Kerk wyk af van die beproefde maatstawwe deurdat hulle te veel klem op die jeug se opinies lê. Hierdie interpretasie is nie alle respondente se gevoel nie, maar word bepaal deur die soort gemeente asook die

gemeenteleiers (predikante). Ander respondente het weer genoem dat die Kerk méér aandag aan die jeug se menings moet skenk om sodoende die jeug se behoeftes te bepaal.

Wat lidmaatondersteuning betref, dui die respondente se kommentaar daarop dat hulle nie tevrede genoeg is nie. Lidmate voel dat hulle as gevolg van swak kommunikasie nie ondersteun word nie. Volgens die kommentaar doen leraars en predikante nie meer moeite met huisbesoek nie, en bestaan die wykstelsel wat kommunikasie tussen lidmate, diakens, ouderlinge en predikante verseker het nie meer nie. Twee lidmate het gesê die ondersteuning wat jy ontvang, hang af van hoe goed jou verhouding met die predikant is: Hoe meer betrokke jy by die Kerk en haar aktiwiteite is, hoe meer ondersteuning kry jy. 'n Ander lidmaat het selfs gesê lidmate wat groter (geldelike) bydraes lewer, word beter ondersteun.

Die resultate van die vraelysondersoek dui daarop dat lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping steeds positief is: Op 'n skaal van -3 tot 3, lê dit tussen 1,1 en 1,2. Van die vier kategorieë waarin respondente se houding getoets is, het die Kerk se uitvoering van haar roeping positiewer resultate as die res opgelewer. Daar is egter steeds ruimte vir verbetering, aangesien die gewenste respons tussen die waardes 2 en 3 lê. Ondanks groter positiwiteit as oor die Kerk se algemene kommunikasie, is lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping steeds nie na wense nie. Op die vraag oor lidmate se houding jeens die Kerk se uitvoering van haar roeping kan daar dus geantwoord word dat lidmate nie tevrede genoeg is nie en voel dat die Kerk in hierdie opsig kan verbeter.

6.2.3 Lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake

Lidmate het 'n minder positiewe houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake. Die houdingtelling lê tussen 0 en 1, met mans se gemiddelde telling op 0,213115 en vroue s'n op 0,316406. Die kommentaar op die vrae in hierdie afdeling dui daarop dat lidmate reken die Kerk kan op hierdie gebied verbeter.

Lidmate voel die Kerk praat nie uit een mond oor aktuele sake nie. Hulle beleef interne konflik, en dat kerkleiers hulle persoonlike menings op lidmate afdwing asof dit die mening van die NG Kerk in die geheel is. Ander respondente noem dat die Kerk nie altyd aktuele

sake met haar lidmate bespreek nie en dat lidmate in die media moet lees dat daar konflik in die Kerk is of dat die Kerk oor belangrike dinge besin.

Wat die Kerk se voorsiening van voldoende inligting oor aktuele sake betref, voel respondente dat die *Kerkbode* in 'n mate sodanige inligting bied. Lidmate voel egter dat die Kerk 'bang' is om oor belangrike sake standpunt in te neem en ook te lank draal om 'n opinie oor belangrike kwessies uit te spreek.

Die standpunte wat die Kerk wél inneem, het gemengde kommentaar ontlok. Lidmate het genoem dat hulle onseker voel oor die Kerk se standpunte oor kleindoop versus grootdoop, homoseksualiteit en die Verenigde Gereformeerde Kerk (VGK). Ander respondente voer aan dat die Kerk se standpunte volgens lidmate se besluite gevorm word en nie Bybelgegrond is nie. Hierdie respondente sê hulle riglyn is die Bybel; wat die Kerk sê, is nie vir hulle allesoorheersend nie.

Wat betref die Kerk se pogings om aktuele sake aan haar lidmate deur te gee, is soortgelyke kommentaar oor die media gelewer, naamlik dat die Kerk eers 'n aktuele kwessie met lidmate bespreek nadat dit in die media verskyn het. Die algemene gevoel onder lidmate is dat hulle graag sou wou sien dat die Kerk meer moeite doen om inligting oor aktuele sake aan lidmate oor te dra. Lidmate voel die *Kerkbode* en gereelde inligtingsessies by verskeie NG Kerke is nie genoeg nie, en dat die Kerk 'n groter poging kan aanwend. Op die vraag oor lidmate se houding jeens die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake kan daar daarom geantwoord word dat dit nie na wense is nie. Lidmate is neutraal-positief en reken die Kerk kan baie verbeter.

6.2.4 Lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing

Lidmate se houdingtelling lê weer eens na aan die 0-waarde, met mans se gemiddelde houdingtelling op 0,300546 en vroue s'n 0,398990 op die Likertskaal. Lidmate het dus 'louwarm' op hierdie reeks vroe gereageer.

Kommentaar op die vraagbondels in hierdie afdeling was heelwat minder positief. Respondente het veral kommentaar gelewer oor die Kerk se verhouding met die jeug. Party voel die Kerk probeer die jeug byhou en betrek; vir ander doen die Kerk geen moeite met die jeug nie. Sommige respondente meen ook dat die NG Kerk steeds die beeld van 'n

blanke, Afrikaanse kerk het en daarom ook nie na die res van die samelewing – die nieblankes en nie-Afrikaanssprekendes – uitreik nie. Een respondent het genoem dat die Kerk 'n verouderde vrouediensstruktuur het, met aktiwiteite vir vrouelidmate wat in werksure plaasvind hoewel die meeste vroue deesdae werk.

Die meeste lidmate voel dat die Kerk nie juis in hierdie stadium relevant in die hedendaagse Suid-Afrikaanse konteks is nie, maar wel relevant kan word. Meer pogings moet aangewend word om relevant te raak. Sommige respondente is totaal pessimisties en voel die Kerk het geen oplossings vir hedendaagse probleme nie, veral nie oor kleurgrense heen nie.

Die oorgrote meerderheid respondente verstaan waarom lidmate die NG Kerk verlaat. Met betrekking tot dié onderwerp was daar min positiewe kommentaar vir die NG Kerk. Respondente noem dat mense maar altyd na groener weivelde soek en meer aanklank by ander vorme van aanbidding as die NG Kerk s'n vind. Respondente het 'n hele paar aanmerkings oor die NG Kerk gemaak, onder andere dat die Kerk te veel foefies het; dat die Kerk te styf en formeel is; dat reëls en riglyne jaarliks verander en lidmate nie meer kan byhou met wat reg en verkeerd is nie; dat daar te veel interne politiek is; dat predikante alles aan die hand van geld meet, en dat lidmate dikwels die Kerk oor verskille met die predikant verlaat. Dít is sterk aantygings teen die Kerk. Respondente het geensins gehuiwer om hulle opinies te lug nie, hoe reguit dit ookal mag voorkom.

Op die vraag oor lidmate se houding jeens die Kerk se relevansie in die samelewing kan daar dus geantwoord word dat lidmate se houding oorweldigend negatief is. Die algehele houdingtelling lê tussen die waardes 0 en 1, met mans en vroue se gemiddelde telling op 0,602459 en 0,640951 onderskeidelik. Dít is baie laag in vergelyking met die Kerk se gewenste respons, wat tussen die waardes 2 en 3 op die sewepunt-Likertskaal lê.

6.3 Watter beeld het lidmate van die Kerk?

Lidmate se beeld van die NG Kerk kan uit hulle houdings, ervarings en waardes met betrekking tot die Kerk afgelei word. In die lig van bogenoemde resultate en kommentaar, wil dit voorkom of lidmate in die algemeen nie 'n baie positiewe beeld van die NG Kerk het nie. Die algemene houdingtelling is na aan 0, terwyl die houdingtelling teenoor 'n instansie met 'n goeie beeld gewoonlik by die waardes 2 en 3 sal lê.

In afdeling C is respondente spesifiek oor die beeld van die NG Kerk gevra, naamlik of die NG Kerk se kommunikasie 'n byderwetse beeld uitstraal. Altesaam 36% van die respondente het saamgestem met die stelling (waardes 2 en 3). Dit beteken dat 64% van die respondente en lidmate van die NG Kerk reken die Kerk straal 'n minder byderwetse beeld uit, wat impliseer dat die Kerk nie in voeling is met die hedendaagse samelewing en tydgewrig nie (sien Bylae B, histogram 19).

In hulle kommentaar noem respondente ook voorbeelde van negatiewe ervarings en gebeure met betrekking tot die Kerk wat teen hulle waardes indruis. Respondent nommer 86 se kommentaar op die stelling "Ek verstaan waarom mense die Kerk verlaat" lui soos volg: "Ons kinders is na 'n ander kerk a.g.v. die predikant wat alles aan geld meet." Hierdie kommentaar is nie die enigste oor predikante nie, maar dien as voorbeeld van lidmate wat al 'n stel met leiersfigure in die Kerk afgetrap het.

Die saamblykwessie is op sigself omstrede onder lidmate. Party is ten gunste daarvan en ander keur dit af as hoereerdery, omdat dit teen hulle waardes indruis. Die Kerk is gereeld in die nuus oor omstrede onderwerpe soos saambly voor die huwelik, homoseksualiteit en, meer onlangs, die evolusiedebat en die aanvaarding van die Belhar-belydenis. Vir baie respondente en lidmate lê hierdie onderwerpe na aan die hart, en die Kerk moet dus versigtig daarmee omgaan om nie lidmate se norme en waardes te skend nie.

- Lidmate se beeld van die NG Kerk in die algemeen is een van huiwerigheid. Die Kerk neem nie maklik standpunt oor belangrike en aktuele kwessies soos homoseksualiteit en saambly voor die huwelik in nie.
- Die Kerk het 'n 'versigtige' beeld, en dit wil voorkom of die Kerk lank uitstel om standpunt in te neem uit vrees dat nie ál haar lidmate dit sal goedkeur nie. Lidmate hoor dikwels by die media wat in hulle eie Kerk aangaan.
- Dit skep dan ook 'n beeld van 'n verdeelde Kerk. Die Kerk probeer in te veel groepe se behoeftes voorsien en skep dus twee verskillende beelde. Ouer lidmate van die Kerk voel die Kerk wil tred hou met die jeug en jongmense se siening najaag. Volgens hulle val die klem nie meer op God nie, maar op dit wat mense wil hê. Die jonger mense voel weer die Kerk koester 'n meer ouderwetse beeld deur nog aan ou

maatstawwe, tradisies en kerkordes vas te klou. Volgens hulle is die Kerk dus nie in voeling met die samelewing nie en kan gevolglik nie aanpas nie.

Op die vraag oor lidmate se beeld van die NG Kerk kan daar dus geantwoord word dat lidmate 'n minder positiewe beeld het as wat die Kerk graag sou wou hê. Hulle beeld van die NG Kerk is die van 'n huiwerige, onsekere, minder byderwetse en boonop verdeelde Kerk.

6.4 Het openbare mediaberiggewing enige uitwerking op lidmate se beeld van die Kerk en, indien wel, watter uitwerking?

Volgens die teksanalise van mediaberigte berig die media merendeels negatief oor die NG Kerk. Om te bepaal of hierdie negatiewe beriggewing lidmate se beeld van die NG Kerk beïnvloed, moes 'n lesergerigte vraelysondersoek onderneem word om lesers se mening vas te stel en die resultate van die teksanalise te bevestig en te staaf.

By die stelling "Die koerantberigte oor die Kerk het 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk" het 'n oorweldigende 89% van lidmate te kenne gegee dat mediaberiggewing wél 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die NG Kerk het (waardes 0, 1, 2 en 3) (Bylae B, histogram 30). 'n Totaal van 78% van respondente voel betreklik tot sterk positief (waardes 1, 2 en 3) dat koerantberigte oor die Kerk die beeld van die Kerk skaad.

Die media dra by tot 'n negatiewe beeld van die Kerk deurdat dit haar in beriggewing op 'n sekere manier skets. Soos die teksanalise bewys, gebruik die media retoriese meganismes soos direkte kritiek, kontras, implikasieverskynsels, geladenheid, insinuasie en sarkasme om die Kerk in 'n swak lig te stel. Mediaberigte skep veral 'n onsekere, huiwerige beeld van die NG Kerk deur gereeld die Kerk se huiwering om kommentaar te lewer en standpunt in te neem uit te wys.

Daar is ook heelwat kommer oor die feit dat die Kerk teenstrydige verklarings uitreik – die een weerspreek die ander. Die feit dat die Kerk dus nie uit een mond oor aktuele gebeure soos saambly voor die huwelik praat nie is veral uitgebuit deurdat die media teenstrydige verklarings en berigte oor leiersfigure se standpunte geplaas het. Soms is teenstrydige kommentaar in een berig vervat om dit nog méér opvallend te maak.

Die Kerk se omstrede verlede wat deur die media blootgelê word, kan ook tot lidmate se minder positiewe beeld van die Kerk bydra. Lidmate soek stabiliteit in hulle Kerk, maar die media het dit reggekry om hulle van daardie stabiliteit te ontnem deur die interne politiek en struweling in die Kerk bloot te lê. Sommige respondente het ook interne politiek uitgewys as rede waarom sommige lidmate die Kerk verlaat.

Deur die swakpunte van die Kerk in die openbaar bloot te lê, bevestig en versterk die media lidmate se houding jeens, en beeld van, die Kerk, en dra dus by tot negatiewe beeldvorming. Op die vraag oor of lidmate voel openbare mediaberiggewing het enige invloed op lidmate se beeld van die NG Kerk, en indien wel, watter uitwerking, kan daar met sekerheid geantwoord word dat mediaberiggewing wél 'n uitwerking op die beeldvormingsprosesse van die NG Kerk het, en dat dié uitwerking oorweldigend negatief is.

6.5 Verskille ten opsigte van geslag

6.5.1 Afdeling C: Respondente se houding jeens die Kerk

Die vrae in afdeling C is in vier bondels verdeel: die Kerk se kommunikasie in die algemeen, die Kerk se uitvoering van haar roeping, die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake, en die Kerk se relevansie in die samelewing.

Daar was geen beduidende verskil in hoe mans- en vrouerespondente die vrae in dié vier bondels beantwoord het nie. Die reeks vrae oor die Kerk se kommunikasie in die algemeen toon egter 'n tendens van effens groter positiwiteit onder vroue as onder mans.

6.5.2 Afdeling D: Respondente se houding jeens mediaberiggewing oor die Kerk

Daar was geen beduidende verskil in mans- en vrouerespondente se antwoorde op die vrae in hierdie afdeling nie. Daar is wél 'n moontlike tendens by vraag 1 en 3 in afdeling D. Uit die antwoorde op vraag 1, "Ek maak 'n punt daarvan om berigte te lees wat handel oor die Kerk", blyk dat meer mans as vroue oënskynlik doelbewus berigte oor die Kerk lees.

Die antwoorde op vraag 3, naamlik die stelling dat berigte oor kontroversiële sake, soos saambly voor die huwelik, goed is vir die Kerk, toon weer dat meer mans as vroue oënskynlik geneig is om met die stelling saam te stem.

6.5.3 Afdeling E: Houdingsvrae oor saambly voor die huwelik, en oordeelsvrae oor mediatekste

Mans- en vrouerespondente het die vrae in die afdeling min of meer dieselfde beantwoord.

6.6 Verskille ten opsigte van ouderdom

6.6.1 Afdeling C: Respondente se houding jeens die Kerk

Daar was geen beduidende verskil in die manier waarop respondente van verskillende ouderdomme die vier vraagbondels in afdeling C beantwoord het nie. Ouderdom het dus geen invloed op die beantwoording van die vrae gehad nie.

6.6.2 Afdeling D: Respondente se houding jeens mediaberiggewing oor die Kerk

Respondente van verskillende ouderdomme het die meeste vrae in afdeling D min of meer dieselfde beantwoord. Vraag 1, 3 en 6 toon egter wél 'n beduidende verskil tussen die verskillende ouderdomme se antwoorde. Vraag 1, “Ek maak 'n punt daarvan om berigte te lees wat handel oor die Kerk”, se resultate bewys dat hoe ouer respondente, hoe meer lees hulle berigte oor die Kerk.

Vraag 3, “Ek dink berigte oor kontroversiële sake soos saambly voor die huwelik is goed vir die Kerk”, se resultate bewys dat hoe ouer respondente, hoe meer stem hulle saam dat sulke berigte goed is vir die Kerk.

Ook die resultate van vraag 6, “Ek dink dis goed dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken”, bewys dat hoe ouer respondente, hoe meer stem hulle saam dat dit goed is dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken.

Hierdie resultate was verbasend, omdat die navorser aanvanklik gedink het die groot groep jonger respondente het 'n meer kritiese ingesteldheid teenoor die Kerk, en dat hulle menings die resultate sou beïnvloed. Bogenoemde resultate bewys egter dat die ouer respondente eerder meer krities teenoor die Kerk is.

6.6.3 Afdeling E – Houdingsvrae oor saambly voor die huwelik, en oordeelsvrae oor mediatekste

Slegs vraag 2 se resultate het bewys dat respondente van verskillende ouderdomme beduidend verskillend antwoord. Vraag 2, “Hoe voel u oor saambly voor die huwelik?”, het respondente vier moontlike antwoorde gegee waarvan hulle slegs een moes kies. Die vier antwoorde het beduidend van mekaar verskil, wat beteken dat die respondente wat die verskillende antwoorde gekies het beduidend in ouderdom verskil:

- Die antwoorde “oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings” (respondente gemiddeld **43 jaar** oud) en “proefhuwelike” (“respondente gemiddeld **39 jaar** oud) verskil beduidend van mekaar.
- Die antwoorde “oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings” (respondente gemiddeld **43 jaar** oud) en “verloofde paartjies” (respondente gemiddeld **38 jaar** oud) verskil beduidend van mekaar.
- Die antwoorde “proefhuwelike” (respondente gemiddeld **39 jaar** oud) en “alternatief vir die huwelik” (respondent gemiddeld **53 jaar** oud) verskil beduidend van mekaar.
- Die antwoorde “verloofde paartjies” (respondente gemiddeld **38 jaar** oud) en “alternatief vir die huwelik” (respondente gemiddeld **53 jaar** oud) verskil beduidend van mekaar.

Vraag 6 kan op ’n tendens dui. Die vraag lui: “In die laaste paragraaf van teks C staan daar: ‘Ek dink ons (NG Kerk) moenie ons tyd verspil deur as ‘sonde-inspekteurs’ op te tree en alle saamwoners kategorie te veroordeel nie...’. Hierdie teks en soortgelyke tekste vat my gevoelens saam oor die optrede van die NG Kerk.” Hoewel respondente van verskillende ouderdomme merendeels dieselfde geantwoord het, blyk dit dat daar wél ’n tendens kan wees dat ouer respondente meer geneig is om met die stelling saam te stem.

6.7 Verskille ten opsigte van kwalifikasies

6.7.1 Afdeling C: Respondente se houding jeens die Kerk

Hoewel opleiding nie as veranderlike in die studie dien nie, het dit wél aan die lig gekom dat respondente met verskillende kwalifikasies verskillend op die reeks vrae oor die Kerk se

kommunikasie oor aktuele sake geantwoord het: Hoe hoër respondente se kwalifikasies, hoe meer krities is hulle oor die Kerk se kommunikasie oor aktuele sake.

6.8 Algemene oordeel

Nadat al die probleemvrae beantwoord is, kan daar afgelei word dat die Kerk dringend 'n strategie moet bedink oor hoe sy die media in die toekoms sal hanteer. Indien die Kerk nie daadwerklik optree nie, sal lidmate se huidige beeld van die Kerk net verder verswak. Dié studie het bewys dat die Kerk haar aan mediaberiggewing en die wyse waarop die media oor die NG Kerk berig, sal moet begin steur. 'n Kommunikasieplan en -strategie oor hoe daar voortaan met die media omgegaan sal word, is dringend nodig. Mediaberiggewing het duidelik 'n groot invloed op die beeldvormingsprosesse van die NG Kerk.

6.9 Evaluering van die IFP-model

Die IFP-model dien as grondslag vir hierdie studie. Dit het ook as grondslag gedien vir ander studies oor beeldvorming en -projeksie waarmee die Universiteit Stellenbosch (US) Taalsentrum besig is. Dit was ook die raamwerk waarin konsepte soos 'beeld' en 'houdings' met mekaar in verband gebring is.

Hoewel die IFP-model hoofsaaklik konsentreer op die instansie se eie dokumente wat hulle beeld direk kan beïnvloed, het sekere begrippe en konsepte met eksterne dokumente te doen wat óók die beeldvormingsprosesse van 'n instansie kan raak.

Dieselfde dokumentontwerpaspekte wat in 'n instansie se dokumente aangewend word, word ook in ander tekste soos mediaberigte gebruik. Die navorser kon dus met behulp van die IFP-model dokumentontwerpaspekte, bepaald retoriese meganismes in tekste, uitwys en met behulp van die IFP-model bewys dat dit wél 'n invloed op respondente se beeldvormingsprosesse het. Die model moet egter aangepas en verbreed word, omdat dit nie tans die invloed van 'n eksterne faktor, soos die buitemedie, op 'n instansie se beeld op insiggewende wyse verreken nie.

Soos wat vroeër genoem is, het die model tot 'n beter begrip van lidmate se houdings, norme, waardes en ervarings bygedra. Dit het uitgewys dat 'n groot aantal faktore mense se houding jeens 'n instansie kan beïnvloed, selfs dermate dat die respondent meer as een

beeld van die instansie kan koester, en dat verskillende respondente op grond van hulle verskillende houdings, norme, waardes en ervarings ook verskillende beelde van 'n instansie kan hê.

Die studie het tot die uitbreiding of verfyning van die IFP-model bygedra. Een van die dokumentontwerpaspekte, naamlik retoriese meganismes, is indringend bespreek, en daar is deur middel van voorbeelde uitgewys hoe hierdie meganismes tot die beeldvormingsproses bydra.

Hierbenewens is die kwessie van eksterne invloede buite die instansie se beheer (soos mediaberiggewing) ook ondersoek, en is daar bevind dat sulke eksterne faktore 'n geweldige invloed op die beeldvormingsproses het. Instansies wat navorsing oor hulle beeld wil doen, kan gerus aan mediaberigte as eksterne faktor aandag skenk.

6.10 RDA en die IFP-model

Soos wat hierbo en in Hoofstuk 2 bespreek is, moet RDA by die IFP-model ingesluit word. Die IFP-model moet aangepas word om die media se uitwerking op 'n instansie se beeld te verreken en die waarde van 'n analise-instrument soos die RDA sterker in fokus te bring.

Die analise in Hoofstuk 4 dui daarop dat die media wél 'n negatiewe invloed op die beeldvormingsprosesse van lidmate van die NG Kerk het. Soos uit afdeling 2.11, "Beeld en die media" blyk, moet die IFP-model dus aangepas word om die invloed van die buitemedie op die instansie se beeld te verreken. Daar moet onderskei word tussen die dokumentontwerpaspekte van die instansie se eie media, en die van die buitemedie.

Die NG Kerk se eie media – die inligting wat in nuusbriewe, die *Kerkbode*, afkondigings, ensovoorts geplaas word – het gewis 'n invloed op die beeld van die Kerk. Dít is egter dokumente wat die Kerk kan beheer, en dus is die Kerk self verantwoordelik vir sy beelduitstraling deur hierdie dokumente. Tog is die probleem met die IFP-model dat dit byna uitsluitlik op eie kommunikasie konsentreer en nie die rol van eksterne kommunikasie verreken nie.

Hierdie studie het egter bewys dat mediaberiggewing oor die Kerk se besinning oor saambly voor die huwelik óók gewis 'n invloed op die Kerk se beeld het. Die IFP-model moet dus aangepas word om die invloed van distale elemente, soos die buitemedie, in ag te neem.

Wanneer die media die ontvangers van die boodskap beïnvloed deur 'n negatiewe beeld van die NG Kerk by ontvangers te skep (soos wat uit Hoofstuk 4 blyk), kan dit 'n impak hê op hoe ontvangers die NG Kerk se eie media (inligting) ervaar. Veral emosionele toegang tot, en die evaluering en aanvaarding van, die Kerk se dokumente word deur negatiewe mediaberiggewing beïnvloed, omdat ontvangers se houding jeens die Kerk moontlik negatief is. Dít kan daaraan toegeskryf word dat die ontvangers aan negatiewe beriggewing oor die NG Kerk blootgestel is. Omdat ontvangers dus as gevolg van blootstelling aan negatiewe beriggewing oor die Kerk 'n negatiewe beeld van die NG Kerk gevorm het, kan dit 'n negatiewe invloed hê op hoe hulle die Kerk se eie media interpreteer.

Hulle moontlik negatiewe ingesteldheid teenoor die NG Kerk beïnvloed hulle interpretasie asook die gevoelens wat die eie media (NG Kerk-dokumente) by hulle wil ontlok. Lesers wat negatief is jeens die NG Kerk sal hulle ook nie sommer met die teks vereenselwig nie.

Soos wat die IFP-model uitwys, speel kultuur, identiteit, houdings, emosies, stereotipes en ervarings ook 'n rol in 'n instansie se beeldvormingsproses. Lidmate van die NG Kerk word dus nie slegs deur die Kerk se eie media en die buitemedie beïnvloed nie, maar ook deur hulle eie kultuur, identiteit en ervarings van die Kerk.

Kultuur het 'n belangrike rol in hierdie studie gespeel, omdat die mediaberigte uit *Rapport* en *Die Burger* geneem is. Albei koerante voorsien inligting aan die Afrikaanse publiek, wat as 'n tradisievolle, konserwatiewe kultuur beskou word. 'n Kwessie wat die NG Kerk tot onlangs nog as onaanvaarbaar beskou het, sal dus uiteenlopende reaksie by hierdie groep ontlok. Ontvangers se kultuur en agtergrond speel ook 'n rol in hoe hulle mediaberiggewing oor die Kerk en oor die saamblykwessie asook die Kerk se eie media (dokumente) sal vertolk.

Boonop word ontvangers/lidmate ook beïnvloed deur ander lede van die publiek wat die berigte lees en dus ook 'n mening oor die NG Kerk vorm. Deur met ander lesers en ontvangers oor die NG Kerk en saambly voor die huwelik te debatteer, vorm en pas lidmate dus hulle eie beeld van die instansie aan.

Al die eksterne faktore (wat ook 'distale veranderlikes' genoem word) wat die IFP-model uitwys, beïnvloed dus die ontvanger/lidmaat van die NG Kerk, en hoe hy/sy die Kerk se eie media (dokumente) interpreteer.

Soos wat Hoofstuk 2 ook verduidelik, kan 'n instansie se beeld deur kultuur en identiteit beïnvloed word. Die identiteit wat die media aan die Kerk toeken, beïnvloed dus die beeld van die Kerk. Hierdie siklus vind nie in een rigting plaas nie, maar is 'n veelrigtingsiklus, soos wat die IFP-model toon.

6.11 Verdere navorsingsmoontlikhede

Dit sal interessant wees om die tendense wat in hierdie studie na vore gekom het te toets om te bepaal of ander studies soortgelyke resultate oplewer en of dit wel beduidend is. Die tendens met betrekking tot respondente se kwalifikasies kan ook moontlik interessante inligting oplewer en van onskatbare waarde vir die NG Kerk wees. 'n Paar ander tendense het ook by die reeks vrae oor lidmate se houding jeens die NG Kerk aan die lig gekom. Dít sluit in die tendens dat meer vroue positief is oor die Kerk se kommunikasie in die algemeen en dat meer mans doelbewus berigte oor die Kerk lees.

Dit sal voordelig wees om fokusgroepe as aanvullende navorsingsmetode by die opvolgstudie in te sluit, met 'n paar mediatekste wat as voorbeeldmateriaal by sessies bespreek kan word. Die fokusgroepterugvoer kan baie tot die studie bydra, aangesien respondente direk betrokke sal wees by die beoordeling van die mediatekste en hulle eerste indrukke vasgelê sal kan word. Die direkte kontak tussen respondent en navorser kan ook 'n ryker, meer omvattende inligtingsbron bied.

Voorts het die studie slegs NG Kerk-lidmate se houding en opinies met betrekking tot mediaberiggewing en die Kerk ondersoek. Die studie kan natuurlik ook met nie-NG lidmate herhaal word. Dit sal interessant wees om te bepaal hoe lidmate en nie-lidmate van die NG Kerk se houdings en opinies ooreenstem, verskil of op hierdie studie se resultate voortbou. Nóg 'n navorsingsmoontlikheid is nie-lidmate se houding jeens die NG Kerk. Dít sluit in lidmate wat die NG Kerk verlaat het (gewese lidmate) asook lidmate van onder meer die Rooms-Katolieke Kerk en charismatiese kerke.

Nog ondersoeke oor die rol van eksterne veranderlikes is geregverdig.

6.12 Aanbevelings

Hierdie studie is deel van 'n groter studie oor die beeld van die NG Kerk. Die US se Taalsentrum en die NG Kerk stel die afgelope drie jaar reeds ondersoek in na die beeld van die Kerk, met die klem op die kommunikasie van die NG Kerk (eie media) en hoe dít die Kerk se beeld beïnvloed. Hierdie studie, synde 'n vertakking van die groter studie, het lig gewerp op die invloed van buitemedie, met die klem op die invloed van mediaberiggewing, op die beeldvormingsprosesse van NG Kerk-lidmate.

Na afloop van hierdie studie word die volgende aanbevelings gemaak:

- Die Kerk moet oorweeg om hierdie studie in ander streke van die land uit te voer om te bepaal of mediaberiggewing daar dieselfde invloed op die beeld van die Kerk as in die Bolandstreek het. Dit kan wees dat mediaberiggewing in ander streke, soos Gauteng, nie so 'n groot invloed op die Kerk se beeld het nie. Aan die ander kant kan dit ook hierdie studie se bevindinge versterk. Hoe dit ook al sy, sal dit voordelig wees om die NG Kerk se beeld op nasionale vlak te bepaal.
- Die Kerk moet 'n goed gestruktureerde beleid oor mediabestuur in werking stel. Dit wil voorkom of die media te veel mense oor dieselfde kwessie nader en elkeen dan 'n eie opinie namens die NG Kerk uitspreek. Dalk is dít omdat die Kerk nie tans oor 'n goed geformuleerde beleid beskik nie. Noudat sy bewus is van die gevolge van beeldprojeksie deur mediaberiggewing, moet die Kerk beeldprojeksie en beeldvorming doelbewus aanpak. Die navorser beveel aan dat 'n beheerliggaam saamgestel word wat bepaald met die media kommunikeer.
- Ampsbekleërs in die NG Kerk sal ook opgelei moet word oor hoe om oor netelige sake en mediaverklarings met die media te kommunikeer om dubbelsinnigheid te vermy. Verklarings wat uit een mond praat, sal die Kerk as 'n goed georganiseerde instansie uitbeeld en die Kerk dus net goed doen.

6.13 Slotopmerkings

Beeldvorming en beeldprojeksie is vir enige instansie geweldig belangrik. Hierdie studie het getoon watter uiters belangrike rol eksterne media in hierdie proses speel. Dít is veral so in die geval van openbare instansies, waarvan die NG Kerk 'n klassieke voorbeeld is.

Bibliografie

- Aron, A. & Aron, E.N. 2002. *Statistics for the Behavioral and Social Sciences, A Brief Course*. 2de uitg. New Jersey: Prentice Hall.
- Badovini, V. 2009. *Formulieren en Imago. Een experimenteel onderzoek naar het effect van het veranderen van de expressieve en relationele boodschappen in een formulier op het imago van het formulier en het corporate imago*. Magistertesis. Stellenbosch & Nijmegen: Universiteit Stellenbosch & Radboud Universiteit Nijmegen.
- Bell, A. 1998. The Discourse Structure of News Stories, in A. Bell & P. Garret. *Approaches to Media Discourse*. Oxford & Londen: Blackwell Publishers Bpk.
- Cornelissen, J. 2000. Corporate image: an audience centred model. *Corporate Communications: An International Journal*, 5(2):119–125.
- Curran, J. 2002. *Media and Power*. Londen & New York: Routledge.
- De Stadler, A. 2009. *Beeld en Kommunikasie. 'n Verslag vir die NG Kerk*. Magister-tesis. Stellenbosch: Universiteit Stellenbosch.
- De Stadler, L.G. (In voorbereiding). *A communication model for image formation and projection (IFP)*. Stellenbosch: Universiteit Stellenbosch.
- Dowling, G.R. 1986. Managing Your Corporate Images. *Industrial Marketing Management*, 15:109–115.
- Downey, S.M. 1986/87. The relationship between corporate culture and corporate identity. *Public Relations Quarterly*, Winter:7–12.
- Drukman, J.N. & Parkin, M. 2005. The impact of media bias: How editorial slant affects voters. *The Journal of Politics*, 67(4):1030-1049.
- Du Plessis, P. 2007. *Strategiese Beleefdheid en Institusionele Beeld. 'n Ondersoek na die invloed van beleefdheidstrategieë op institusionele beelde deur gepaarde waarnemings*. Magistertesis. Stellenbosch: Universiteit Stellenbosch.
- Fairclough, N. 1989. *Language and Power*. Londen & New York: Longman Group UK Beperk.
- Fairclough, N. 1995. *Critical Discourse Analysis: the critical study of language*. Londen & New York: Longman Group Beperk.
- Fairclough, N. 2001. *Language and Power*. Harlow: Pearson Education.
- Gous, C. 2011. *Die Invloed van die Universiteit Stellenbosch se Jaarboeke op die Beeld van die Universiteit*. Magistertesis. Stellenbosch: Universiteit Stellenbosch.

- Hagan, W. 2009. *Die Invloed van Mensgerigte Tekste op Institusionele Beeld. 'n Ondersoek na die invloed van mensgerigtheid op institusionele beeld in vorms*. Magistertesis. Stellenbosch: Universiteit Stellenbosch.
- Hatch, M.J. & Schultz, M. 1997. Relation between organizational culture, identity and image. *European Journal of Marketing*, 31(5/6):356–365.
- Hooghiemstra, R. 2000. Corporate Communication and Impression Management – New Perspectives Why Companies Engage in Corporate Social Reporting. *Journal of Business Ethics*, 27:55–68.
- Kahn, K.F. & Kenney, P.J. 2002. The slant of the news: How editorial endorsements influence campaign coverage and citizens' views of candidates. *The American Political Science Review*, 96(2):381-394.
- Kim, S., Scheufele, D.A. & Shanahan, J. 2002. Think about it this way: Attribute agenda-setting function of the press and the public's evaluation of a local issue. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 79(1):7-25.
- Nedbank first carbon neutral bank in Africa*. 2010.[Intyds]. Beskikbaar: http://www.sagoodnews.co.za/environment/nedbank_first_carbon_neutral_bank_in_africa.html. [2011, 15 September].
- NG Kerk. 2007. *Roepingsverklaring van die Algemene Sinode 2007*. [Intyds]. Beskikbaar: www.ngkerk.org.za. [2010, 26 Augustus].
- Odendal, F.F.& Gouws, R.H. (reds.). 2005a. *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. O.w. 'gelade'. Kaapstad: Pearson Education Suid-Afrika.
- Odendal, F.F.& Gouws, R.H. (reds.). 2005b. *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. O.w. 'implikasie'. Kaapstad: Pearson Education Suid-Afrika.
- Odendal, F.F.& Gouws, R.H. (reds.). 2005c. *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. O.w. 'insinuasie'. Kaapstad: Pearson Education Suid-Afrika.
- Odendal, F.F.& Gouws, R.H. (reds.). 2005d. *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. O.w. 'sarkasme'. Kaapstad: Pearson Education Suid-Afrika.
- Renkema, J. 2004. *Introduction to Discourse Studies*. Amsterdam: John Benjamins.
- Thiesmeyer, L. 2003. Introduction – Silencing in discourse, in L. Thiesmeyer. *Discourse and Silencing – Representation and the language of displacement*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

- Universiteit Stellenbosch. G.d. *Department of Political Science Staff*. [Intyds]. Beskikbaar: http://sun025.sun.ac.za/portal/page/portal/Arts/Departments/political_science/staff/agouws. [2011, 20 September].
- Van Dijk, T. A. 1989. Structures of Discourse and Structures of Power, in J.A. Anderson (red.). *Communication Yearbook 12*. Newbury Park, Kalifornië: Sage Publications. 18–59. [Intyds]. Beskikbaar: www.discourses.org. [2010, 11 Oktober].
- Van Dijk, T. A. 1998. *Critical Discourse Analysis*. [Intyds]. Beskikbaar: <http://www.hum.uva.nl/~teun/cda.htm>. [2010, 11 Oktober].
- Van Dijk, T. A. 2000. *Cognitive Discourse Analysis. An introduction*. [Intyds]. Beskikbaar: <http://www.discourse.org/UnpublishedArticles/cogn-dis-anal.htm>. [2010, 11 Oktober].
- Van Dijk, T. A. 2001. Multidisciplinary CDA: A plea for diversity, in R. Wodak & M. Meyer (reds.). *Methods of critical discourse analysis*. Londen, Thousand Oaks & Nieu-Delhi: SAGE Publications.
- Whitten-Woodring, J. 2009. Watchdog or Lapdog? Media Freedom, Regime Type, and Government Respect for Human Rights. *International Studies Quarterly*, 53:595–625.

BYLAE A

Vraelys

Inleiding en verduideliking

Baie dankie dat u ingestem het om deel te neem aan hierdie opname. U sal oplet dat u nie gevra word om u naam in te vul nie, omdat u anonimiteit gewaarborg word. Die inligting wat u hier verskaf, word as vertroulik hanteer.

Die vraelys handel oor die algemene beeld wat u van die NG Kerk het. Voorbeelde van mediaberigte word verskaf om u oordeel verder te toets. Die navorser wil graag vasstel watter invloed mediaberiggewing op die beeld van die NG Kerk het. In die vraelys gebruik ons die woord Kerk wanneer ons na die NG Kerk verwys.

Vul asseblief die vrae op die vraelys so eerlik as moontlik in. Trek 'n kruisie in die blokkie wat van toepassing is. Voorbeeld: x

Baie dankie!

Afdeling A: Persoonlike inligting

1. Aan watter NG- gemeente behoort u?
2. Hoe lank is u reeds 'n lidmaat van die Kerk?
3. Geslag: Manlik Vroulik
4. Wat is u ouderdom?
5. Wat is die hoogste opleiding wat u behaal het?
 - Junior Sertifikaat
 - Senior Sertifikaat (Matriek)
 - Diploma
 - B-graad
 - Hons. Graad
 - M-graad
 - Doktorsgraad

Ander.....

Afdeling B

1. Hoe gereeld lees u die koerant *Die Burger*?

Nooit	Soms	Gereeld	Byna altyd	Altyd
-------	------	---------	------------	-------

2. Hoe gereeld lees u die koerant *Rapport*?

Nooit	Soms	Gereeld	Byna altyd	Altyd
-------	------	---------	------------	-------

3. Beskou u die inligting in *Die Burger* as betroubaar?

Nooit	Soms	Gereeld	Byna altyd	Altyd
-------	------	---------	------------	-------

4. Beskou u die inligting in *Rapport* as betroubaar?

Nooit	Soms	Gereeld	Byna Altyd	Altyd
-------	------	---------	------------	-------

Afdeling C

Dui aan of u saamstem of verskil met die volgende stellings deur 'n kruisie te maak op die skaal. Die een uiterste (-3) beteken u stem glad nie saam nie en die ander uiterste (+3) beteken u stem heeltemal saam.

1. Die Kerk voer haar roeping na die beste van haar vermoë uit.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	+1	+2	+3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

.....

2. Die Kerk is in voeling met die samelewing.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	+1	+2	+3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

.....

3. Die Kerk praat uit een mond oor aktuele gebeure.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	-1	-2	-3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

.....

4. Die Kerk is relevant in die hedendaagse Suid-Afrikaanse konteks.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	+1	+2	+3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

.....

5. Ek voel tuis in die Kerk

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	-1	-2	-3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

.....

6. Die Kerk ondersteun haar lidmate wanneer hulle dit nodig het.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	+1	+2	+3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

.....

7. Ek verstaan waarom mense die Kerk verlaat.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	-1	-2	-3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:.....

.....

8. Die Kerk gee genoeg inligting oor aktuele sake.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	+1	+2	+3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:.....

.....

9. Die standpunte wat die Kerk oor belangrike kwessies inneem, verhoog my gevoelens van onsekerheid.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	-1	-2	-3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

.....

10. Die kommunikasie van die Kerk straal 'n byderwetse beeld uit.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	+1	+2	+3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:.....

.....

11. Die Kerk doen moeite om inligting oor aktuele kwessies aan haar lidmate te kommunikeer.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	-1	-2	-3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:.....

12. Die Kerk maak voorsiening vir my ouderdomsgroep in haar kommunikasie.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	-1	-2	-3
----	----	----	----	----	----

Kommentaar:

Afdeling D

Dui aan of u saamstem of verskil met die volgende stellings deur 'n kruisie te maak op die skaal. Die een uiterste (-3) beteken u stem glad nie saam nie en die ander uiterste (+3) beteken u stem heeltemal saam.

1. Ek maak 'n punt daarvan om berigte te lees wat handel oor die Kerk.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

2. Die media rapporteer alle kante van 'n storie.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

3. Ek dink berigte oor kontroversiële sake soos saambly voor die huwelik is goed vir die Kerk.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

4. Die media skryf negatief oor die NG Kerk.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	0	-1	-2	-3
----	----	----	---	----	----	----

5. Ek dink koerante se beriggewing oor die Kerk is akkuraat.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

6. Ek dink dis goed dat die media die Kerk se optrede soms bevraagteken.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	0	-1	-2	-3
----	----	----	---	----	----	----

7. Wanneer ek mediaverklarings lees, voel ek gedistansieer van die NG Kerk.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	0	-1	-2	-3
----	----	----	---	----	----	----

8. Ek dink koerante is onnodig krities oor die Kerk.

Stem volledig saam

Stem glad nie saam nie

+3	+2	+1	0	-1	-2	-3
----	----	----	---	----	----	----

9. Die koerantberigte oor die Kerk het 'n negatiewe uitwerking op die beeld van die Kerk.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

Afdeling E

In hierdie afdeling van die vraelys hanteer ons die geval saambly voor die huwelik.

1. Waar het u gehoor dat die Kerk besin oor saambly voor die huwelik? U mag meer as een blokkie merk.

- Die mediaberiggewing
- Die spesifieke NG-gemeente waarvan ek 'n lidmaat is
- Familie
- Vriende
- Ek het nie gehoor nie
- Ander (spesifiseer asseblief)

.....
.....

2. Hoe voel u oor saambly voor die huwelik? Merk slegs een.

- Oppervlakkige, losse seksuele bevrediging en verhoudings
- "Proefhuwelike" om te kyk of die paartjie by mekaar pas
- Verloofde paartjies wat beplan om te trou
- 'n Alternatief vir die huwelik

3. Hoe berig die media oor saambly voor die huwelik?

- positief
- neutraal
- negatief
- Ek weet nie

Dui aan of u saamstem of verskil met die volgende stellings deur 'n kruisie te maak op die skaal. Die een uiterste (-3) beteken u stem glad nie saam nie en die ander uiterste (+3) beteken u stem heeltemal saam.

4. Tekste soos teks A oor saambly voor die huwelik skep 'n positiewe beeld van die NG Kerk.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

5. Teks B en soortgelyke tekste beeld uit dat die Kerk 'n positiewe houding teenoor saambly voor die huwelik inneem.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

6. In die laaste paragraaf van teks C staan daar: "Ek dink ons (NG Kerk) moenie ons tyd verspil deur as 'sonde-inspekteurs' op te tree en alle saamwoners kategorie te veroordeel nie..." Hierdie teks en soortgelyke tekste vat my gevoelens saam oor die optrede van die NG Kerk.

Stem glad nie saam nie

Stem volledig saam

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
----	----	----	---	----	----	----

Teks A

Huwelike anders in hedendaagse tyd

Die Burger 8/12/09

Ek lees die moderator van die NG Kerk sê “die waarde van die wetlike huwelik lê daarin dat ‘n egpaar se verbintenis deur die breë gemeenskap erken word” (*Rapport*, 6.12).

Versigtigheid moet aan die dag gelê word wanneer ‘n homogene, enersdenkende groep mense “besin” oor die interpretasie van brandpunte, veral wanneer hulle nog onder die indruk is dat hulle die breë gemeenskap verteenwoordig.

Dit is merkbaar dat diegene wat alle vorme van saambly veroordeel, hulle religieuse opinies vorm aan die hand van Augustiniese en Calvinistiese denkwyses, sonder om die relevansie daarvan in die konteks van die tyd te toets.

Watter huwelik is nou regtig wetlik voor God? Elke paartjie, saambly of gekerk, moet self besluit, nie die kerk nie.

Interessant dat baie kerke ‘n huwelik wat in die hof voltrek is aanvaar en kinders wat daaruit gebore is, nie as buite-egtelik sal klassifiseer nie, maar ‘n opregte saamblypaartjie se kinders as buite-egtelik sal etiketteer. Watter arrogansie. En aan die voortou is die kerk met die reputasie dat daar genoeg “Skrifgetuienis” was dat apartheid, klein doop en nou ook die enigste trouwyse reg was.

Met daardie reputasie moet die NG Kerk versigtig wees. Hy oordeel aan die hand van die Bybel as ‘n teologiese skrif, ook as kulturele skrif, maar slegs sover dit sy eie kultuur pas.

Die Bybel moet ook geskiedkundig geïnterpreteer word. Ons is tans besig om ons eie geskiedenis te skryf aan die hand van ‘n veranderende tydvak. Jong mense trou nie meer eintlik voor die ouderdom van 33 jaar nie. Mens het eenvoudig tradisioneel-kultureel anders getrou as wat ons dit nou doen. Dink maar aan Boas en Rut.

Ek was geskok om te lees dat daar nog predikante is wat weier om babas te doop of in te seën omdat die ouers saamwoon.

Pastoor Roy Harris, Rhema-kerk, Kaapstad-Noord, Brackenfell

Teks B

NGK vra verslag oor saamwony

Pretoria – Die NG Kerk se moderamen het sy algemene taakspan vir leer en aktuele sake gevra om 'n omvattende verslag oor die huwelik, seksualiteit en verwante vraagstukke voor te berei. Dié verslag sal aanstaande jaar op die kerk se algemene sinode dien. Die versoek volg op berigte dat die NG Kerk dalk gou 'n nuwe beleid oor saamwony kan aanvaar. Die moderatuur het hierop in 'n verklaring gesê die kerk bly by sy standpunt dat die huwelik tussen een man en een vrou die ruimte vir seksualiteit is. Dr. Kobus Gerber, algemene sekretaris, het gesê daar is komplekse kwessies betrokke en daarom vra hulle vir 'n omvattende studie. – Neels Jackson

Die Burger 20/02/2010

Teks C: Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens

'n 120 mm mortierbom is tussendeels sigbaar binne in die vuurbol wat by die bek van 'n mortierpyp uitblaas. Die soldate het deelgeneem aan 'n groot militêre oefening wat vyf weke by Lohatla in die Noord-Kaap gehou is. FOTO: GORNEL VAN REERDEN

REG OP REPLIEK

Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens

➔ Pleks om as "sonde-inspekteurs" mense te veroordeel wat saamwoon, behoort die kerk eerder diegene in ongelukkige huwelike te help, skryf Chris Jones.

Baie lank is Genesis 2 as die Goddelike instelling van die huwelik gesien. Maar is dit werklik so? Waarskynlik nêr as jy Genesis 2 as 'n historiese berig aanvaar! Daar is egter 'n toenemende aantal Bybellessers en -verklaarders vir wie die eerste u hoofstukke van Genesis verale is wat iets verwoord van mense se eksistensie soek na wie hulle is en wat hul rol in die wêreld behoort te wees.

Hulle het hul waarneming van die alledaagse werklikheid in verband probeer bring met hul geloof in God. Sê is ook probeer om die "onverklaarbare" werklikheid van seksuele aangetrokkenheid in 'n teologiese raamwerk te verstaan. Volgens hierdie lees is dit redelik duidelik dat daar nie sprake van 'n Goddelike huweliksinstelling of ampelike verbintenis is nie. Wat wel ter sprake is, is wederkerigheid, verhoudingsgerigtheid en aangewesenheid op mekaar as man en vrou.

Seks was daar voor die huwelik. Die huwelik is 'n gevolg, 'n uitvloeisel van die Godgeskape seksdrang in 'n poging om struktuur daaraan te gee. Om 'n veilige hawe daarvoor, asook later vir die kinders, te wees.

Ook Jesus se verwysing na die huwelik in Matteus 19 kan op geen manier verstaan word as sou God die huwelik ingestel het nie. Jesus wil eintlik met sy antwoord die vrou - wat ons weet weinig waarde in die oë van die mans van daardie tyd gehad het - teen veral uitbuiting beskerm, deur die Jode aan hul eie, vroeëste verstaan/interpretasie van die huwelik te herinner!

Nou is dit baie interessant om daarop te let dat die befaamde Karl Barth sê daar is huwelike wat nie deur God tot stand gebring is/word nie.

Deur in sulke gevalle te skei - sou daar onoplosbare probleme wees - herstel 'n mens eintlik God se wil!

Die huwelik bly egter vir my die mees

NGK dink weer oor huwelik

Storm in kerk oor saambly

ideale ruimte om 'n mens se seksualiteit uit te leef. Ek degradeer dit allermins! Aan die hoë waarde wat daaraan toegeken word, wil ek glad nie afbreuk doen nie. Ek wil ook nie promiskuiteit bevorder nie.

Daar is egter huwelike wat sodanig ontspoor het, waar een of albei se menswaardigheid in so mate aangetas word, dat daar geen ander opsie is as om dit te ontbind nie. Natuurlik nadat jy menslik moontlik in afhanklikheid van God alles probeer het.

Maar so dikwels word daar juis op sulke mense druk geplaas om nie te skei nie, want die huwelik sou volgens diesulkes 'n "Goddelike" instelling wees, en dit wat God saamgevoeg het, mag niemand verbreek nie. In hierdie opsig het ons met 'n verafgodding van die huwelik as struktuur te doen. Want nou word die "Goddelikheid" van 'n instelling bo die heiligheid van 'n mens geag. Die huwelik bo die nagedeelte-geskapenheid van die mens.

Om sulke huwelike met uitgediende godsdienstige beskouings aanmekeer te probeer hou, is oneerlik. Dit word mense. Dis kunsmatig. Dit het lank reeds niks met 'n hegte, innerlike, liefdevolle verbintenis tussen twee mense te make nie!

Dis op grond van bogenoemde dat ek die versoek (ek bepleit dit egter nie!) tot studie oor sekere vorme van saamwoon te doen, omdat die tradisionele hantering van die Skrif hiervoor, asook baie mense saamwoon-verhoudings, doodgewoon nie meer bevredig nie of tot skuldlaas lei.

Dis tog oorbekend dat ons al hoe meer gekonfronteer word met paartjies wat voor die wetlike huwelik saamwoon, dikwels met die eerlike bedoeling om later wetlik te trou. Feit is, die meeste mense wat na 'n dominee of priester gaan om te trou, het reeds "openlik" of in die geheim

die een of ander vorm van seksuele kontak gehad.

Saamwoon geld natuurlik ook ouer mense wat dit nie kan bekostig om hul pensioenhydrae (van 'n vorige lewensmaat) te verloor deur te trou nie.

Kan sulke verbintenisse nie kerklik gesien word nie, kan sulke mense 'n kerklike belofte maak om lewenslank getrou aan mekaar te wees?

Sou 'n mens egter om "goeie redes" besluit om jou seksualiteit buite die struktuur van die huwelik uit te leef, geld belangrike evangeliese waardes, soos permanentie, getrouheid, ware liefde, loyaliteit, sekuriteit en ondersteuning, om enkeles te noem, steeds.

My aanvoeling is dat daar nie kleinklare gronde is om te sê dat seksualiteit nêr in die huwelik uitgeleef kan word nie - daar is uitsonderings. Jong mense, veral, weet dit, en vertrou die "kerk" daarom dikwels nie hiermee, asook met sommige ander uitsprake oor seksualiteit en seks nie. Hier dink ek veral aan homoseksualiteit en homoseksuele verhoudings.

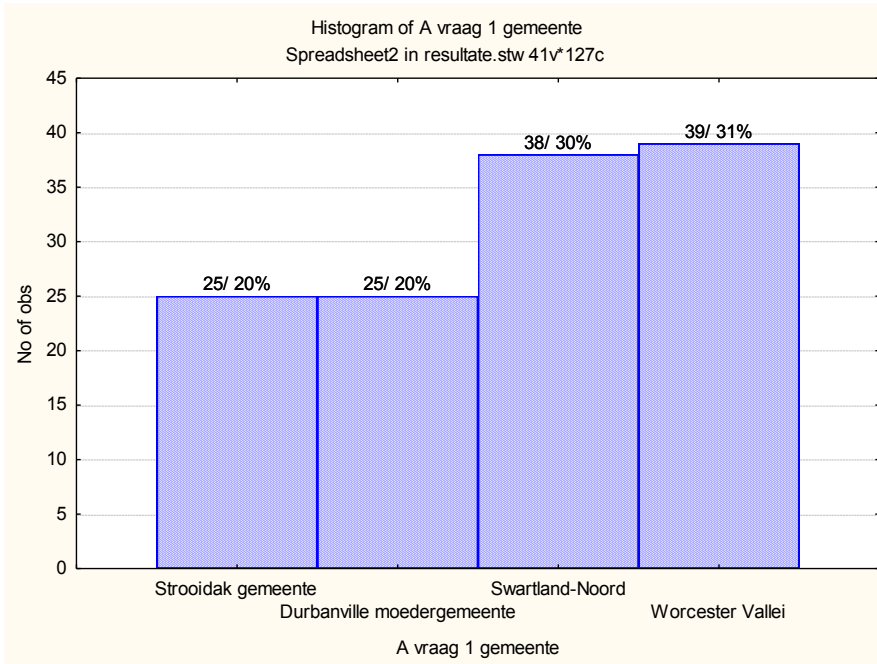
Ek voel dat ons as kerk eertlik moet wees. Ons moet met integriteit en geloofwaardigheid hieroor praat en leiding gee. Op hierdie wyse gaan ons baie verder met veral jong mense in ons gesprekke rondom seksualiteit kom.

Ek dink ons moenie ons tyd verspil deur as "sonde-inspekteurs" op te tree en alle saamwoon-kategorieë te veroordeel nie, maar eerder diegene help wat in ongelukkige huwelike vasgevang sit, wat ly onder seksuele mishandeling en wat verslaaf is aan alkohol/dwelms met gepaardgaande gevolge vir huweliksmaats - en dan praat 'n mens nie eens van die vele sosiaal-ekonomiese en maatskaplike krisisse wat bestaan nie!

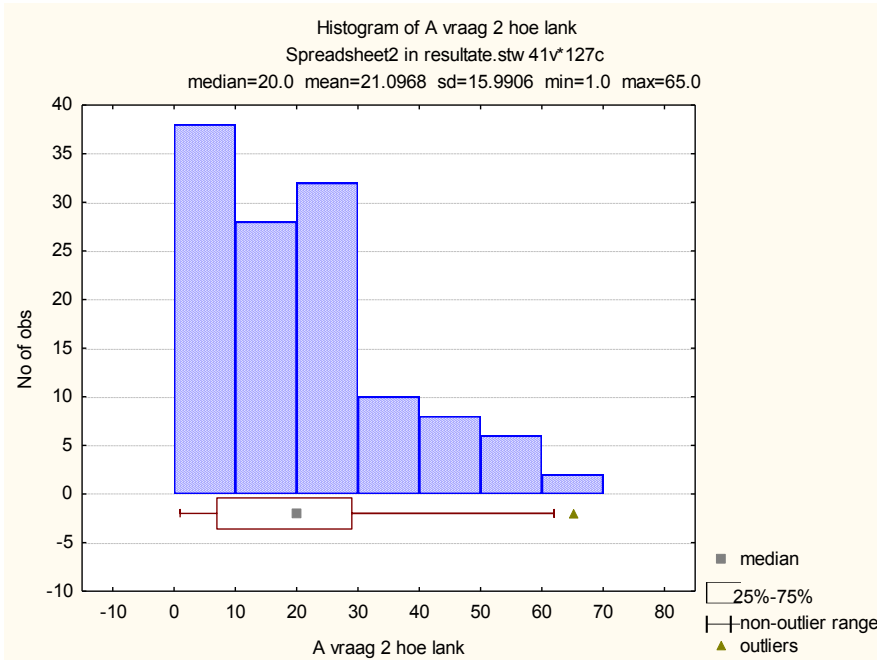
Dr. Chris Jones is verbonde aan die Kantoor vir Moraliteit en Morele Waardes aan die Universiteit van Stellenbosch.

BYLAE B

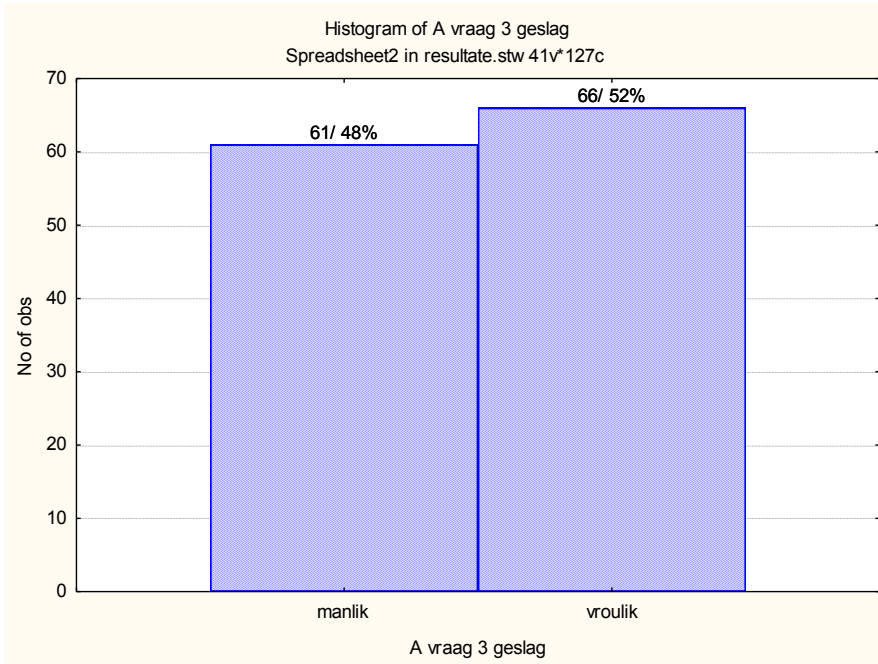
1. A vraag 1 gemeente(2)

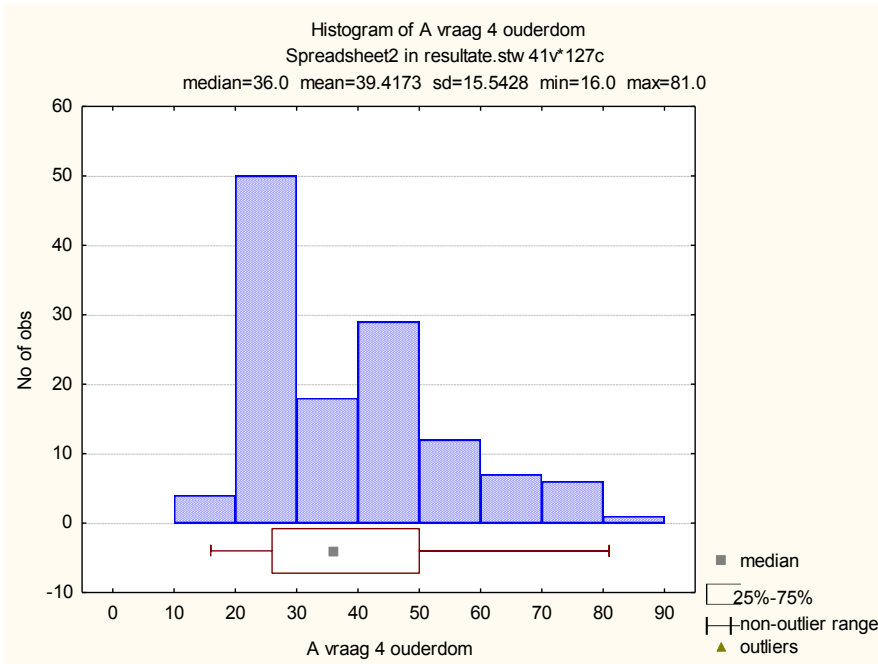
2. A vraag 2 hoe lank(3)

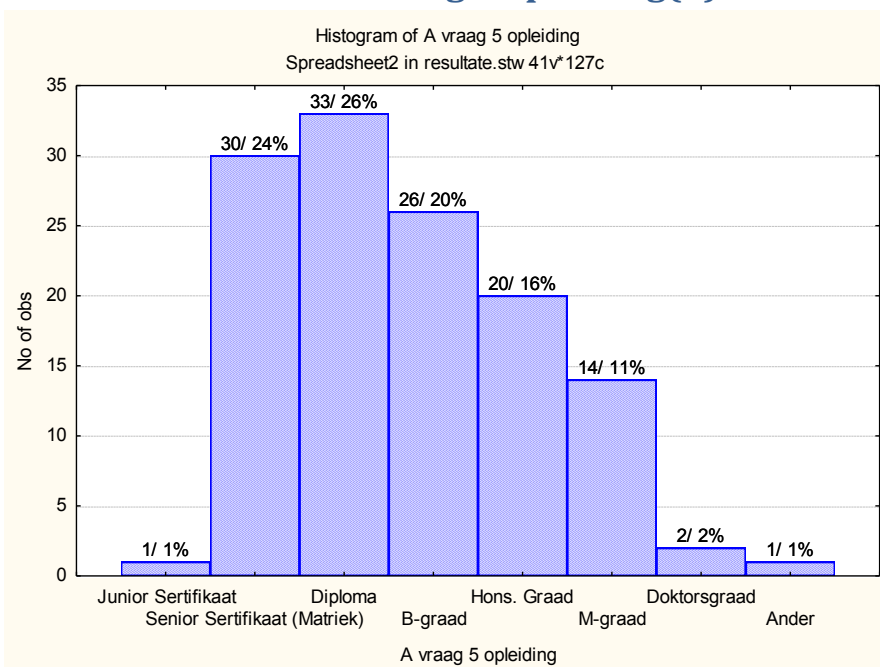
3. A vraag 3 geslag(4)

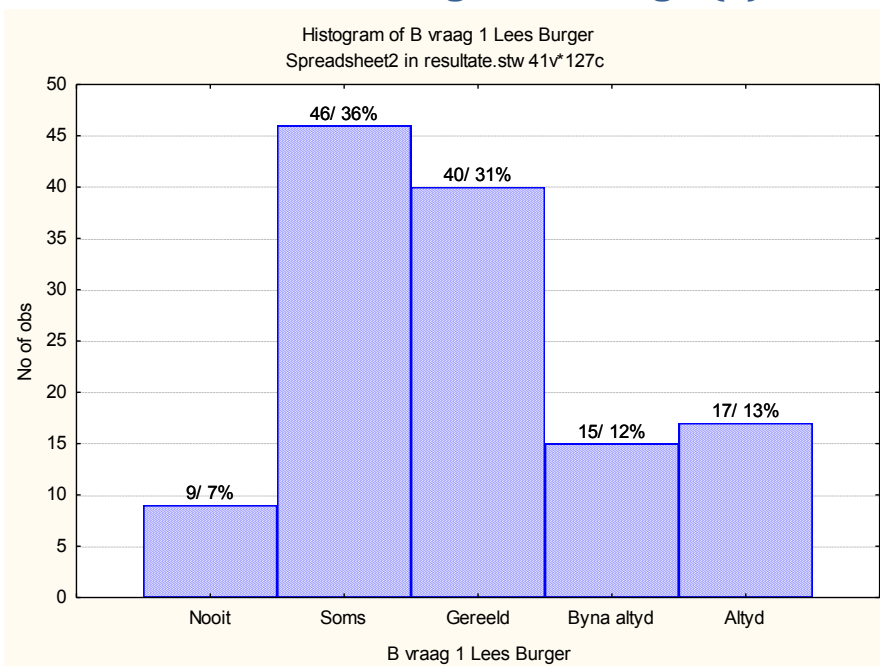
4. A vraag 4 ouderdom(5)

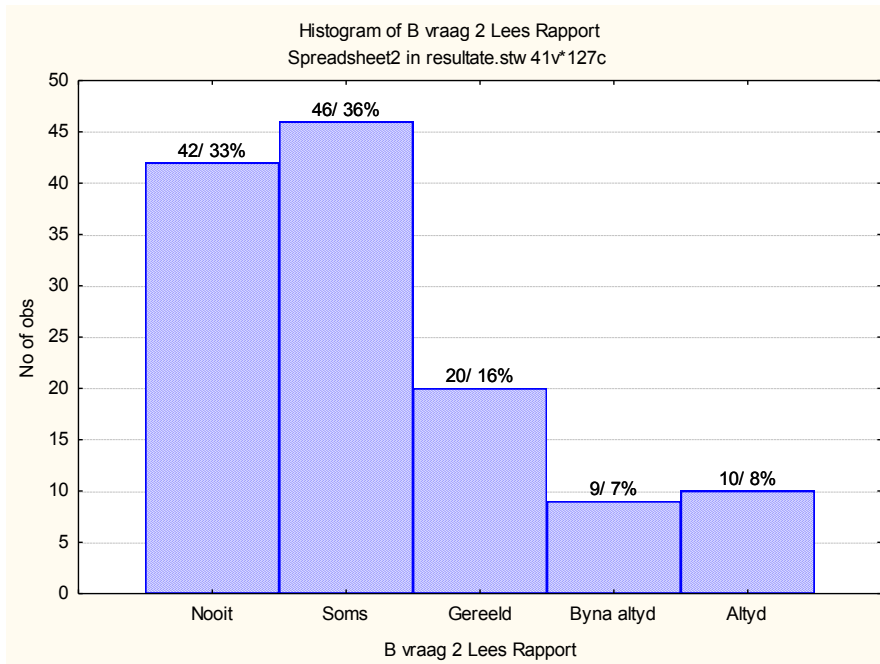
5. A vraag 5 opleiding(6)

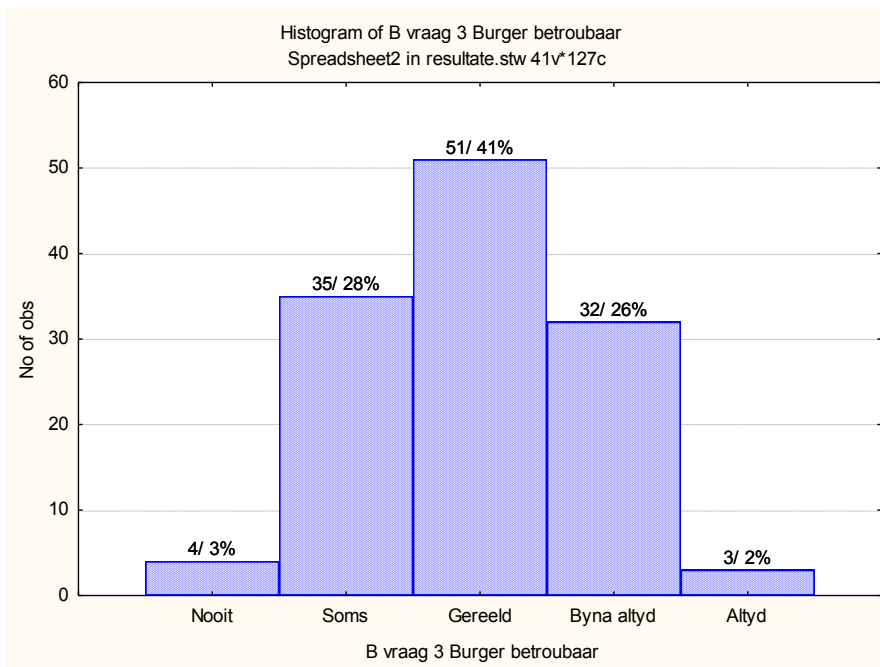
6. B vraag 1 Lees Burger(7)

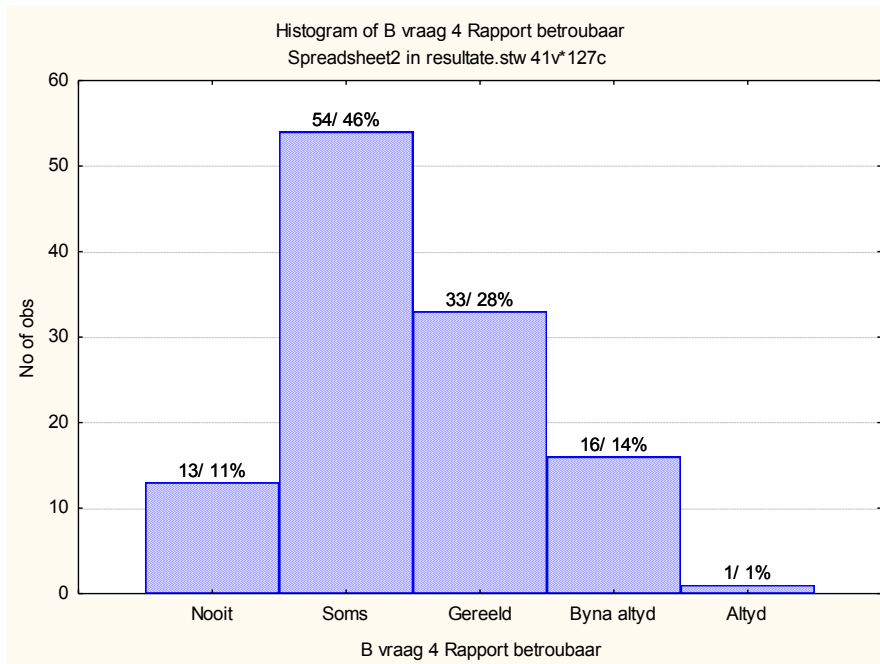
7. B vraag 2 Lees Rapport(8)

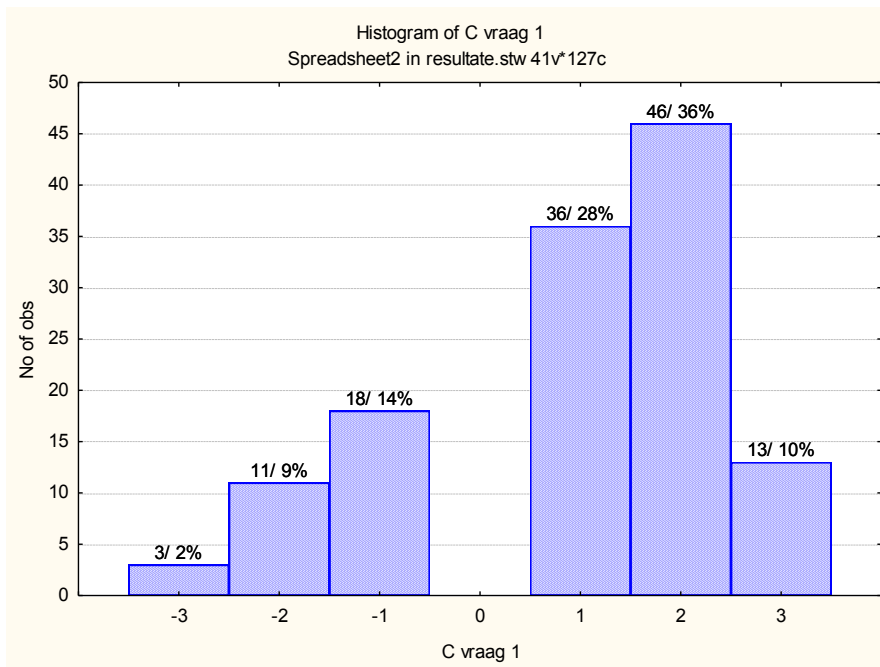
8. B vraag 3 Burger betroubaar(9)

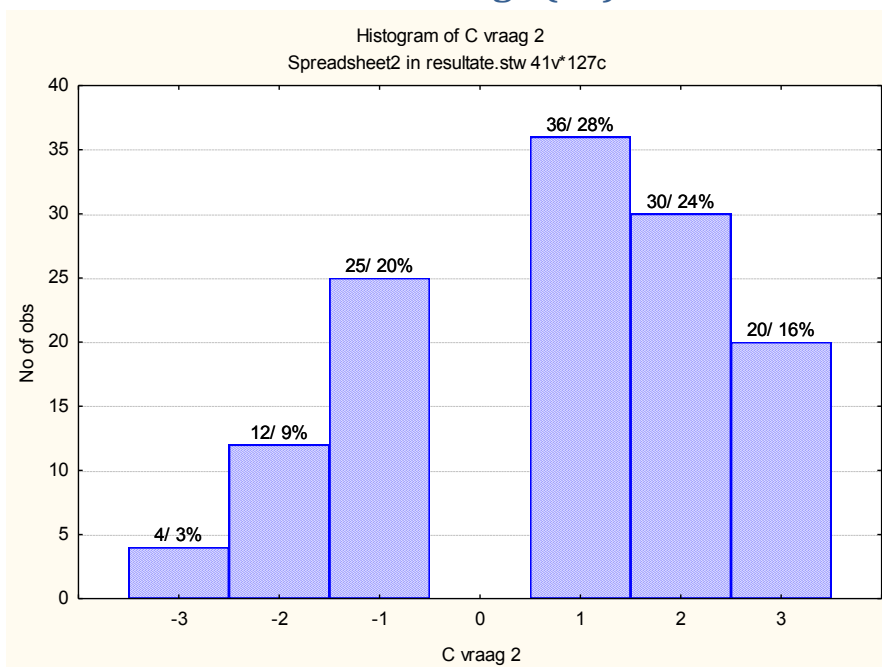
9. B vraag 4 Rapport betroubaar(10)

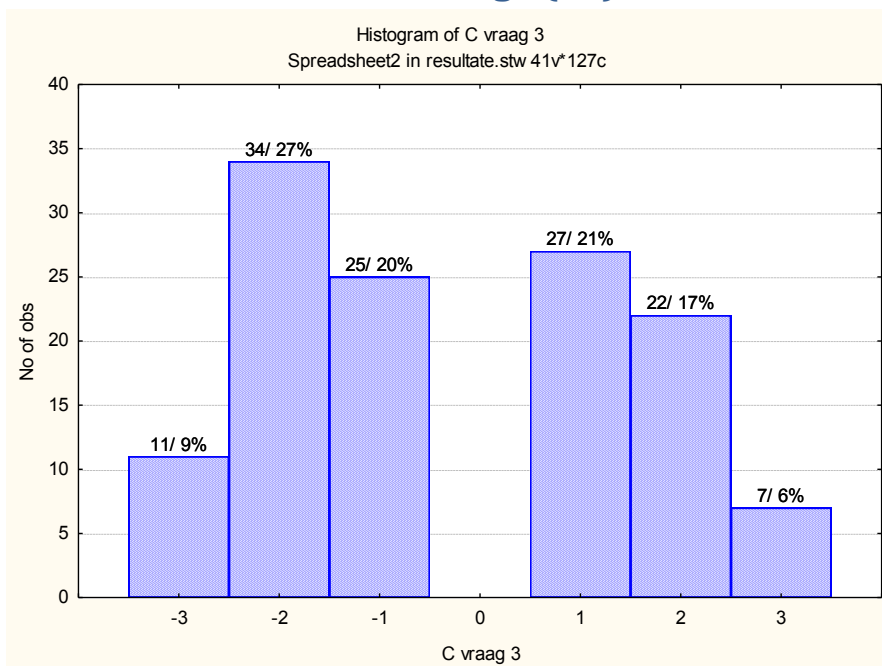
10. C vraag 1(11)

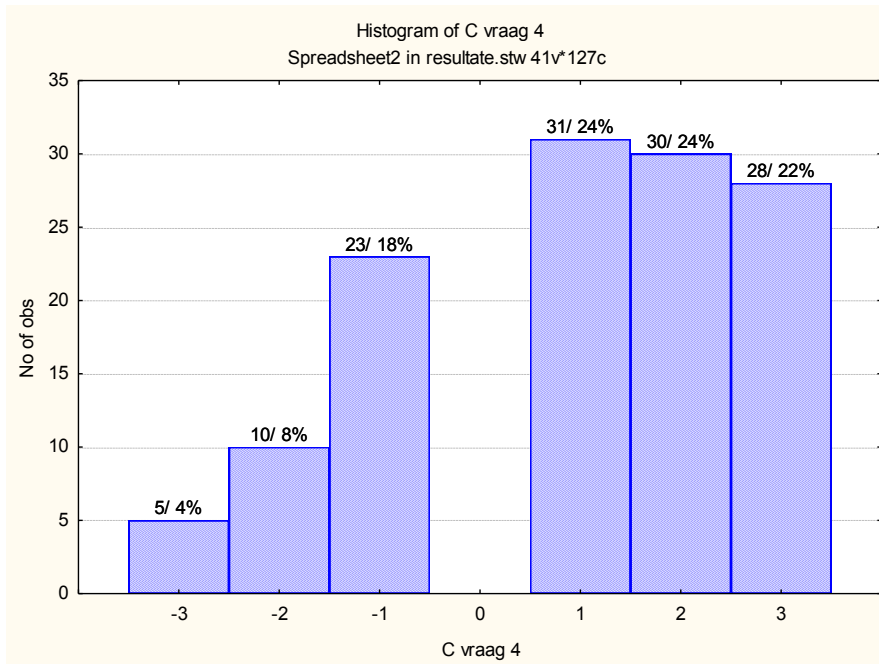
11. C vraag 2(12)

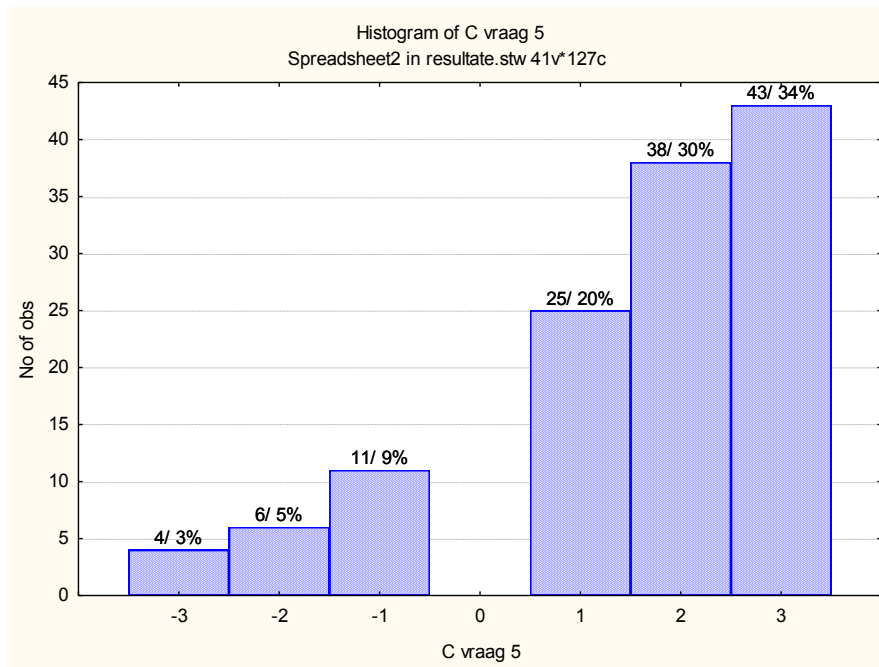
12. C vraag 3(13)

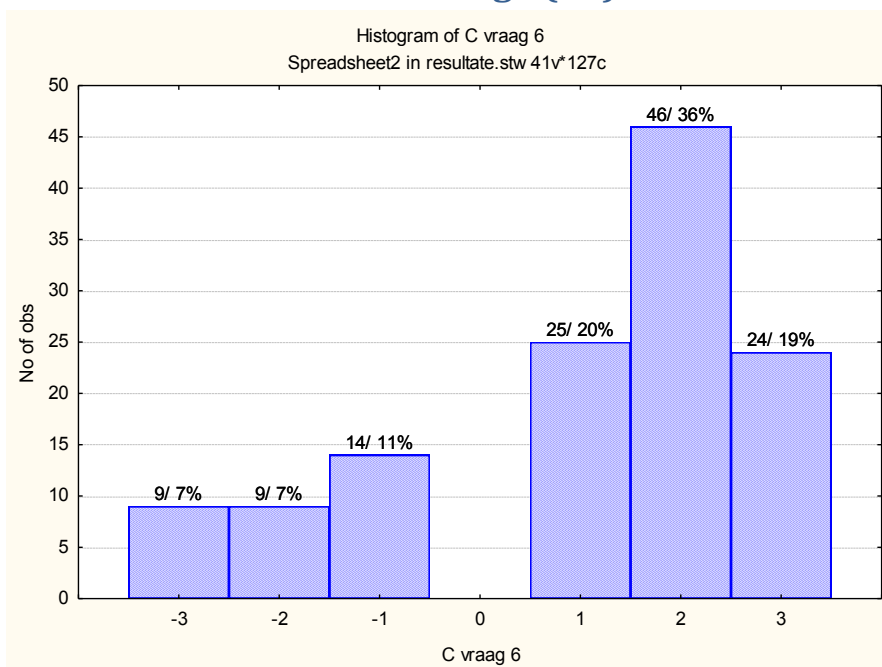
13. C vraag 4(14)

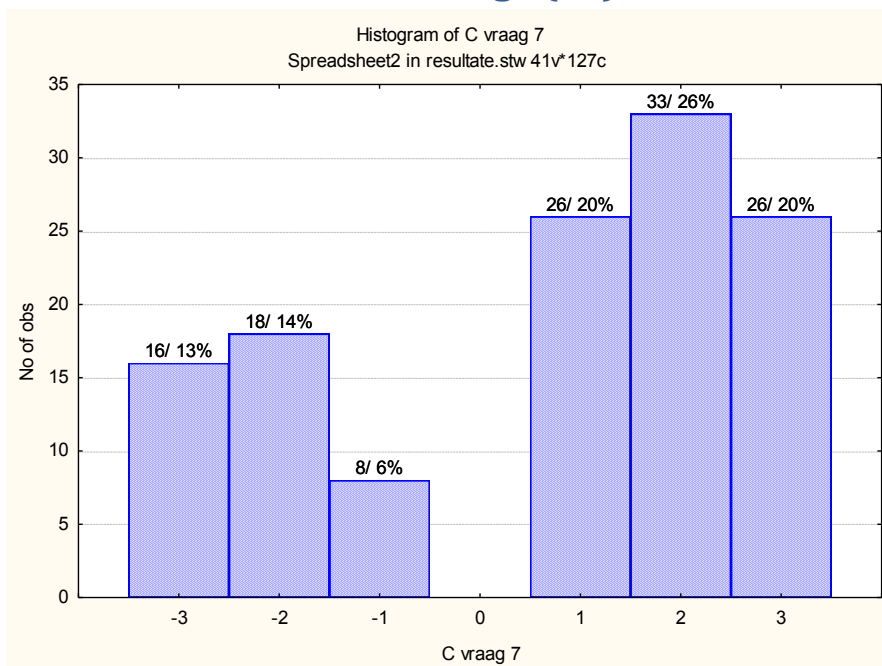
14. C vraag 5(15)

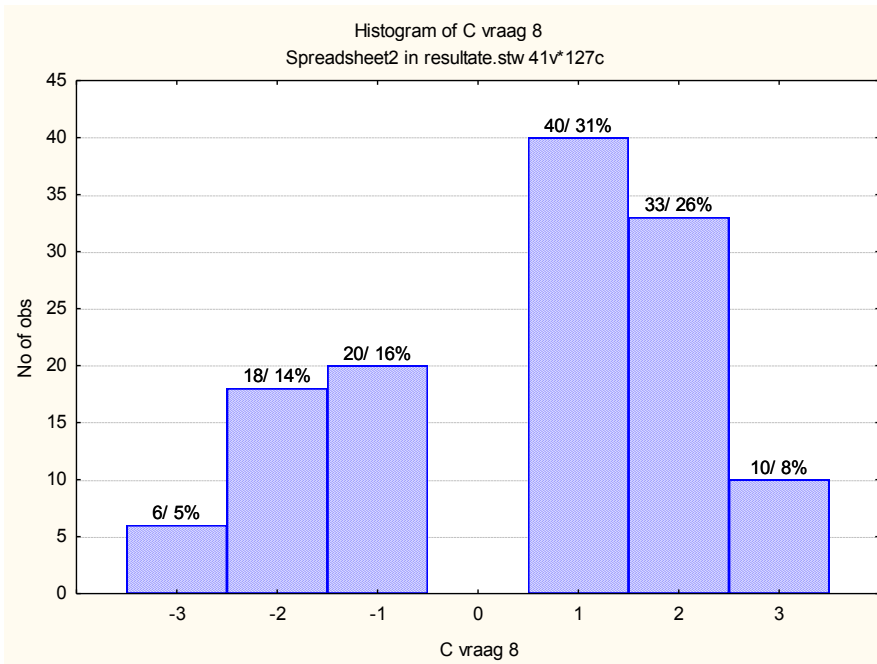
15. C vraag 6(16)

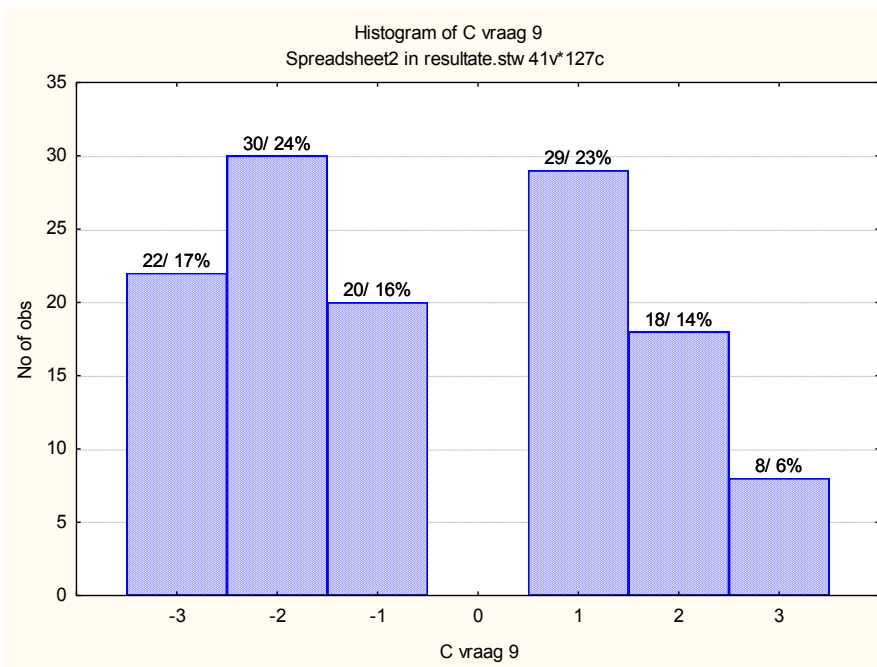
16. C vraag 7(17)

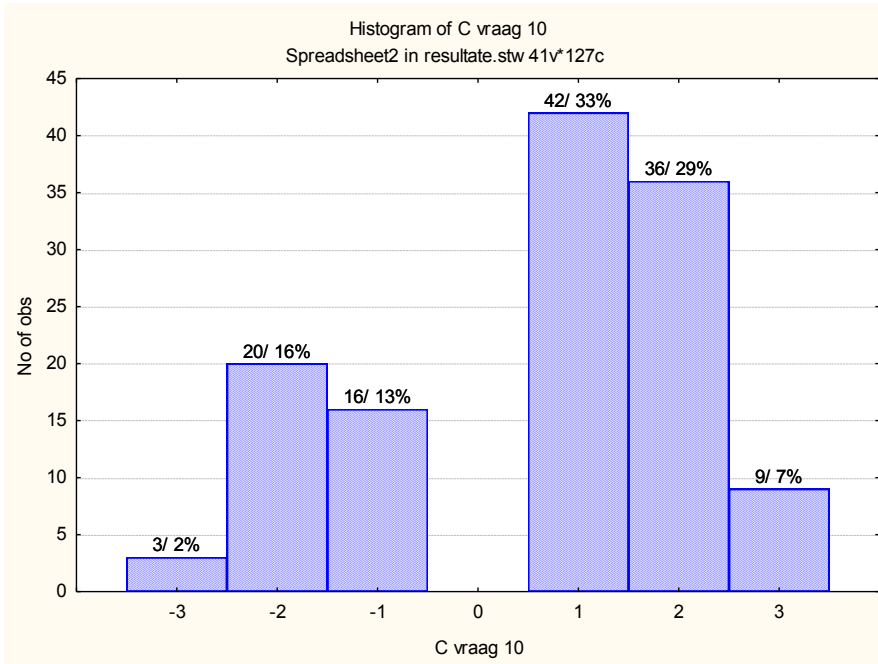
17. C vraag 8(18)

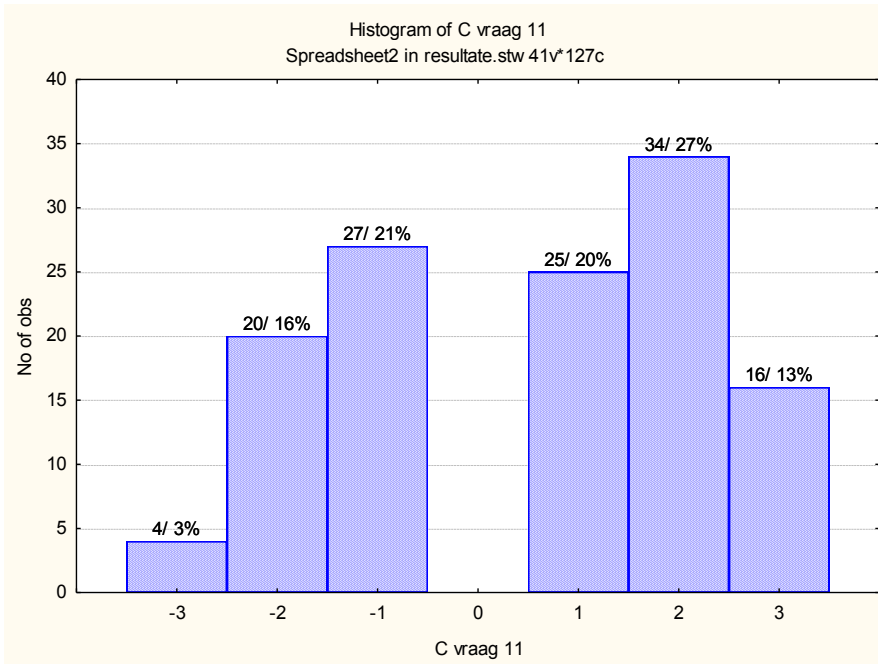
18. C vraag 9(19)

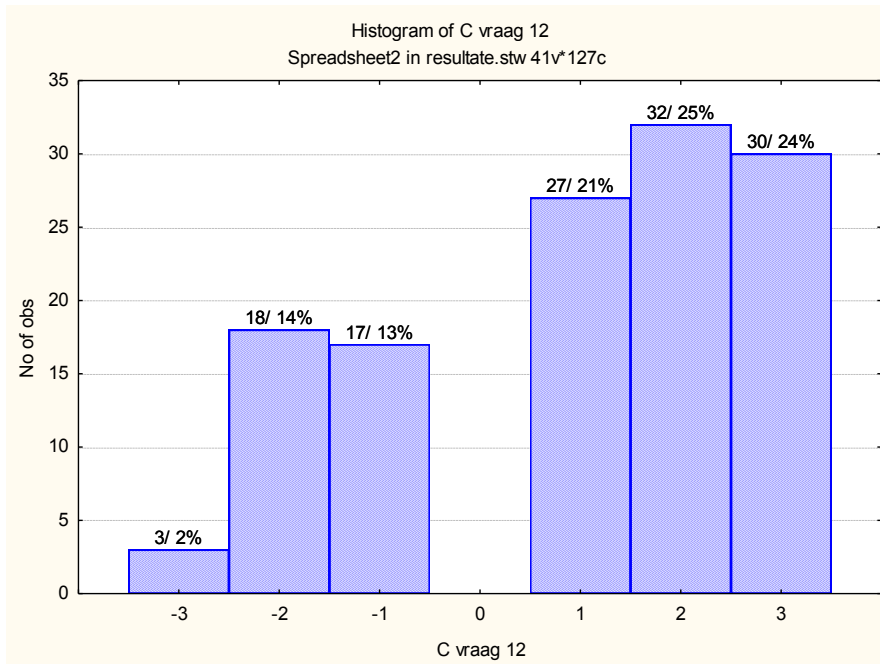
19. C vraag 10(20)

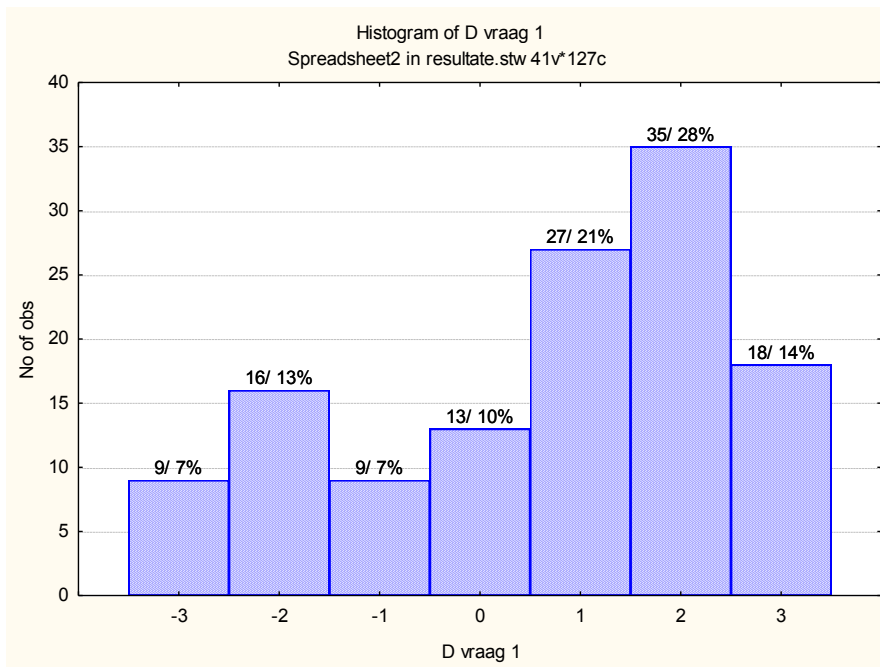
20. C vraag 11(21)

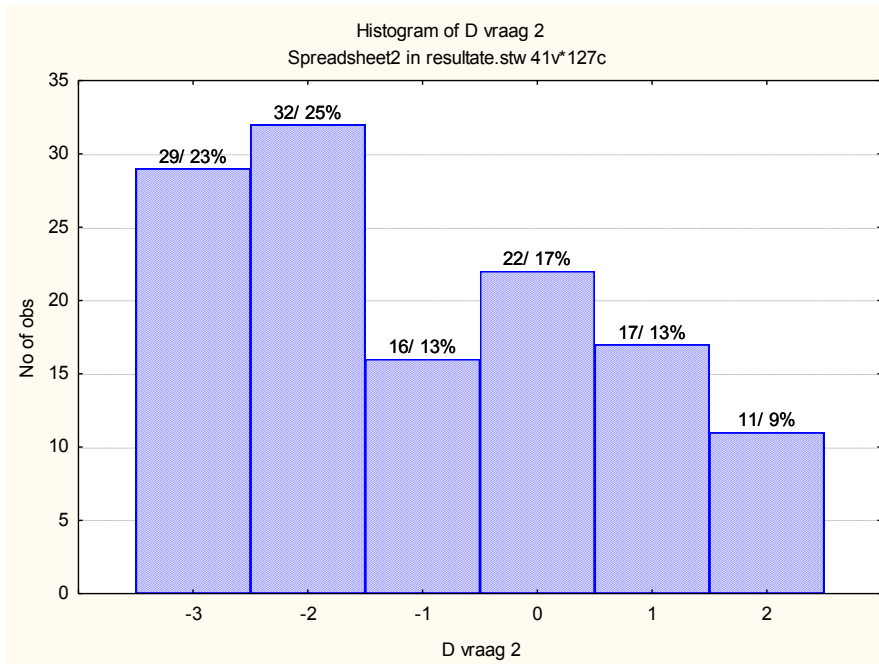
21. C vraag 12(22)

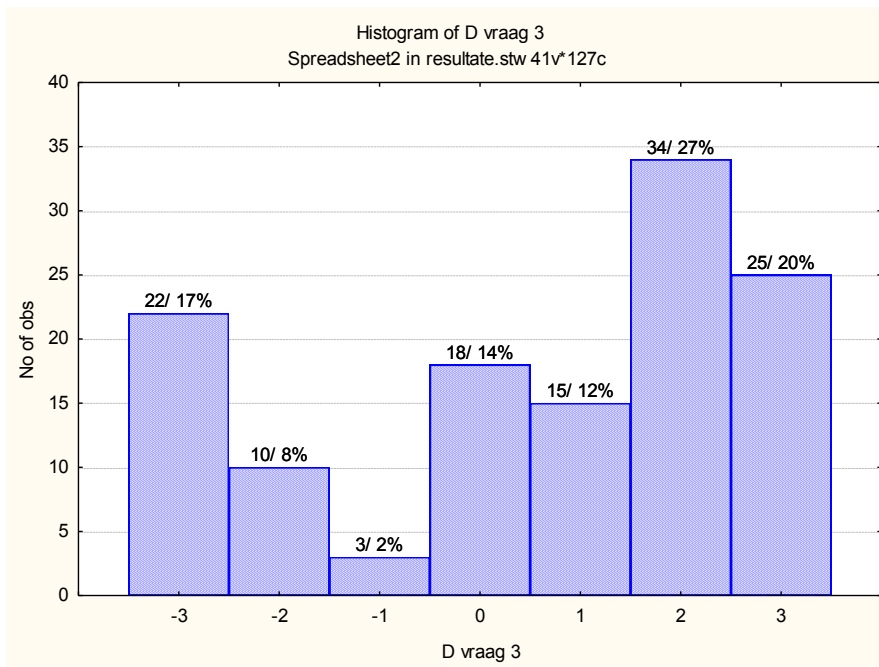
22. D vraag 1(23)

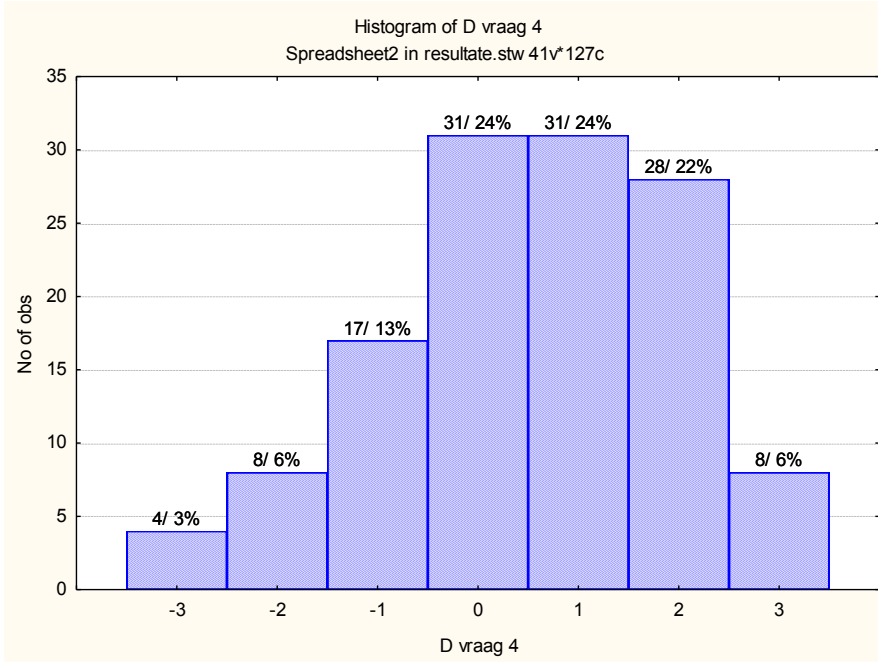
23. D vraag 2(24)

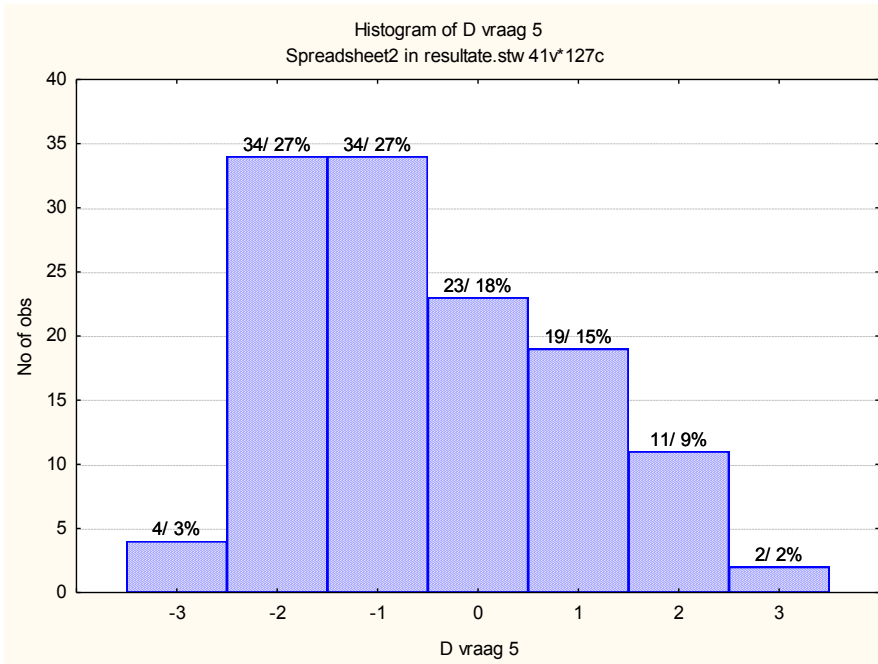
24. D vraag 3(25)

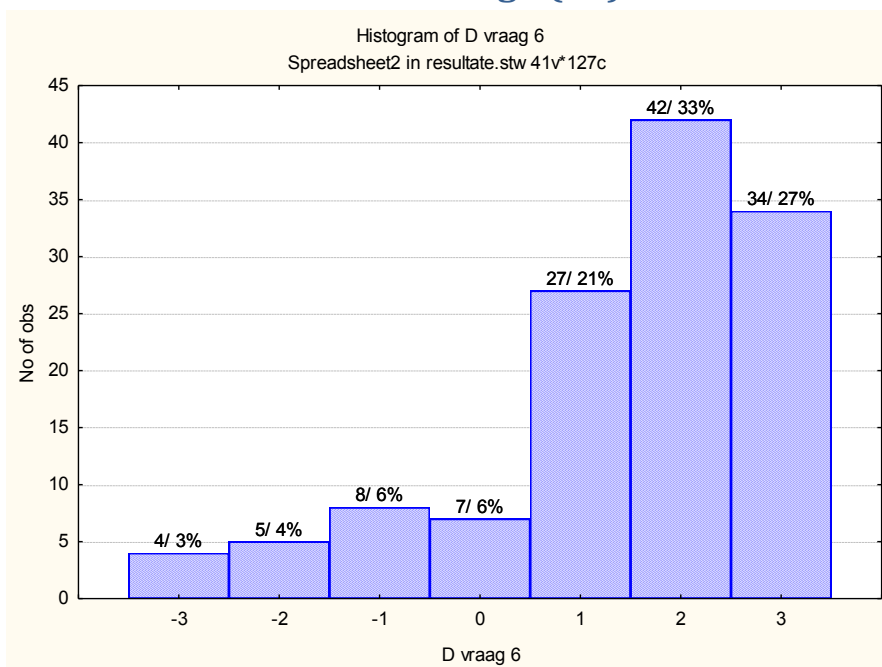
25. D vraag 4(26)

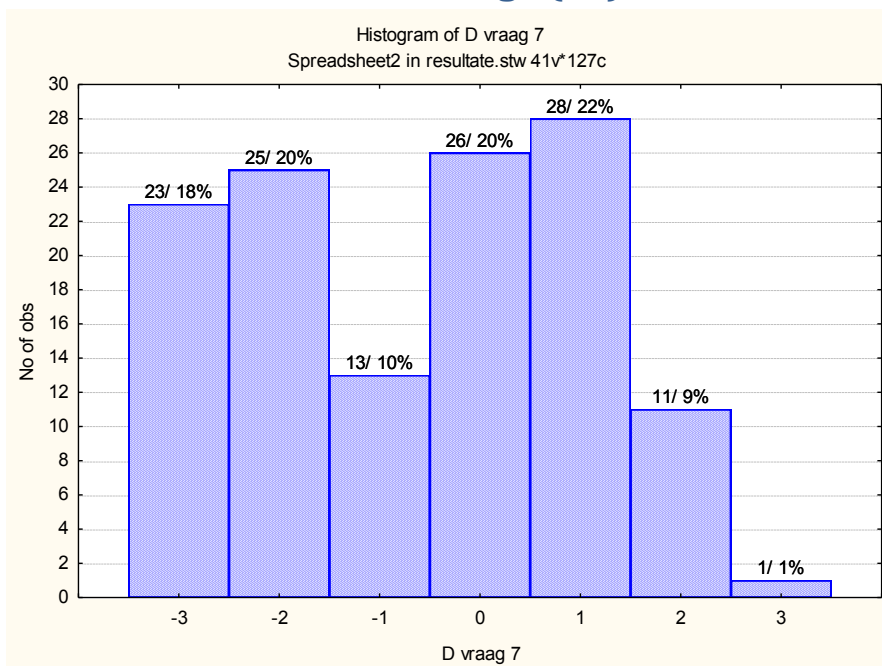
26. D vraag 5(27)

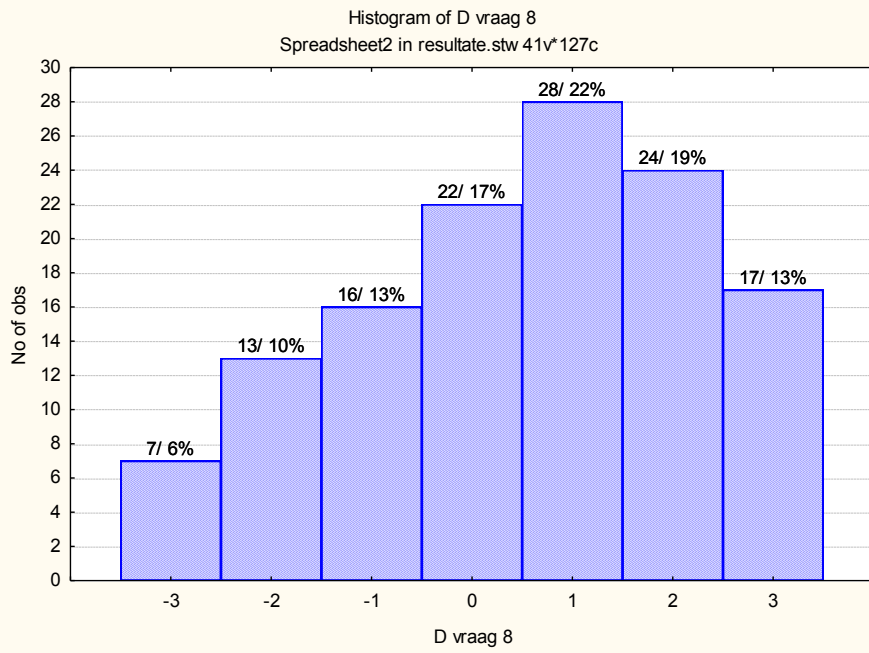
27. D vraag 6(28)

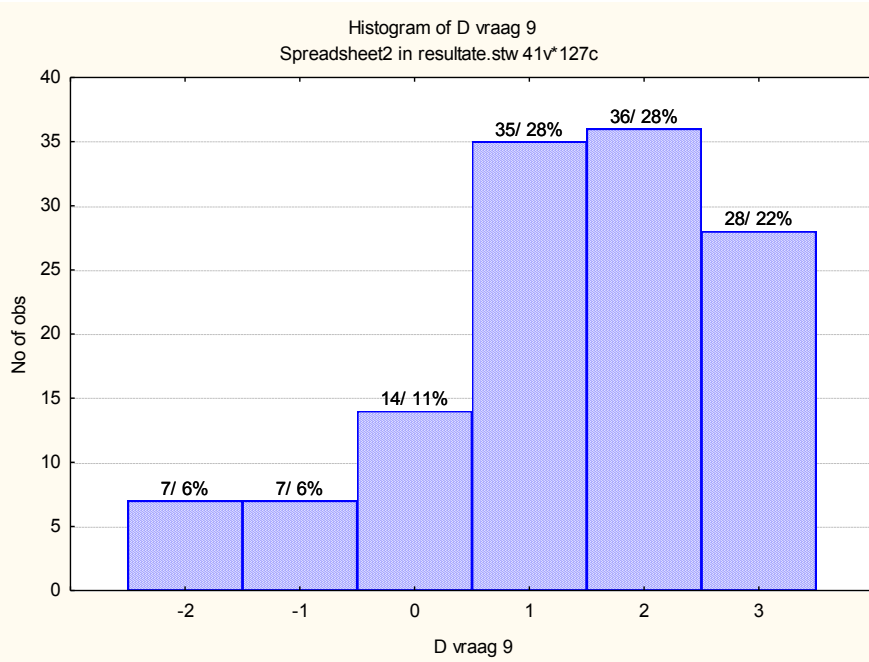
28. D vraag 7(29)

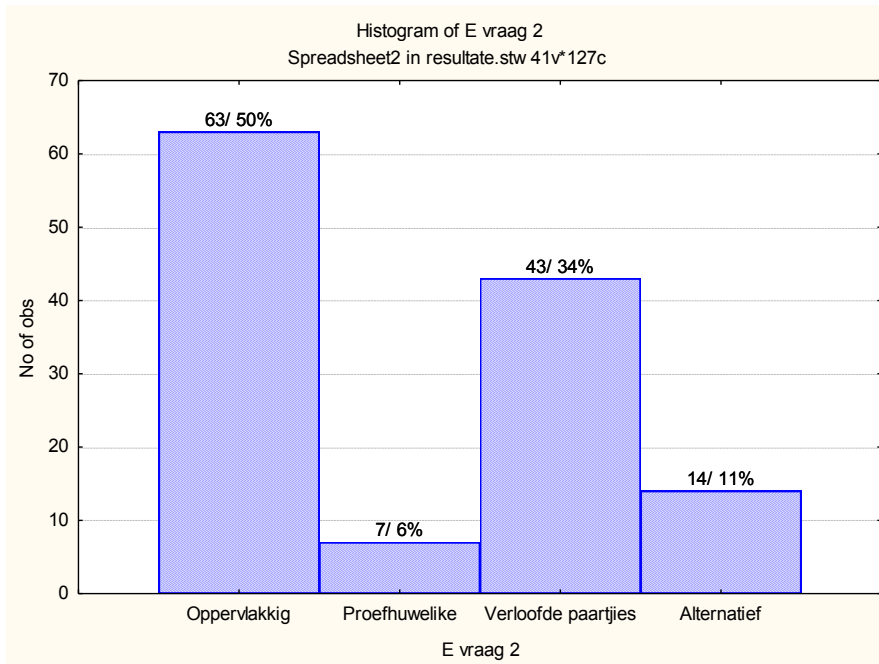
29. D vraag 8(30)

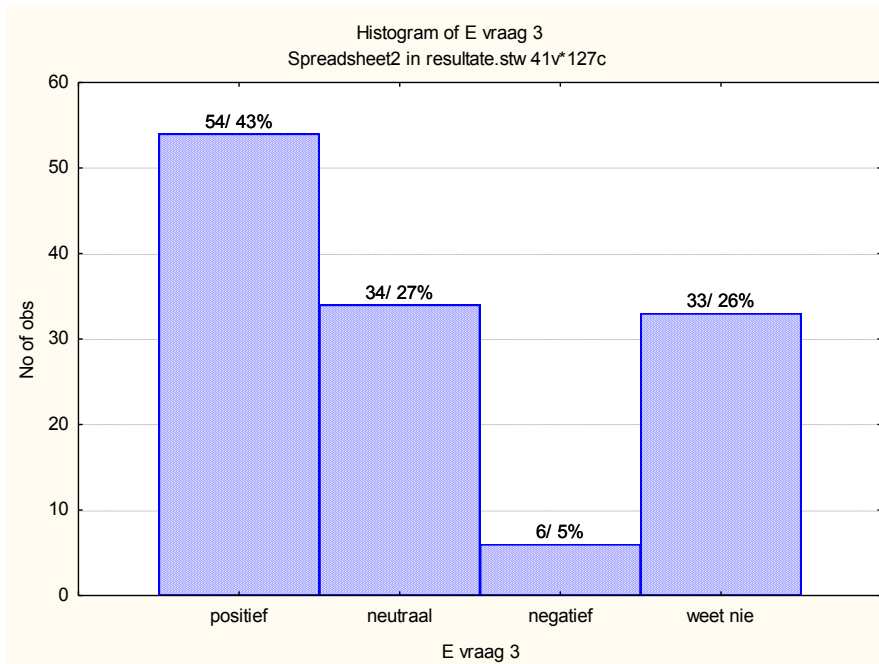
30. D vraag 9(31)

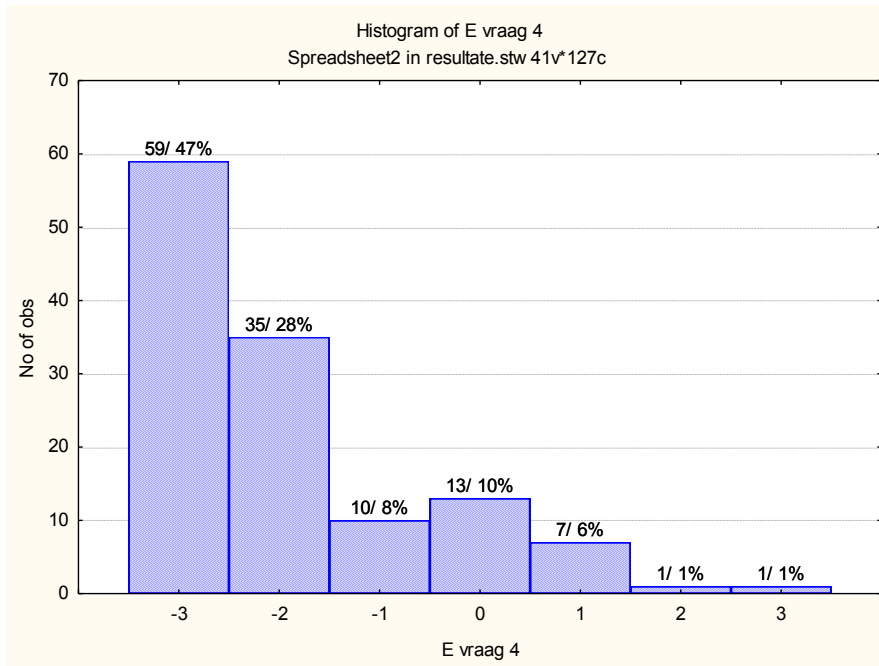
31. E vraag 2(37)

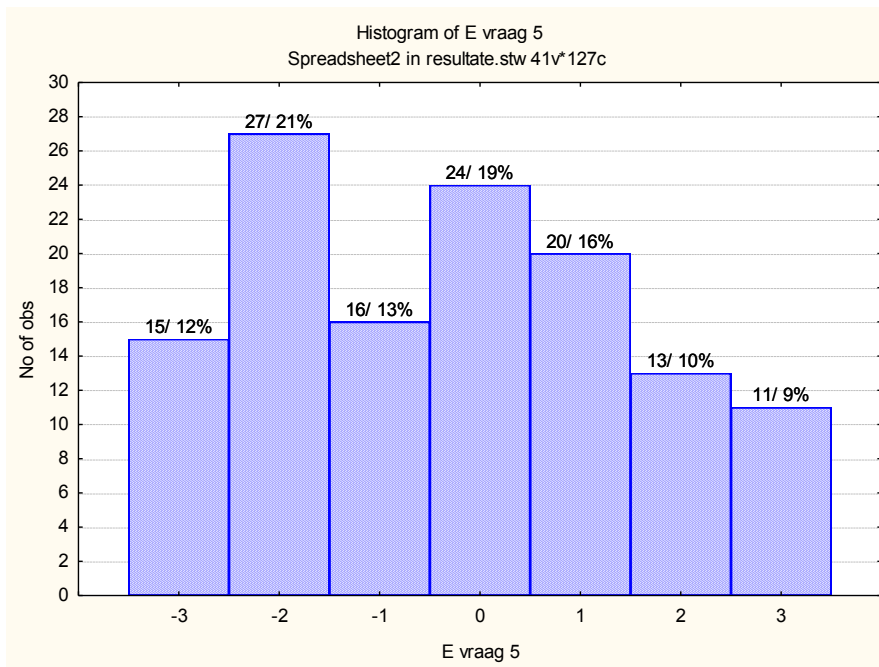
32. E vraag 3(38)

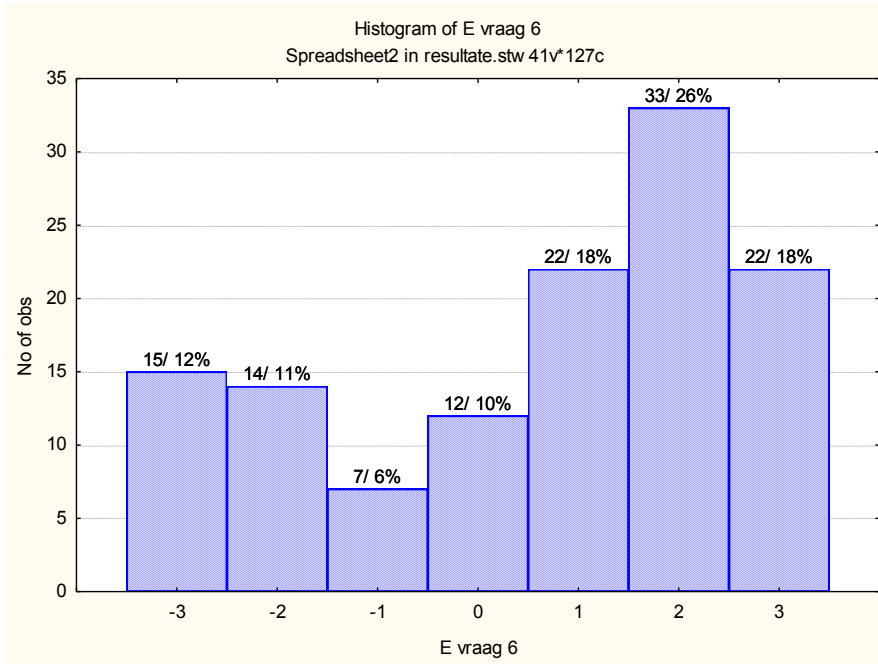
33. E vraag 4(39)

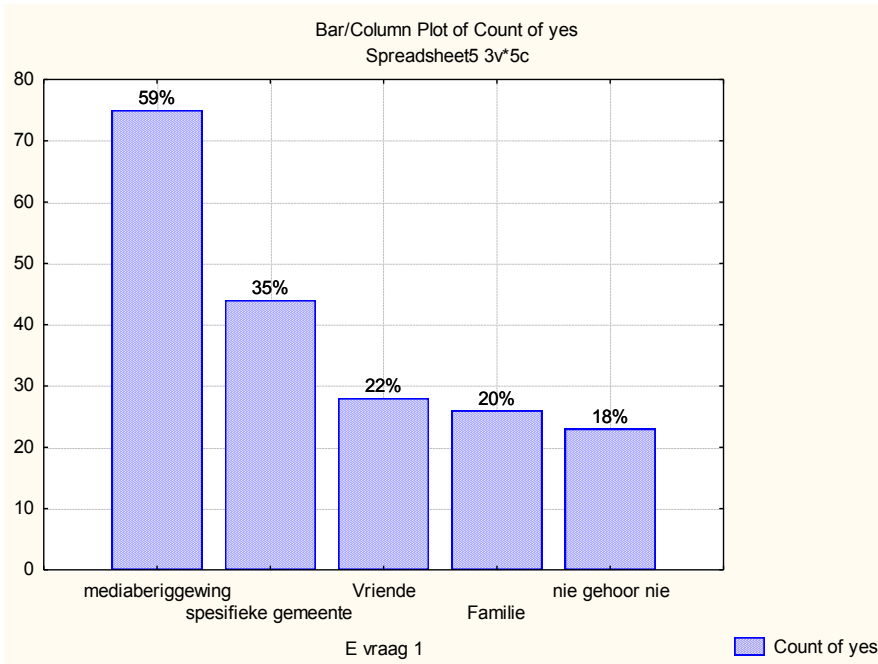
34. E vraag 5(40)

35. E vraag 6(41)

36. E vraag 1

Bylae C – Data betroubaarheid en Veranderlikes

2. Reliability results dialog

2.1 kommunikasie algemeen

Summary for scale: Mean=1.53175 Std.Dv.=2.91667 Va Cronbach alpha: .547046 Standardized alpha: .549424 Average inter-item corr.: .378763					
variable	Mean if deleted	Var. if deleted	StDv. if deleted	Itm-Totl Correl.	Alpha if deleted
C vraag 10	0.928571	3.399660	1.843817	0.378763	
C vraag 12	0.603174	2.731418	1.652700	0.378763	

2.2 roeping

Summary for scale: Mean=3.48819 Std.Dv.=4.10162 Va Cronbach alpha: .739374 Standardized alpha: .740593 Average inter-item corr.: .488034					
variable	Mean if deleted	Var. if deleted	StDv. if deleted	Itm-Totl Correl.	Alpha if deleted
C vraag 1	2.559055	9.065410	3.010882	0.540221	0.682333
C vraag 5	1.952756	8.596193	2.931926	0.571983	0.645635
C vraag 6	2.464567	7.492839	2.737305	0.587342	0.629762

2.3 kommunikasie aktueel

Summary for scale: Mean=1.06400 Std.Dv.=5.36077 Vali Cronbach alpha: .703898 Standardized alpha: .707961 Average inter-item corr.: .383793					
variable	Mean if deleted	Var. if deleted	StDv. if deleted	Itm-Totl Correl.	Alpha if deleted
C vraag 3	1.352000	17.12410	4.138127	0.524725	0.618009
C vraag 8	0.600000	18.38400	4.287657	0.484271	0.644157
C vraag 9(reversed)	0.648000	18.94810	4.352941	0.338262	0.736310
C vraag 11	0.592000	16.01754	4.002192	0.633823	0.547728

2.4 relevansie

Summary for scale: Mean=1.05512 Std.Dv.=4.49392 Vali Cronbach alpha: .707005 Standardized alpha: .718157 Average inter-item corr.: .464169					
variable	Mean if deleted	Var. if deleted	StDv. if deleted	Itm-Totl Correl.	Alpha if deleted
C vraag 2	0.307087	10.30727	3.210494	0.615786	0.515982
C vraag 4	0.133858	10.69862	3.270874	0.528713	0.613359
C vraag 7(reversed)	1.669291	9.62292	3.102082	0.452701	0.728184

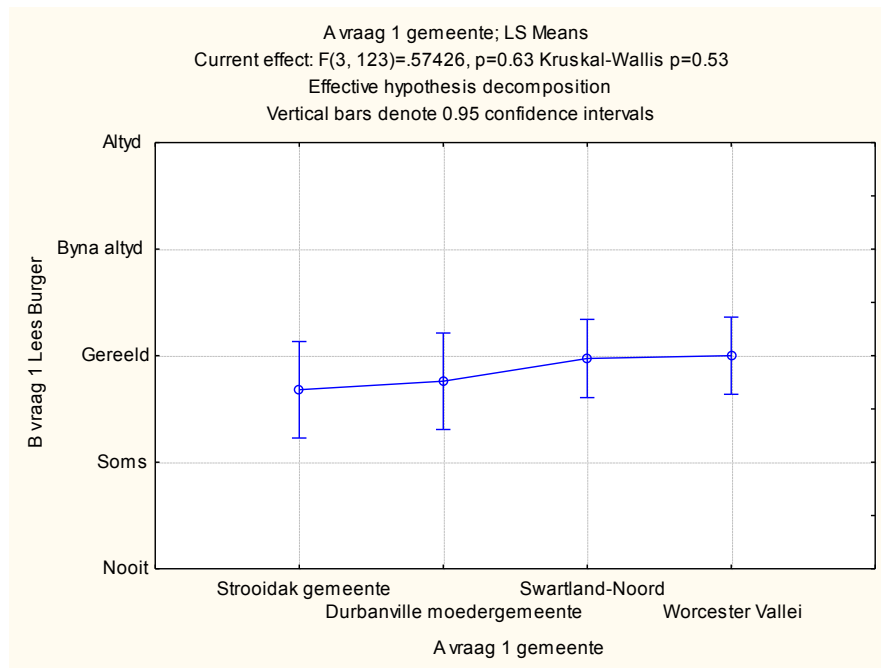
2.5 algehele houding

	Summary for scale: Mean=2.48867 Std.Dv.=4.84175 Valid Cronbach alpha: .877018 Standardized alpha: .878163 Average inter-item corr.: .647056				
variable	Mean if deleted	Var. if deleted	Stdv. if deleted	Item-Totl Correl.	Alpha if deleted
kommunikasie algemeen	1.732667	13.96103	3.736447	0.660705	0.872081
roeping	1.350000	13.80067	3.714925	0.753259	0.835761
kommunikasie aktueel	2.222667	13.91375	3.730114	0.759138	0.834078
relevansie	2.160667	12.79335	3.576780	0.774565	0.826567

3. koerant lees vs gemeente

3.1 B vraag 1 Lees Burger | A vraag 1 gemeente

3.1.1 A vraag 1 gemeente; LS Means

3.1.2 LSD test; variable B vraag 1 Lees Burger (Spreadsheet2 in resultate.stw)

	LSD test; variable B vraag 1 Lees Burger (Spreadsheet2 in resultate.stw) Probabilities for Post Hoc Tests Error: Between MS = 1.3087, df = 123.00				
Cell No.	A vraag 1 gemeente	{1}	{2}	{3}	{4}
1	Strooidak gemeente		0.805134	0.320775	0.277061
2	Durbanville moedergemeente	0.805134		0.469624	0.414462
3	Swartland-Noord	0.320775	0.469624		0.919780
4	Worcester Vallei	0.277061	0.414462	0.919780	

3.1.3 A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

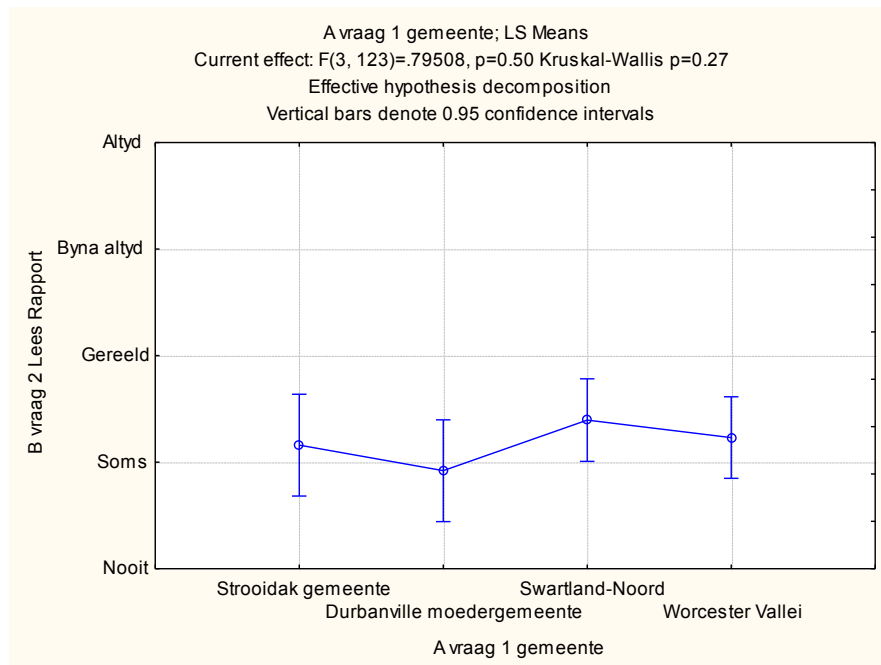
A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: F(3, 123)=.57426, p=.63299						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 1 gemeente	B vraag 1 Lees Burger Mean	B vraag 1 Lees Burger Std.Err.	B vraag 1 Lees Burger -95.00%	B vraag 1 Lees Burger +95.00%	N
1	Strooidak gemeente	2.680000	0.228799	2.227106	3.132894	25
2	Durbanville moedergemeente	2.760000	0.228799	2.307106	3.212894	25
3	Swartland-Noord	2.973684	0.185581	2.606338	3.341030	38
4	Worcester Vallei	3.000000	0.183186	2.637394	3.362606	39

3.1.4 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	B vraag 1 Lees Burger Mean	B vraag 1 Lees Burger Std.Dev.	B vraag 1 Lees Burger Std.Err	B vraag 1 Lees Burger -95.00%	B vraag 1 Lees Burger +95.00%
Total		127	2.881890	1.138184	0.100998	2.682019	3.081761
A vraag 1 gemeente	Strooidak gemeente	25	2.680000	1.180395	0.236079	2.192757	3.167243
A vraag 1 gemeente	Durbanville moedergemeente	25	2.760000	1.051982	0.210396	2.325763	3.194237
A vraag 1 gemeente	Swartland-Noord	38	2.973684	1.218924	0.197736	2.573034	3.374334
A vraag 1 gemeente	Worcester Vallei	39	3.000000	1.100239	0.176179	2.643344	3.356656

3.2 B vraag 2 Lees Rapport | A vraag 1 gemeente

3.2.1 A vraag 1 gemeente; LS Means

3.2.2 LSD test; variable B vraag 2 Lees Rapport (Spreadsheet2 in resultate.stw)

LSD test; variable B vraag 2 Lees Rapport (Spreadsheet2 in resultate.stw) Probabilities for Post Hoc Tests Error: Between MS = 1.4569, df = 123.00					
Cell No.	A vraag 1 gemeente	{1}	{2}	{3}	{4}
1	Strooidak gemeente	2.1600	0.483392	0.451587	0.819377
2	Durbanville moedergemeente	0.483392	1.9200	0.129253	0.316908
3	Swartland-Noord	0.451587	0.129253	2.3947	0.552296
4	Worcester Vallei	0.819377	0.316908	0.552296	2.2308

3.2.3 A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

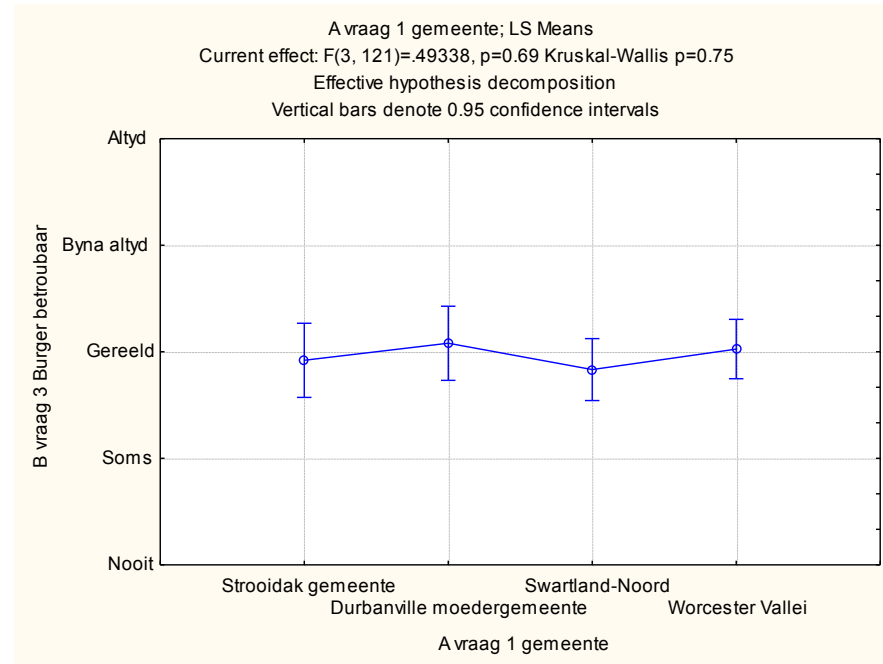
A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw) Current effect: F(3, 123)=.79508, p=.49887 Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 1 gemeente	B vraag 2 Lees Rapport Mean	B vraag 2 Lees Rapport Std.Err.	B vraag 2 Lees Rapport -95.00%	B vraag 2 Lees Rapport +95.00%	N
1	Strooidak gemeente	2.160000	0.241406	1.682151	2.637849	25
2	Durbanville moedergemeente	1.920000	0.241406	1.442151	2.397849	25
3	Swartland-Noord	2.394737	0.195806	2.007150	2.782324	38
4	Worcester Vallei	2.230769	0.193280	1.848184	2.613355	39

3.2.4 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	B vraag 2 Lees Rapport Mean	B vraag 2 Lees Rapport Std.Dev.	B vraag 2 Lees Rapport Std.Err	B vraag 2 Lees Rapport -95.00%	B vraag 2 Lees Rapport +95.00%
Total		127	2.204724	1.204084	0.106845	1.993281	2.416168
A vraag 1 gemeente	Strooidak gemeente	25	2.160000	1.545962	0.309192	1.521858	2.798142
A vraag 1 gemeente	Durbanville moedergemeente	25	1.920000	0.996661	0.199332	1.508599	2.331401
A vraag 1 gemeente	Swartland-Noord	38	2.394737	1.174952	0.190602	2.008540	2.780934
A vraag 1 gemeente	Worcester Vallei	39	2.230769	1.111224	0.177938	1.870552	2.590986

3.3B vraag 3 Burger betroubaar | A vraag 1 gemeente

3.3.1 A vraag 1 gemeente; LS Means

3.3.2 LSD test; variable B vraag 3 Burger betroubaar (Spreadsheet2 in resultate.stw)

LSD test; variable B vraag 3 Burger betroubaar (Spreadsheet2 in resultate.s)					
Probabilities for Post Hoc Tests					
Error: Between MS = .77400, df = 121.00					
Cell No.	A vraag 1 gemeente	{1}	{2}	{3}	{4}
1	Strooidak gemeente		0.521448	0.705806	0.640144
2	Durbanville moedergemeente	0.521448		0.283645	0.809836
3	Swartland-Noord	0.705806	0.283645		0.346159
4	Worcester Vallei	0.640144	0.809836	0.346159	

3.3.3 A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

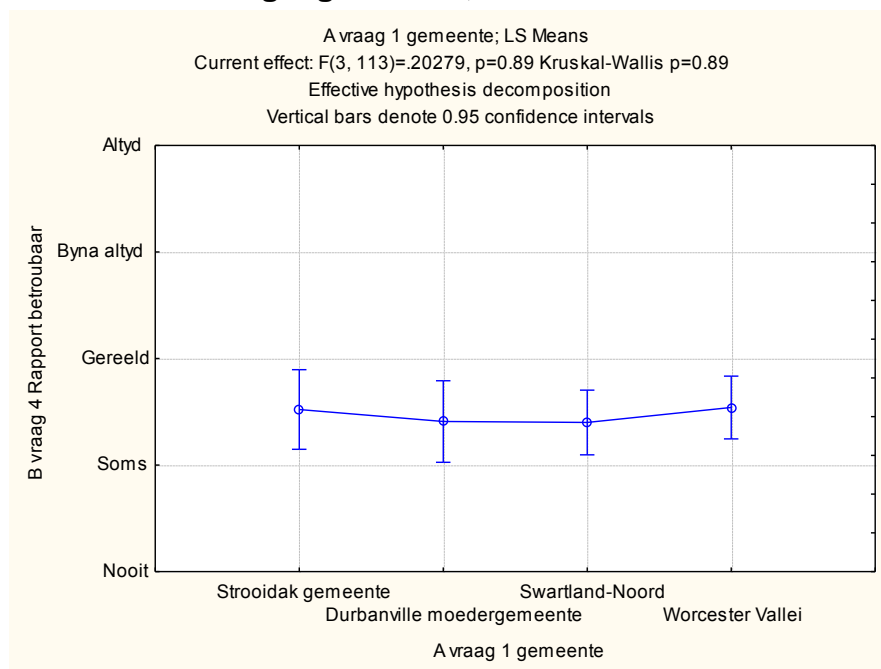
A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: $F(3, 121) = .49338, p = .68754$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 1 gemeente	B vraag 3 Burger betroubaar Mean	B vraag 3 Burger betroubaar Std.Err.	B vraag 3 Burger betroubaar -95.00%	B vraag 3 Burger betroubaar +95.00%	N
1	Strooidak gemeente	2.920000	0.175955	2.571651	3.268349	25
2	Durbanville moedergemeente	3.080000	0.175955	2.731651	3.428349	25
3	Swartland-Noord	2.833333	0.146629	2.543042	3.123624	36
4	Worcester Vallei	3.025641	0.140877	2.746739	3.304544	39

3.3.4 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	B vraag 3 Burger betroubaar Mean	B vraag 3 Burger betroubaar Std.Dev.	B vraag 3 Burger betroubaar Std.Err	B vraag 3 Burger betroubaar -95.00%	B vraag 3 Burger betroubaar +95.00%
Total		125	2.960000	0.874366	0.078206	2.805209	3.114791
A vraag 1 gemeente	Strooidak gemeente	25	2.920000	0.909212	0.181842	2.544696	3.295304
A vraag 1 gemeente	Durbanville moedergemeente	25	3.080000	0.909212	0.181842	2.704696	3.455304
A vraag 1 gemeente	Swartland-Noord	36	2.833333	0.971008	0.161835	2.504791	3.161875
A vraag 1 gemeente	Worcester Vallei	39	3.025641	0.742938	0.118965	2.784808	3.266474

3.4 B vraag 4 Rapport betroubaar | A vraag 1 gemeente

3.4.1 A vraag 1 gemeente; LS Means

3.4.2 LSD test; variable B vraag 4 Rapport betroubaar (Spreadsheet2 in resultate.stw)

LSD test; variable B vraag 4 Rapport betroubaar (Spreadsheet2 in resultate.stw)					
Probabilities for Post Hoc Tests					
Error: Between MS = .81988, df = 113.00					
Cell No.	A vraag 1 gemeente	{1}	{2}	{3}	{4}
1	Strooidak gemeente		0.677342	0.617426	0.937808
2	Durbanville moedergemeente	0.677342		0.970629	0.590792
3	Swartland-Noord	0.617426	0.970629		0.511712
4	Worcester Vallei	0.937808	0.590792	0.511712	

3.4.3 A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 1 gemeente; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw) Current effect: F(3, 113)=.20279, p=.89427 Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 1 gemeente	B vraag 4 Rapport betroubaar Mean	B vraag 4 Rapport betroubaar Std.Err.	B vraag 4 Rapport betroubaar -95.00%	B vraag 4 Rapport betroubaar +95.00%	N
1	Strooidak gemeente	2.521739	0.188804	2.147684	2.895794	23
2	Durbanville moedergemeente	2.409091	0.193047	2.026629	2.791553	22
3	Swartland-Noord	2.400000	0.153053	2.096775	2.703225	35
4	Worcester Vallei	2.540541	0.148859	2.245624	2.835457	37

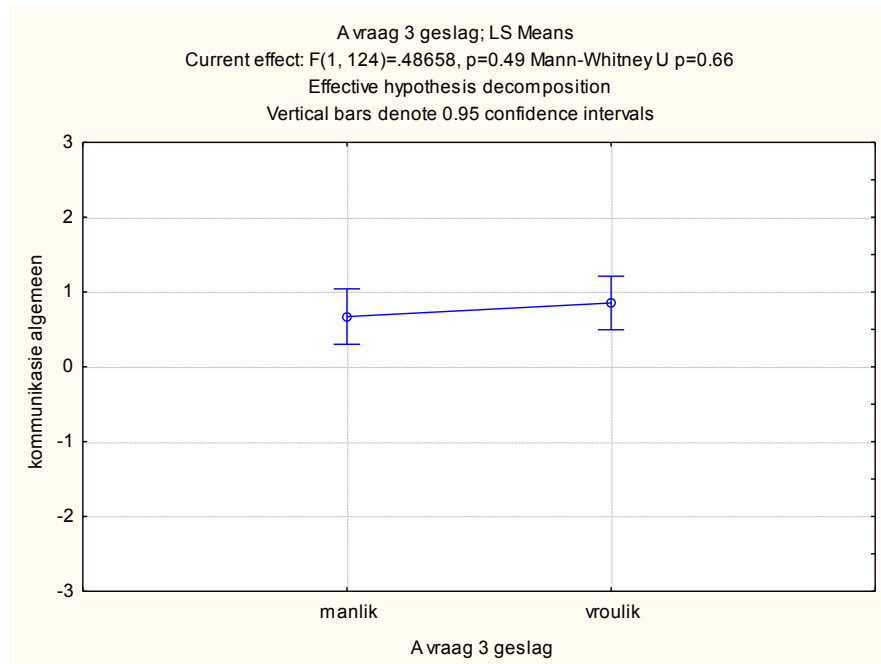
3.4.4 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	B vraag 4 Rapport betroubaar Mean	B vraag 4 Rapport betroubaar Std.Dev.	B vraag 4 Rapport betroubaar Std.Err	B vraag 4 Rapport betroubaar -95.00%	B vraag 4 Rapport betroubaar +95.00%
Total		117	2.470085	0.896090	0.082844	2.306003	2.634168
A vraag 1 gemeente	Strooidak gemeente	23	2.521739	0.994053	0.207274	2.091878	2.951600
A vraag 1 gemeente	Durbanville moedergemeente	22	2.409091	1.053750	0.224660	1.941884	2.876298
A vraag 1 gemeente	Swartland-Noord	35	2.400000	0.774597	0.130931	2.133917	2.666083
A vraag 1 gemeente	Worcester Vallei	37	2.540541	0.869054	0.142872	2.250783	2.830298

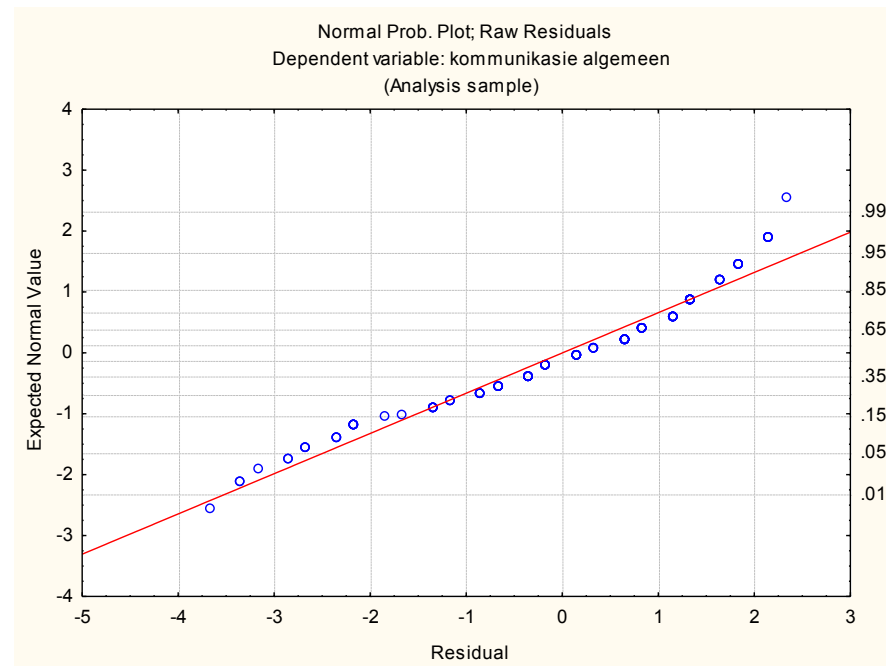
4. geslag vs houding

4.1 kommunikasie algemeen | A vraag 3 geslag

4.1.1 A vraag 3 geslag; LS Means

4.1.2 Normal Prob. Plot; Raw Residuals

4.1.3 Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)					
Effect: "A vraag 3 geslag"					
	Hartley F-max	Cochran C	Bartlett Chi-Sqr.	df	p
kommunikasie algemeen	1.151097	0.535121	#####	1	0.581171

4.1.4 A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

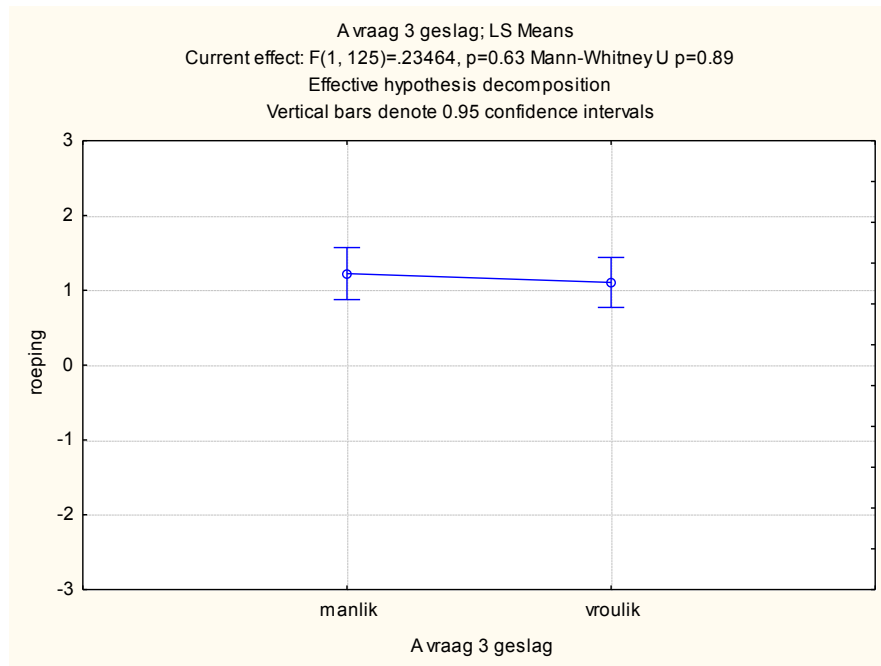
A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: F(1, 124)=.48658, p=.48676						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	kommunikasie algemeen Mean	kommunikasie algemeen Std.Err.	kommunikasie algemeen -95.00%	kommunikasie algemeen +95.00%	N
1	manlik	0.67213	0.18710	0.30179	1.04246	61
2	vroulik	0.85384	0.18125	0.49508	1.21260	65

4.1.5 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

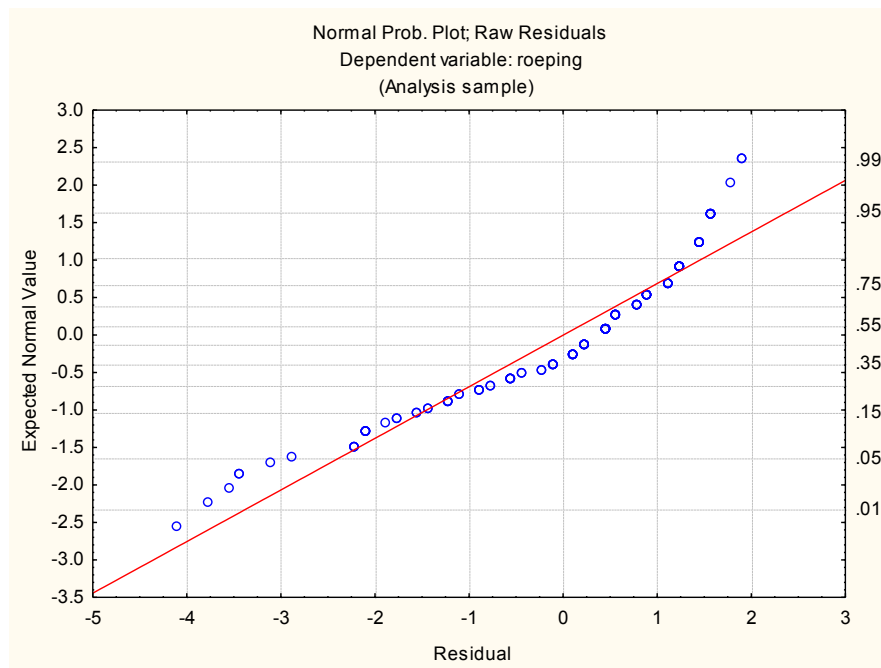
Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	kommunikasie algemeen Mean	kommunikasie algemeen Std.Dev.	kommunikasie algemeen Std.Err	kommunikasie algemeen -95.00%	kommunikasie algemeen +95.00%
Total		126	0.76587	1.45833	0.12991	0.50874	1.02299
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.67213	1.51350	0.19378	0.28450	1.05975
A vraag 3 geslag	vroulik	65	0.85384	1.41068	0.17497	0.50429	1.20339

4.2 roeping | A vraag 3 geslag

4.2.1 A vraag 3 geslag; LS Means

4.2.2 Normal Prob. Plot; Raw Residuals

4.2.3 Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)					
Effect: "A vraag 3 geslag"					
	Hartley F-max	Cochran C	Bartlett Chi-Sqr.	df	p
roeping	1.628401	0.619541	#####	1	0.057077

4.2.4 A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

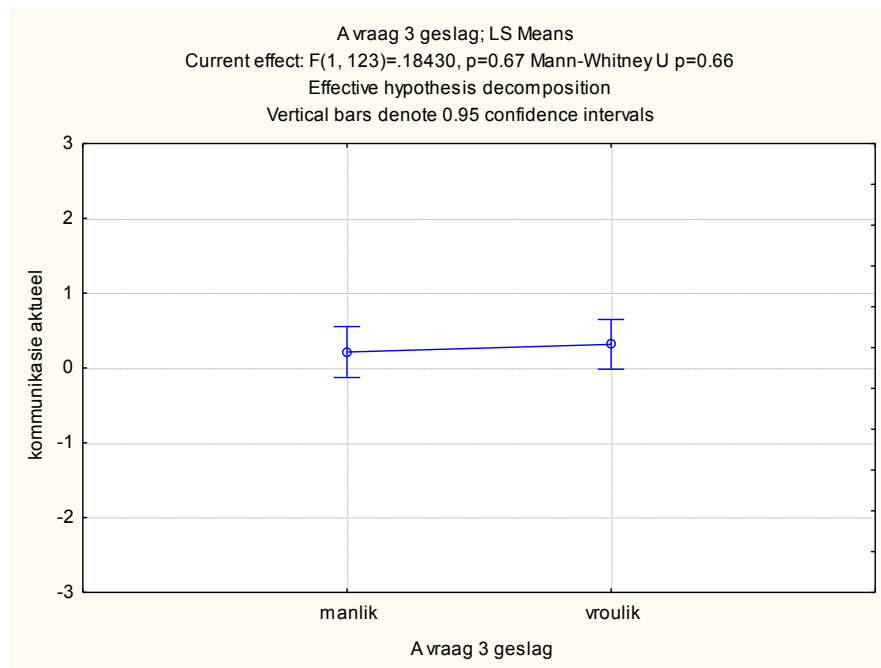
A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: F(1, 125)=.23464, p=.62895						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	roeping Mean	roeping Std.Err.	roeping -95.00%	roeping +95.00%	N
1	manlik	1.224044	0.175587	0.876535	1.571552	61
2	vroulik	1.106061	0.168805	0.771975	1.440146	66

4.2.5 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

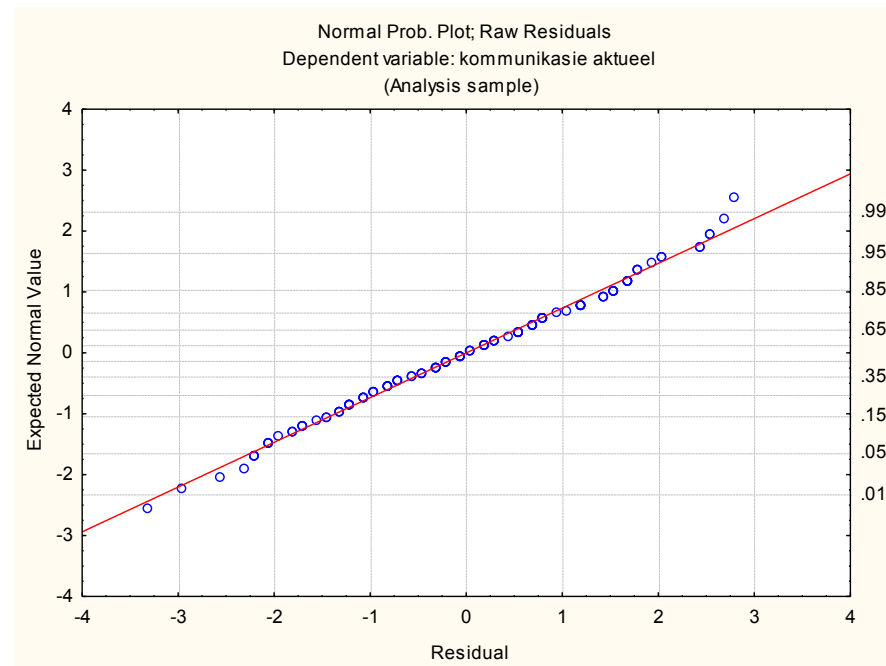
Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	roeping Mean	roeping Std.Dev.	roeping Std.Err	roeping -95.00%	roeping +95.00%
Total		127	1.162730	1.367206	0.121320	0.922641	1.402819
A vraag 3 geslag	manlik	61	1.224044	1.190582	0.152438	0.919121	1.528967
A vraag 3 geslag	vroulik	66	1.106061	1.519288	0.187011	0.732573	1.479549

4.3 kommunikasie aktueel | A vraag 3 geslag

4.3.1 A vraag 3 geslag; LS Means

4.3.2 Normal Prob. Plot; Raw Residuals

4.3.3 Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)					
Effect: "A vraag 3 geslag"					
	Hartley F-max	Cochran C	Bartlett Chi-Sqr.	df	p
kommunikasie aktueel	1.004526	0.501129	#####	1	0.985936

4.3.4 A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

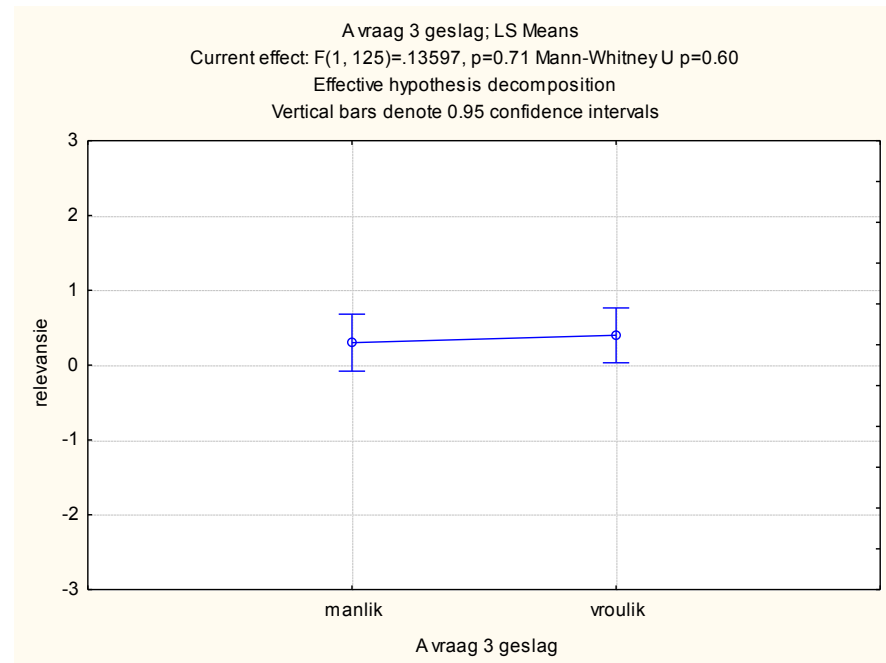
A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: F(1, 123)=.18430, p=.66845						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	kommunikasie aktueel Mean	kommunikasie aktueel Std.Err.	kommunikasie aktueel -95.00%	kommunikasie aktueel +95.00%	N
1	manlik	0.213115	0.172161	-0.127668	0.553897	61
2	vroulik	0.316406	0.168078	-0.016293	0.649106	64

4.3.5 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

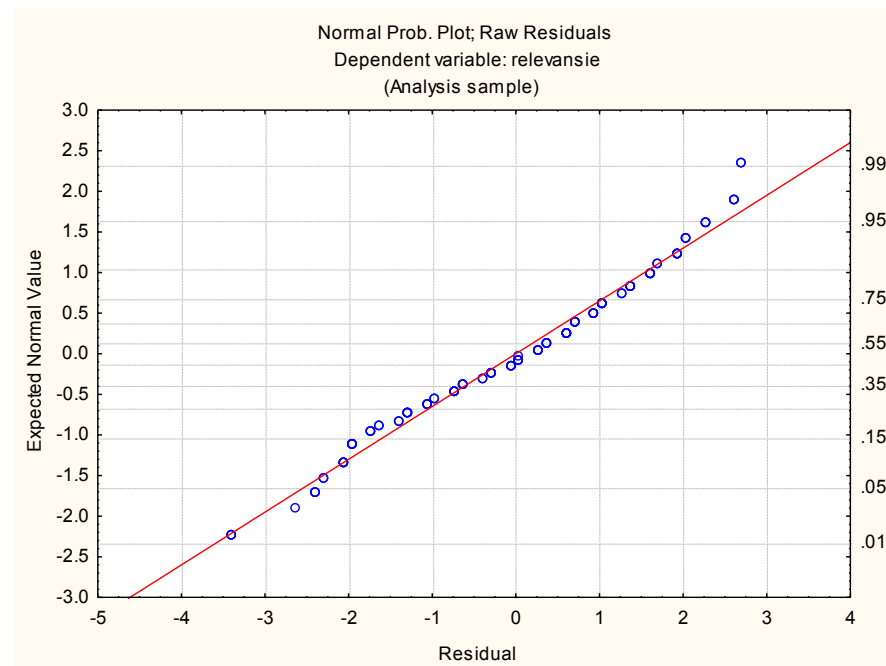
Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	kommunikasie aktueel Mean	kommunikasie aktueel Std.Dev.	kommunikasie aktueel Std.Err.	kommunikasie aktueel -95.00%	kommunikasie aktueel +95.00%
Total		125	0.266000	1.340191	0.119870	0.028743	0.503257
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.213115	1.343066	0.171962	-0.130860	0.557090
A vraag 3 geslag	vroulik	64	0.316406	1.346101	0.168263	-0.019840	0.652652

4.4 relevansie | A vraag 3 geslag

4.4.1 A vraag 3 geslag; LS Means

4.4.2 Normal Prob. Plot; Raw Residuals

4.4.3 Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)					
Effect: "A vraag 3 geslag"					
	Hartley F-max	Cochran C	Bartlett Chi-Sqr.	df	p
relevansie	1.415272	0.585968	#####	1	0.173889

4.4.4 A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

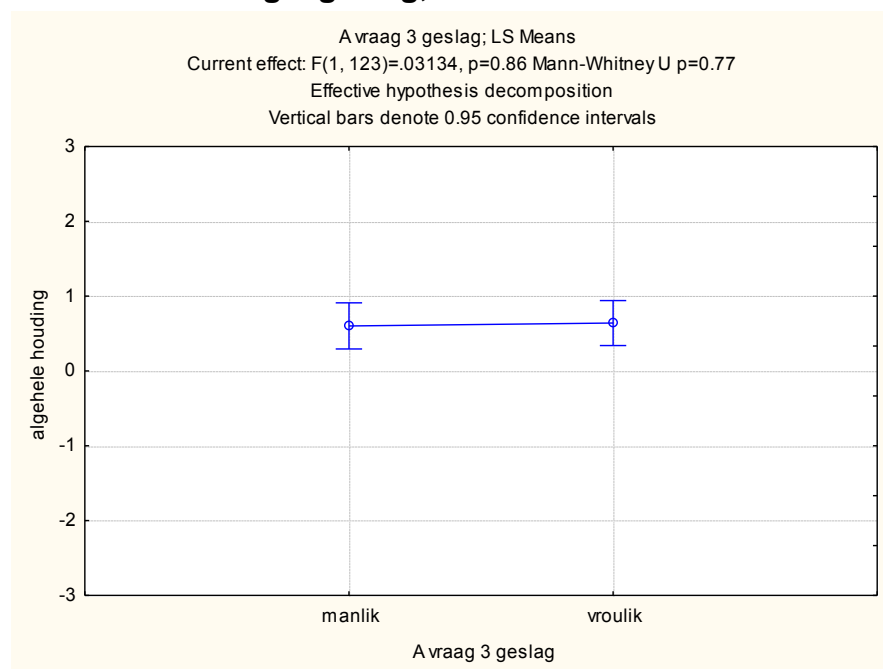
A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: F(1, 125)=.13597, p=.71294						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	relevansie Mean	relevansie Std.Err.	relevansie -95.00%	relevansie +95.00%	N
1	manlik	0.300546	0.192457	-0.080350	0.681443	61
2	vroulik	0.398990	0.185023	0.032806	0.765174	66

4.4.5 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

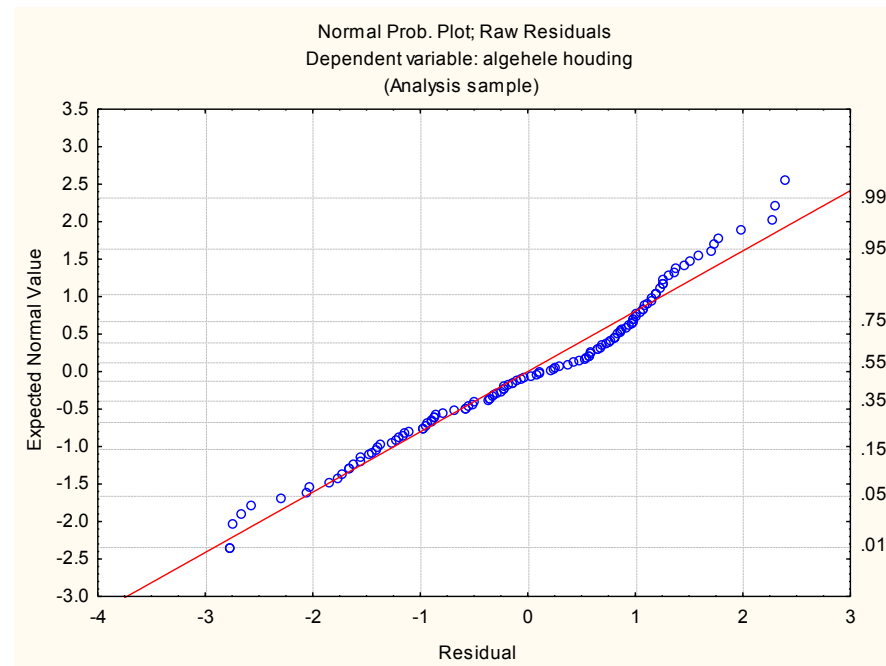
Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	relevansie Mean	relevansie Std.Dev.	relevansie Std.Err	relevansie -95.00%	relevansie +95.00%
Total		127	0.351706	1.497975	0.132924	0.088654	0.614758
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.300546	1.363146	0.174533	-0.048571	0.649664
A vraag 3 geslag	vroulik	66	0.398990	1.621669	0.199614	0.000334	0.797646

4.5 algehele houding | A vraag 3 geslag

4.5.1 A vraag 3 geslag; LS Means

4.5.2 Normal Prob. Plot; Raw Residuals

4.5.3 Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)					
Effect: "A vraag 3 geslag"					
	Hartley F-max	Cochran C	Bartlett Chi-Sqr.	df	p
algehele houding	1.281421	0.561677	#####	1	0.334100

4.5.4 A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: F(1, 123)=.03134, p=.85978						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	algehele houding Mean	algehele houding Std.Err.	algehele houding -95.00%	algehele houding +95.00%	N
1	manlik	0.602459	0.155590	0.294479	0.910439	61
2	vroulik	0.640951	0.151899	0.340275	0.941626	64

4.5.5 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	algehele houding Mean	algehele houding Std.Dev.	algehele houding Std.Err	algehele houding -95.00%	algehele houding +95.00%
Total		125	0.622167	1.210438	0.108265	0.407880	0.836453
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.602459	1.136071	0.145459	0.311498	0.893420
A vraag 3 geslag	vroulik	64	0.640951	1.286031	0.160754	0.319709	0.962192

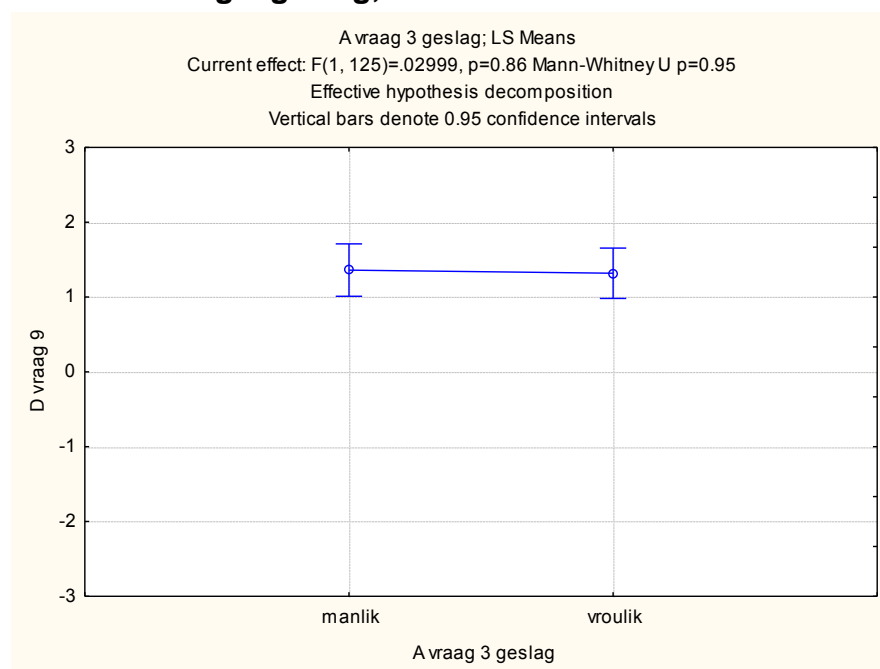
5. opleiding vs houding

5.1 korrelasies

Spreadsheet2 in resultate.stw					
	1	2	3	4	5
	variable 1	variable 2	Spearman	Spearman p-val	# cases
1	A vraag 5 opleiding	kommunikasie algemee	-0.18	0.05	126
2	A vraag 5 opleiding	roeping	-0.10	0.25	127
3	A vraag 5 opleiding	kommunikasie aktueel	-0.26	<0.01	125
4	A vraag 5 opleiding	relevansie	-0.09	0.34	127
5	A vraag 5 opleiding	algehele houding	-0.20	0.02	125

6. D vraag 9 | A vraag 3 geslag

6.1 A vraag 3 geslag; LS Means

6.2 A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125) = .02999$, $p = .86280$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 9 Mean	D vraag 9 Std.Err.	D vraag 9 -95.00%	D vraag 9 +95.00%	N
1	manlik	1.360656	0.176815	1.010717	1.710594	61
2	vroulik	1.318182	0.169985	0.981760	1.654604	66

6.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Effect	Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)					
	Level of Factor	N	D vraag 9 Mean	D vraag 9 Std.Dev.	D vraag 9 Std.Err	D vraag 9 -95.00% +95.00%
Total		127	1.338583	1.375641	0.122068	1.097013 1.580152
A vraag 3 geslag	manlik	61	1.360656	1.354410	0.173414	1.013775 1.707536
A vraag 3 geslag	vroulik	66	1.318182	1.405036	0.172948	0.972781 1.663583

7. ouderdom

7.1 korrelasies

Spreadsheet2 in resultate.stw					
	1 variable 1	2 variable 2	3 Spearman	4 Spearman p-val	5 # cases
1	A vraag 4 ouderdom	D vraag 9	0.02	0.79	127
2	A vraag 4 ouderdom	kommunikasie algemee	-0.00	1.00	126
3	A vraag 4 ouderdom	roeping	0.01	0.94	127
4	A vraag 4 ouderdom	kommunikasie aktueel	-0.02	0.85	125
5	A vraag 4 ouderdom	relevansie	-0.00	0.96	127
6	A vraag 4 ouderdom	algehele houding	0.00	0.99	125

7.2 korrelasies

Spreadsheet2 in resultate.stw					
	1 variable 1	2 variable 2	3 Spearman	4 Spearman p-val	5 # cases
1	A vraag 4 ouderdom	kommunikasie algemee	-0.00	1.00	126
2	A vraag 4 ouderdom	roeping	0.01	0.94	127
3	A vraag 4 ouderdom	kommunikasie aktueel	-0.02	0.85	125
4	A vraag 4 ouderdom	relevansie	-0.00	0.96	127
5	A vraag 4 ouderdom	algehele houding	0.00	0.99	125

7.2.1 Korrelasies

Spreadsheet2 in Elna resultate.stw					
	1	2	3	4	5
	variable 1	variable 2	Spearman	Spearman p-val	# cases
1	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 1	-0.03	0.76	127
2	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 2	-0.15	0.10	127
3	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 3	-0.13	0.14	126
4	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 4	0.05	0.55	127
5	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 5	0.08	0.35	127
6	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 6	-0.04	0.68	127
7	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 7(reversed)	0.13	0.16	127
8	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 8	0.09	0.30	127
9	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 9(reversed)	0.08	0.34	127
10	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 10	0.02	0.78	126
11	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 11	-0.05	0.59	126
12	A vraag 4 ouderdorr	C vraag 12	-0.05	0.57	127

7.3 korrelasies

Spreadsheet2 in Elna resultate.stw					
	1	2	3	4	5
	variable 1	variable 2	Spearman	Spearman p-val	# cases
1	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 1	0.40	<0.01	127
2	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 2	0.11	0.20	127
3	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 3	0.18	0.04	127
4	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 4	-0.03	0.70	127
5	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 5	0.10	0.28	127
6	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 6	0.33	<0.01	127
7	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 7	-0.16	0.08	127
8	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 8	-0.06	0.53	127
9	A vraag 4 ouderdorr	D vraag 9	0.02	0.79	127

7.4 korrelasies

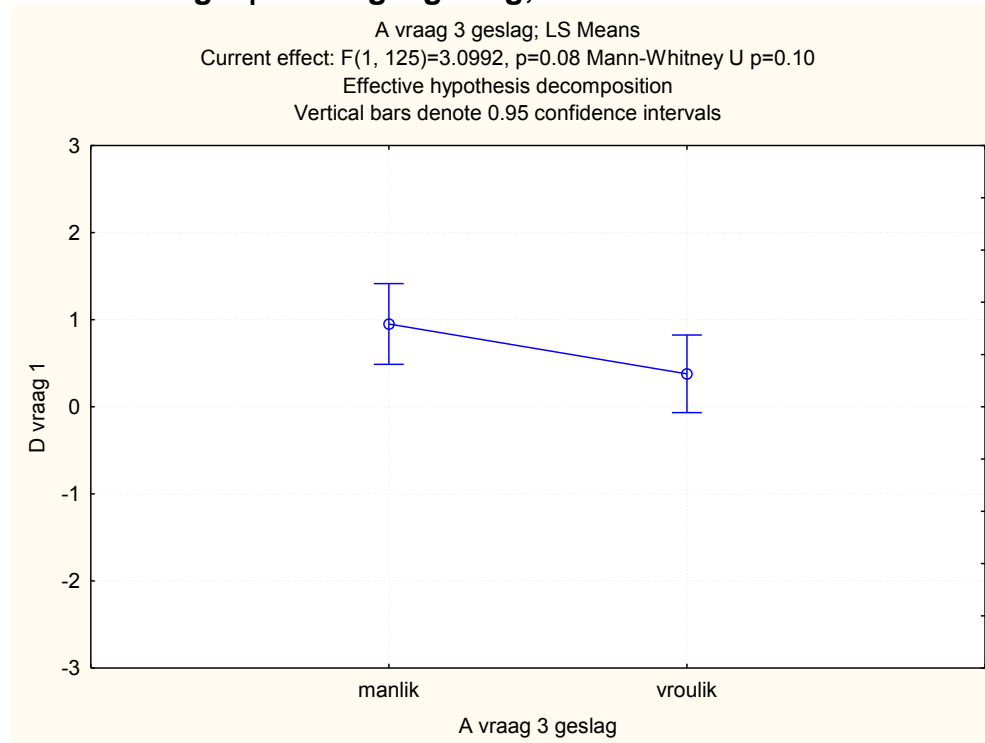
Spreadsheet2 in resultate.stw					
	1	2	3	4	5
	variable 1	variable 2	Spearman	Spearman p-val	# cases
1	A vraag 4 ouderdorr	E vraag 4	-0.07	0.46	126
2	A vraag 4 ouderdorr	E vraag 5	-0.05	0.55	126

7.5 korrelasies

Spreadsheet2 in resultate.stw					
	1	2	3	4	5
	variable 1	variable 2	Spearman	Spearman p-val	# cases
1	A vraag 4 ouderdorr	E vraag 6	0.14	0.11	125

8.1 ANOVA (Spreadsheet2 in resultate.stw)

8.1.1 D Vraag 1 | A Vraag 3 geslag; LS Means

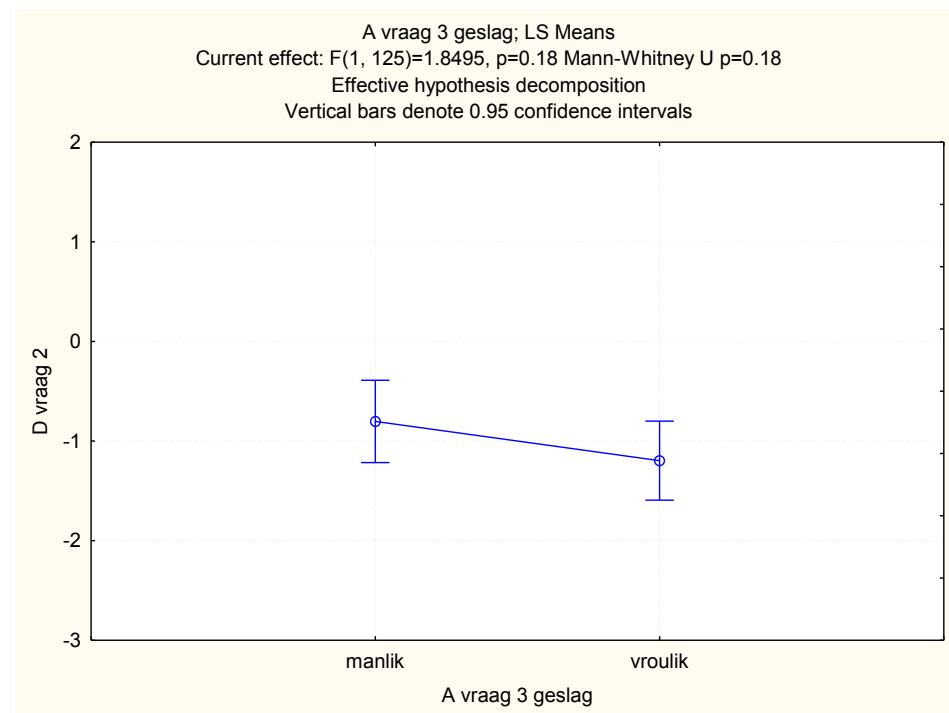
8.1.2 A Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125)=3.0992$, $p=.08078$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 1 Mean	D vraag 1 Std.Err.	D vraag 1 -95.00%	D vraag 1 +95.00%	N
1	manlik	0.950820	0.234243	0.487223	1.414416	61
2	vroulik	0.378788	0.225196	-0.066902	0.824478	66

8.1.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 1 Mean	D vraag 1 Std.Dev.	D vraag 1 Std.Err	D vraag 1 -95.00%	D vraag 1 +95.00%
Total		127	0.653543	1.844675	0.163688	0.329609	0.977478
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.950820	1.736147	0.222291	0.506172	1.395468
A vraag 3 geslag	vroulik	66	0.378788	1.911626	0.235305	-0.091148	0.848724

8.2.1 D Vraag 2 | A Vraag 3; LS Means

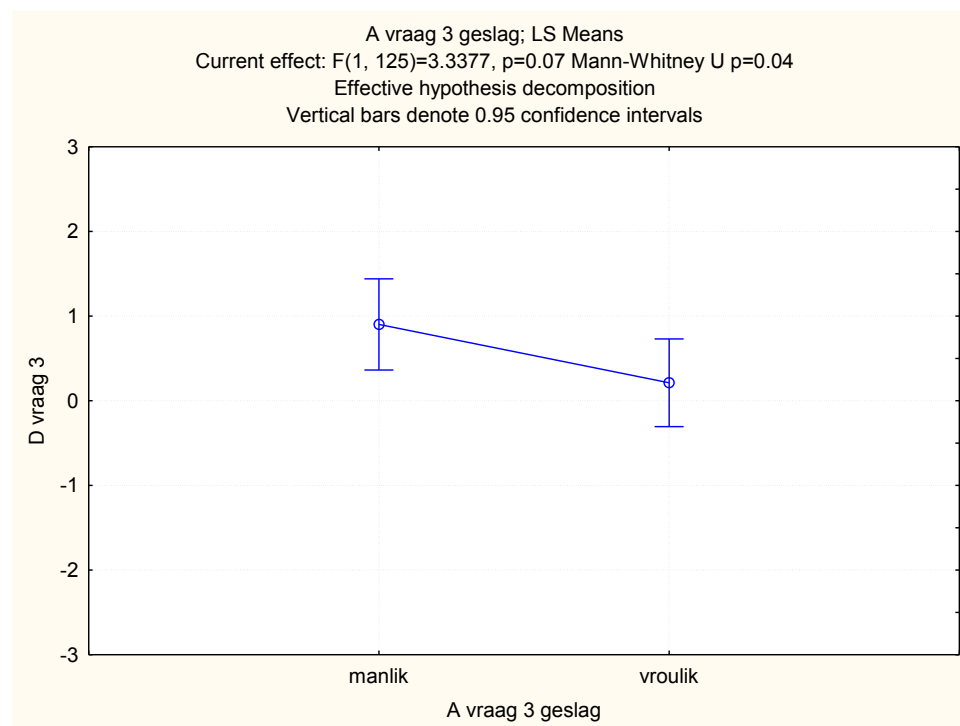
8.2.2 A Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125)=1.8495, p=.17629$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 2 Mean	D vraag 2 Std.Err.	D vraag 2 -95.00%	D vraag 2 +95.00%	N
1	manlik	-0.80328	0.208690	-1.21630	-0.390256	61
2	vroulik	-1.19697	0.200629	-1.59404	-0.799900	66

8.2.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 2 Mean	D vraag 2 Std.Dev.	D vraag 2 Std.Err	D vraag 2 -95.00%	D vraag 2 +95.00%
Total		127	-1.00787	1.635402	0.145118	-1.29506	-0.720689
A vraag 3 geslag	manlik	61	-0.80328	1.671523	0.214017	-1.23138	-0.375182
A vraag 3 geslag	vroulik	66	-1.19697	1.590546	0.195783	-1.58797	-0.805965

8.3.1 D Vraag 3 | A Vraag 3; LS Means

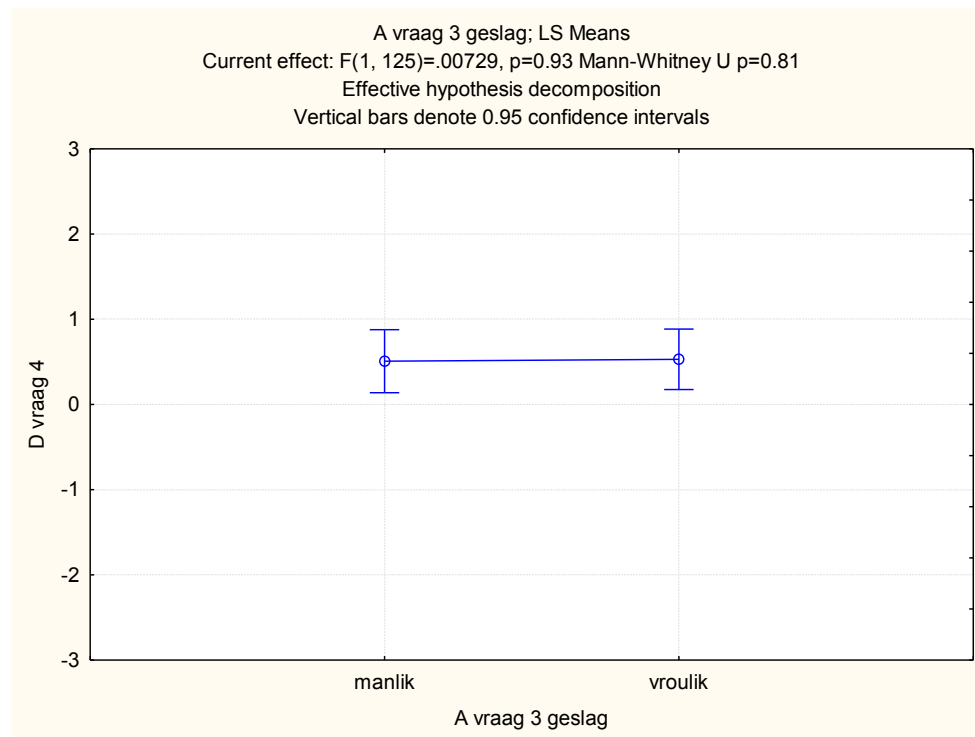
8.3.2 A Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125)=3.3377, p=.07009$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 3 Mean	D vraag 3 Std.Err.	D vraag 3 -95.00%	D vraag 3 +95.00%	N
1	manlik	0.901639	0.272075	0.363169	1.440110	61
2	vroulik	0.212121	0.261566	-0.305551	0.729794	66

8.3.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Effect	Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
	Level of Factor	N	D vraag 3 Mean	D vraag 3 Std.Dev.	D vraag 3 Std.Err	D vraag 3 -95.00%	D vraag 3 +95.00%
Total		127	0.543307	2.144598	0.190302	0.166704	0.919910
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.901639	2.111121	0.270301	0.360956	1.442322
A vraag 3 geslag	vroulik	66	0.212121	2.137685	0.263131	-0.313387	0.737630

8.4.1 D Vraag 4 | A Vraag 3; LS Means

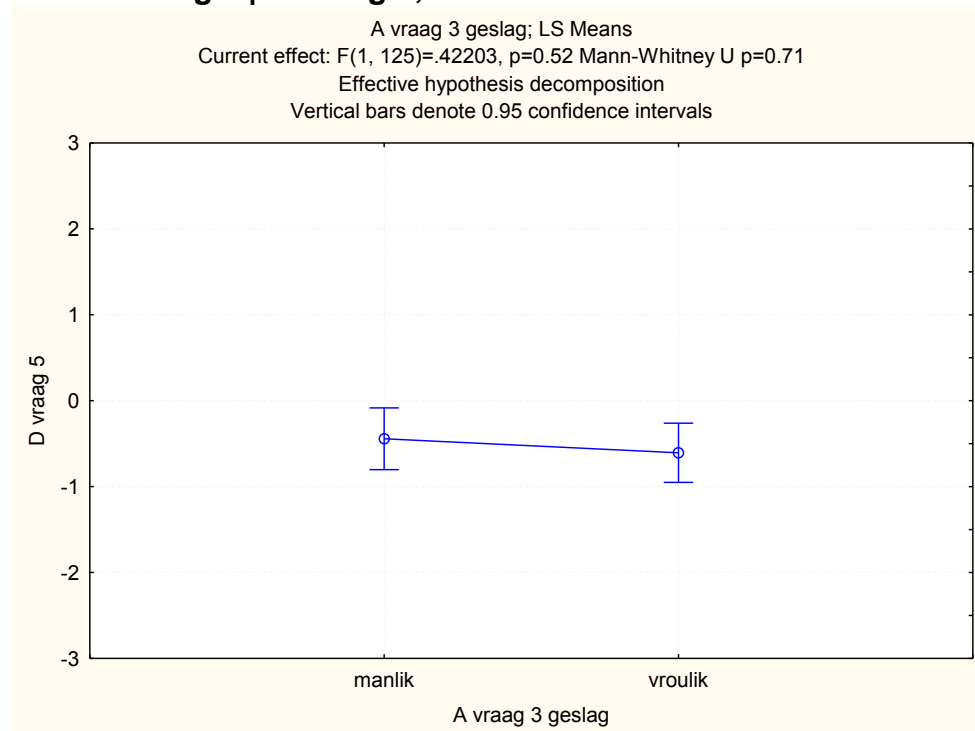
8.4.2 A Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125)=.00729, p=.93210$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 4 Mean	D vraag 4 Std.Err.	D vraag 4 -95.00%	D vraag 4 +95.00%	N
1	manlik	0.508197	0.186665	0.138763	0.877631	61
2	vroulik	0.530303	0.179456	0.175138	0.885468	66

8.4.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 4 Mean	D vraag 4 Std.Dev.	D vraag 4 Std.Err	D vraag 4 -95.00%	D vraag 4 +95.00%
Total		127	0.519685	1.452149	0.128857	0.264680	0.774690
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.508197	1.409763	0.180502	0.147140	0.869254
A vraag 3 geslag	vroulik	66	0.530303	1.500971	0.184757	0.161318	0.899288

8.5.1 D Vraag 5 | A Vraag 3; LS Means

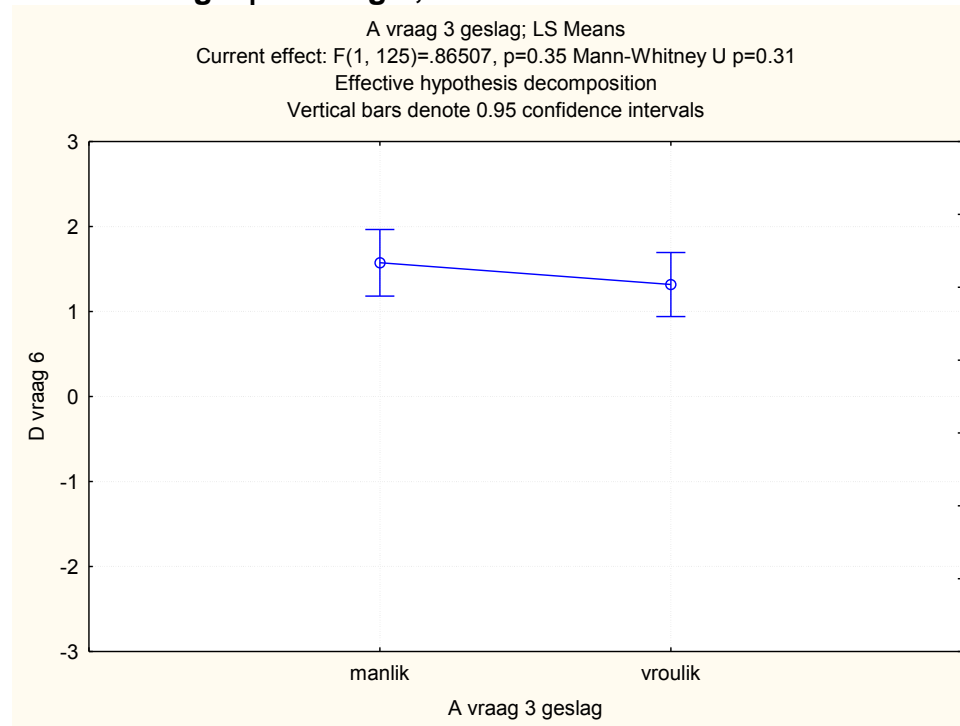
8.5.2 A Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125)=.42203$, $p=.51712$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 5 Mean	D vraag 5 Std.Err.	D vraag 5 -95.00%	D vraag 5 +95.00%	N
1	manlik	-0.442623	0.181363	-0.801564	-0.083682	61
2	vroulik	-0.606061	0.174358	-0.951137	-0.260984	66

8.5.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 5 Mean	D vraag 5 Std.Dev.	D vraag 5 Std.Err	D vraag 5 -95.00%	D vraag 5 +95.00%
Total		127	-0.527559	1.413241	0.125405	-0.775732	-0.279387
A vraag 3 geslag	manlik	61	-0.442623	1.533238	0.196311	-0.835304	-0.049942
A vraag 3 geslag	vroulik	66	-0.606061	1.299453	0.159952	-0.925506	-0.286615

8.6.1 D Vraag 6 | A Vraag 3; LS Means

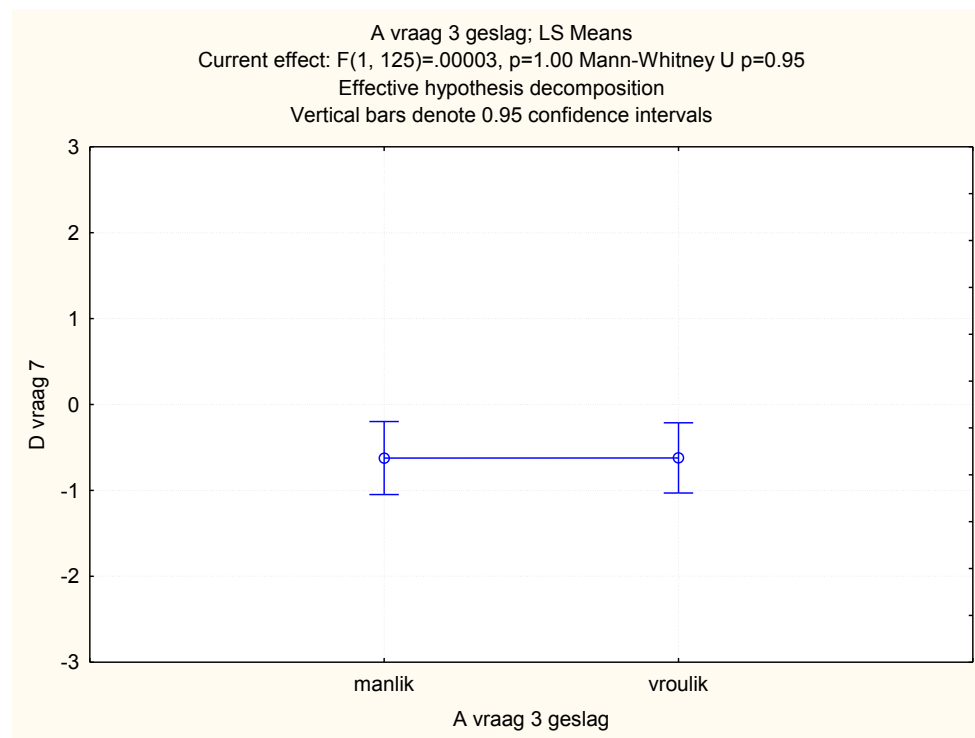
8.6.2 Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125) = .86507, p = .35412$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 6 Mean	D vraag 6 Std.Err.	D vraag 6 -95.00%	D vraag 6 +95.00%	N
1	manlik	1.573770	0.198101	1.181704	1.965837	61
2	vroulik	1.318182	0.190450	0.941258	1.695105	66

8.6.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 6 Mean	D vraag 6 Std.Dev.	D vraag 6 Std.Err	D vraag 6 -95.00%	D vraag 6 +95.00%
Total		127	1.440945	1.546391	0.137220	1.169390	1.712499
A vraag 3 geslag	manlik	61	1.573770	1.477148	0.189129	1.195455	1.952086
A vraag 3 geslag	vroulik	66	1.318182	1.609196	0.198078	0.922592	1.713771

8.7.1 D Vraag 7 | A Vraag 3; LS Means

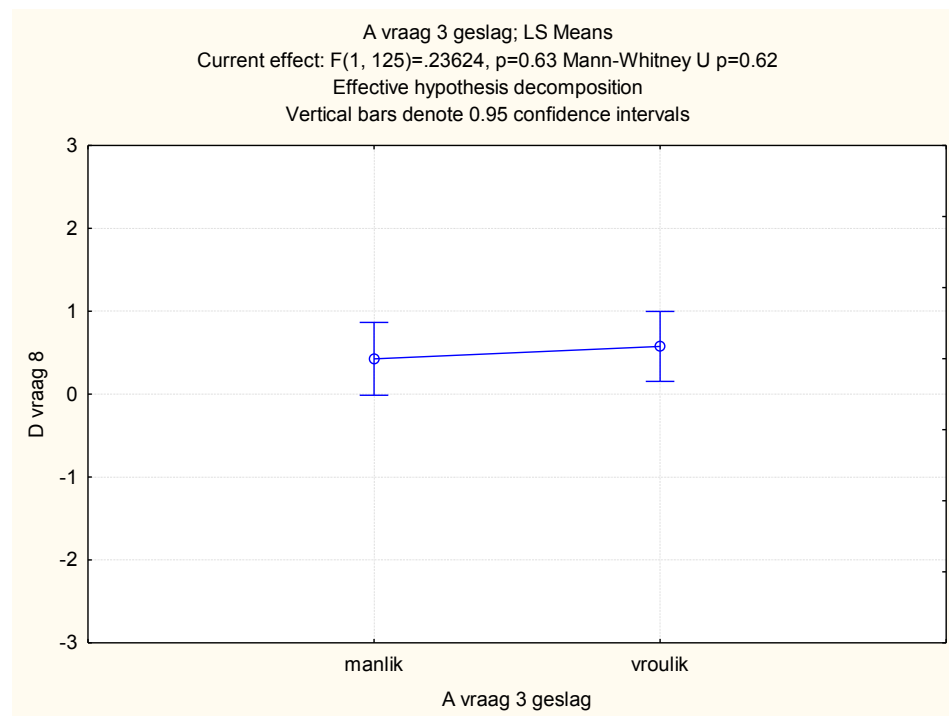
8.7.2 Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125)=.00003$, $p=.99535$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 7 Mean	D vraag 7 Std.Err.	D vraag 7 -95.00%	D vraag 7 +95.00%	N
1	manlik	-0.622951	0.214815	-1.04810	-0.197806	61
2	vroulik	-0.621212	0.206517	-1.02994	-0.212488	66

8.7.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 7 Mean	D vraag 7 Std.Dev.	D vraag 7 Std.Err	D vraag 7 -95.00%	D vraag 7 +95.00%
Total		127	-0.622047	1.671085	0.148285	-0.91550	-0.328596
A vraag 3 geslag	manlik	61	-0.622951	1.634665	0.209297	-1.04161	-0.204294
A vraag 3 geslag	vroulik	66	-0.621212	1.716572	0.211295	-1.04320	-0.199226

8.8.1 D Vraag 8 | A Vraag 3; LS Means

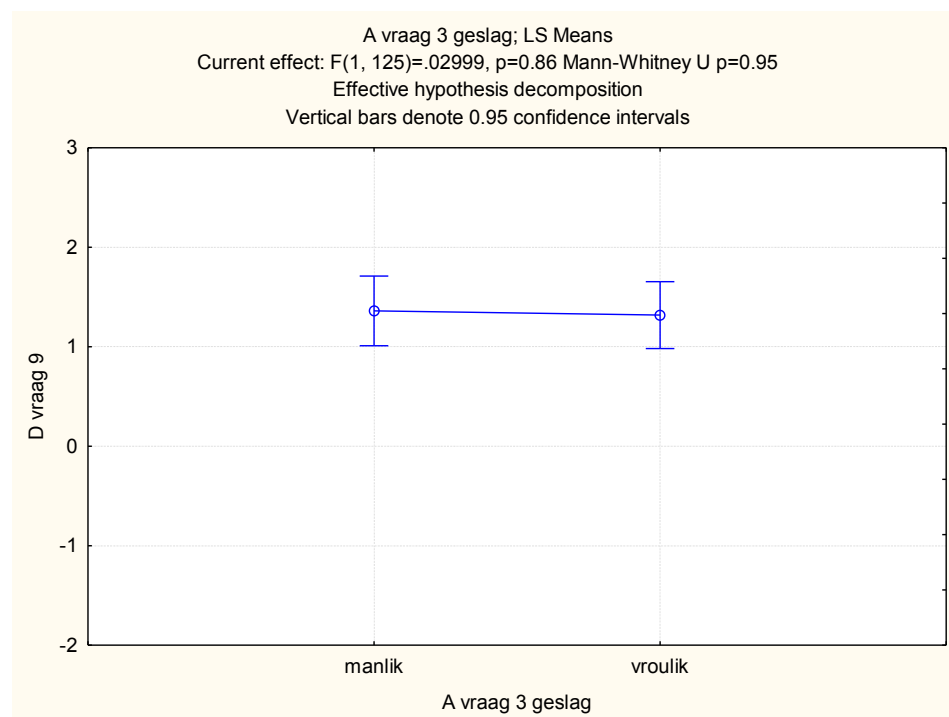
8.8.2 Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125) = .23624, p = .62779$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 8 Mean	D vraag 8 Std.Err.	D vraag 8 -95.00%	D vraag 8 +95.00%	N
1	manlik	0.426230	0.221778	-0.012697	0.865156	61
2	vroulik	0.575758	0.213212	0.153785	0.997730	66

8.8.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 8 Mean	D vraag 8 Std.Dev.	D vraag 8 Std.Err	D vraag 8 -95.00%	D vraag 8 +95.00%
Total		127	0.503937	1.726884	0.153236	0.200687	0.807187
A vraag 3 geslag	manlik	61	0.426230	1.687790	0.216099	-0.006033	0.858493
A vraag 3 geslag	vroulik	66	0.575758	1.772097	0.218130	0.140122	1.011393

8.9.1 D Vraag 9 | A Vraag 3; LS Means

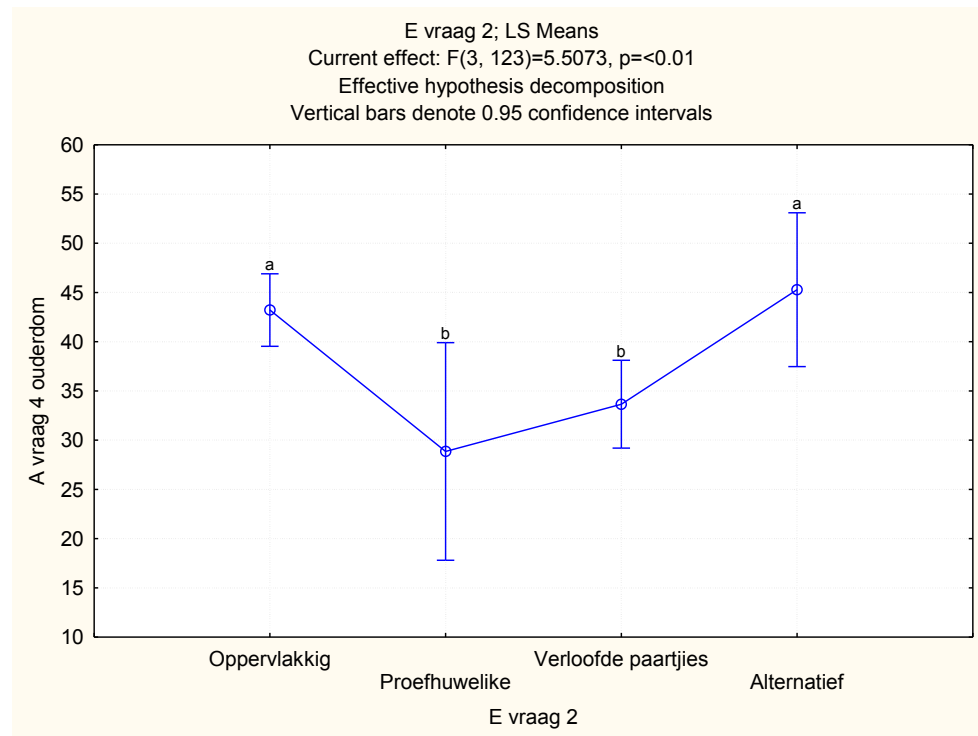
8.9.2 Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 125) = .02999$, $p = .86280$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	D vraag 9 Mean	D vraag 9 Std.Err.	D vraag 9 -95.00%	D vraag 9 +95.00%	N
1	manlik	1.360656	0.176815	1.010717	1.710594	61
2	vroulik	1.318182	0.169985	0.981760	1.654604	66

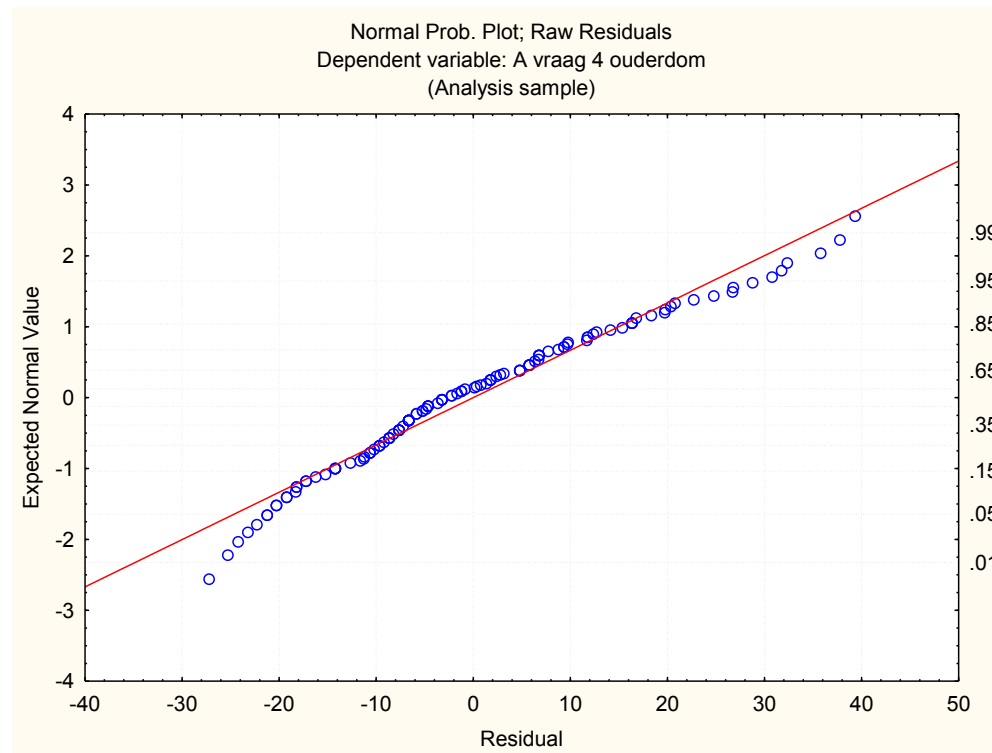
8.9.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in Elna resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	D vraag 9 Mean	D vraag 9 Std.Dev.	D vraag 9 Std.Err	D vraag 9 -95.00%	D vraag 9 +95.00%
Total		127	1.338583	1.375641	0.122068	1.097013	1.580152
A vraag 3 geslag	manlik	61	1.360656	1.354410	0.173414	1.013775	1.707536
A vraag 3 geslag	vroulik	66	1.318182	1.405036	0.172948	0.972781	1.663583

9.1.1 E Vraag 2 | A Vraag 3

9.1.2 Normal Prob. Plot; Raw Residuals

9.1.3 Test of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Tests of Homogeneity of Variances (Spreadsheet2 in resultate.s Effect: "E vraag 2")					
	Hartley F-max	Cochran C	Bartlett Chi-Sqr.	df	p
A vraag 4 ouderdom	6.913933	0.433585	#####	3	0.042279

9.1.4 LSD Test; variable A Vraag 4 ouderdom (Spreadsheet2 in resultate.stw)

LSD test; variable A vraag 4 ouderdom (Spreadsheet2 in resultate.s Probabilities for Post Hoc Tests Error: Between MS = 218.17, df = 123.00					
Cell No.	E vraag 2	{1}	{2}	{3}	{4}
1	Oppervlakkig	43.222	0.016066	0.001369	0.637177
2	Proefhuwelike	0.016066	0.427362	0.017766	0.637177
3	Verloofde paartjies	0.001369	0.427362	0.011682	0.637177
4	Alternatief	0.637177	0.017766	0.011682	0.637177

9.1.5 E vraag 2; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

E vraag 2; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw) Current effect: F(3, 123)=5.5073, p=.00139 Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	E vraag 2	A vraag 4 ouderdom Mean	A vraag 4 ouderdom Std.Err.	A vraag 4 ouderdom -95.00%	A vraag 4 ouderdom +95.00%	N
1	Oppervlakkig	43.22222	1.860899	39.53869	46.90576	63
2	Proefhuwelike	28.85714	5.582698	17.80653	39.90775	7
3	Verloofde paartjies	33.65116	2.252470	29.19254	38.10979	43
4	Alternatief	45.28571	3.947564	37.47175	53.09967	14

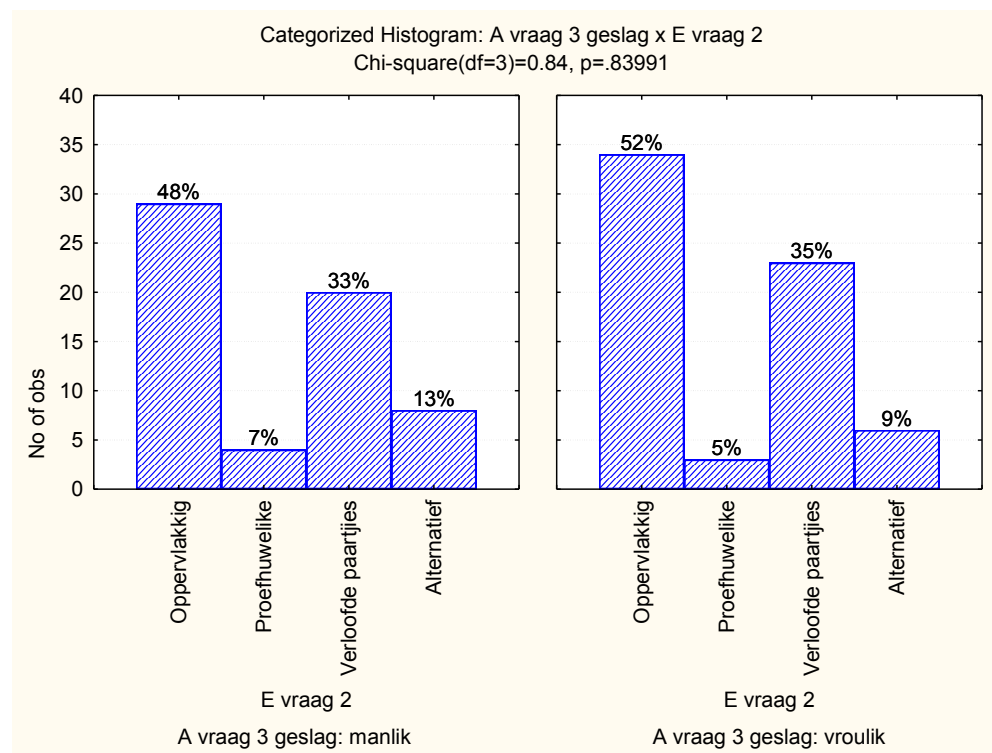
9.1.6 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	A vraag 4 ouderdom Mean	A vraag 4 ouderdom Std.Dev.	A vraag 4 ouderdom Std.Err	A vraag 4 ouderdom -95.00%	A vraag 4 ouderdom +95.00%
Total		127	39.41732	15.54279	1.379200	36.68793	42.14672
E vraag 2	Oppervlakkig	63	43.22222	15.75871	1.985411	39.25344	47.19100
E vraag 2	Proefhuwelike	7	28.85714	7.10466	2.685309	22.28643	35.42786
E vraag 2	Verloofde paartjies	43	33.65116	12.53354	1.911347	29.79391	37.50842
E vraag 2	Alternatief	14	45.28571	18.68125	4.992773	34.49948	56.07195

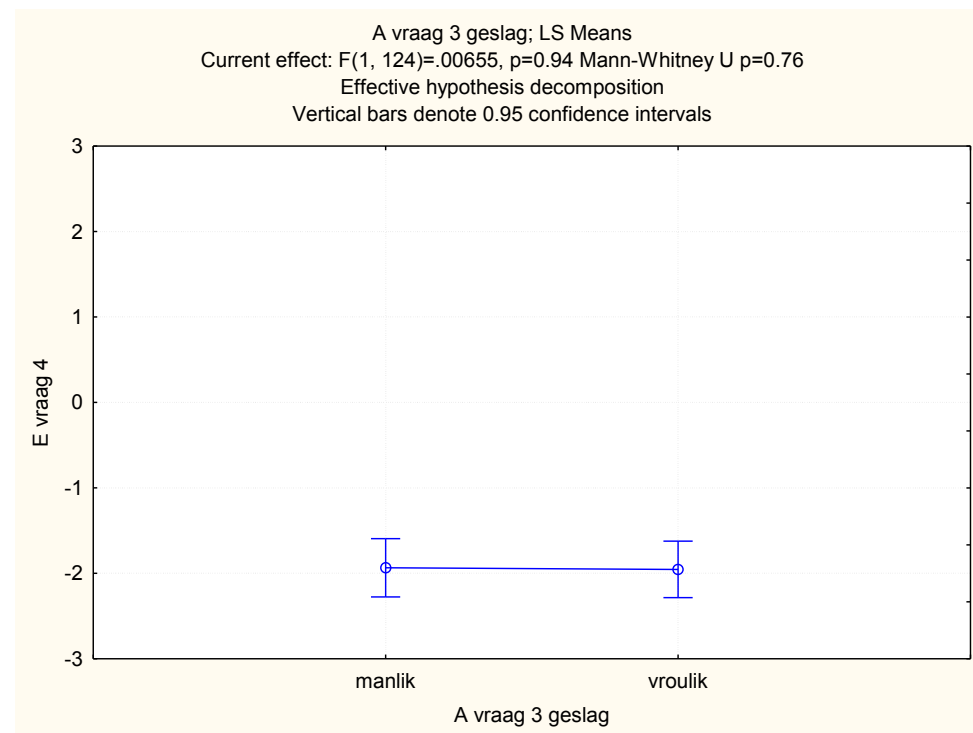
10.1.1 2-Way Summary Table: Observed Frequencies (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Marked cells have counts > 10. Chi-square(df=3)=0.84, p=.839					
A vraag 3 geslag	E vraag 2 Oppervlakkig	E vraag 2 Proefhuwelike	E vraag 2 Verloofde paartjies	E vraag 2 Alternatief	Row Totals
manlik	29	4	20	8	61
Row %	47.54%	6.56%	32.79%	13.11%	
vroulik	34	3	23	6	66
Row %	51.52%	4.55%	34.85%	9.09%	
Totals	63	7	43	14	127

10.1.2 Categorized Histogram: A vraag 3 geslag x E vraag 2

11.1.1 E Vraag 4 | A Vraag 3 LS Means

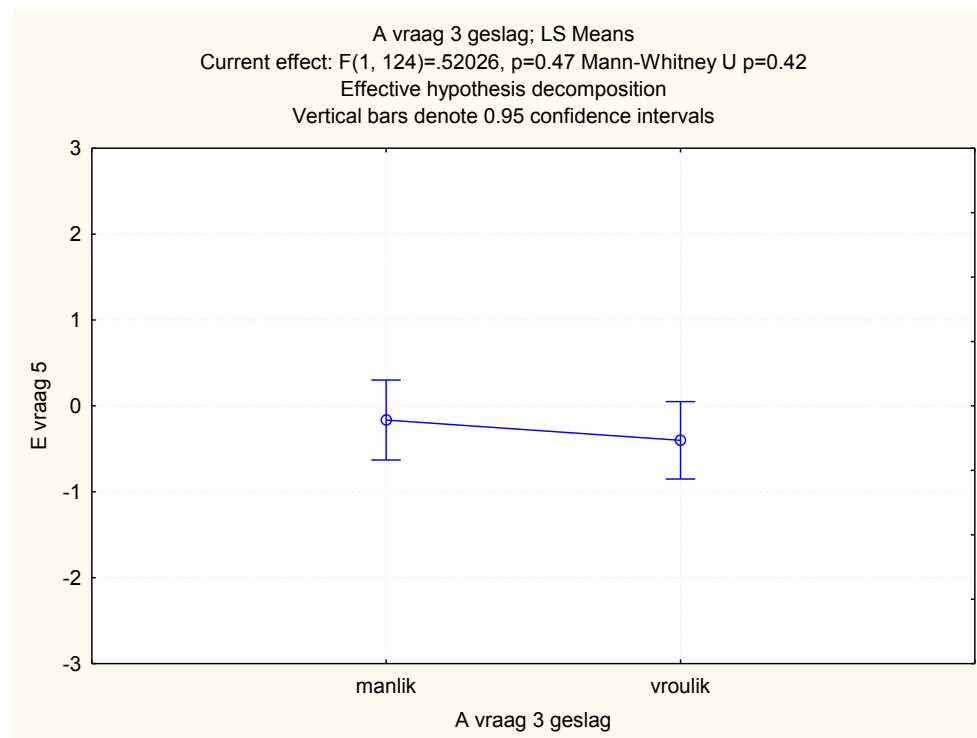
11.1.2 A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: F(1, 124)=.00655, p=.93562						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	E vraag 4 Mean	E vraag 4 Std.Err.	E vraag 4 -95.00%	E vraag 4 +95.00%	N
1	manlik	-1.93443	0.172317	-2.27549	-1.59336	61
2	vroulik	-1.95385	0.166931	-2.28425	-1.62344	65

11.1.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	E vraag 4 Mean	E vraag 4 Std.Dev.	E vraag 4 Std.Err	E vraag 4 -95.00%	E vraag 4 +95.00%
Total		126	-1.94444	1.340481	0.119420	-2.18079	-1.70810
A vraag 3 geslag	manlik	61	-1.93443	1.289300	0.165078	-2.26463	-1.60422
A vraag 3 geslag	vroulik	65	-1.95385	1.396768	0.173248	-2.29995	-1.60774

11.2.1 E vraag 5 | A vraag 3 LS Means

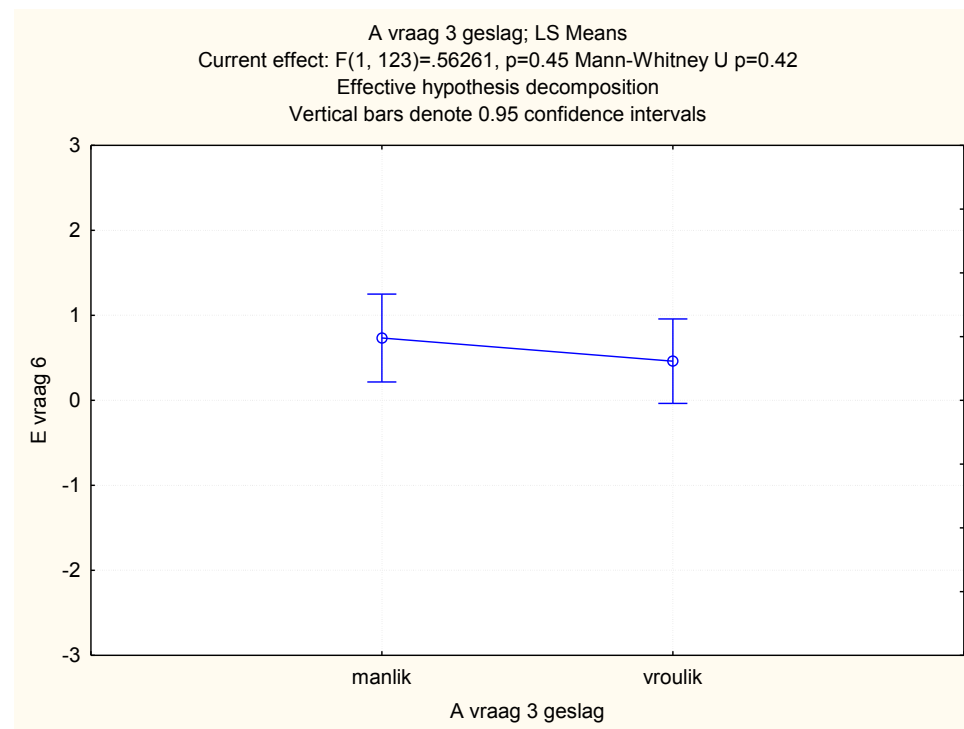
11.2.2 A Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 124) = .52026$, $p = .47209$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	E vraag 5 Mean	E vraag 5 Std.Err.	E vraag 5 -95.00%	E vraag 5 +95.00%	N
1	manlik	-0.163934	0.235067	-0.629198	0.301329	61
2	vroulik	-0.400000	0.227719	-0.850721	0.050721	65

11.2.3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	E vraag 5 Mean	E vraag 5 Std.Dev.	E vraag 5 Std.Err	E vraag 5 -95.00%	E vraag 5 +95.00%
Total		126	-0.285714	1.832407	0.163244	-0.608794	0.037365
A vraag 3 geslag	manlik	61	-0.163934	1.752905	0.224437	-0.612874	0.285006
A vraag 3 geslag	vroulik	65	-0.400000	1.910497	0.236968	-0.873398	0.073398

11.3.1 E vraag 6 | A vraag 3 LS Means

11.3.2 A Vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)

A vraag 3 geslag; LS Means (Spreadsheet2 in resultate.stw)						
Current effect: $F(1, 123) = .56261, p = .45464$						
Effective hypothesis decomposition						
Cell No.	A vraag 3 geslag	E vraag 6 Mean	E vraag 6 Std.Err.	E vraag 6 -95.00%	E vraag 6 +95.00%	N
1	manlik	0.733333	0.261299	0.216107	1.250560	60
2	vroulik	0.461538	0.251048	-0.035396	0.958473	65

11.3.3 3 Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)

Descriptive Statistics (Spreadsheet2 in resultate.stw)							
Effect	Level of Factor	N	E vraag 6 Mean	E vraag 6 Std.Dev.	E vraag 6 Std.Err	E vraag 6 -95.00%	E vraag 6 +95.00%
Total		125	0.592000	2.020444	0.180714	0.234316	0.949684
A vraag 3 geslag	manlik	60	0.733333	2.007331	0.259145	0.214785	1.251882
A vraag 3 geslag	vroulik	65	0.461538	2.039278	0.252941	-0.043770	0.966847

Atlas konsulteer wyd oor huwelik en saamwoon

Johannes de Villiers

Die NG Kerk se besinning oor die huwelik en saamwoon gaan langer duur as wat aanvanklik gemeen is omdat die kwessie so 'n geweldige reaksie van lidmate en kerklui ontlok het.

Waar die kerk se algemene taakspan vir leer en aktuele sake (Atlas) gewoonlik een of twee kundige predikante kry om 'n voorstelbeleid oor 'n kwessie op te stel gaan daar nou oor saamwoonkwessies wyd gekonsulteer word met sielkundiges, so-sioloë en ander kerklui.

“Ons wil nie 'n onbekookte ding lewer nie,” het dr. James Kirkpatrick, voorsitter van Atlas, gesê.

Wanneer die verslag voltooi is, sal dit steeds eers aan die algemene sinodale kommissie voorgelê word en na verwagting op die volgende algemene sinode bespreek word.

Die oostelike sinode het reeds in 'n nuusbrief bydraes uit kerkgeledere gevra, verwysings is al van die sosiologiesdepartement van die Universiteit van Stellenbosch ontvang en ander kenners sal ook genader word.

“Dit is nie net 'n saak vir teoloë nie,” sê Kirkpatrick. “Ons wil sosioloë en sielkundiges betrek om te weet hoe lyk die saak empiries op grondvlak.”

Atlas se aanvanklike plan om teen volgende maand 'n voorstelbeleid op die tafel te hê sal dus nou eers 'n bietjie moet wag.

Nie al die bydraes is egter opbouend nie.

Volgens Kirkpatrick het kritici selfs op die internet spotprente van hom en die Stellenbosse teoloog dr. Chris Jones geplaas waarin hulle uitgebeeld word asof hulle 'n “hoergees” die NG Kerk binnenooi.

Intussen skryf dr. Anton Pienaar, redakteur van die Kerkbode, in die jongste uitgawe van dié NG lyfblad die kerk sal op die een of ander manier rekening moet hou met veranderende moraliteit in die samelewing.

“Indien ons egter 'n behoorlike studie van saamwoon doen, nie net teologies nie, maar ook sosiologies en psigologies, sal die kerk op volwasse wyse oor die saak kan praat.

“Net miskien ontdek die samelewing dat die huwelik die beste geborge ruimte is waarin jy jou kan begeef.

“Dalk kom daar uit verrassende oorde nuwe insig, en besluit talle saamwoners om die pad van die huwelik in te slaan.”

Rapport, 31 Januarie 2010

Vars nuus. Eerste.

Druk hierdie artikel

Ek hou van die NG Kerk, maar...

2009-12-17 06:22

Ek hou van die NG Kerk.

Wanneer hulle, anders as verskeie ander denominasies in Suid-Afrika, oor 'n saak (soos saambly voor die huwelik) moet standpunt inneem, dink hulle ten minste daaroor na. Daar is ringsittings en sinodesittings en taakspanne en wie weet wat nog – en daar sit en debateer hulle, bekyk hulle die saak van alle kante, probeer hulle hulself herkalibreer in 'n moderne samelewing. Vir 'n kerk wat ten minste 'n poging aanwend om hul frontale lobbe in te span en nie net die wêreld met 'n Bybel oor die kop voeter nie, haal ek my hoed af. Ek dink te min mense doen dit (die hoed afhaal sowel as die lobbe inspan).

Rooskleurig is onze gesittery natuurlik ook nie altyd nie: dit onttaard soms in iets wat lyk en ruik soos 'n gejaag na wind. Die dubbelsinnige verslag oor homoseksualiteit wat in 2007 verskyn het en uit twee weersprekende standpunte bestaan, is 'n goeie voorbeeld hiervan.

Hierdie rubriek gaan egter nie oor die NG Kerk nie. Die vorige paragrawe is nodig ter kontekstualisering van die eintlike onderwerp: mense wat klakkeloos na die kerk luister.

Dominees moes die afgelope tyd glo **bontstaan om lidmate se vrae oor saambly voor die huwelik te beantwoord**, terwyl 'n taakspan van die NG Kerk besig was om die kwessie te ondersoek.

Neem 'n oomblik en verteer dit.

Lidmate wou nie weet of saambly moreel reg of verkeerd is nie – hulle wou weet of die NG Kerk dink dit is moreel reg of verkeerd. As die kerk besluit het dit is kosjer, sou die dominees antwoord: broers en susters, dit is kosjer. En almal wat wou, sou saamwoon – nie omdat dit reg is nie, maar omdat die kerk gesê het dit is reg. Sou die kerk egter besluit saamwoon is verkeerd (of ten minste, soos dit uit hul huidige standpunt blyk, minder wenslik as 'n heteroseksuele huwelik), sou leraars hul vraende lidmate laat weet: nee. Jy moet liefies nie saamwoon as jy dit kan vermy nie. En die lidmate sou nie saamwoon nie (of saamwoon met skuldgevoelens) – nie omdat dit uit die aard van die saak onwenslik is nie, maar omdat die kerk gesê het dit is onwenslik.

Absurd, né? Die uiteindelige inhoud van die besluit is skynbaar nie so belangrik soos wie die besluit geneem het nie.

Na afloop van die storm in 'n nagmaalkelkie (wat, oudergewoonte, buite proporsie geblaas is deur die media) wat die afgelope paar dae rondom die kwessie van saambly voor die huwelik gewoed het, het die NG Kerk weer tot die slotsom gekom dat daar steeds geen waardige plaasvervanger vir 'n heteroseksuele huwelik is nie.

Nou, jy kan met hulle saamstem, jy kan met hulle verskil, jy kan hulle waansinnig noem of jy kan vir hulle 'n koekie aanbied. Wat ook al. Dit is jou goeie reg – net soos dit hulle goeie reg is om hul eie standpunt te hê. Ons lewe in Suid-Afrika en dit beteken enigiemand mag 'n standpunt oor enigiets hê, al is dit hoe absurd vir ander. Daar is niks fout met die kerk se huidige standpunt nie, want dit is al wat dit is: 'n standpunt.

Dit is nie 'n Platoniese Vormwet nie.

Dit is nie 'n heilige edik nie.

Dit is bloot een standpunt van vele. En dit is hulle goeie reg om dit te huldig.

Daar is nie noodwendig 'n rede hoekom die standpunt voorkeur bo ander moet geniet nie – die kerk het immers sy geskiedenis van vreemsoortige standpunte. (Kan jy “hoede” sê? Nee? Kan jy dan “apartheid” sê?) Die ewige Waarhede van gister is dikwels die ekumeniese heroorwegings van vandag. Wat egter verbluffend is, is dat volwasse lidmate, wat normaalweg heel intelligent met 'n probleem kan omgaan, ondanks al die foute wat die kerk in die verlede begaan het, hul breine kan afskakel en as 't ware geblinddoek vra: wat sê die kerk?

En kom kerkeenheid, homoseksualiteit, predikers met ovums, kindernagmaal, die verkose kerkbankligging van ouderlinge en diakens, kom die historiese Jesus, die wenslikheid al dan nie van togas gedrapeer om predikante en Fokofpolisiekar – die blinddoeke bly op en die breine bly dood.

Nie alle lidmate doen dit nie. Talle het meer as genoeg grysstof tussen die ore. Om te sê dat die kerk uit 'n klomp onnadenkende mense bestaan, sal doodeenvoudig onwaar wees. Wat egter nie so onwaar is nie, is dat daar tans steeds heeltemal te veel mense is wat hul moraliteit op edikte en verklarings, eerder as hul eie gesonde verstand, baseer en nie vir hulself kan standpunt inneem oor kwessies nie.

Daar is 'n naam vir iemand wat iets glo nie omdat hy dit met sy eie rede vir homself uitgeklaar het nie, maar omdat iemand hom so voorsê: dit heet “kind”. (En daar dink jy toe al die tyd dit heet “poniekoerantjoernalis”.) Die hartseer waarheid is dat Suid-Afrika tans nog te veel sulke wesies van die Rede het. Tot hulle grootraak sal moderamen altyd 'n bykomende rede hê om oor iets te debatteer en koerante altyd iets om buite proporsie te ruk.

Kom ons hoop die kerk heroorweeg nie gou haar standpunt oor rituele mense-offers nie.

Stuur jou kommentaar aan Johan

Neem kennis: Nuus24 is ten gunste van vryheid van spraak en 'n diversiteit van sienings. Die opinies van rubriekskrywers wat op Nuus24 gepubliseer word is hul eie, en verteenwoordig nie noodwendig die sienings van Nuus24 nie.

Kerk fokus te veel op seks

Noek van Biljon (Kieple), Weskus

Volgens persberigte bly seks maar die kerk se geliefkoosde onderwerp vir sedepreke. Ek sal dit nooit verstaan nie. Wel-lus is maar een van die sewe dodelike sondes waarvan sinli-ke lus maar 'n onderdeel is, maar die kerk bestee baie meer tyd daaraan as aan al ses ander sondes saam.

'n Paartjie loop die bos in, laat 'n paar blare opvlie en jaag 'n mier of twee die skrik op die lyf. Vyf minute nadat hulle weg is, het die mier en die blare tot ruste gekom en daar bly niks oor om te wys dat enigiemand ooit daar was nie en die heelal suis voort. Bernard Madoff steel \$50 miljard, rui-neer die sekslewe van duisende ou, getroude pare en die kerk sê g'n woord nie.

Gee die kerk 'n kans en hy belaaai elke nietige liggaamlike plesiertjie met 'n geestelike sondeklas.

Seks het die genadelose, misantropiese Calvin (die absolu-te antitese van sy genadige God) se lewe so bederf dat hy nie behoort op sy preke kon konsentreer nie en die gevolg daarvan was dat hy sy luste op die ganse mensdom gepro-jekteer het en almal as versleg beskryf het.

Dit is hoekom sy kerke baie liever op seks konsentreer as op trots, jaloesie, hebsug, vetsug en vraatsug of kulturele vooroordele soos rassisme en xenofobie wat baie meer stru-weling in Suid-Afrika veroorsaak as seks.

Kerk verdra saambly lank

Jopetro Roach, Germiston

Dr. Chris de Wit se brief "Kerke word irrelevant" in *Rapport* van 13 deser het betrekking. Ek stem saam dat die gerefor-meerde kerke in die huidige kerkgeskiedenis die "vraagstuk" van saambly-paartjies nie prakties hanteer nie.

Hoe ook, saambly is in toeka se tyd oenglopend deur die NGK toegelaat. Daar was egter nie betroubare voorbehoedmid-dels beskikbaar soos tans die geval nie.

Die kerk is deur die VOC bestuur as 'n staatskerk en geen ander kerk is toegelaat om paartjies te trou nie. In 1804 kon burgerlike huwelike ook deur landdroste voltrek word, maar dit is in 1806 afgeskaf en alle huwelike moes in 'n kerk plaas-vind.

Paartjies moes lang en moeisame ritte aflê na die naaste kerk. Dit was nie 'n rarigheid om op die eerste dag by 'n kerk een of albei van die pare aan te neem, die volgende dag te trou en een of meer kinders te doop nie.

Roelf bring nog meer vrae

Dr. Christo Landman, per e-pos

Roelf Meyer skryf in *Rapport* (13 Desember) "Ons was met die rug teen die muur". Roelf vra "hoe sou dit gewees het as ons nie gedoen het wat gedoen is nie". So 'n argu-ment is onbewese spekulasie. Die vraag is nie of ver-anderings moes kom nie.

Reeds in die 1980's het ek en ander gepleit vir grond-welike hervorming. Die volgende stellings, waarvan ek enkele noem, vra beantwoording:

→ Dat alle partye - van die regste VF+ tot die link-se SAKP - ingevolge een en dieselfde grondwet die land kan regeer.

→ Dat dit 'n wanpersepsie is dat die huidige Grondwet van Suid-Afrika minderheidsregte afdoende beskerm. Dat die reeds verworwe status van Afrikaans (verskans in die Grondwet van 1993) in die Grondwet van 1996 weggelaat is.

→ Dat die reg op selfbeskikking (a.235) van die Vryheids-manifes uitgesluit is en dus kragteloos gemaak is.

→ Dat die geweldspiraal dui op 'n falende staat.

→ Dat Afrikaners juis elders investeer as in Suid-Afrika.

Skryf vir ons

Boek sê so oor ATKV

Zille-idee sal voorheen benadeeldes benadeel

Haar uitspraak getuig van onkunde en MIV/vigs-kundiges en betrokkenes wonder of sy nie daik 'n kursus oor MIV/vigs moet bywqon nie.

Prof. G.J. (Deon) Knobel en 5 ander

Dit is met ongeloof en skok dat He-len Zille se kommentaar oor MIV/vigs gelees is: "Ons woon in 'n ont-wikkelende land waar ons beperkte hulpbronne het. Geld kan eerder bes-teer word om geleentede vir mense te skep pleks daarvan dat miljarde rande bestee word aan 'n sindroom wat voorkombaar is," het sy lui-dens berigte gesê.

Sou Zille eerder die geld wat aan opvoeding en voorkomingspro-gramme en veral anti-retrovirale medisyn (ARM) aan kinders, ver-wagte moeders en volwassenes met CD 4-tellings onder 350 onttrek wou sien ter wille van "groeï en ont-wikkeling?"

Haar sienswyse sou tot gevolg

kon hê dat die toekomstige bevol-king 'n aansienlik verhoogde aantal weeskinders sou nalaat wie se ouers aan vigs sal sterf; en die huidige vol-wassenes in die middelouderdoms-groep van ons bevolking wat tans ARM gebruik en dus in die arbeids-mark is en ekonomies onafhanklik

kan leef deur die versnelde ont-w-keling van vigs uitgewis word.

Vantevore is die stelling gema dat die teenwetenskaplike bel-van die Mbeki-regering en dr. M:to Tshabalala-Msimang die vo-heen benadeeldes weer sal be-deel. Dit is wat sal volg as Zille voorstel in werking gestel wor

Haar voorstelle sal inderd-weer die voorheen benadeeldes nadeel en die sosiale struktuur ekonomie van die land enorme s-de aandoen.

Zille se uitspraak getuig van-kunde en laat MIV/vigskundiges betrokkenes wonder of sy nie d'n kursus oor MIV/vigs moet woon nie waar wetenskaplike, s-ale en persoonlike aspekte en ge-ge van die sindroom en pande-gedek sal word.

'God aan NGK se kant'; wat van ander dan?

Hervormer, Alberton

Ek het vrede met die nuwe landsopset en niemand sal my oortuig dat apartheid meer as net verkeerd was nie.

Aan die ander kant is ek steeds 'n Afrikaansspreken-de Afrikaner en het as kind grootgeword met Gelofted-ag. My Afrikaans-Afrikanerskap laat my steeds Gelofted-ag dienste bywoon soos Woensdagoggend in 'n NG kerk in Alberton, waar mense van verskillende Afri-kaanse kerke was. Die laaste strofe van *Die stem* is by twee geleentede gesing. Met Geloftedagvieringe is dit seker die reg om te sing wat mense wil, solank dit nie

ander groepe aanstoot gee nie. Maar wat sou gebeu iemand sou vra dat ons die volkslied ook sing?

Wat eintlik gepla het, is die predikant se "... God s-die NG Kerk, want deur die NG Kerk kan Hy sien in Afrika gebeur". Dit terwyl baie mense van an kerkgenootskappe teenwoordig was. Die domine mos by implikasie God is aan die kant van die NG K- net soos wat die Afrikaanssprekende Afrikaner al jare destyds gesê het: "God is aan ons kant."

Tog sien ek daagliks Engelssprekendes wat baie m- vir minderbevoorregtes doen as enige van die (A-kaanssprekende) kerke. Geen wonder ons Afrikaa kerke is so dikwels die media se teiken nie.

Suidlanders het nie bande met 'regse nes'

Johann le Roux, onderleier: Suidlanders

Die berig "Regse nes gekry" (*Rapport*, 13 Desember) het betrekking.

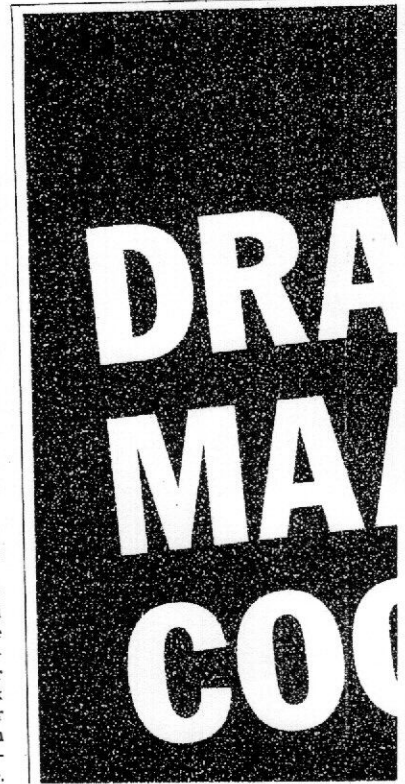
Daarin word berig dat die Suidlanders "noue bande" het met die Jesurun-beweging. Die Suidlanders dra geen kennis van die Jesurun-beweging nie en het nog nooit enige amptelike gesprekke met die groep ge-voer om enige samewerking te bespreek nie.

Ook word beweer dat die Suidlanders "Vrydag" met die Jesurun-beweging sou "vergadering hou".

Net die nasionale leier en onderleier mag met ander organisasies vergader namens die Suidlanders en al-bei was in Pretoria tydens dié tydperk en sou dus geensins so 'n vergadering kon bywoon nie. Die provin-siale bestuurder in die Wes-Kaap het ook geen kontak gehad met die groep nie en dra geensins ken-nis van enige geskeduleerde of ander vergadering met die groep nie.

Daar bestaan ook geen samewerking met die "Boe-remag" nie. Die Suidlanders het ontstaan nadat die "Boeremag" reeds gevange geneem is.

Die Suidlanders het hulself nog altyd in die open-baar en deur middel van amptelik opgestelde beleid en per deklarasie uitgespreek teen geweld of enige verbreking van die landswette. Voorts is die Suidlan-ders nie 'n politiek-gedrewe organisasie nie, maar eerder 'n groep bekommerde persone wat saamwerk om mense se veiligheid te verbeter in 'n land waar reg en orde daagliks agteruitgaan. Dit is duidelik in amptelike statistieke en mediaberigte dat Suid-Afri-ka nie 'n veilige land is vir enige van sy burgers nie.

Kêrk hoef nie te verander

DIE WIT UMFAAN

JACO KIRSTEN

Dominees hou van 'n waarderende gehoor en as dienspligtige het ek dit meer as een keer beleef.

Kerkbywoning was 'n belangrike deel van militêre diensplig. Elke Sondag het ons op die paradegrond gaan staan en gewag dat die regiment-sersant-majoor of stafersant skree "NG Kerk!". Dan hol almal na die groot groep. Dan skree hy "Rooms-Katoliek!" en dan hol so 'n handjiefvol ouens na daai groepie. En so gaan dit aan.

Gercedel het ek my op 'n ongemaklike hout-bank in die NG kerk Tempe in Bloemfontein bevind. In die winter het almal verkoue en griep gehad en dan het die manne verskriklik genies, gehoos en geproes. Nou en dan het dit te erg geraak na die dominee se sin en dan het hy sy preek skielik onderbreek en ons berispe met "Hou op hoer!" of "Bly vir 'n slag still!". Dan kners die manne vir 'n rukkie op hul tande voordat een ou weer lostrek en met 'n skor "prrrrrrrr!" begin neus blaas. Kort voor lank klink dit weer soos 'n artilleriebestoking soos die onderdrukte hoese losbars.

Ek en my pel Henko Bothma het in 'n stadium besluit dit werk nie vir ons nie en toe Bennie, een van die AGS-manne, ons een aand vertel dat hulle per vragmotor na 'n "civvy"-kerk met pragtige meisies aan die ander kant van Bloemfontein aangery word, was die koeël deur die kerk, by wyse van spreke.

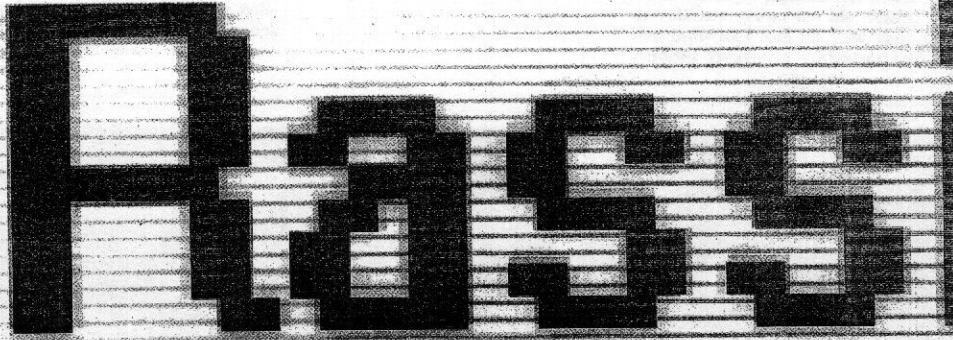
Aanvanklik was dit nogal aardig vir my, 'n gebore en getoë NG Kerk-lidmaat, om te sien hoe die "Apostolies" kerk hou. Veral die "praat in tale" het my nogal geamuseer. Die mooi, vriendelike meisies en tafels vol eetgoed agter na het dit egter die moeite werd gemaak.

Wat my verbaas het, was hoe die mense heeltyd met mekaar gepraat het en in en uit die kerk geloop het terwyl die preek aan die gang was. Maar uiteindelik het die herder ook hier sy kudde tot orde geroep. In 'n stadium het ek iets vir Henko gefluister. Die pastoor het in ons algemene rigting gekyk, met sy vin-ger beduie en dreigend afgehaak: "Bly stil, of ek bestraf jul-le!" Hy het waarskynlik na iemand agter ons verwys, maar vir die res van die preek het ons soos soutpilare gesit. Eers ná die tweede koppie koffie, vyfde koekie en derde meisie het ons ontspan.

Intussen het baie water in die see geloop en ek gaan nie meer kerk toe nie. Ek het nie een oggend opgestaan en besluit om 'n agnostikus te word nie. Dit was 'n geleidelike proses waarin ek die gevolgtrekking gemaak het dat godsdiens 'n kulturele konstruksie is en afhing van waar jy gebore is. Só is daar, prakties gesproke, geen Christene in Saoedi-Arabië nie, min Sjinto-Boeddhiste in die Kalahari en 'n groot tekort aan Moslems in Antarktika. En omdat niemand kies waar hulle gebore word nie, het die hele spul nie meer sin gehad nie.

Hier vanwaar ek my lewe op my eie leef, het ek 'n anderse blik op sake en daarom kan ek nie anders as om geamuseerd te wees oor die sages in die geleedere van die Afrikaanse kerke nie. 'n Ruk terug is daar kopekrap oor of

EK WIL MY NIE VIR OF TEEN DIE KERK SE REËLS UIT-SPREEK NIE, WANT DIS NIE VIR MY OM DAAROOOR TE OORDEEL NIE.

Internet-regses se br

PIETER MALAN
pmalan@rapport.co.za

Waarom is die internet en verstarde regse denke sulke pelle?

Hoekom is dit byna onmoontlik om op die kletskamers van byna enige Afrikaanse webblad - van RSG deur Rapport tot op Litnet - aan te meld sonder om gekonfronteer te word met 'n politieke flat-earther besig om 'n intelligente gesprek te vermoor?

Terwyl die meeste van die ouens se teorieë (soos Chris Nel, 'n apie wat op RSG se Facebook-blad uithang en glo dat "bantoes" net in twee dimensies kan sien) so buitensporig is dat 'n mens dit liever net doodswyg, kan die a-historiese twak wat baie ander kwytraak nie onbeantwoord verbygaan nie.

Soos te verwagte was dié groepie weer flink uit die vere om "Boetman" Breytenbach se artikel van verlede week op Rapport se webblad te kritiseer.

"Is 'n swart regime nie juis presies waarvoor jy jou destyds beywer het nie," wil "Afrikaner" smalend weet. Rudi, op sy beurt, raak persoonlik: "Hoeveel keer gaan jy nog 'n verraaiër wees. Hou nou op om hier gat te kruip soos die politieke gatkruipers... waarvan jy ook voorheen deel was."

DIE REGSES IS SOOS IEMAND WAT SY EIE HOND SKOP OMDAT HY KWAAD IS VIR DIE BUURMAN TE BANG OM SELF IETS TE DOEN, SIT EN KRITISEER HULLE LIEWER NET.

In my laaste gesprek met die joernalis Chris Louw wat vroeër die maand selfmoord gepleeg het, het ons juis oor dié verskynsel gepraat. Een van Louw se laaste rubrieke in *Beeld*, waarin hy opmerk dat "al die gewese lefties" nou kla oor die ANC, het 'n stortvloed van dieselfde gal tot gevolg gehad.

"Begin nou net so hard werk vir jou volk soos jy destyds vir die ANC gewerk het," het ene "Alkie" laat weet, terwyl Heinrich Schaefer glo dat mense soos Louw hulle "afgevee het" aan die waarskuwings van die regse leiers van daai tyd.

Tydens ons laaste gesprek het Louw dié ouens vergelyk met die man wat sy eie hond skop omdat hy kwaad is vir die buurman.

Te bang en papproekig om self iets te doen, kritiseer hulle liever (gewoonlik onder skuilname) diegene wat wel striemend oor die ANC-vergrype skryf.

Al die internet-revolutionêre het een ding gemeen: Hulle glo "die volk" se oorgawe kan teruggevoer word na die oomblik toe FW de Klerk president geword het.

'n Mens kan nie help om te wonder hoe Alkie, Heinrich en die res van die dapper krygers sonder naam die stryd namens hul beleëde volk sou gevoer het nie. Waar was hulle toe? Aan die kant van Andries Treurnicht - planloos en

Advertisement for Kevin Leo's album 'Sentimental Christmas'. The image shows the album cover with a starburst graphic that says 'NOU beskikbaar by jou musiekwinkel!'. Below the image, it says 'Bespreek nou by Revin 082 324 2200 of kevinleosa@yahoo.com'.

Advertisement for 'do' featuring a large 'do' logo and the text 'Vinnig' and 'inter'. The background is dark with some abstract shapes.

Wat my verbaas het, was hoe die mense heelyd met mekaar gepraat het en in en uit die kerk geloop het terwyl die preek aan die gang was. Maar uiteindelik het die herder ook hier sy kuddes tot orde geroep. In 'n stadium het ek iets vir Henko gefluister. Die pastoor het in ons algemene rigting gekyk, met sy vin-ger beduie en dreigend afgehaak: "Bly stil, of ek bestraf jul!" Hy het waarskynlik na iemand agter ons verwys, maar vir die res van die preek het ons soos soutpilare gesit. Eers ná die tweede koppie koffie, vyfde koekie en derde meisie het ons ontspan.

EK WIL MY NIE VIR OF TEEN DIE KERK SE REÛLS UITSPREEK NIE, WANT DIS NIE VIR MY OM DAARVOOR TE OORDEEL NIE.

Intussen het baie water in die see geloop

en ek gaan nie meer kerk toe nie. Ek het nie een oggend opgestaan en besluit om 'n agnostikus te word nie. Dit was 'n geleidelike proses waarin ek die gevolgtrekking gemaak het dat godsdiens 'n kulturele konstruksie is en afhang van waar jy gebore is. Sô is daar, prakties gesproke, geen Christene in Saoedi-Arabië nie, min Sjinto-Boeddhiste in die Kalahari en 'n groot tekort aan Moslems in Antarktika. En omdat niemand kies waar hulle gebore word nie, het die hele spel nie meer sin gehad nie.

Hier vanwaar ek my lewe op my eie leef, het ek 'n anderse blik op sake en daarom kan ek nie anders as om geamuseerd te wees oor die sages in die geleedere van die Afrikaanse kerke nie. 'n Ruk terug is daar kopgekrap oor of vroue predikante in die Doppekerk mag word. Onlangs is daar weer uit sommige geleedere gevra of die NG Kerk saamwoon voor die huwelik moet akkommodeer. Huh? Twee dekades gelede het hulle nog apartheid gekondoneer, nou is *hanky panky* op die agenda.

Dis tog 'n ondubbelsinnige feit dat, volgens die oorgrote meerderheid Christelike kerke se leerstellings, saambly teen die kerk se reëls is. Nes 'n aktiewe, homoseksuele leefstyl.

Maar dit lyk my Afrikaners het 'n patologiese drang om aan 'n kuddes van groep te behoort.

So, ongeag of jy nou saamwoon met jou meisie of gay is, jy móet steeds aan die kerk behoort. Om te wat?

Ek wil my nie vir of teen die kerk se reëls uitspreek nie, want ek is nie 'n skuim-om-die-bek-atëis nie. Boonop is daar 'n yslike verskil tussen 'n fanatiese atëis en ons agnostici wat nederig erken ons het meer vrae as antwoorde.

Uiteindelik is dit soos om in Tempe tussen daai duisende hoerende, snuifende manne te sit, al is daar geen koffie en meisies nie. Daai gemeente sou nie verander het ter wille van my nie. Dus moes ek die keuse gemaak het.

Hoe is dit dat mense so bang is om vir hulself te dink dat hulle daarop aandring om steeds deel te wees van iets, of dit nou ooreenstem met wie en wat hulle is of nie?

Doen waarin jy glo. Ter wille van jouself. En die arme dominee.

ywer het nie," wil "Afrikaner" smalend weet. Rudi, op sy beurt, raak nog 'n verraaiër wees. Hou nou op om hier gat te kruip soos die politieke gatkruipers ... waarvan jy ook voorheen deel was."

'n Mens kan nie help om te wonder hoe Alkie, Heinrich en die res van die dapper krygers sonder naam die stryd namens hul beleëde volk sou gevoer het nie. Waar was hulle toe? Aan die kant van Andries Treurnicht - planloos en

NOU TE KOOP

WWW.WEG.CO.ZA JANUARIE 2010 Heerlike bykos vir braaivleis 763

Weg!

12 blink REANBE
2010 Jou beste jaar nóg!

- Gaan op 'n safari
- Stap tussen (wild) diere
- Maak jou tuis op 'n rivier
- Leer kook soos 'n kampioen
- Vlieg in 'n sweeftuig

KRUGER
Kamp op die Orlants se oewer

VALSRAATPAD
Kronkel tussen berg en see en fynbos

KAMBERG
Drakenberg se rotskuns-galery

... vaar na 'n eiland, ry op 'n trein

TOERUSTING Kies 'n koelboks

do Vin inte

Of jou gesin nou groot of klein is, Telko sal bevredig vanaf so min as R199 per maand van te kies, kan almal in jou gesin nou

Gesin met klein verbruik
Do Broadband Level 1 R199.00pm
Free DSL tot 384kbps + Telkom e-mailer 1GB
+ 10 gig sleep stasie

Doen jou gesin 'n guns en stekel 102 vind meer uit by jou naaste Telkom d

baselings verbruikers gids

Briewe

Kerk leeg oor kompromieë

Zandré Marx, Bronkhorstspuit:

In die berig "NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat" (*Rapport* 29 November) sê dr. Chris Jones: "In die Bybel is geen klinkklare gronde om te sê dat seksualiteit net in die huwelik kan afspeel nie."

In 1 Kor. 7:9 staan daar: "Maar as hulle hul nie kan beheers nie, laat hulle trou; want dit is beter om te trou as om in begeerte te brand." Waar wil jy nou meer klinkklare gronde hê dat seks buite die huwelik sonde is? Die sewende gebod sê jy mag nie egbreuk pleeg nie. Ons is besig om die Woord te verander soos dit ons pas. Al hoe meer kompromieë word in die kerk aangegaan om mense met hul sondes in ag te neem. In 1 Tim. 4:3 staan daar: "Want daar sal 'n tyd kom wanneer die mense die gesonde leer nie meer sal verdra nie. Hulle sal hul eie begeertes volg en vir hulle leermeesters bymekaar maak wat net sal sê wat hulle graag wil hoor. Hulle sal die waarheid nie wil hoor nie en hulle tot verdigsels wend."

Daar is kommer dat die NG Kerk leegloop. Dit gebeur omdat baie lidmate tot bekering kom en dan nie met kompromieë kan saamleef nie. Die kerk loop nie leeg omdat mense vermaak in charismatiese kerke soek nie. Mense verlaat die kerk omdat hulle nie met al die kompromieë kan saamgaan nie.

Waarom nie trou nie?

Phillip Meyer, Moskou, Rusland

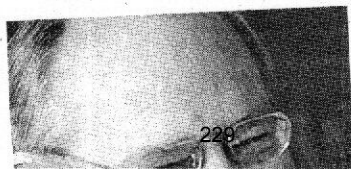
Sowel die NG Kerk as die Hervormde Kerk gaan vir hulself 'n groot lat pluk as hulle voorhuwelikse of buitehuwelikse saamwoon goedkeur ("NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat," *Rapport*, 29 November).

Waarom wil paartjies wat mekaar kwansuis liefhet en by mekaar wil wees nie trou nie? Is dit omdat hulle graag die genot en gemak van die huwelik wil smaak sonder om die verantwoordelikhede te dra? Ek verstaan goed hoekom Jesus vir die Fariseërs en skrifgeleerdes gesê het: "Julle dwaal omdat julle die Skrifte nie ken nie en ook nie die krag van God nie."

Max se artikel puik

Aquinas, Pietermaritzburg

Max du Preez se artikel "Identiteit-selfmoord is beslis nie nodig" (*Rapport*, 29 November) is een van die puikste artikels wat ek in amper

Chris Louw geloofwaar

Daar is 'n goeie saak te maak moes beseft het dat die voorsiening van apartheidstaat nie vir altyd da

Cilliers Brink, Hatfield

Ek het nie saamgestem met alles wat Chris Louw geskryf het nie. In die Boetman-debat het hy waarskynlik te veel verantwoordelikheid vir Afrikaners se apartheidsbabbelas gepak op die patriargie van Nasionale Party-heethoofde soos wyle dr. Wimpie de Klerk.

Daar is 'n goeie saak te maak dat wittes self moes beseft het dat die voorsiening van die apartheidstaat nie altyd daar sou wees nie. Trouens, N.P. van Wyk Louw het dekades gelede gemaak oor "voortbestaan in geregtigheid". Tog het ek nooit ervaar wat Chris Louw en sy generasie ervaar het nie. My generasie is nooit gedwing om in die oorlog te veg teen die destydse kommuniste wat nou aan die bewind is nie.

Dis daarom dat Louw se skrywe van groot intellektuele waarde is. Dit sal toekomstige generasies help verstaan waarom ons ouers en voor-

ouers so verkleeddestydse gro

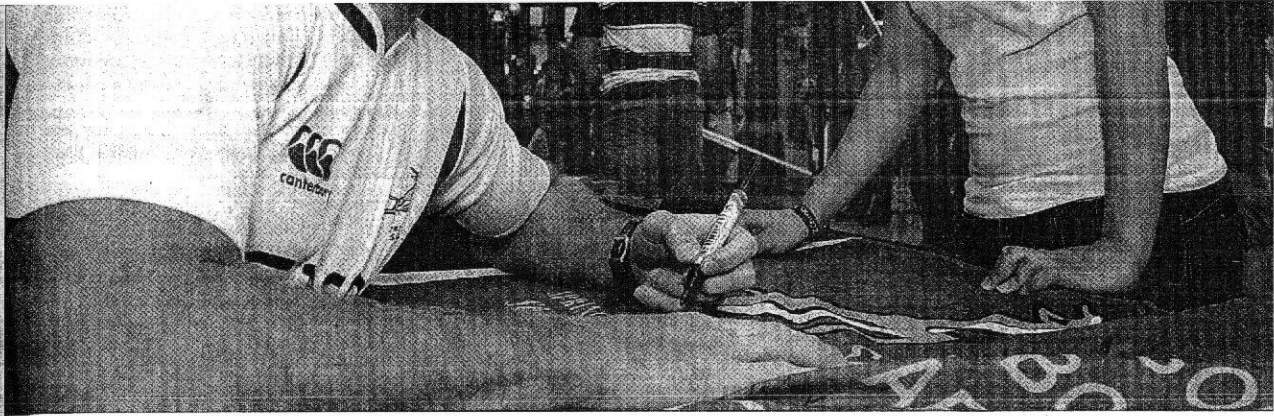
Meer pert meeste witte hulle deur om sy regering Louw geloof was nooit 'n "bittereinde apartheid om selfs in sy vertel hy 'n apartheidst

Barnard-stories vals

Adv. Frank Krynnauw, Panorama-landgoed

Die berig "Hartpionier se familie staak geld" (*Rapport* van 29 November) het betrekking. Daar word vermeld dat eerw. Adam Barnard, pa van die Barnards en tyds 'n sendeling in Beaufort-Wes, deur die wittens van die dorp as "hotnotsgot" uitgekryt is.

Ek stel dit onomwonde dat hierdie "hotnots" onwaar is. Ek was saam met die Barnards op 'n reis en is onbewus van hierdie onbeskofte en onchroomde woorde. Dit kan mos nie wees dat die inwoners besorg was oor die geestelike heil van bruin mense aan eerw. Barnard, die sendeling, se hande aan die reuelende gawel

Die Springbok Sewes-speler Marius Schoeman en Kaylene Erasmus (16) van George glimlag breed by die Sasol-handtekeningsessie vir rugbyondersteuners wat gister by die Garden Route Mall in George gehou is. Nog 'n foto en berig in Sport24. Foto: DESMOND SCHOLTZ

Verwag klein N twee n laas ge

MAYGENE DE V
Philippi

Twee ker in' die oue peuter n oggend gesê daarin gegoc Jarvis, is gl gesien.

Die struktu op die plaas V is afgehaal o maklik.

Insp. Etien lippi-pollisiew sê Mina se mev (26), het g het die kind kon egter nie doen het nie.

Jarvis is hegenis gene aangekla. Sy die Wynberg Conradie h nou weer ond lyk soek.

Gister het r die eienaar v de waarin grootgeword

Hy het gesê telkemale oo groot te maa verwaarloos ek geweet dat gaan maak n.

'Kerk sal verval as hy ja sê vir seks voor die huwelik'

Pretoria. – "As die NG Kerk besluit om saamblyery en seks voor die huwelik goed te praat, sal dit onomwonde die finale verval van die kerk beteken."

So het me. Gretha Wiid, die aanbieder van die Worthy Women Conference (WWC), gister te midde van die debatte oor die moontlikheid dat die NG Kerk sy beleid oor saambly en seks slegs binne die huwelik gaan hersien, aan *Die Burger* gesê.

"Ek gee nie om wat die pous, die NG Kerk of enigiemand anders sê nie. Ek en my man, Francois, glo die huwelik is kosbaar en seks voor die huwelik kan net skadelik wees."

Volgens Wiid gaan seks nie net oor die verbintenis tussen twee mense nie, maar eerder oor 'n verbond tussen hulle en God.

"Indien hierdie besluite reali-

Dit is angswekkend maar tog opwindend, want dit wys ons lewe in die laaste dae.

Me. Gretha Wiid

seer, gaan ons 'n meer drastiese verval in ons jeug sien. Ons gaan seer en stukkende grootmense in die wêreld sien.

"Die kerk gee vir mense wat al effens oor seks voor die huwelik gewonder het, seer en gebrokenes op 'n skinkbord," het Wiid bekommerd gesê.

Sy het gesê solank mense God se Woord by hulself bly aanpas, tree hulle net meer rebels op. "Voor 'n mens weet gaan ons, die Christe-

ne, God self begin hersien.

"Dit is angswekkend maar tog opwindend, want dit wys ons lewe in die laaste dae," het sy gesê.

Wiid, 'n verhoudingsberader en motiveringspreker, het gister gesê sy beplan om moontlik al so vroeg as Maart in haar eie kletsprogram op TV te verskyn.

"Ons vertrou die Here al baie lank vir hierdie geleentheid."

In dié aktuele program beplan sy om "diep op gesinsverhou-

dings" te fokus.

"Daar is baie diewe in die huwelik - van televisie tot oortyd. Die werkgewer verstaan nie meer dat sy werknemer 'n gesin het wat in die aande vir hom of haar wag nie.

"As die huwelik vir die werkgewer belangrik gaan word, sal die huwelik ook meer opgehef word. Ek wil aktuele gesprekke tussen gesinslede fasiliteer," het Wiid opgewonde gesê.

Ná baie bespiegeling dat die WWC net 'n vinnige geldmaakfoefie vir die Wiid's was, het sy gesê sy is al jare in die bediening en dat die WWC net die eerste byeenkoms was wat so baie blootstelling ontvang het.

"Wat die meeste mense nie weet nie, is dat ek in die jaar nog drie ander vrouebyeenkomste gehou het, wat elk byna 1 000 vroue gelok het." - Mia Willems

Politiek is motief vir moorde op dri

PHILDA ESSOP
Kaapstad

Altesaam drie Wes-Kaapse Copelede is verlede week in hul onderskeie wonings doodgeskiet.

Hieronder tel die vrugteboer van Ceres wat Vrydag doodgeskiet is, mnr. Pieter-Malan Cillie.

Nóg twee Copelede, mnr. Mayo Mantashe van Nuwe Kruis-

pad en mnr. Mdala Madolwana van Nyanga, is verlede Dinsdag by hul huise doodgeskiet.

Mnr. Mbulelo Ncedana, tussen-tydse provinsiale voorsitter, is oortuig dié moorde is politieke gemotiveerd.

Maar ofskoon die kantoor van adv. Lemmit Max, provinsiale minister van gemeenskapsveiligheid, die betrokke gemeenskappe

versoek het om met inligting navore te kom, word "geen politieke motief" daaraan gekoppel nie.

Ncedana het Mantashe gister as 'n aktivis onthou wat baie nou betrokke was by die plaaslike gemeenskapstrukture.

Ook Madolwana was volgens hom 'n "passievolle lid" van sy gemeenskap.

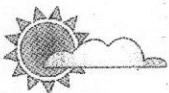
Mnr. Mogamat Majiet, tussen-

tydse provinsiale Cope, het gister Cillie het begaansluit er geldinsameli

"Sy dood is Hy was 'n baie vaarbare met gemeenskap."

Volgens Ncedana aktief gehelp

15 °C
23 °C

KAAPSTAD: Deels bewolk en koel.

→ WEERGIDS/4

ENJINHERBOUERS
AUTOMOTIVE DYNAMIX
GRATIS INSLEEDIENS
www.automotivedynamix.co.za
021 981-8171/2

Kom ervaar die gemak van Polo stretch denims!

Die ideale geskenk: Geskenkhouer!

Kom nou en vermy die Januar Voorrade reeds beskikbaar. Ons ho

Kerk fokus te veel op seks

Noek van Biljon (Kieple), Weskus

Volgens persberigte bly seks maar die kerk se geliefkoosde onderwerp vir sedepreke. Ek sal dit nooit verstaan nie. Wel-lus is maar een van die sewe dodelike sondes waarvan sinli-ke lus maar 'n onderdeel is, maar die kerk bestee baie meer tyd daaraan as aan al ses ander sondes saam.

'n Paartjie loop die bos in, laat 'n paar blare opvlie en jaag 'n mier of twee die skrik op die lyf. Vyf minute nadat hulle weg is, het die mier en die blare tot ruste gekom en daar bly niks oor om te wys dat enigiemand ooit daar was nie en die heelal suis voort. Bernard Madoff steel \$50 miljard, rui-neer die sekslewe van duisende ou, getroude pare en die kerk sê g'n woord nie.

Gee die kerk 'n kans en hy belaaie elke nietige liggaamlike plesiertjie met 'n geestelike sondeklas.

Seks het die genadelose, misantropiese Calvin (die absolu-te antitese van sy genadige God) se lewe so bederf dat hy nie behoort op sy preke kon konsentreer nie en die gevolg daarvan was dat hy sy luste op die ganse mensdom gepro-jekteer het en almal as versleg beskryf het.

Dit is hoekom sy kerke baie liever op seks konsentreer as op trots, jaloesie, hebsug, vetsug en vraatsug of kulturele vooroordele soos rassisme en xenofobie wat baie meer stru-weling in Suid-Afrika veroorsaak as seks.

Kerk verdra saambly lank

Jopetro Roach, Germiston

Dr. Chris de Wit se brief "Kerke word irrelevant" in *Rapport* van 13 deser het betrekking. Ek stem saam dat die gerefor-meerde kerke in die huidige kerkgeskiedenis die "vraagstuk" van saambly-paartjies nie prakties hanteer nie.

Hoe ook, saambly is in toeka se tyd oenglopend deur die NGK toegelaat. Daar was egter nie betroubare voorbehoedmid-dels beskikbaar soos tans die geval nie.

Die kerk is deur die VOC bestuur as 'n staatskerk en geen ander kerk is toegelaat om paartjies te trou nie. In 1804 kon burgerlike huwelike ook deur landdroste voltrek word, maar dit is in 1806 afgeskaf en alle huwelike moes in 'n kerk plaas-vind.

Paartjies moes lang en moeisame ritte aflê na die naaste kerk. Dit was nie 'n rarigheid om op die eerste dag by 'n kerk een of albei van die pare aan te neem, die volgende dag te trou en een of meer kinders te doop nie.

Roelf bring nog meer vrae

Dr. Christo Landman, per e-pos

Roelf Meyer skryf in *Rapport* (13 Desember) "Ons was met die rug teen die muur". Roelf vra "hoe sou dit gewees het as ons nie gedoen het wat gedoen is nie". So 'n argu-ment is onbewese spekulasie. Die vraag is nie of ver-anderings moes kom nie.

Reeds in die 1980's het ek en ander gepleit vir grond-welike hervorming. Die volgende stellings, waarvan ek enkele noem, vra beantwoording:

→ Dat alle partye - van die regste VF+ tot die link-se SAKP - ingevolge een en dieselfde grondwet die land kan regeer.

→ Dat dit 'n wanpersepsie is dat die huidige Grondwet van Suid-Afrika minderheidsregte afdoende beskerm. Dit die reeds verworwe status van Afrikaans (verskans in die Grondwet van 1993) in die Grondwet van 1996 weggelaat is.

→ Dat die reg op selfbeskikking (a.235) van die Vryheids-manifes uitgesluit is en dus kragteloos gemaak is.

→ Dat die geweldspiraal dui op 'n falende staat.

→ Dat Afrikaners juis elders investeer as in Suid-Afrika.

Skryf vir ons

Boek sê so oor ATKV

Zille-idee sal voorheen benadeeldes benadeel

Haar uitspraak getuig van onkunde en MIV/vigs-kundiges en betrokkenes wonder of sy nie daik 'n kursus oor MIV/vigs moet bywqon nie.

Prof. G.J. (Deon) Knobel en 5 ander

Dit is met ongeloof en skok dat He-len Zille se kommentaar oor MIV/vigs gelees is: "Ons woon in 'n ont-wikkelende land waar ons beperkte hulpbronne het. Geld kan eerder bes-teer word om geleentheid vir mense te skep pleks daarvan dat miljarde rande bestee word aan 'n sindroom wat voorkombaar is," het sy lui-dens berigte gesê.

Sou Zille eerder die geld wat aan opvoeding en voorkomingspro-gramme en veral anti-retrovirale medisyne (ARM) aan kinders, ver-wagte moeders en volwassenes met CD 4-tellings onder 350 onttrek wou sien ter wille van "groei en ont-wikkeling?"

Haar sienswyse sou tot gevolg

kon hê dat die toekomstige bevol-king 'n aansienlik verhoogde aantal weeskinders sou nalaat wie se ouers aan vigs sal sterf; en die huidige vol-wassenes in die middelouderdoms-groep van ons bevolking wat tans ARM gebruik en dus in die arbeids-mark is en ekonomies onafhanklik

kan leef deur die versnelde ont-w-keling van vigs uitgewis word.

Vantevore is die stelling gema dat die teenwetenskaplike bel-van die Mbeki-regering en dr. M:to Tshabalala-Msimang die vo-heen benadeeldes weer sal be-deel. Dit is wat sal volg as Zille voorstel in werking gestel wor

Haar voorstelle sal inderd-weer die voorheen benadeeldes nadeel en die sosiale struktuur ekonomie van die land enorme s-de aandoen.

Zille se uitspraak getuig van-kunde en laat MIV/vigskundiges betrokkenes wonder of sy nie d'n kursus oor MIV/vigs moet woon nie waar wetenskaplike, s-ale en persoonlike aspekte en ge-ge van die sindroom en pande-gedek sal word.

'God aan NGK se kant'; wat van ander dan?

Hervormer, Alberton

Ek het vrede met die nuwe landsopset en niemand sal my oortuig dat apartheid meer as net verkeerd was nie.

Aan die ander kant is ek steeds 'n Afrikaansspreken-de Afrikaner en het as kind grootgeword met Gelofted-ag. My Afrikaans-Afrikanerskap laat my steeds Gelofted-ag dienste bywoon soos Woensdagoggend in 'n NG kerk in Alberton, waar mense van verskillende Afri-kaanse kerke was. Die laaste strofe van *Die stem* is by twee geleentheid gesing. Met Geloftedagvieringe is dit seker die reg om te sing wat mense wil, solank dit nie

ander groepe aanstoot gee nie. Maar wat sou gebeu iemand sou vra dat ons die volkslied ook sing?

Wat eintlik gepla het, is die predikant se "... God s-die NG Kerk, want deur die NG Kerk kan Hy sien in Afrika gebeur". Dit terwyl baie mense van an kerkgenootskappe teenwoordig was. Die domine mos by implikasie God is aan die kant van die NG K- net soos wat die Afrikaanssprekende Afrikaner al jare destyds gesê het: "God is aan ons kant."

Tog sien ek daaglik Engelseprekendes wat baie m- vir minderbevoorregtes doen as enige van die (A-kaanssprekende) kerke. Geen wonder ons Afrikaa kerke is so dikwels die media se teiken nie.

Suidlanders het nie bande met 'regse nes'

Johann le Roux, onderleier: Suidlanders

Die berig "Regse nes gekry" (*Rapport*, 13 Desember) het betrekking.

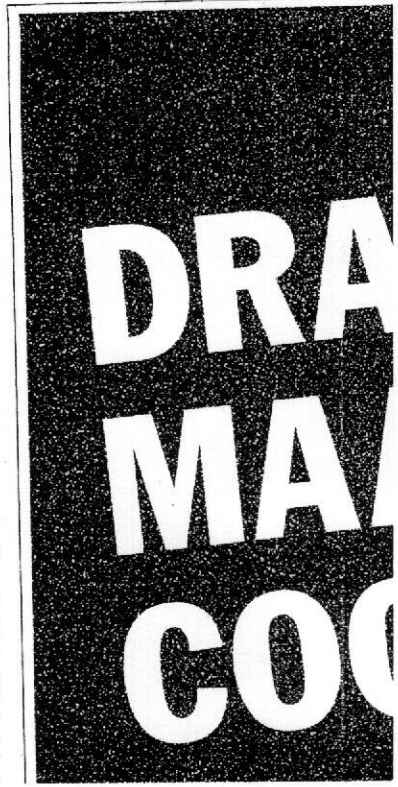
Daarin word berig dat die Suidlanders "noue bande" het met die Jesurun-beweging. Die Suidlanders dra geen kennis van die Jesurun-beweging nie en het nog nooit enige amptelike gesprekke met die groep ge-voer om enige samewerking te bespreek nie.

Ook word beweer dat die Suidlanders "Vrydag" met die Jesurun-beweging sou "vergadering hou".

Net die nasionale leier en onderleier mag met ander organisasies vergader namens die Suidlanders en al-bei was in Pretoria tydens dié tydperk en sou dus geensins so 'n vergadering kon bywoon nie. Die provin-siale bestuurder in die Wes-Kaap het ook geen kontak gehad met die groep nie en dra geensins ken-nis van enige geskeduleerde of ander vergadering met die groep nie.

Daar bestaan ook geen samewerking met die "Boe-remag" nie. Die Suidlanders het ontstaan nadat die "Boeremag" reeds gevange geneem is.

Die Suidlanders het hulself nog altyd in die open-baar en deur middel van amptelik opgestelde beleid en per deklarasie uitgespreek teen geweld of enige verbreking van die landswette. Voorts is die Suidlan-ders nie 'n politiek-gedrewe organisasie nie, maar eerder 'n groep bekommerde persone wat saamwerk om mense se veiligheid te verbeter in 'n land waar reg en orde daaglik agteruitgaan. Dit is duidelik in amptelike statistieke en mediaberigte dat Suid-Afri-ka nie 'n veilige land is vir enige van sy burgers nie.

Laat ons tog net liefhê

Ek het die huweliksdebat in die NG Kerk met 'n glimlag gevolg. Baie van my taalgenote dink en glo nog Afrikaners het die volle wysheid oor die Bybel, met die huwelik as hoofonderwerp.

Die “huwelik” wat God in gedagte het, as ek my Bybel reg verstaan, is die belofte van trou tussen twee mense wat lief vir mekaar is. Ek lees niks van 'n “huwelik binne” of buite die kerk in my Bybel nie.

Dis wel duidelik dat God en dan Jesus van ons vra om ons naaste lief te hê soos onself. Kom ons hou op om te oordeel wat “sonde” is en wat nie.

Bron: Rapport

27 Desember 2009 bl. 26

Geskryf deur B. Scholtz, Chicago, VSA

Dit was Dinsdag, die tweede dag van pres. Jacob Zuma se staatsbesoek aan die gewese tuiste van die ANC as bevrydingsbeweging, datek Mumba sou ontmoet.

Die vorige aand was hy een van die gaste op die staatsbanket, waar ons geluister het na Zuma, asook na sy Zambiese amptenoot, pres. Rupiah Banda - "President of the 4th Republic", soos hulle hier sê. Banda volg in die voetspore van die president van "die eerste republiek", dr. Kenneth Kaunda, die tweede, dr. Frederick Chiluba, en die derde, mnr. Levy Mwanawasa,

ok dr. Cozmo C.K. Mumba, leier van die NRP, is egter bekommerd oor hoe die *tribaal*-debat die land kan skaad.

"Wanneer ons Banda beledig, beledig ons eintlik onself, omdat hy as die president van die ganse Zambie ingehuldig is," het hy in 'n gesprek na afloop van die staatsbanket gesê.

Dit is ook by die geleentheid in die Mulungushi-internasionale konferensiesentrum waar hy gespog het oor sy vriendskap met mnr. Buti Manamela, leier van die Jong Kommunisteliga en 'n ANC-

gestel het; die duim en wysvinger wat 'n sirkel vorm en die ander drie vingers wat uitgestrek na bo wys. Die simboliek hieraan? vra ek. "Die drie vingers is vir die jong generasie, die middelgenerasie en die ouer generasie - en die sirkel beteken almal tesame."

Nie almal neem Mumba ernstig op nie. "Aaag," is meermale die reaksie wanneer jy mense oor hom uitvra.

Hy lyk egter nie of hy dit agterkom nie. Hy het die charisma van 'n TV-evangelis, hy trek stylvol aan, hul dra 'n moderne bril - en as jy mooi kyk, sal jy sien dathy op 'n manier tog soos die "revolutionêre"

nadruk hy - is later deur sy gevolg daar weggevat. Dit was lank nadat die werklike presidente Zuma, Banda en Kaunda die banketsaal verlaat het.

Tot in daardie stadium was ek nog bereid om hom die voordeel van die twyfel te gee. Hom uit te luister, soos die mense sê. Maar nou dat hy nooit vir ons afspraak opgedaag het nie, is dit eerder die lied wat Kaunda op die ingewing van die oomblik by die geleentheid gesing het wat my bybly. Dit was 'n liefdeslied vir sy vrou, Vryba. Dit was 'n liefdeslied vir sy vrou, wat weens ongesteldheid nie daar kon wees nie, het Zumbi se eerste president vertel.

MK-lede was nie bestaansvisers

Neil Kroese slaan in sy brief (DB, 08.12) die spyker op die kop dat perlemoen nou sy finale aanslag sal beleef.

Ek en sekerlik menige ander mense kan nie verstaan hoe die ANC-kaders van Umkhonto we Sizwe (MK) en Apla-veterane nou ontploof kan word om waghonde oor die stropery te wees nie.

Die rede hiervoor is eintlik heel eenvoudig, en dit sou wees dat stropers nou ongestoord sal kan voortgaan om die see leeg te plunder.

Ons almal weet dat die historiese bestaansvisers in Hawston woonagtig is en nie in Zwelible nie.

Hierdie kastyge bestaansvisers is deur die ANC hierheen aangery om stempersentasies te versterk. Die meeste van hierdie "bestaansvisers" kan nie eens swem om hul lewte te red nie.

Die ANC reageer nou maar net weer op verkiesingsbeloftes en gee glad nie om of die see leeg geplunder word nie.

Wat die sportvisers betref, is dit natuurlik 'n ander saak, want

Moet die Kerk sê of iets sonde is of nie?

Die Heilige Gees sal dit deur middel van Sy oortuigingsfunksie doen.

Miskien moet die Kerk meer konsentreer op sy werklike funksie soos uitgebeeld in Matteus 28 vers 19, naamlik om die Woord te verkondig.

Dit wil voorkom asof Jesus die klem hier op lering laat val het, en miskien het die leemte wat hierdie aspek betref, só gegroei dat mense vandag te onkundig is om te weet dat jy nie 'n kerk moet raadpleeg oor wat reg of verkeerd is nie. Dit bly die Heilige Gees se funksie.

Johannes 16:7 en 8 beskryf vir ons die funksie van die Heilige

Skrik tog wakker, Stellenbossers

Mense wil nie graag hoor dat hulle die leiers het wat hulle verdien nie, maar Stellenbossers ervaar op die oomblik die gevolge van onbetrokkenheid.

Die dae dat ons op goeie en bekwaame regeringsadministrasie en algemene pligsgetrouheid van amptenare kon vertrou, is verby.

Ons dorp is vinnig besig om weens wanbestuur en politieke agteruit te gaan.

Die burgerlike gemeenskap moet nou, meer as ooit vantevore, sy stem verhef en betrokke raak - sluit aan by 'n gemeenskapsorganisasie soos die belastingbetalersvereniging, die Stellenbosse Belangegroep, die Brandwacht Akisie Groep, die Polisieforum, Onder-Papegaaiberg se Augustus 14 Groep of 'n plaaslike politieke party.

Raak betrokke, verhef jou stem en maak 'n bydrae en verskil - of neem vir lief met die huidige stand van sake.

Skrik wakker Stellenbossers, ons is reeds in besertingsyd!

ANDRÉ PELSNER Stellenbosch

KALLIE LA GRANGE Gansbaai

Is Benoni-Engels te plat vir Charlize?

Met verwysing na die briewe rakende Charlize Theron se Amerikaanse aksent, wil ek net noem dat ek van baie Engelssprekende Suid-Afrikaanse mense weet wat al jare lank in Kanada, die VSA, Australië en Nieu-Seeland woon en nog nie hul aksent verander het om nog nie hul aksent verander het om kastyg aan te pas of om beter verstaan te word nie.

Hulle is eintlik trots op hul Suid-Afrikaansheid en maak 'n punt daarvan om hul plaaslike aksent te hou.

Kan dit wees dat Charlize nie die hele wêreld wil aanval met haar Benoni-Engels nie? As aktrise behoort sy in elk geval te kan oorskakel soos sy dit nodig het.

JEFF RICH Parklands

Vat die oortreders op N2 ook vas

Dit is verblydend om te vernemen dat die verkeersreëls voortaan streng toegepas gaan word.

Daar word egter meestal van die N1 gepraat. Wat dan van die N2? Ek reis omtrent daaglik tussende Albertinia en Mosselbaai en kan getuig van die onverkillige motoriste wat hierdie stuk pad gebruik.

Skrik tog wakker, Stellenbossers

Mense wil nie graag hoor dat hulle die leiers het wat hulle verdien nie, maar Stellenbossers ervaar op die oomblik die gevolge van onbetrokkenheid.

Die dae dat ons op goeie en bekwaame regeringsadministrasie en algemene pligsgetrouheid van amptenare kon vertrou, is verby.

Ons dorp is vinnig besig om weens wanbestuur en politieke agteruit te gaan.

Die burgerlike gemeenskap moet nou, meer as ooit vantevore, sy stem verhef en betrokke raak - sluit aan by 'n gemeenskapsorganisasie soos die belastingbetalersvereniging, die Stellenbosse Belangegroep, die Brandwacht Akisie Groep, die Polisieforum, Onder-Papegaaiberg se Augustus 14 Groep of 'n plaaslike politieke party.

Raak betrokke, verhef jou stem en maak 'n bydrae en verskil - of neem vir lief met die huidige stand van sake.

Skrik wakker Stellenbossers, ons is reeds in besertingsyd!

ANDRÉ PELSNER Stellenbosch

KALLIE LA GRANGE Gansbaai

Stellenbosch

Elke aand op TV word daar gepraat oor die krag van die Suid-Afrikaanse krag is 'n rooi en Suid-Afrikaners word gevra om krag te bespaar. Is dit nodig nie die stad en provinsiale regeeringsplegromdie voorbereid te stel met kragbesparing nie?

Almal dra kennis van Eskom se planne om die prys van krag te verhoog. Die armes in die agtergebiede wat die minste krag gebruik, gaan egter die swaarsleëste sê.

Ek smeek die Kaapse staatsraad om aandag te gee aan die straalte in Scottsdene, Eikenfontein en Northpine wat 24 uur per dag brand.

NEVILLE JACK Scottsdene

Vat die oortreders op N2 ook vas

Dit is verblydend om te vernemen dat die verkeersreëls voortaan streng toegepas gaan word.

Daar word egter meestal van die N1 gepraat. Wat dan van die N2? Ek reis omtrent daaglik tussende Albertinia en Mosselbaai en kan getuig van die onverkillige motoriste wat hierdie stuk pad gebruik.

Engels as voertaal, 'n gebruik "wagdring" het.

Die nuwe "onverwoesbaare" bod van slegs 60% die onderhandelingsmeiring@lando.co.za Stellenbosch 10 Desember 2006

22 Faks 021 406 387 mning@difeburger.com

Waarom is die poppolitiere m. Gêle nie. die Grondwet e "regering" in plek in die coop. Pas weer lid gespeel en ter politiek

ie gebied eve Hofmeyr.

e God is vir 3. Nie om probeer

ve. J dat jy nie het nie, want wie ook dat jy rugnin,

andig en ilenbosch

'SAAMWOON IS NIÉ ALTERNATIEF'

NG Kerk: Huwelik is hier om te bly

JOHANNES DE VILLIERS
IN JOHANNESBURG
johannes@rapport.co.za

Die tyd is nog nie heeltemal ryp om die dominee oor jou saamwoonplanne in te lig nie.

Te midde van 'n heftige gesprek in die NG Kerk oor die huwelik en saamwoon, het die kerkleierskap die naweek bevestig die kerk se tradisionele beleid oor die huwelik staan nog stewig.

Rapport en *Kerkbode*, die NG Kerk se lyfblad, het twee weke gelede berig die NG Kerk se taakspan vir leer en aktuele sake (Atlas) beoog om 'n voorstelbeleid op te stel waarin opnuut besin word oor hoe presies die kerk die huwelik verstaan. Die taakspan wil ook besin oor of daar ruimte gemaak kan word vir sommige vorme van wat tradisioneel as saamwoon verstaan is (spesifiek monogame paartjies wat later wetlik wil trou of ouer mense wat om geldelike redes nie 'n wetlike huwelik kan aangaan nie).

Sedertdien het predikante landwyd laat weet hulle moet bontstaan om gemeentelede se vrae oor die aangeleentheid te beantwoord. Vrydag het sowel die algemene moderatuur as een streeksmoderatuur (Wes- en Suid-Kaapland) verklarings uitgereik om te sê die huwelik is hier om te bly en sal beslis nie in gedrang kom nie.

Hoewel Atlas vroeg volgende jaar 'n voorstelbeleid wil voorlê, sal dit volgens die algemene moderatuur nie geldig kan wees voordat die volgende algemene sinode in Oktober 2011 daaroor besin het nie.

Die moderatuur het benadruk hulle staan by die standpunt dat "slegs die liefdesverbintenis tussen een man en een vrou wat volgens kerklike en wetlike voorskrifte in 'n huwelik bevestig is, uitdrukking gee aan die NG Kerk

DIE MODERATUUR HET BENADRUK HULLE STAAN BY DIE STANDPUNT DAT "SLEGS DIE LIEFDESVERBINTENIS TUSSEN EEN MAN EN EEN VROU WAT VOLGENS KERKLIKE EN WETLIKE VOORSKRIFTE IN 'N HUWELIK BEVESTIG IS, UITDRUKKING GEE AAN DIE NG KERK SE SIENING VAN 'N HUWELIK ..."

se siening van 'n huwelik ... Saamwoon is nie 'n alternatief vir die huwelik nie."

Die moderatuur gee egter toe dat baie mense vrae het en dat die komende studiestuk-aandag aan dié vrae wil gee.

"So is daar 'n vraag by sommige of die erkenning van beide die staat en kerk by huweliksluiting nodig is. Daarby wil sommige weet of die vaste oortuiging dat hulle later gaan trou, nie aan paartjies die reg gee om voorlopig saam te woon nie. Of dat 'n gesamentlike belofte van trou voor God en sonder getuies uit die kerk of staat, nie ook huweliksluiting kan beteken nie. Sommige pensioenarisse wat wil trou, word gekonfronteer met die feit dat een van die partye bepaalde pensioenvoordele kan verloor wanneer 'n huwelik gesluit word: wat nou?"

Dr. Kobus Gerber, algemene sekretaris van die NG Kerk, het aan *Rapport* gesê: "Ons wil dit duidelik maak ons gaan nie enigiets sê wat die huwelik aantast nie. Dit gaan hier net oor party mense wat in problematiese situasies sit. Ons gaan beslis nie promiskuiteit goedpraat nie."

Volgens Gerber vloei die huidige gesprek voort uit 'n gesprek wat al lank in die kerk gevoer word. Op die vorige algemene sinode het die kerk 'n opdrag geëe dat hieroor besin moet word.

2008

Sandra de Jongh op 13 Desember 2008 kort voor die ongeluk.

Mev. Sandra Mostert en

Beskermengel was dapper Sandra en

HENRY CLOETE IN KAAPSTAD
henry.cloete@rapport.co.za

"Sandra de Jongh ... ekskuus, Sandra Mostert wat praat."

Só antwoord 'n nuwe bruid deesdae die telefoon - bykans 'n jaar nadat sy op pad kansel toe byna haar lewe in 'n motorongeluk verloor het.

Sandra en haar man, Cobus, het Saterdag 5 Desember oplaas getrou.

Hulle sou aanvanklik op 13 Desember verlede jaar in die huwelik getree het.

Cobus het destyds reeds buite die AGS Kerk in Belville vir haar gestaan en wag toe hy in kennis gestel is dat die bruidsmotor in 'n ernstige ongeluk betrokke was. Dit het meer as 'n uur geduur

om Sandra uit die Mercedes te bevry. Haar trourok was vol bloed en haar arms en bene ernstig beseer.

"Ek kan niks van die slag onthou nie," het sy Donderdag vertel. "My linkerbeen was op drie plekke gebreek ... my regterarm ook."

Sy was lank in die hospitaal en Cobus het dag en nag by haar bed gewaak.

"Hy het my hare gewas en my gebad. Hy wou nie dat die hospitaalpersoneel dit doen nie."

Ná haar ontslag uit die hospitaal moes Sandra 'n rehabilitasieprogram deurloop. Cobus het vir haar 'n spesiale bed laat afluwer en sy eie enkelbed langs hare geskuif.

Die ongeluk het destyds nie die Mosterts afgeskrik nie. Dit is albei se tweede huwelik en hulle het jare gewag om verloor te raak.

"Hy wou sommer daardie Ek wou darem net eers kon loop."

Toe sy eindelijk in vanjaar die krukke be troureëlings begin.

Sandra het verlede dieselfde rok (skoonherstel) getrou waarin jaar op pad kerk toe in was. Hierdie keer het die bruidsmotor "baie dieselfde kerk bestuier"

"Die beskermengel hierdie keer aan ons k Sandra.

Dieselfde engeltjies ook die Maandag aan hulle ná die troue die glase gaan teruggelewers by die deur van uitgestorm het net te inloop ...

Wen kaartjies na 25 FIFA Wêreldbeker™

NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat

Johannes de Villiers

Die NG Kerk gaan herbesin oor saamwoon en die vraag of die wetlike huwelik die enigste model vir seksuele verhoudings hoef te wees.

Waar dié kerk tradisioneel alle saamwoonverhoudings buite die statutêre huwelik afgewys het, gaan daar nou gekyk word na die moontlikheid van groter verdraagsaamheid teenoor sommige verhoudings wat tradisioneel as sonde afgemaak is.

Dit volg kort op Rapport se berig dat talle stemme in die Hervormde Kerk 'n soortgelyke gesprek in dié kerkverband vra.

Die NG Kerk se algemene sinode se taakgroep vir leer en aktuele sake (Atlas) het die afgelope week bevestig hulle neem die eerste treë om ook vir dié kerk 'n beleid oor hierdie kwessie uit te klaar.

Volgens dr. James Kirkpatrick, voorsitter van Atlas, het verskeie lidmate by hulle navraag gedoen oor dié kwessie. Hulle het besef 'n nuwe beleid is nodig.

Die kommissie het laas in die 1970's oor die saak besin (en toe nog besluit die regering moet gevra word om saamwoonery onwettig te verklaar). Nou sal hulle na verwagting 'n ander rigting inslaan.

Een van die lidmate wat die kwessie onder Atlas se aandag gebring het, is dr. Chris Jones, bekende teoloog-skrywer en ook voorsitter van die kantoor vir moraliteit en morele leierskap aan die Universiteit van Stellenbosch.

Nadat Jones gelees het oor die Hervormdes se gesprekke het hy heelwat oor die kwessie nagedink. Volgens hom is daar baie jong mense wat buite die huwelik monogaam saamwoon en nie meer die kerk se eise oor dié kwessie as realisties beskou nie. Die tyd het dalk aanbreek dat die kerk aanpas.

Jones wil egter nie hê die kerk moet promiskuiteit goedpraat nie – mense moet steeds aangemoedig word om verhoudings op evangeliese waardes soos getrouheid, liefde en wedersydse ondersteuning te grond.

Maar dit sluit nie alle saamwoonverhoudings uit nie. Talle jong mense bedryf hul saamwoonverhoudings volgens dié waardes en maak hul saak voor God uit. “In die Bybel is geen klinkklare gronde om te sê dat seksualiteit net in die huwelik kan afspeel nie. Veral jong mense besef dit en daarom vertrou hulle nie meer wat die kerk oor seks sê nie.”

Eerder as om alle seks buite die huwelik af te wys, meen Jones die kerk moet mense leer om volwasse besluite te neem. “Die rol van die kerk lê daarin om mense tot geestelike en emosionele volwassenheid te begelei sodat hulle eendag verantwoordelike besluite kan neem. “Ons verafgod dikwels die huwelik onnodig. Die huwelik is nie 'n goddelike instelling nie. Dit kan net heilig wees afhangend van hoe dit bestuur word.”

Nie almal in die NG Kerk is egter te vinde vir 'n meer liberale siening oor saamwoon nie. In September nog het die NG gemeente Doornkloof 'n openbare verklaring aan die Kerkbode, lyfblad van die NG Kerk, gestuur waarin hulle gemaak het “voorhuwelikse seks, selfs tussen verloofdes, word in die Bybel sterk veroordeel” en dat “enigeen wat vasgevang is in enige vorm van onsedelikheid, saamblyery ingesluit,” berou moet toon.

Dr. Gerhard Lindeque, redakteur van Die Hervormer, lyfblad van die Hervormde Kerk, het

onlangs gesê daar is al hoe meer stemme in dié kerkverband met vrae oor dié kwessie.
'n Gesprek sal na verwagting op die Hervormdes se volgende algemene kerkvergadering
volgende jaar plaasvind.

Rapport 29 November 2009

R7.00
(BTW ingesluit)

Stellenbosch University <http://scholar.sun.ac.za>

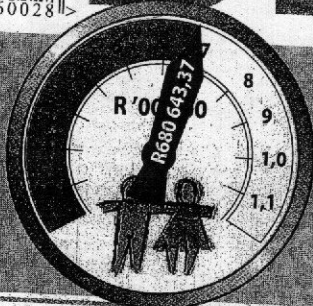
SATERDAG
12 DESEMBER 2009

Vyf-en-negentigste jaargang

Heeregracht 40 Kaapstad

DIE BUIE

KERSFONDS

HANDE WORD DIEP IN SAKKE GESTEEK

→ Nuus/3

'n Nuwe
waarheid

spel

As 'n speler die bal met opset na sy doelwagter skop, mag hy dit nie optel nie, selfs al is hy in sy doelgebied.

As hy die bal wel optel nadat 'n spanmaat dit vir hom geskop het, sal hy met 'n indirekte vyfskop gestraf word.

Die reël is in die negentigerjare ingestel om spanne te verhoed om tyd te mors en om te keer dat hulle verdedigend speel.

Lesers kan sokkervrae aan jaco.vdmerwe@sport24.e-pos.
Jaco van der Merwe

Boer skiet r

NGK sê hy bevrage teken nie huwelik

JANA BREYTENBACH
Kaapstad

Ja, daar is "nuwe" vrae oor die huwelik. Nee, saamwoon is nie 'n aanvaarbare alternatief vir die Christelike huwelik nie.

Só het die moderatuur van die NG Kerk se algemene sinode gister by monde van dr. Kobus Gerber verklaar.

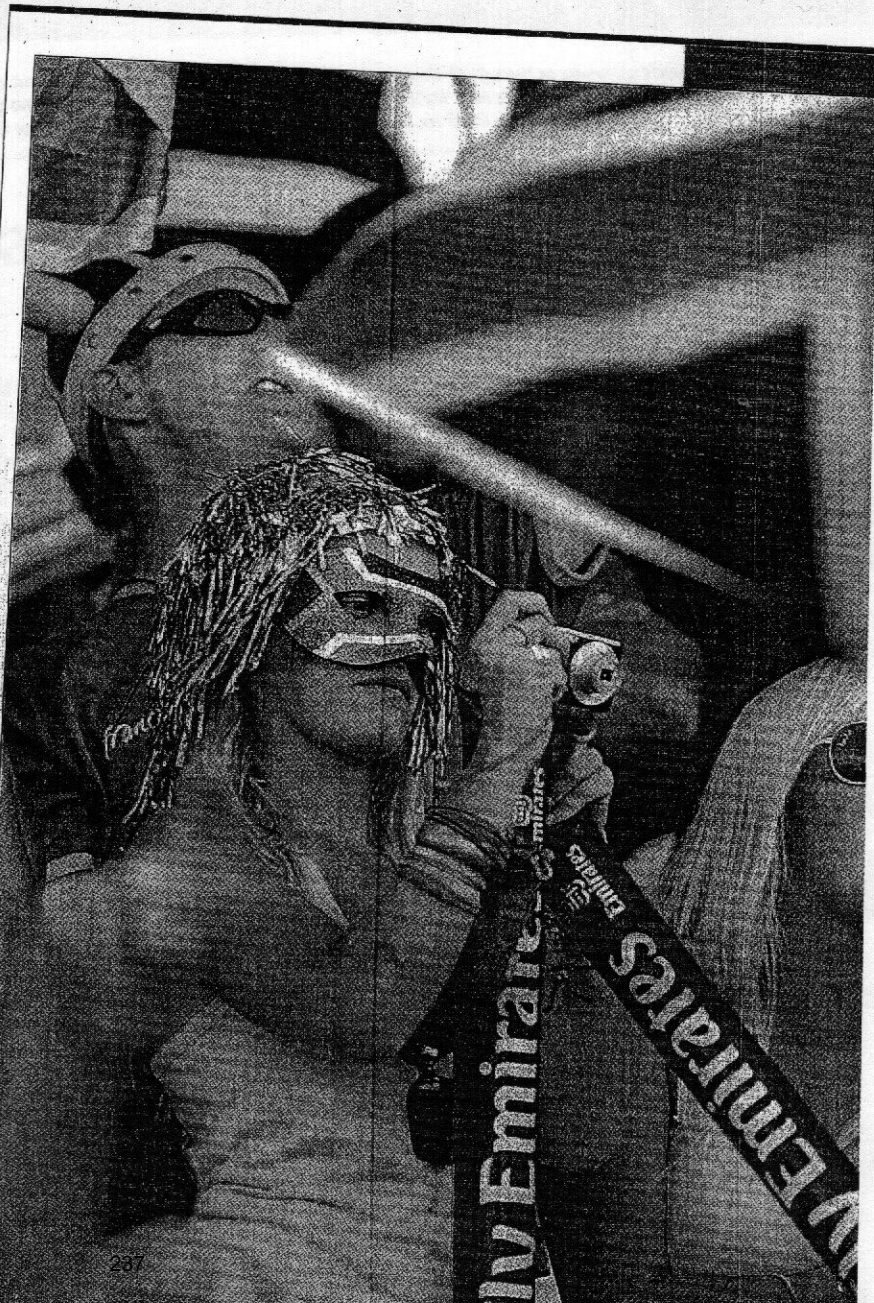
Gerber het gesê hoewel 'n span van die algemene sinode opdrag gegee is om eietydse vrae oor die huwelik te ondersoek, beteken dit nie dat die huwelik as instelling bevrage teken word nie.

"Die moderatuur herbevestig die standpunt dat slegs die liefdesverbinde tussen een man en een vrou wat volgens kerklike en wetlike voorskrifte in 'n huwelik bevestig is, uitdrukking gee aan die NG Kerk se siening van 'n huwelik," lui 'n verklaring.

Oor die aard van eietydse kwelvrae waarvoor besin moet word, het Gerber gesê dit is nie net jong mense wat wonder waarom trou voor seks noodsaaklik is nie. "Sommige pensioentrekkers wat wil trou, word gekonfronteer met die feit dat een van die partye pensioenvoordele kan verloor."

Daar is nog geen voorstel oor hierdie of enige ander verbandhoudende saak voor die moderamen van die sinode nie. Slegs die algemene sinode kan besluite oor die onderwerp neem. Die volgende vergadering van die algemene sinode is eers weer in Oktober 2011.

Gister het die NG Kerk steun gekry oor die behoudende standpunt wat Gerber verwoord het.

ys

ntinië

in SA

yreeks

Vodacom beker-reeks met Stellenbosch as basis.

Die besluite wat die Suid-Afrikaanse (Saru) se tussentydse uitvoerende vergadering hier by Fan

ntinië, sal Namibië óók aan die Vodacom beker-reeks deel

onderskeidelik in die Suid-Afrikaanse reeks speel.

gbyfamilie het ons 'n verdrag met ander lande te help," het Saru se tussentydse raad, verklaar gesê.

en Namibië in die Vodacom beker-reeks, hoop ons om hulle met die volgende Wêreldbeker te staan.

...kerk se algemene sinode gister by monde van dr. Kobus Gerber verklaar.

Stellenbosch University <http://school.sun.ac.za>

Gerber het gesê hoewel 'n span van die algemene sinode opdrag gegee is om etietydse vrae oor die huwelik te ondersoek, beteken dit nie dat die huwelik as instelling bevrage word nie.

"Die moderatuur herbevestig die standpunt dat slegs die liefdesverbintenissen tussen een man en een vrou wat volgens kerklike en wetlike voorskrifte in 'n huwelik vestig is, uitdrukking gee aan die NG Kerk se siening van 'n huwelik," lui 'n verklaring.

Oor die aard van etietydse kwelvrae waarvoor besin moet word, het Gerber gesê dit is nie net jong mense wat wonder waarom trou voor seks noodsaaklik is nie.

"Sommige pensioentrekkers wat wil trou, word gekonfronteer met die feit dat een van die partye pensioenvoordele kan verloor."

Daar is nog geen voorstel oor hierdie of enige ander verbandhoudende saak voor die moderamen van die sinode nie. Slegs die algemene sinode kan besluite oor dié onderwerp neem. Die volgende vergadering van die algemene sinode is eers weer in Oktober 2011.

Gister het die NG Kerk steun gekry oor dié behoudende standpunt wat Gerber verwoord het.

Vader Chris Townsend van die Suider-Afrikaanse Katolieke Biskoppekonferensie het gesê saamwoon voor die huwelik word ontmoedig omdat dit trou dan in 'n blote seremonie verander.

Ook vanuit die Joodse gemeenskap was daar kapse teen saamblyery. Rabbi Osher Feldman van die Kaapstadse Joodse gemeenskap het gesê Judaïsme leer 'n mens dat intimiteit heilig is en bewaar moet word vir paartjies wat getroud is. "Om saam te woon, is baie voorwaardelik. Dit is nie die ideale voorbereiding vir die toekoms van toewyding en lojaliteit teenoor ons huweliksmaats nie."

Die seksuoloog dr. Marlene Wasserman, ook bekend as Dr Eve, het egter gesê paartjies moenie "geloofskuldig" voel nie. "Hulle moet bemagtig word om die gesondste keuse te maak."

■ Lees ook Forum op bl. 17.

Die gees het gister hoog geloop op die eerste dag van die Internasionale Rugbybraad se sewesrugbytoernooi op Outeniquapark. Gister deurgeding tot die kwarteindrondte vandag, waar hy teen die sterk span van Fidji te staan kom. Kaartjies vir die beslissende dae voor die begin van die toernooi uitverkoop. Nog 'n foto op bl. 8, en foto's en berigte op bl. 24.

DA-raadslid skuldig bevind aan d

MALANI VENTER
Stellenbosch

'n DA-wykradslid van Genadendal is verlede week aan diere mishandeling skuldig bevind.

Me. Caroline Wood, 'n raadslid van die Theewaterskloof-munisipaliteit, is deur 'n federale DA-raad aan dié misdryf skuldig bevind nadat haar hond, Lady, vroeër vanjaar in haglike toestan-

de deur 'n diere-aktivis van Greyton by haar huis gevind is.

Lady was glo vasgeketting en uitgeteer. Sy en 'n werpsel hondjies is deur die Dieresorgvereniging van Kaapstad uit Wood se sorg verwyder. Wood het destyds gesê die teef het aan haar man, Norman, behoort.

Ná die voorval het me. Helen Zille in Junie in 'n verklaring geskryf: "Ek het 'n ongekende hoe-

veelheid korrespondensie oor Lady ontvang. Die DA neem die welsyn van diere baie ernstig op. Uit die staanspoor het ons die verwaarlosing en mishandeling van Lady en haar werpsel veroordeel."

Wood moet 'n jaar lank minstens agt uur per maand gemeenskapsdiens by die Kleinmond-dieresorgvereniging doen. Sy is ook verplig om 'n brief aan die gemeenskap en die DA te skryf waarin sy

NORTHGATE ISLAND
Home and Lifestyle Shopping

SUNDAY ISLAND MARKET

KAAPSTAD SE EERSTE TOEGEWYDE BINNENSHUISE & LEEFSTYLMARK

Northgate Island vier die aankoms van die somer met 'n feestelike weeklikse **Sunday Island Market**.
Belewe 'n eklektiese mengsel van meer as 100 stalletjies en dit geskied alles binnenshuis!
Of dit gure wintersweer is of skroeiend warm, ons hou jou onderdak.

Vir verdere navrae en aansoekvorms vir stalletjies: islandmarket@gmail.com 1 076

OOP EL

Attraksies

- top wynproe geleentehede
- heerlike kosse en lewende interaktiewe
- beste in leefstyl & versiering
- bruids-ekspo – venues, spyseniering
- unieke meubels
- kunshandwerkers
- mode

koskas
 ntel B
 tional
 luna
 500
 SARAJEVO CENTRE 2110
 4
 Professionals

NGK vra verslag oor saamwony

Pretoria. – Die NG Kerk se moderamen het sy algemene taakspan vir leer en aktuele sake gevra om 'n omvattende verslag oor die huwelik, seksualiteit en verwante vraagstukke voor te berei.

Dié verslag sal aanstaande jaar op die kerk se algemene sinode dien. Die versoek volg op berigte dat die NG Kerk dalk gou 'n nuwe beleid oor saamwony kan aanvaar. Die moderatuur het hierop in 'n verklaring gesê die kerk bly by sy standpunt dat die huwelik tussen een man en een vrou die ruimte vir seksualiteit is.

Dr. Kobus Gerber, algemene sekretaris, het gesê daar is komplekse kwessies betrokke en daarom vra hulle vir 'n omvattende studie. – Neels Jackson

Die Burger 20 Februarie 2010

Nie alle saamblyverhoudings is dieselfde – NG-taakgroep

Neels Jackson

Party saamblyverhoudings is eintlik niks anders nie as onbevestigde huwelike.

Dit is die siening van dr. James Kirkpatrick, voorsitter van die algemene taakgroep vir leer en aktuele sake van die NG Kerk. Die taakgroep werk aan 'n studiestuk vir aanstaande jaar se algemene sinode waarby die NG Kerk opnuut sy standpunt oor saamblyverhoudings sal bekyk.

Die NG Kerk het in 1970 gevra dat die regering alle saamblyverhoudings buite die huwelik strafbaar moet maak.

Kirkpatrick het by 'n konferensie wat deur die NG Kerk se oostelike sinode aangebied is, gesê alle saamblyverhoudings kan nie oor dieselfde kam geskeer word nie.

Hy het vier soorte saamblyverhoudings onderskei.

Die eerste daarvan is eintlik niks anders nie as rondslapery. Die tweede het hy bestempel as geriefsoekers. Hy meen dis veral mans wat soms by vroue intrek vir die gerief van die saak, maar sonder dat hulle enige langtermynplanne het.

Die derde groep is volgens Kirkpatrick mense wat 'n proefkonynbenadering volg. Dit is mense wat skepties is oor die huwelik en dan op 'n proefgrondslag by mekaar intrek voordat hulle tot trou kom.

Die vierde groep het Kirkpatrick bestempel as onbevestigde huwelike. Dis verhoudings wat nooit formeel as huwelike voltrek is nie, maar wat al die wesenlike kenmerke van die huwelik het.

Daar is 'n vaste wedersydse en respekvolle verbintenis van twee mense wat mekaar liefhet.

Verder word dit deur hulle as 'n blywende verhouding gesien.

Kirkpatrick het gesê die kerk kan nie op dieselfde manier werk met dié soort verhouding as met iemand wat losbandig leef nie.

Past. Heinz Schrader van die Capital City Church International het egter gesê die kerk moet vra wat bring vir God eer.

As die kerk nie meer kan sê wat sonde is nie, is daar probleme, was sy boodskap.

Die Burger, 26 Mei 2010.

'n 120 mm-mortierbom is duidelik sigbaar binne-in die vuurbol wat by die bek van 'n mortierpyp uitblaas. Die soldate het deelgeneem aan 'n groot militêre oefening wat voorverlede week by Lohatim in die Noord-Kaap gehou is. FOTO: CORNEL VAN HEERDEN

REG OP REPLIEK

Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens

Pleks om as "sonde-inspekteurs" mense te veroordeel wat saamwoon, behoort die kerk eerder diegene in ongelukkige huwelike te help, skryf Chris Jones.

Baie lank is Genesis 2 as die Goddelike instelling van die huwelik gesien. Maar is dit werklik so? Waarskynlik nêr as jy Genesis 2 as 'n historiese berig aanvaar! Daar is egter 'n toenemende aantal Bybellesers en -verklaarders vir wie die eerste 11 hoofstukke van Genesis verhaale is wat iets verwoord van mense se eksistensiële soeke na wie hulle is en wat hul rol in die wêreld behoort te wees. Hulle het hul waarneming van die alledaagse werklikheid in verband probeer bring met hul geloof in God. Sô is ook probeer om die "onverklaarbare" werklikheid van seksuele aantrekkenheid in 'n teologiese raamwerk te verstaan. Volgens hierdie lees is dit redelik duidelik dat daar nie sprake van 'n Goddelike huweliksinstelling of amptelike verbintenis is nie. Wat wel ter sprake is, is wederkerigheid, verhoudingsgerigtheid en aangewesenheid op mekaar as man en vrou. Seks was daar voor die huwelik. Die huwelik is 'n gevolg, 'n uitvloeisel van die Godgeskape seksdrang in 'n poging om struktuur daaraan te gee. Om 'n veilige hawe daarvoor, asook later vir die kinders, te wees. Ook Jesus se verwysing na die huwelik in Matteus 19 kan op geen manier verstaan word as sou God die huwelik ingestel het nie. Jesus wil eintlik met sy antwoord die vrou - wat ons weet weinig waarde in die oë van die mans van daardie tyd gehad het - teen veral uitbuiting beskerm, deur die Jode aan hul eie, vroegste verstaan/interpretasie van die huwelik te herinner! Nou is dit baie interessant om daarop te let dat die bemaande Karl Barth sê daar is huwelike wat nié deur God tot stand gebring is/word nie. Deur in sulke gevalle te skei - sou daar noplosbare probleme wees - herstel 'n mens eintlik God se wil! Die huwelik bly egter vir my die mees

NGK dink weer oor huwelik

Storm in kerk oor saambly

Die NGK dink weer oor huwelik. Die kerk het 'n nuwe standpunt aangenom en sê dat huwelik nie 'n Goddelike verbintenis is nie. Hierdie nuwe standpunt is 'n reaksie op die groeiende aantal ongelukkige huwelike in die kerk. Die kerk sê dat huwelik 'n menslike besluit is en dat dit nie deur God ingestel is nie. Hierdie standpunt is baie omstrede en het 'n groot storm veroorsaak in die kerk. Die kerk sê dat huwelik 'n menslike besluit is en dat dit nie deur God ingestel is nie. Hierdie standpunt is baie omstrede en het 'n groot storm veroorsaak in die kerk.

ideale ruimte om 'n mens se seksualiteit uit te leef. Ek degradeer dit allermins! Aan die hoë waarde wat daaraan toegeken word, wil ek glad nie afbreuk doen nie. Ek wil ook nie promiskuiteit bevorder nie. Daar is egter huwelike wat sodanig ontpoor het, waar een of albei se menswaardigheid in so mate aangetas word, dat daar geen ander opsie is as om dit te ontbind nie. Natuurlik nadat jy menslik moontlik in afhanklikheid van God alles probeer het. Maar so dikwels word daar juis op sulke mense druk geplaas om nié te skei nie, want die huwelik sou volgens diesulkes 'n "Goddelike" instelling wees, en dit wat God saamgevoeg het, mag niemand verbreek nie. In hierdie opsig het ons met 'n verafgoding van die huwelik as struktuur te doen. Want nou word die "Goddelike" van 'n instelling bo die heiligheid van 'n mens geag. Die huwelik bo die na-God-se-beeld-geskapenheid van die mens. Om sulke huwelike met uitgediende godsdiensgerigtheid te beskouwings aanmekeer te probeer hou, is oneerlik. Dit wond mense. Dis kunsmatig. Dit het lank reeds niks met 'n hegte, innerlike, liefdevolle verbintenis tussen twee mense te make nie! Dis op grond van bogenoemde dat ek die versoek (ek bepleit dit egter nie!) tot die NG Kerk gerig het om 'n grondige studie oor sekere vorme van saamwoon te doen, omdat die tradisionele hantering van die Skrif hieroor, asook baie mense se afkeurende ingesteldheid van alle saamwoon-verhoudings, doodgewoon nie meer bevredig nie of tot skuldlaste lei. Dis tog oorbekend dat ons al hoe meer gekonfronteer word met paartjies wat voor die wetlike huwelik saamwoon, dikwels met die eerlike bedoeling om later wetlik te trou. Feit is, die meeste mense wat na 'n dominee of priester gaan om te trou, het reeds "openlik" of in die geheim

die een of ander vorm van seksuele kontak gehad. Saamwoon geld natuurlik ook ouer mense wat dit nie kan bekostig om hul pensioenbydrae (van 'n vorige lewensmaat) te verloor deur te trou nie. Kan sulke verbintenisse nie kerklik gesien word nie, kan sulke mense 'n kerklike belofte maak om lewenslank getrou aan mekaar te wees? Sou 'n mens egter om "goeie redes" besluit om jou seksualiteit buite die struktuur van die huwelik uit te leef, geld belangrike evangeliese waardes, soos permanentie, getrouheid, ware liefde, loyaliteit, sekuriteit en ondersteuning, om enkeles te noem, steeds. My aanvoeling is dat daar nie klinkklare gronde is om te sê dat seksualiteit nêr in die huwelik uitgeleef kan word nie - daar is uitsonderings. Jong mense, veral, weet dit, en vertrou die "kerk" daarom dikwels nie hiermee, asook met sommige ander uitsprake oor seksualiteit en seks nie. Hier dink ek veral aan homoseksualiteit en homoseksuele verhoudings. Ek voel dat ons as kerk eerlik moet wees. Ons moet met integriteit en geloofwaardigheid hieroor praat en leiding gee. Op hierdie wyse gaan ons baie verder met veral jong mense in ons gesprekke rondom seksualiteit kom. Ek dink ons moenie ons tyd verspil deur as "sonde-inspekteurs" op te tree en alle saamwoners kategorieë te veroordeel nie, maar eerder diegene help wat in ongelukkige huwelike vasgevang sit, wat ly onder seksuele mishandeling en wat verslaaf is aan alkohol/dwelms met gepaardgaande gevolge vir huweliksmaats - en dan praat 'n mens nie eens van die vele sosiaal-ekonomiese en maatskaplike krisisse wat bestaan nie! Dr. Chris Jones is verbonde aan die Kantoor vir Moraliteit en Morele Waardes aan die Universiteit van Stellenbosch.

Om saambly bloot af te keur versterk die skuldgevoelens

Baie lank is Genesis 2 as die Goddelike instelling van die huwelik gesien.

Maar is dit werklik so? Waarskynlik n t as jy Genesis 2 as ’n historiese berig aanvaar! Daar is egter ’n toenemende aantal Bybellesers en -verklaarders vir wie die eerste 11 hoofstukke van Genesis verhale is wat iets verwoord van mense se eksistensiële soeke na wie hulle is en wat hul rol in die wêreld behoort te wees.

Hulle het h l waarneming van die alledaagse werklikheid in verband probeer bring met hul geloof in God. S  is ook probeer om die “onverklaarbare” werklikheid van seksuele aangetrokkenheid in ’n teologiese raamwerk te verstaan. Volgens hierdie lees is dit redelik duidelik dat daar nie sprake van ’n Goddelike huweliksinstelling of amptelike verbintenis is nie. Wat wel ter sprake is, is wederkerigheid, verhoudingsgerigtheid en aangewesenheid op mekaar as man en vrou.

Seks was daar voor die huwelik. Die huwelik is ’n gevolg, ’n uitvloeisel van die Godgeskape seksdrang in ’n poging om struktuur daaraan te gee. Om ’n veilige hawe daarvoor, asook later vir die kinders, te wees.

Ook Jesus se verwysing na die huwelik in Matteus 19 kan op geen manier verstaan word as sou God die huwelik ingestel het nie. Jesus wil eintlik met sy antwoord die vrou – wat ons weet weinig waarde in die oë van die mans van daardie tyd gehad het – teen veral uitbuiting beskerm, deur die Jode aan hul eie, vroegste verstaan/interpretasie van die huwelik te herinner!

Nou is dit baie interessant om daarop te let dat die befaamde Karl Barth s  daar is huwelike wat nié deur God tot stand gebring is/word nie.

Deur in sulke gevalle te skei – sou daar onoplosbare probleme wees – herstel ’n mens eintlik God se wil!

Die huwelik bly egter vir my die mees ideale ruimte om ’n mens se seksualiteit uit te leef. Ek degradeer dit allermens! Aan die hoë waarde wat daaraan toegeken word, wil ek glad nie afbreuk doen nie. Ek wil ook nie promisku teit bevorder nie.

Daar is egter huwelike wat sodanig ontspoor het, waar een of albei se menswaardigheid in so mate aangetas word, dat daar geen ander opsie is as om dit te ontbind nie. Natuurlik nadat jy menslik moontlik in afhanklikheid van God alles probeer het.

Maar so dikwels word daar juis op sulke mense druk geplaas om nié te skei nie, want die huwelik sou volgens diesulkes ’n “Goddelike” instelling wees, en dit wat God saamgevoeg het, mag niemand verbreek nie. In hierdie opsig het ons met ’n verafgoding van die huwelik as struktuur te doen. Want nou word die “Goddelikheid” van ’n instelling bo die heiligheid van ’n mens geag. Die huwelik bo die na-God-se-beeld-geskapenheid van die mens.

Om sulke huwelike met uitgediende godsdienstige beskouings aanmekaar te probeer hou, is oneerlik. Dit wond mense. Dis kunsmatig. Dit het lank reeds niks met ’n hegte, innerlike,

liefdevolle verbintenis tussen twee mense te make nie!

Dis op grond van bogenoemde dat ek die versoek (ek bepleit dit egter nie!) tot die NG Kerk gerig het om 'n grondige studie oor sekere vorme van saamwoon te doen, omdat die tradisionele hantering van die Skrif hieroor, asook baie mense se afkeurende ingesteldheid van alle saamwoon-verhoudings, doodgewoon nie meer bevredig nie of tot skuldlaste lei. Dis tog oorbekend dat ons al hoe meer gekonfronteer word met paartjies wat voor die wetlike huwelik saamwoon, dikwels met die eerlike bedoeling om later wetlik te trou. Feit is, die meeste mense wat na 'n dominee of priester gaan om te trou, het reeds "openlik" of in die geheim die een of ander vorm van seksuele kontak gehad.

Saamwoon geld natuurlik ook ouer mense wat dit nie kan bekostig om hul pensioenbydrae (van 'n vorige lewensmaat) te verloor deur te trou nie.

Kan sulke verbintenisse nie kerklik geseën word nie, kan sulke mense 'n kerklike belofte maak om lewenslank getrou aan mekaar te wees?

Sou 'n mens egter om "goeie redes" besluit om jou seksualiteit buite die struktuur van die huwelik uit te leef, geld belangrike evangeliese waardes, soos permanensie, getrouheid, ware liefde, lojaliteit, sekuriteit en ondersteuning, om enkeles te noem, steeds.

My aanvoeling is dat daar nie klinkklare gronde is om te sê dat seksualiteit nêr in die huwelik uitgeleef kan word nie – daar is uitsonderings. Jong mense, veral, weet dit, en vertrou die "kerk" daarom dikwels nie hiermee, asook met sommige ander uitsprake oor seksualiteit en seks nie. Hier dink ek veral aan homoseksualiteit en homoseksuele verhoudings.

Ek voel dat ons as kerk eerlik moet wees. Ons moet met integriteit en geloofwaardigheid hieroor praat en leiding gee. Op hierdie wyse gaan ons baie verder met veral jong mense in ons gesprekke rondom seksualiteit kom.

Ek dink ons moenie ons tyd verspil deur as "sonde-inspekteurs" op te tree en alle saamwoners kategorieë te veroordeel nie, maar eerder diegene help wat in ongelukkige huwelike vasgevang sit, wat ly onder seksuele mishandeling en wat verslaaf is aan alkohol/dwelms met gepaardgaande gevolge vir huweliksmaats – en dan praat 'n mens nie eens van die vele sosiaal-ekonomiese en maatskaplike krisisse wat bestaan nie! Dr. Chris Jones is verbonde aan die Kantoor vir Moraliteit en Morele Waardes aan die Universiteit van Stellenbosch.

Vir baie lank is Genesis 2 as die Goddelike instelling van die huwelik gesien.

Maar is dit werklik so? Waarskynlik nêr as jy Genesis 2 as 'n historiese berig aanvaar! Daar is egter 'n toenemende aantal Bybelleesers en -verklaarders vir wie die eerste 11 hoofstukke van Genesis verhale is wat iets van mense se eksistensiële soeke na wie hulle is en wat hul rol in die wêreld behoort te wees, verwoord.

Hulle het húl waarneming van die alledaagse werklikheid met hul geloof in God in verband probeer bring. Só is ook die "onverklaarbare" werklikheid van aangetrokkenheid tot mekaar, ook seksueel, probeer verstaan binne 'n teologiese raamwerk.

Volgens hierdie lees is dit redelik duidelik dat daar nie sprake van 'n Goddelike huwelikinstelling of amptelike verbintenis is nie. Wat wel ter sprake is, is wederkerigheid,

verhoudingsgerigtheid en aangewesenheid op mekaar as man en vrou.

Seks was daar voor die huwelik. Die huwelik is 'n gevolg, 'n uitvloeisel van die God-geskape seksdrang in 'n poging om struktuur daaraan te gee. Om 'n veilige hawe daarvoor, asook later vir die kinders, te wees.

Ook Jesus se verwysing na die huwelik in Matteus 19 kan op geen manier verstaan word as sou God die huwelik ingestel het nie.

Jesus wil eintlik met sy antwoord die vrou teen veral uitbuiting beskerm – wat ons weet weinig waarde in die oë van die mans van daardie tyd gehad het – deur die Jode aan hul eie, vroegste verstaan/interpretasie van die huwelik te herinner!

Nou is dit baie interessant om daarop te let dat die befaamde Karl Barth sê daar is huwelike wat nié deur God saamgevoeg is/word nie.

Deur in sulke gevalle te skei – sou daar onoplosbare probleme wees – herstel 'n mens eintlik God se wil!

Die huwelik bly egter vir my die mees ideale ruimte om 'n mens se seksualiteit uit te leef. Ek degradeer dit allermens! Aan die hoë waarde wat daaraan toegeken word, wil ek glad nie afbreuk doen nie. Ek wil ook nie promiskuiteit bevorder nie.

Daar is egter huwelike wat sodanig ontspoor het, waar een of beide persone se menswaardigheid in so mate aangetas word, dat daar geen ander opsie is as om dit te ontbind nie. Natuurlik, nadat jy menslik moontlik in afhanklikheid van God, alles probeer het.

Maar só dikwels word daar juis op sulke mense druk uitgeoefen om nié te skei nie, want die huwelik sou volgens diesulkes 'n “Goddelike” instelling wees, en dit wat God saamgevoeg het, mag niemand verbreek nie. In hierdie opsig het ons met 'n verafgoding van die huwelik as struktuur te doen. Want nou word die “goddelike” van 'n instelling bo die heiligheid van 'n mens geag. Die huwelik bo die na-God-se-beeld-geskapenheid van die individu!

Om sulke huwelike met uitgediende godsdienstige beskouings aanmekaar gegom te probeer hou, is oneerlik. Dit wond mense. Dis kunsmatig. Dit het lank reeds niks met 'n hegte, innerlike, liefdevolle verbintenis tussen twee mense te make nie!

Dis op grond van bogenoemde dat ek die versoek (ek bepleit dit egter nie!) tot Atlas van die NG Kerk gerig het om 'n grondige studie oor sekere vorme van saamwoon te doen, omdat die tradisionele hantering van die Skrif hierrondom asook baie persone se afkeurende ingesteldheid van alle saamwoon-verhoudings, doodgewoon nie meer bevredig nie en tot allerlei skuldlaste lei.

Dis tog oorbekend dat ons ál meer gekonfronteer word met paartjies wat voor die wetlike huwelik saamwoon, dikwels met die eerlike bedoeling om later wetlik te trou. Feit is, die meeste mense wat na 'n dominee of priester gaan om te trou, het reeds “openlik” of in die geheim een of ander vorm van seksuele kontak gehad.

Saamwoon geld natuurlik ook vir ouer persone wat nie kan bekostig om hul pensioenbydrae (van 'n vorige lewensmaat) te verloor deur te trou nie.

Kan sulke verbintense nie kerklik geseën word nie – dan kan sulke mense 'n kerklike belofte maak om lewenslank getrou aan mekaar te wees?

Sou 'n mens egter om “goeie redes” besluit om jou seksualiteit buite die struktuur van die huwelik uit te leef, geld belangrike evangeliese waardes soos permanensie, getrouheid, ware liefde, lojaliteit, sekuriteit en ondersteuning, om enkeles te noem, steeds.

My aanvoeling is dat daar nie klinkklare gronde is om te sê dat seksualiteit nêr binne die huwelik uitgeleef kan word nie – daar is uitsonderings.

Jongmense veral, weet dit, en vertrou die “kerk” daarom dikwels nie hiermee, asook met sommige ander uitsprake oor seksualiteit en seks nie. Hier dink ek veral aan homoseksualiteit en homoseksuele verhoudings.

Ek voel dat ons as kerk eerlik moet wees. Ons moet met integriteit en geloofwaardigheid hieroor praat en leiding gee. Op hierdie wyse gaan ons baie verder met veral jongmense in ons gesprekke rondom seksualiteit kom.

Ek dink ons moenie ons tyd verspil deur as “sonde-inspekteurs” op te tree en alle saamwoners kategorie te veroordeel nie, maar eerder diegene help wat in ongelukkige huwelike vasgevang sit, wat ly onder seksuele mishandeling en wat verslaaf is aan alkohol/dwelms met gepaardgaande gevolge vir huweliksmaats – en dan praat 'n mens nie eers van die vele sosio-ekonomiese en maatskaplike krisisse wat bestaan nie!

Reg op repliek

Weekliks - Chris Jones

Rapport

13 Desember 2009

Saambly is nie die grootste probleem

GERRIT VISSER

'n Paar jaar terug het twee vriende van my getrou. Die een het drie of meer jaar lank saam met sy meisie gewoon. Hulle het 'n huis en 'n kamer gedeel. Hulle is lief vir mekaar. Hulle is nou nog gelukkig getroud.

Die ander man het glad nie saam met sy vrou gewoon voordat hulle getroud is nie. Hulle is nou geskei en het glad nie meer kontak met mekaar nie.

Dis 'n tragedie dat hulle geskei is. So veel meer gebrokenheid het in die wêreld gekom as gevolg van hul egskeiding.

Soveel meer mooi het in die wêreld gekom deur my ander vriend wat saam met sy vrou gewoon het voordat hulle getroud was.

Op die oomblik gaan dit in die NG Kerk oor die vraag of saamwoon sonde is of nie.

Agter die debat rondom saamwoon skuil daar eerder 'n groter, meer indringende debat: Die debat oor die korrekte boustene vir 'n gesonde huwelik of verhouding. Dit is hierdie gesprek wat eerder op die voorgrond geplaas moet word.

Om te wil veg oor of mense móet saambly of nie moet saambly nie lyk baie indrukwekkend, maar is op die ou end nes gymnastiek doen.

Vir diegene wat daarna kyk, lyk dit betekenisvol, maar vir diegene wat die gymnastiek moet doen, vir dié wat leiding in die debat moet gee, is die resultaat helaas niks anders as 'n gesukkel om nie op jou neus te val en sleg te lyk nie.

Selfs al sou al die gymnastiektoertjies goeë uitgevoer word, maak dit 'n mens net moeg.

Mense gaan nie sommer ophou saamwoon omdat die NG Kerk of enige ander kerk sê dis sonde nie. Die debat is 'n gymnastiekkompetisie waaraan die meeste mense van my generasie nie wil deelneem nie.

Die debat is potensieel afbrekend, en ek wil nie hê mense moet wegdraai van God af omdat ek so vashou aan 'n vraag wat nooit van die wêreld of die kerk 'n beter plek sal maak nie.

Die debat is reaktief eerder as proaktief van aard.

Die vraag is dan wat 'n proaktiewe debat sal wees?

Miskien moet ons begin dink aan 'n debat oor die beginsels wat verhoudings in die algemeen suksesvol maak. Dit het die meeste van die tyd niks te doen met ringe en mooi toesprake op troues nie, maar met 'n houding wat liefde en respek uitstraal.

'n Indringende gesprek oor die proaktiewe aspekte wat enige verhouding suksesvol maak, sal huwelike help; nie 'n besluit oor of saamwoon reg of verkeerd is nie.

Kom ons verruil hierdie teologiese gymnastiek vir 'n Christelike geleentheid.

'n Geleentheid om te sê dat ons as gelowige kinders van God die Woord as 'n riglyn gaan gebruik om te kyk na maniere om ons verhoudings te versterk sonder om veroordelend te sê ons kan niks oor verhoudings leer by mense wat saamwoon nie.

Gerrit Visser is 'n 26-jarige predikant.

Laat hierdie saamwoon weer gewyd we

ABRAHAM DE VRIES

Dis 'n vreemde Kersfees wat vanjaar aan die kom is. Van die middel van November af is dit asof die natuur al om die ander week aan die treur gaan, asof die somer wegkruip agter koue slierte mis en reën wat van Rooiberg se kant af oor die hele Klein Karoo instuif.

Dié wêreld ken homself nie meer nie.

Hier voor my teen die muur van die voorhuis op Volmoed staan 'n geraamde foto van die sangers tydens daardie laaste Ouersnag se sang twee jaar gelede. Jy staan daar op die voorstoep, ouma Lena, asof jy nie geweet het dat van anderkant die getye af jy voor die volgende Maart geroep sou word om die rooirandjies deur te gaan nie. Asof jy die dogter wat net agter jou staan toe lank al kon vergewe dat sy elke maand jou paar randjies van die pensioen kom vat het as jy gaan stompies optel vir die vuur. Sy is nooit weens diefstal tronk toe nie, sy is tronk toe weens die moord op haar kêrel wat nie vir haar die eau de cologne op die dorp by Nissen's gekoop het soos hy glo beloop het nie. Elke Ouersnag was daar op Volmoed se rooiroep hóe-

veel wêreld bymekaar.

Hestertjie - aan jou regterkant - hou die boekie vas met die kerk se Kersgesange in. Dis Dirk wat die blaker met die kers vir haar hou en met sy mond wyd oop oor Hester se kop sing. Hoe sal Kleindirk, op wie se skouertjie hy sy hand so liefderik hou, jare van nou af voel oor dié foto, oor dié Ouersnagte van sy jeug? Weemoedig? Minagtend? Of net met kopskud en ongelooft? So lank as wat ek na die singende mond kan kyk, sal daardie diepste basnoot langs die rivier die werf vol, die landerye, die Karooirandjies vol, ons wêreld vol bly dreun.

Agter julle, in my geheue, staan Dawid en Anna, staan die Windvogels en die Zelungu-gesin, staan Belie en die Appelse en die Roois, staan Mannetjies van Flora se ouers en sy suster. Die Kidelos het van die Jordaans se veeops af, doer ver, aan die teerpad se kant, geloop om te kom saam sing. Van agter hulle uit klink die kore, klink die stemme van geslagte in die stil nag in. En dit heilig, al is dit vir hoe 'n korte wyle, die droë aarde, die stil verdriete.

Bring my die ou, ou tyding ... Jesus sondaarsliefde ... Oor die veld lief en sag ... die engelkoor.

Dit het verbygegaan. En ons wou

AL WAT AS
VERTROOSTING
GEBLY HET, WAS
DIE WETE: DIE
NAG KOM WEER
VANJAAR SOOS
ELKE JAAR, DIE
NAG VOL STILTES
EN GESKUIFEL
KERSLIG EN 'N
SAGTE WIND OOR
ALMESBOS SE
NEK, AL IS DIT
NET IN DIE
HERINNERING.

Saambly, seks, die huwelik en die NG Kerk. NEELS JACKSON kyk na die jongste

verwikkelinge aan dié veelbesproke front.

Saambly:

Kerk wil vuur veilig laat br

Waarmee is die NG Kerk nou weer besig? wonder baie mense nadat die *Kerkbode*, die kerk se koerant, op die voorblad van sy jongste uitgawe berig oor 'n nuwe studie wat onderneem word. Die opskrif lui: "NGK gaan nadink oor saambly".

Wil die kerk nou die groen lig gee vir 'n loslappie-etiek?

So in die trant van 'n bekende liedjie wat lui:

"n Bokkie wat vanaand by my wil lê, sy kan maar lê, ek is 'n loslappie.

"Absoluut nie," sê dr. Ben du Toit, lid van die algemene taakgroep vir leer en aktuele sake (Atlas) wat die ondersoek doen.

En tog is 'n nuwe studie nodig.

Die laaste keer dat die algemene sinode hom hieroor uitgespreek het, was in 1970.

Toe het die kerk die regering gevra om owerspel en saamblyverhoudings (met die geïmpliseerde seks buite die wettige huwelik) te verbied.

By implikasie wou die kerk misdadigers maak van lidmate wat sy sedewette oortree het.

Veertig jaar gelede was die saak vir die kerk klinkklaar. Die huwelik (as 'n wetlike verbintenis wat deur die kerk tussen een man en een vrou voltrek is) was die enigste ruimte vir seks. Daarbuite was seks sonde.

Daar is lidmate wat wonder waarom die kerk nie bloot by dié "eenvoudige Bybelse waarheid" hou nie.

Maar gaan kyk 'n mens wat die Bybel, die kerk se rigsgnoer, werklik sê, is die saak nie so eenvoudig nie.

Dát die huwelik volgens die Bybel baie belangrik is, is ongetwyfeld so. Een van die tien gebooie – "Jy mag nie egbreuk pleeg nie" – wil juis die huwelik beskerm.

Die Bybel ken egter verskillende soorte huwelike. Poligamie is een daarvan. Die aartsvader Jakob kon gelyktydig verskillende vroue hê sonder dat daarvoor gefronsd is.

En dan is daar die sogenaamde swaershuwelik. As 'n getroude man gesterf het sonder dat hy kinders agtergelaat het, moes sy broer namens hom by die weduwee kinders verwek.

Daarby is vroue in Bybelse huwelike dikwels maar as besittings gereken.

Boonop ken die Bybel nie die moderne wyse van huweliks-voltrekking waar 'n huweliksertifikaat die amptelike bevestiging is dat daar 'n huwelik voltrek is nie.

Die punt is dat die huwelik volgens die Bybel belangrik is, maar dat die Bybel nie 'n duidelike voorskrif het van presies hoe 'n huwelik moet lyk nie.

WAT IS 'N HUWELIK?

En dit, sê Du Toit, is een van die kernvrae waarna Atlas in sy ondersoek moet gaan kyk. Presies wat beskou die kerk as 'n huwelik?

Daar is verskeie praktiese redes waarom die kerk opnuut sou kon besin oor hoe hy die huwelik sien.

Du Toit sê byvoorbeeld dat die huwelik wat in kerke voltrek word, glad nie goed vaar nie.

En 'n mens sou kon verwag dat as iets nie altyd goed werk nie, weer daarna gekyk moet word.

Verder hoor 'n mens al hoe meer verhale van bejaardes wat ongetroud saamleef omdat die vrou haar pensioen sou verloor as sy weer sou trou.

Dikwels lei dit tot vreeslike gewetenswroegings omdat hulle so "in sonde saamleef", maar geldelike faktore laat hulle geen keuse nie.

By jonger pare gebeur dit ook meermale dat hulle hulle in 'n duursame verhouding begeef sonder dat hulle deur die seremonie van huweliks-voltrekking gaan.

Die vraag is: Wanneer is 'n verhouding 'n huwelik? Is dit bloot wanneer 'n paar 'n huweliksertifikaat het, of

is daar ander dieperliggende waardes ter sprake?

Dr. André van Niekerk, etikus van Pretoria, sê daar is blywende waardes in die Bybel wat 'n huwelik behoort te kenmerk.

KERNWAARDES VIR 'N HUWELIK

Die liefde is een daarvan – en daarby sluit hy die romantiese verwondering in waarvan 'n mens in die Bybelboek Hooglied lees.

Verder is trou, duursaamheid en wedersydse respek kernwaardes vir 'n huwelik wat die Bybelse toets wil slaag.

Nog 'n waarde, wat vir sommige kerkmense omstrede kan wees, is gelykheid.

Sommige kerklui sou op grond van die Bybel die huwelik as 'n verbintenis tussen gelyke vennote wou sien. Ander sou, ook op grond van die Bybel, die klem wou plaas op 'n manlike leiersrol en vroulike ondergeskiktheid in die huwelik.

Van Niekerk wys op die ironie dat sommige saamblyers se verhouding kernwaardes van die huwelik soos liefde, trou en respek baie beter ver-

gestalt as party tradisionele huwelike wat in kerke voltrek is.

WETLIKE, KERKLIKE HUWELIK

'n Mens sou kon bespiegel om die aanbevelings waarmee Atlas vorendag sou kon kom.

Een moontlikheid is dat die kerk sou kon besluit om sekere saamblyverhoudings wat al die kenmerke van 'n goeie huwelik vertoon, inderdaad as 'n huwelik te beskou.

Dit sou moeilik wees om so iets uit die algemene sinode te reguleer, maar die kerk sou riglyne kon gee aan die hand waarvan elke dominee elke saak in sy gemeente op pastorale manier volgens die unieke omstandighede van die geval kon hanteer.

Nog 'n moontlikheid is dat daar, soos in baie ander lande, skeiding gemaak word tussen die kerklike en die staatsregtelike huwelik.

Dan sou bejaarde pare byvoorbeeld kerklik kon trou sonder om wetlik 'n huwelik te voltrek en sonder dat een van die partye sy of haar pensioen verbeur.

Die taakgroep sou ook kon sê dat die huidige reëling – dat 'n huwelik

eers as huwelik in dit wetlik voltrek bleme die beste of kerk kan werk.

Du Toit sê dit is waarmee Atlas v. Daar is nie 'n waarheen hulle i. Wat wel seker i. halwe 'n losse m. pleit word.

Die vraag wa. woord soek, is i. keuses verantwo. kan leef.

Van Niekerk, v. ondersoek betroi. ding is ononderh. mag nie die indr. koop, vlugtige v. keur waarin men. kerk moet die c. verhoudings koe.

Hy vergelyk s. vuur wat 'n mens. verteer. Die kerk soos 'n kaggel is, die beste manier. verhouding kan een van hulle se.

end met

eba. uis waar pak het: day Life, Sondag n waarop Ek s 'n jaar as se aal k langs ig van omtrent tonyne, nd ik in

ingspeel er en ls daar ek

it die wat ek ale s het ce

van Lan- s wat

n ek Vie en

e wat twee p, soet n die Callas in ier

wiep, is ok

lare ppels 'al. rik die

syn ek g om p een sy en eg. jaar Hy is 'egings aas

ger.com aapstad er 2009

Die fis Jabula sokker

Die geheim is sake volgenc sokkertoern Zoeloe vir "om te vi van belangstelling w Jabulani is Fifa se Adidas wat onlangs Dit is die opvolger v Terwyl laasgenoemd waarvan ses soos 'n s Jabulani uit net agt s sferiese doppe en vie tussenpanele wat aan as gestik.

Volgens die vervaar ewenaarde aërodinan raatheid, glo omdat di ook aëro-groewe beva makliker te maak om gekromde vlugbaan al was dit juis een van di dat dit doelwagters bei rotasie van dié bal tot vlugbaan gelei het. Sokkergeesdriftiges, en toe tyd aan dié sport afstaan, ken die tradisi swart-en-wit 32-paneel- star-bal wat in 1970 se toernooi in Mexiko beko gestel is. Twaalf swart vyfhoek en 20 wit sesh van leer is met die hand aanmekaargestik om 'n taamlik ronde bal te vor Dit is sedertdien verske kere aangepas, veral om ronder balle daar te stel moderne materiale met g ke in te span om vogopne heer te verbeter en daarn die vlugbaan beter te beh Hoe het David Beckhan in beseringstyd teen Grie wedstryd vir Engeland te 2002-toernooi te laat kwali wat oor 'n afstand van om dwars beweeg en in die do

Sy skop na die doelthok I tol, en (onwetend?) het hy vorm van die Magnus-effel beskrywing hiervan gegee Heinrich Magnus in 1852 'n gepubliseer wat verduidelik bal in vlug uitwyk in die ri rotasie voorkom - ook 'n be tennis (sny- of bodraai-houk Dit werk soos volg: Omda viskeus of "taai" is, kleef 'n aan 'n roterende bal. Uit die wat vorentoe beweeg terwyl wind van voor met dieselfde Aan die een kant van die tol effektiewe lugspoe (som va lagie se beweging) dan hoër. (verskil van teenwind en toll ging). Van die Bernoulli-effel neer gas of vloeistof vloei, la vloeispoed gloeit vloei, laer vloeispoed. Die tollende die omgewing met hoër druk laer druk, met ander woorde, deur die toirgting aangedui v Hopelik lewer die kombina: Magnus in 2010 'n klompie do lank gepraat sal kan word!

■ **Hendrik Geyer is direkteur va Instituut vir Gevorderde Navorsing in teoretiese fisika.**

Grafika: JACO GROBBELAAR

Saambly: Kerk wil vuur veilig laat brand

erk der die op die we be- onder- "NGK lig gee le lied- 'wille, ppie. Toit, ep vir at die lig. me si- het, gevra hou- seks bied. isda- sede- saak welk leur rou e vir aar- rou- By- sé, bel so, lag die ide en on hê

Daar is verskeie praktiese redes waarom die kerk opnuut sou kon besin oor hoe hy die huwelik sien. Du Toit sê byvoorbeeld dat die huwelik wat in kerke voltrek word, glad nie goed vaar nie. En 'n mens sou kon verwag dat as iets nie altyd goed werk nie, weer daarna gekyk moet word. Verder hoor 'n mens al hoe meer verhale van bejaardes wat ongetroud saamleef omdat die vrou haar pensioen sou verloor as sy weer sou trou. Dikwels lei dit tot vreeslike gewetenswroegings omdat hulle so "in sonde saamleef", maar geldelike faktore laat hulle geen keuse nie. By jonger pare gebeur dit ook meermale dat hulle hulle in 'n duursame verhouding begeef sonder dat hulle deur die seremonie van huweliksvoltrekking gaan. Die vraag is: Wanneer is 'n verhouding 'n huwelik? Is dit bloot wanneer 'n paar 'n huweliksertifikaat het, of

is daar ander dieperliggende waardes ter sprake? Dr. André van Niekerk, etikus van Pretoria, sê daar is blywende waardes in die Bybel wat 'n huwelik behoort te kenmerk. **KERNWAARDES VIR 'N HUWELIK** Die liefde is een daarvan - en daarby sluit hy die romantiese verwondering in waarvan 'n mens in die Bybelboek Hooglied lees. Verder is trou, duursaamheid en wedersydse respek kernwaardes vir 'n huwelik wat die Bybelse toets wil slaag. Nog 'n waarde, wat vir sommige kerkmense omstrede kan wees, is gelykheid. Sommige kerklui sou op grond van die Bybel die huwelik as 'n verbintenis tussen gelyke vennote wou sien. Ander sou, ook op grond van die Bybel, die klem wou plaas op 'n manlike leiersrol en vroulike ondergeskiktheid in die huwelik. Van Niekerk wys op die ironie dat sommige saamblyers se verhouding kernwaardes van die huwelik soos liefde, trou en respek baie beter ver-

gestalt as party tradisionele huwelike wat in kerke voltrek is. **WETLIKE, KERKLIKE HUWELIK** 'n Mens sou kon bespiegel op die aanbevelings waarmee Atlas vorendag sou kon kom. Een moontlikheid is dat die kerk sou kon besluit om sekere saambly-verhoudings wat al die kenmerke van 'n goeie huwelik vertoon, inderdaad as 'n huwelik te beskou. Dit sou moeilik wees om so iets uit die algemene sinode te reguleer, maar die kerk sou riglyne kon gee aan die hand waarvan elke dominee elke saak in sy gemeente op pastorale manier volgens die unieke omstandighede van die geval kon hanteer. Nog 'n moontlikheid is dat daar, soos in baie ander lande, skeiding gemaak word tussen die kerklike en die staatsregtelike huwelik. Dan sou bejaarde pare byvoorbeeld kerklik kon trou sonder om wetlik 'n huwelik te voltrek en sonder dat een van die partye sy of haar pensioen verbeur. Die taakgroep sou ook kon sê dat die huidige reëling - dat 'n huwelik

eers as huwelik beskou kan word as dit wetlik voltrek is - ondanks probleme die beste opsie is waarmee die kerk kan werk. Du Toit sê dit is te vroeg om al te sê waarmee Atlas vorendag gaan kom. Daar is nie 'n verwagte uitkoms waarheen hulle mik nie. Wat wel seker is, is dat dit alles behalwe 'n losse moraliteit is wat beleit word. Die vraag waarop hulle 'n antwoord soek, is hoe lidmate in hul keuses verantwoordelik voor God kan leef. Van Niekerk, wat nie by Atlas se ondersoek betrokke is nie, sê een ding is ononderhandelbaar: Die kerk mag nie die indruk wek dat hy goedkoop, vlugtige verhoudinge goedkeur waarin mense seerkry nie. Die kerk moet die duursaamheid van verhoudings koester. Hy vergelyk seksualiteit met 'n vuur wat 'n mens kan warm maak of verteer. Die kerk wil 'n ruimte hê wat soos 'n kaggel is, waarin dié vuur op die beste manier vir albei partye in 'n verhouding kan brand, sonder dat een van hulle seerkry.

tussen Worcester en Prins Albert kon ek die oorgang van die apse plooiëberge na die Karoo-teentes uitwys, asook die intesante wit band van die Matjieslein-chert en die sogenaamde sman-grafstene van die ou ykagletserlandskap. die rigting van die Swartber-

UWK se besluit onverskoonbaar
Die strome briewe, e-posse en SMS'e oor die besluit om die Jan Rabie- en Marjorie Wallace-beurs aan André P. Brink toe te ken, is aanduidend van frustrasies waarmee veral hulle diens-

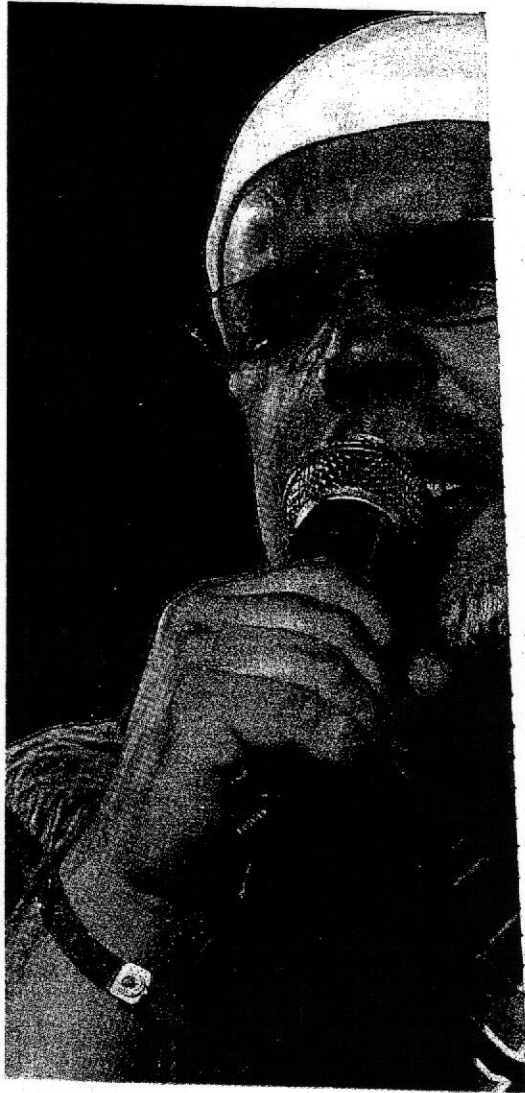
land en ander tersiêre instellings behoort te bied. Nie net het tersiêre opleiding onbekostigbaar vir die werkersklas geraak nie, maar uit daaglikse oproepe en briewe blyk dit dat bruin studente sukkel om beurse te kry. Geen wonder hulle voel hulle

STIGTING VIR BEMAGTIGING DEUR AFRIKAANS
Kaapstad
Wees oopkop oor sonpanele. kran

Ons wil min. Barbara Hogan vra om asseblief oopkop te wees, want ons kan nie werk tot ons omslaan om die hele Afrika van gratis krag te voorsien nie.
GERHARD VAN NIEKERK

Só sal Hofme
Dit is baie monde van ruim dekk

; Kombuis se wense

meer in Koos se koffie nie, asseblief.

ur weer Nuwejaars-
te. Ek wil weer 'n
oor myself.
van die eksisten-
ná *Boxing Day*.
paar seisoene het
die leë kol tussen
ujaarsaand as 'n
nsiële vakuum be-
s maar wat dit vir
nse is. Dit is die
ur waarin 'n mens
kosmos diep vrae
e waarop daar
antwoord is nie,
ewe nog 'n doel?
ons huishulp
? Is daar lewe ná
rskiet? Wanneer
familie huis toe?
emand ons ge-
e helfte van die
e speelgoed met
ie?
elike tyd. Daar-
uit om inhoud te

**O I
maa
SOOS**

Van al hierdie suiwe
siele, hierdie glans-

26 | NUUS

Briewe

* Saamblyers skei meer

Dr. Bernhard Ficker, Somerset-Wes

Met die lees van "Saambly is nie die groot-
ste probleem" (*Rapport Weekliks*, 20 Desember)
was ek erg ontsteld dat die skrywer
weer eens 'n predikant (Gerrit Visser) is.

Die Bybel is duidelik: Seks buite die hu-
welik is hoereerdery. Sy illustrasie van die
sukses van saamblyery is ook verkeerd.

Statistieke wys dat mense wat saamgeleef
en toe getrou het 'n hoër egskeidingsyfer
het as diegene wat direk getrou het.

In sy boek *The Truth War: Fighting for
Certainty in an Age of Deception*, skryf John
MacArthur: "From the very start of the
church age, all the most spiritually deadly
onslaughts against the gospel have come
from people who pretended to be Chris-
tians - not from atheists and agnostics ..."

Siende blind oor Shaik

Kobus Oosthuizen, Limpopo

Rapport, is julle nou naïef om te dink dat
pres. Jacob Zuma of die regering hulle
gaan steur aan die storie oor die "sterwen-
de" Schabir Shaik?

Hulle het klaar gekonkel en daar sal
geen haan weer daarvoor kraai nie, al oor-
tree hy sy paroolvoorwaardes elke dag.

Hulle is siende blind en horende doof.

Laat ons tog net liefhê

B. Scholtz, Chicago, VSA

Ek het die huweliksdebat in die NG Kerk
met 'n glimlag gevolg. Baie van my taalge-
note dink en glo nog Afrikaners het die
volle wysheid oor die Bybel, met die hu-
welik as hoofonderwerp.

Die "huwelik" wat God in gedagte het,
as ek my Bybel reg verstaan, is die belofte
van trou tussen twee mense wat lief vir
mekaar is. Ek lees niks van 'n "huwelik
binne" of buite die kerk in my Bybel nie.

249 Dis wel duidelik dat God en dan Jesus
van ons vra om ons naaste lief te hê soos

Berek
met c

Duur skoo
matriekse

Johann Marx, Roode

Ek lees in *Beeld* o
naamd "te moeilik
devraestel waarm
geworstel het. Ke
of my matriekwi:
(1980) nog op sta

Drie kinders of
tale skoolgeld
R27 900. Daarby
die "ekstras".
boeke, boeksak,
kriekettoerusting
stok: R5 275.

R3 000. Dan sit
56 km per dag by
en op te laai, wan
in ons dae besta
nie.

Net die brand

Knobel-1

Me. Helen Zille, W

Prof. Deon Kno
nooit voorgestel
fende MIV/vigs
me onttrek wor

Inteendeel, di
baanbrekerswe
MIV-toetse, die
aanmoediging v
ding van vigs te
geld aan sulke p
dit is 'n priorite

Ek vra my a
kon word dat p
maak wat hy in
Desember). Ek
by 'n nuwe soor

NGK dink weer oor huwelik

Storm in kerk oor saambly

JOHANNES DE VILLIERS
IN JOHANNESBURG
johannes@rapport.co.za

'n Storm dreig in die NG Kerk oor saamwonerij.

Dié kerkverband kan binne die volgende twee maande 'n nuwe voorstelbeleid oor saamwonerij hê - iets wat tradisioneel onomwonde as sonde afgewys is.

Die gewilde prediker Angus Buchan het die afgelope paar jaar talle behoudende lidmate se mening saamgevat deur saamwonerij onder meer as hoereerdery te beskryf.

Die NG Kerk se taakspan vir leer en aktuele sake (Atlas) gaan egter nou herbesin oor dié kwessie omdat die kerk tans geen duidelike amptelike beleid daarvoor het nie. Boonop meen al hoe meer progressiewe lidmate die kerk moet meer verdraagsaam teenoor sommige saamwoners wees.

Maar behoudende lidmate en kerkleiers, onder wie die moderator, het die afgelope week gesê dit sou 'n fout wees as die kerk 'n vorm van saamwonerij buite die huwelik goedkeur.

'n Johannesburgse predikant het aan *Rapport* gesê 'n debat oor dié kwessie kan vir baie mense selfs meer emosioneel as die homoseksualiteits-debat van 'n paar jaar gelede wees.

Dr. James Kirkpatrick, Atlas-voorsitter, sê hulle wil einde Januarie 'n voorstelbeleid aan die algemene sinodale kommissie voorleë.

Die kommissie sal dan oor die padvorentoe besluit. Die voorstelbeleid sal waarskynlik voor die

**PROF. PIET STRAUSS,
NG MODERATOR:
"IN ONS DEBAT OOR
HOMOSEKSUALITEIT
HET ONS GESÊ SEKS
HOORT BINNE DIE
HUWELIK. SAAM-
WOON IS NIE VIR DIE
KERK AANVAARBAAR
NIE. EK GLO DAAR IS
GENOEG SKRIFGE-
TUIENIS VIR DIÉ
SIENING."**

volgende algemene sinode dien.

Dit gons in die NG Kerk nadat die amptelike lyfblad, *Kerkbode*, sy jongste voorblad aan dié kwessie afgestaan het. Saamwonerij kom wyd onder (dikwels vrome) lidmate voor.

Heelwat lidmate, ook teoloe soos dr. Chris Jones, het aan Atlas geskryf om te vra dat die kerk 'n nuwe, minder veroordelende beleid formuleer. Jones meld spesifiek jong mense wat saamwoon en wat later wil trou en ouer mense wat dit om pensioenredes nie kan bekostig om te trou nie.

Kirkpatrick het Vrydag gesê hulle wys nou kenners aan om die kwessie te bestudeer. Die nuwe beleid moet verduidelik "hoekom ons tog graag sal wil hê dat paartjies in 'n huwelik ingaan, maar jy kan saamwoon nie sommer net aan losbandigheid gelykstel nie".

Prof. Adrio König, 'n teoloog wat wyd as 'n behoudende stem beskou word, meen die gesprek sal sinvol wees. Hy bied kursusse vir voornemende doopouers aan en "by elke doopvoorbereiding daag mense op wat nie getroud is nie en hul baba wil laat doop".

Hy raai sulke paartjies aan om eers te trou, maar hy glo die tyd is ryp dat die kerk die kompleksiteit van saamwoon weer bekijk. "Ek hoor dié gesprek al sedert die 1960's. Dit het onder ongelowiges begin, maar vind nou ook onder gelowiges plaas."

Volgens König is daar nie in die Bybel tekste wat ondubbelsinnig op die hedendaagse huwelik van toepassing is nie. "Die huwelik was destyds 'n ekonomiese reëling. Nou gaan dit oor liefde."

Heelwat NG kerklui is egter teen die kondonering van saamwoon gekant. Die moderator, prof. Piet Strauss, sê besinning oor etiese kwessies is altyd welkom, maar dit is onwaarskynlik dat die kerk seks buite die wetlike huwelik sal verdra. "In ons debat oor homoseksualiteit het ons gesê seks hoort binne die huwelik. Saamwoon is nie vir die kerk aanvaarbaar nie. Ek glo daar is genoeg Skrifgetuienis vir dié siening."

Strauss sê die waarde van die wetlike huwelik lê daarin dat 'n eppaar se verbintenis deur die breë gemeenskap erken word.

Kyk hoe kyk hy

Suid-Afrika se goue meisie en Engeland se Wêreldbeker-sokkertoernooi verleen tydens car-wenner Charlize Theron het as aanbier ham, het lande se name vir die agt speely spoggeleentheid in Kaapstad bygewoon. C te wees vir dié grootste sportgebeurtenis | FOTO: REUTERS/SIPHIWE SIBEKO

LOTTO
LOTTOPLUS

[5] [20]

Briewe

Kerk leeg oor kompromieë

Zandré Marx, Bronkhorstspuit:

In die berig "NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat" (*Rapport* 29 November) sê dr. Chris Jones: "In die Bybel is geen klinkklare gronde om te sê dat seksualiteit net in die huwelik kan afspeel nie."

In 1 Kor. 7:9 staan daar: "Maar as hulle hul nie kan beheers nie, laat hulle trou; want dit is beter om te trou as om in begeerte te brand." Waar wil jy nou meer klinkklare gronde hê dat seks buite die huwelik sonde is? Die sewende gebod sê jy mag nie egbreuk pleeg nie. Ons is besig om die Woord te verander soos dit ons pas. Al hoe meer kompromieë word in die kerk aangegaan om mense met hul sondes in ag te neem. In 1 Tim. 4:3 staan daar: "Want daar sal 'n tyd kom wanneer die mense die gesonde leer nie meer sal verdra nie. Hulle sal hul eie begeertes volg en vir hulle leermeesters bymekaar maak wat net sal sê wat hulle graag wil hoor. Hulle sal die waarheid nie wil hoor nie en hulle tot verdigsels wend."

Daar is kommer dat die NG Kerk leegloop. Dit gebeur omdat baie lidmate tot bekering kom en dan nie met kompromieë kan saamleef nie. Die kerk loop nie leeg omdat mense vermaak in charismatiese kerke soek nie. Mense verlaat die kerk omdat hulle nie met al die kompromieë kan saamgaan nie.

Waarom nie trou nie?

Phillip Meyer, Moskou, Rusland

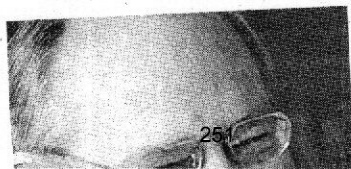
Sowel die NG Kerk as die Hervormde Kerk gaan vir hulself 'n groot lat pluk as hulle voorhuwelikse of buitehuwelikse saamwoon goedkeur ("NG Kerk kan saamwoon dalk toelaat," *Rapport*, 29 November).

Waarom wil paartjies wat mekaar kwansuis liefhet en by mekaar wil wees nie trou nie? Is dit omdat hulle graag die genot en gemak van die huwelik wil smaak sonder om die verantwoordelikhede te dra? Ek verstaan goed hoekom Jesus vir die Fariseërs en skrifgeleerdes gesê het: "Julle dwaal omdat julle die Skrifte nie ken nie en ook nie die krag van God nie."

Max se artikel puik

Aquinas, Pietermaritzburg

Max du Preez se artikel "Identiteit-selfmoord is beslis nie nodig" (*Rapport*, 29 November) is een van die puikste artikels wat ek in amper

Chris Louw geloofwaar

Daar is 'n goeie saak te maak moes beseft het dat die voorsiening van die apartheidsstaat nie vir altyd da

Cilliers Brink, Hatfield

Ek het nie saamgestem met alles wat Chris Louw geskryf het nie. In die Boetman-debat het hy waarskynlik te veel verantwoordelikheid vir Afrikaners se apartheidsbabbelas gepak op die patriargie van Nasionale Party-heethoofde soos wyle dr. Wimpie de Klerk.

Daar is 'n goeie saak te maak dat wittes self moes beseft het dat die voorsiening van die apartheidsstaat nie altyd daar sou wees nie. Trouens, N.P. van Wyk Louw het dekades gelede gemaak oor "voortbestaan in geregtigheid". Tog het ek nooit ervaar wat Chris Louw en sy generasie ervaar het nie. My generasie is nooit gedwing om in die oorlog te veg teen die destydse kommuniste wat nou aan die bewind is nie.

Dis daarom dat Louw se skrywe van groot intellektuele waarde is. Dit sal toekomstige generasies help verstaan waarom ons ouers en voor-

ouers so verkleeddestydse gro

Meer pert meeste witte hulle deur om sy regering Louw geloof was nooit 'n "bittereinde apartheid om selfs in sy vertel hy 'n apartheids

Barnard-stories vals

Adv. Frank Krynaau, Panorama-landgoed

Die berig "Hartpionier se familie staak geld" (*Rapport* van 29 November) het betrekking. Daar word vermeld dat eerw. Adam Barnard, pa van die Barnards en tyds 'n sendeling in Beaufort-Wes, deur die wittens van die dorp as "hotnotsgot" uitgekryt is.

Ek stel dit onomwonde dat hierdie "hotnots" onwaar is. Ek was saam met die Barnards op 'n reis en is onbewus van hierdie onbeskofte en onchroomde woorde. Dit kan mos nie wees dat die inwoners besorg was oor die geestelike heil van bruin mense aan eerw. Barnard, die sendeling, se hande aan die reuelende gawel

Wiid waarsku vroue

2009-08-09 12:46

Marenet Jordaan

Pretoria - Gretha Wiid, die sogenaamde "vroue-Angus", het gister gewaarsku teen wellus en die gebruik van "simplê sekspeelgoed" op haar eerste Worthy Women-saamtrek.

Ongeveer 7 000 begeesterde vroue het die omstrede Wiid telkens toegejuig en hul hande omhoog gegooi in aanbidding in tonele wat herinner het aan die evangelis Angus Buchan se Mighty Men-saamtrekke.

"My sussie, jy moet jou tieties begin toemaak," het Wiid op die saamtrek in die NG kerk Moreletapark se Woodlands-ouditorium gesê.

Volgens haar sien sy en haar "koning" – haar man, Francois – in hul bediening al hoe meer vroue wat met wellus worstel.

"God het 'n grens" en vroue moet daarvolgens leef.

Aan vroue wat met mans saamwoon, het sy gesê: "My wraggies, trou!"

Volgens haar leef sulke vroue nie net buite God se wil nie, hulle is besig om hul eie grootste droom te vertrap. "Hy (die man) het nodig om jou te kom haal en vir jou te veg."

Sy meen dit sal 'n goeie ding wees as 200 000 vroue 'n naweek lank op 'n plaas gaan rondloop in net hul swemklere, sonder grimering of haarkapsels wat netjies gedoen is. Die vroue sal dan beseft dat hulle almal dieselfde is: "Party verbloem dit net beter," het Wiid gesê.

"Ons moet ophou kerk-kerk speel. Ons kan nie meer wag vir Sondag om te hoor wat sê God nie, ons moet self hoor wat God sê."

Volgens haar leef die mensdom in 'n tyd waarin God die liggaam van Christus wil laat herteef.

"Ons is deel van dieselfde liggaam, of ons nou hande klap of hoede dra – daar gaan nie eendag 'n NG hele, 'n Dopper-hemel of 'n AGS-hemel wees nie."

Die gehoor het van tienermeisies tot bejaarde vroue en selfs lede van 'n Christen-motorfietsklub ingesluit. Die enigste mans wat teenwoordig was, was agter die verhoog doenig.

Talle vroue in die gehoor met wie *Rapport* gepraat het, het gesê hulle het al voorheen praatjies deur Wiid oor die huwelik of oor tieners bygewoon.

Ander het weer gesê hulle het na die Worthy Women-saamtrek gekom omdat hul mans Buchan se Mighty Men-saamtrekke bygewoon het.

Me. Gisela Gouws (38) van Pretoria het gesê haar gewete het haar danksy Wiid se woorde aangespreek om minder te luister na wat mense sê en meer na die Bybel te kyk.

Me Chantel Struwig (26), ook van Pretoria, dink Wiid is *awesome*.

"Ek is mal daarvoor dat sy heeltyd uit die Woord aanhaal. Sy is relevant; sy probeer nie om super-geestelik te wees nie... sy praat op 'n gewone vlak."

Die NG Kerk en Hervormde Kerk het verlede week gesê hulle deel nie Wiid se standpunt dat die vrou in die huwelik ondergeskik is aan die man nie.

- Rapport

Rapport, 9 Augustus 2009.

Geagte ds Kriel

Soos u weet, is die NG Kerk in samewerking met die Taalsentrum van die Universiteit Stellenbosch besig met 'n groter projek oor die rol van kommunikasie in die beeld van die Kerk. Van die navorsing hieroor is reeds afgehandel, maar daar is verdere opvolgprojekte wat nog geloods word as deel van die groter projek.

Een projek waarmee ons tans besig is, is 'n projek om vas te stel wat die uitwerking van mediaberiggewing op die beeld van die Kerk en die ervaring van lidmate is. 'n Eerste deelprojek word nou in hierdie sinodale gebied uitgevoer in vier gemeentes en u gemeente is geselekteer (as deel van die metodologie) om hieraan mee te doen. Die navorser wat die werk sal doen is me Elna Smith en sy sal met u skakel vir geringe bystand om 'n beperkte groep mense te identifiseer wat as respondente sal optree in die ondersoek. Ek wil u graag daarvan verseker dat die ondersoek met die kleinste hoeveelheid moeite gegaard sal gaan aan u kant, wel wetende dat u ook 'n druk program het om te bestuur.

Beide die groter ondersoek en ook hierdie deelondersoek word uitgevoer onder die toesig van Moderamen van die Kerk en dit is ook met die plaaslike moderatuur uitgeklaar. Die ondersoek beloof om belangrike data vir die Kerk op te lewer en u en u gemeentede se samewerking word juis daarom besonder hoog op prys gestel.

Die navorser, me Smith, sal direk met u skakel en ook meer besonderhede verskaf. Van my kant, as projekteier, wil ek net graag my allergrootste waardering uitspreek vir die geleentheid om die werk daar in u gemeente te kan uitvoer. Die deelnemende gemeentes sal ook die nodige erkenning hiervoor kry.

Met hoogagting

Leon de Stadler
Projekteier

Prof Leon de Stadler
Direkteur/Director
Taalsentrum/Language Centre
Universiteit Stellenbosch University
Privaat Sak X1/Private Bag X1
Matieland
7602
Tel. 021 8082155

Datum uitgestuur: 9 September 2010